1975 Orhan Kemal Roman Armağanı

Erdal Öz

YARALISIN

YARALISIN Erdal Öz

Erdal Öz
YARALISIN

1975
ORHAN KEMAL
ROMAN ARMAĞANI

Resimler
NURAL BİRDEN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 28 61 13

YARALISIN ÇEVİRİLERİ

Macarca çevirisi **Vajudó szabadság** - 'Magveto Kıado' Yayınevi, 1980, Budapeşte. Çeviren: Necil Togay.

Almanca çevirisi **Du bist verwundet** 'Bund buch' Yayınevi, 1983, Hamburg. Çeviren: Wolfgang Scharlipp.

TÜRK YAZARLARI DİZİSİ

1. basım : 1974
2. basım : 1974
3. basım : 1974
4. basım : 1975
5. basım : 1975
6. basım : 1977
7. basım : 1978
8. basım : 1979
9. basım : 1980
10. basım 1983 Can

Bu kitap 1983 yılında İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde dizilmiş ve basılmıştır (Tel : 20 60 58)

Nurilerle doluydu koğuş.

Az önce silindiği belli, kurumaya yüz tutmuş, üzerinde yol yol izler bulunan bir masanın başına, tahta bir sıraya oturdun. Dayanıp sürtünmekten parlamış, sıvaları yer yer dökülmüş, yağlı duvara verdin sırtını. Eski, kurumuş bir gazete yırtığının üzerinde getirip önüne bıraktıkları deliksiz peynir topağından iki üç parça koparıp çiğnemeye çalıştın. Tahta dolabın alt gözünden çıkardıkları bayat ekmeğe elini bile sürmedin. Helaların bulunduğu yere açılan tam karşındaki kapıdan yıllanmış, keskin bir sidik kokusu gelip gelip yüzüne çarpıyor, havayı acılaştırıyordu.

«Kıdemli nerede?» demişti gardiyan.

Tıknaz, etine sıkı, orta boylu, katı görünüşlü biri, yatakların oralardan çıkıp gelmişti.

«Buyur dayı.»

«Nuri bak sana birini getirdim, şimdilik burada kalacak.»

«Tamam dayı.»

Gardiyan, sarkık göbeğinin üzerinde kavuşmayan daralmış ceketini iki yana savurarak yürümüş, elini omuzuna atarak kıdemlinin kulağına bir şeyler söylemişti. Adının Nuri olduğunu öğrendiğin kıdemli, gardiyanın kulağına fısıldadıklarını dinlerken göz ucuyla sana bakarak başını sallamıştı. Gardiyan koğuştan çıkıp gidince, gelmiş, karşında durmuş, ilk kez gördüğü garip bir yaratığı şaşkınlıkla inceler gibi bir süre öylece bakmıştı sana. Yüzünde yumruk bekleyen bir boşluk duygusuyla kıpırtısız durmuştun.

«Hoş geldin.»

«Hoş bulduk.»

«Aç mısın?»

«Aç değilim.»

«Yemek yedin mi?»

«Yemedim, ama aç değilim.»

«Otur şuraya.»

Gösterdiği tahta sıraya iliştin.

Herkes sana bakıyordu. Rahat görünmeye çalışıyordun. Çevrende gördüğün boz renkli kafaların sıkışık kalabalığı içinde, arada bir, bilinçsizce elini başına götürdüğün oluyordu; kesilmiş saçlarının yokluğuna alışmayı deniyordun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı tam karşında. Kapının hemen sağında bir ekmek dolabı var; kapağın alttaki kırılmış yerinden içi gö-

rünüyor. Kapının solunda da, duvara yanaştırılmış eski bir su küpü. Dibi eski yeşil yosunlarla kaplı gibi; yeşilin üzerinde beyaz güherçile lekeleri tomurcuklanmış. Gövdesinde uzunca iğri bir çatlak, kaba çimentoyla sıvanmış; yine de su sızdırıyor. Sızan sular, hemen altına konmuş, yarıdan yukarısı kesik plastik bir kova artığına tıp tıp damlıyor. Su küpünün üzerinde, kalınca bir tutamağı olan dört köşe tahtadan bir kapak. Kapağın üzerinde duran maşrapayı gelen geçen küpün içine daldırıp çıkarıyor, başına dikip içiyor, kapağın üzerine bırakıp gidiyor.

Yediğin üç parça tuzlu peynir içini kavurmuş, susamışsın. Ama herkesin ağzına dayadığı o maşrapayla herkesin içine dalıp dalıp çıktığı o küpteki sudan içmek o anda çok güç görünüyor sana. Başka bir su içme yolu bulamayacağına göre sen de sonunda herkes gibi o maşrapayı küpteki görünmez suya daldırıp başına dikeceksin; anlıyorsun bunu.

Koğuş kıdemlisinin koğuştakilere davranışını görüyor, ne zaman yakınından geçecek olsa ürperiyorsun. Koğuştakilere amansız görünmeye çalışan biri. Gördüğün kadarıyla kimseyle içli dışlı değil. Az konuşuyor, konuştuğu kimselerle de arasında belirli bir uzaklık bırakmaya çalışıyor. Burada her şey senin için yeni, her şey ilginç; yeni algılar alışılmadık bir hızla içinde bir yerlere doluşuyor, birikiyor, yer ediyor. Nuri'nin, herkesle aşağılayan bir tavırla konuştuğunu, böyle davranmak için aşırı bir çaba gösterdiğini ilk bakışta anlıyorsun.

Ortadaki masaları birleştiren, tahta sırala-

rı masaların üzerine kaldırıp ters çevirerek yerleştiren kafası kel adamın koğuş nöbetçisi olduğunu anlamamıştın daha. Tepeden sarkan tozlu ampullerden dökülen solgun hastalıklı ışınların, adamın kel kafasında arasıra bir parıltıyla yansıması senin için bir oyun olmuştu ilk anda. Önünde duran masa gürültüyle çekilip duvara yanaştırıldığında bu oyunun da sonu geldiğini anlamıştın. Ansızın kaldırılan taşın altında birden günışığına çıkan, gizlenecek kovuk arayan kaçak bir böcek gibi bulmuştun kendini orada. Ayak altında kalmamak için duvarın kuytusuna çekildin, beklemeye başladın.

«Herkes yatağına!»

Tabanlarında duydun bu sesi, irkildin.

Ayaktaydı kıdemli. Gömleksizdi. Sonradan boyandığı belli, ucuz boyası yıkana yıkana çoktan uçup solmuş, açık mora çalan atlet fanilasıyla orta yerde duruyordu. Yuvarlak, dolgun, iri omuz başlarıyla, tepeden vuran yirmi beşlik ampulün çürük ışığı altında olduğundan daha güçlü görünüyordu.

Herkes gibi yatağına gider görünmek istercesine bir davranışta bulunmayı denemiş, bilinçsiz bir iki adım atmıştın. Yatağın yoktu oysa. Yine duvarın dibine çekilip kıpırdamamaya çalışarak, kendini sanki silip yok ederek, biraz da artık unutulduğuna, hiç olmazsa pek göze çarpmadığına inanarak beklemeye başladın.

Altlı üstlü yataklarda soyunuk, dövmelerle donatılmış gövdeler, kesilmiş dut yapraklarının üzerinde oynaşan tırtıllar gibi kıpır kıpırdılar.

«Hey, yeni gelen!»

Sensin bu yeni gelen. Kıdemli, dikmiş gözlerini sana bakıyor.

Tabanlarında incecik sızılar; iğne uçları gibi.

«Ne dikelip duruyorsun?»

Yanına geliyor.

«Yatak vermedik sana değil mi?»

Başını sallıyor.

«Hele biraz daha bekle.»

Duvara daha da yapışarak ayakta beklerken, gösterilecek yatağın yerini, nasıl bir şey olacağını merak etmeye başlıyorsun.

Ortalarda, eskimiş terlikleriyle, arkası ezilmiş boyasız ayakkabılarıyla gidip gelenler var. Önünden her gelip geçen sana bir göz atmaktan kendini alamıyor. Artık kimseden kendini gizleyemiyorsun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı, girip çıkanların ardından çarparak gürültüyle kapanıyor; açık ya da aralık kaldığı süre içinde, kullanılan suyun parçalı sesleri geliyor içeriden.

«İdareden yatak istedim, az sonra getirirler. Biraz beklettik ama kusura bakma.»

Nuri'nin arada bir uzaklık bırakmadan konuşması seni biraz olsun yatıştırıyor. Bir sigara uzatıyor. Ciğerlerine yapışan duman başını döndürüyor.

«Eşyan yok mu?»

«Yok.»

«Suçun ne?»

Neydi suçun? Ne diyeceksin şimdi? «Bilmiyorum» mu diyeceksin.

«Siyasiymişsin.»

«Öyle.»

Nuri, içine düştüğün ikircikten kurtarıyor seni:

«Siyasiyim.»

Siyasisin artık. İyi bu. Bir soran olursa çekinmeden suçunun rengini söyleyebileceksin.

«Öğrenci misin?»

«Değilim.»

Nuri, pek bir şey anlayamadan uzaklaşıyor. Siyasi bir suçlu gibi duvara dayanmayı deniyorsun; ama hemen vazgeçip çekiyorsun kendini duvardan. Kimseden bir söz gelmemeli. Günlerce, haftalarca süren aşağılanmalar bitsin artık, yeter. Dayanacak gücün kalmadı. Üstelik buradaki bu inançlarla hiçbir çatışman yok, hiçbiriyle kavgalı değilsin, ilk olarak görüyorsun onları; değişik bir dünyanın insanları. Senden önce gelip yerleşmişler buraya, bir arada yaşamak zorunda bırakılmışlar, birtakım ortak kurallar edinmişler; onlara, onların kurallarına uymak zorundasın.

Ayakta beklemek yoruyor. Onca işkenceden sonra ayağa kalkalı ne oldu ki şunun şurasında. Bu kadar uzun süre ayakta durmaya alışamadın daha. Tabanların yaralı sayılır. Yaralısın.

Kapıyı açtığında her şeyi anlamıştın.

Günlerdir bekliyordun.

Dizlerin sızlamış, genzine o yapışkan iş kokusu dolmuştu yine.

Beş kişiydiler.

Önde duran, kuru bir sesle sana seni sordu.

«Benim,» dedin.

Sarışındı. Uzun boyluydu. Yardımcıları olduğu anlaşılan dört alacakaranlık adama başıyla bir işaret yaptı. Göğsünden iteleyip içeri daldılar. Arkadan giren ince bıyıklı, kapıyı kapattı.

Duvara çektin kendini.

«Başka kimse var mı evde?»

«Yalnızım.»

«İyi. Düş bakalım önümüze!»

Omuzundan tutup ittiler. Şaşkın birkaç adım attın. Duraksadın. Dönüp bakındın.

«Gir şuraya!» dedi sarışın ses, başıyla odayı gösterdi.

Daracıktı alnı. İnce düz bir çizgiyle tam başının ortasından ikiye ayrılmış koyu sarı saçları vardı. Sarışınlık kaşlarında açılıyordu.

Yardımcılardan kara, sıska olanı, odada yanınızda kaldı, öbür üçü içerilere dağıldılar. Seslerini duyuyordun: Dolaplar açılıyor, bir şeyler sürüklenip çekiliyor, yerlere bir şeyler atılıyordu. Gecenin ilerlemiş bir saatinde mutfağın ışığını yakınca, raflara serili kâğıtların üzerinde aralarında hamamböceklerinin hışırtılarını anımsadın.

Odadaki ince bıyıklı, saçları kıvırcık, kara kuru sıska adam, masanın, iskemlenin altlarına eğilip bakıyor, duvarları yumruklayıp yokluyor, kilimi dürüp kaldırıyor, radyonun tozdan pamuklaşmış içini gözden geçiriyordu. Hep bir şeyler bulacakmış gibi merakla, güvenle işe girişiyor, umduğunu bulamayınca hınçla çevresine göz gezdiriyor, kendine yeni bir av aranıyordu.

Duvarda asılı resmi gördü. Evindeki tek tabloydu. Çocukluğunun kara, nemli, at kokulu güzelim faytonlarından biri, bir gölge gibi, yıkanmış yeşillerin ortasından akıp geçiyordu resimde. Faytoncunun elinin uzantısıymış gibi görünen uzun kamçısı savrulurken eriyor, bir yuvarlak çiziyordu havada. Birbirine girmiş iki doru at gö-

rüntüsü, koygun yeşillerin içinde şaklayan kamçının tiz sesiyle ürpererek daha da ötelere sünüp, tapırtılarla, lastik tekerlekli deri arabayı uçuruyorlardı.

Adam tabloyu iki yanından tuttu, hızla çekti; arkasındaki ipin bağlı olduğu çiviyi de birlikte söktü çıkardı duvardan. Büyücek bir sıva parçası, duvarda beliren solmamış bir dört köşenin ortasında derince bir oyuk bırakarak yere, döşemenin üzerine düşüp dağıldı.

«Ne resmi bu böyle?»

«Fayton. Fayton resmi.»

«Hiç mi fayton resmi görmedik lan, neresi fayton bunun?»

«Resmi yapan öyle yapmış.»

«Kim yaptı bunu?»

«Bilmiyorum.»

«Biz öğreniriz,» dercesine başını salladı sarışın.

Kara kuru sıska adam, resmin çerçevesini sökmeye çalıştı. Çiviler, arkasındaki kalın kartonu çıkarmasına engel oluyordu. Kolayını buldu adam Bir elini yumruk yapıp, önden, iki atın yelelerinin savrulup birbirine karıştığı köşeden bütün gücüyle bastırdı. Atların yıldır yıldır yeleleri kıvrılıp çöktü, atların çocuksu uzun yüzleri ağır yumruğun altında ezilip çukurlaştı, yere birkaç çivi döküldü; yumruk köşeden çerçevenin ötesine geçiverdi. Adam açılan köşeden tutup asıldı, resmi çerçevesinden kütürtülerle ayırdı. Arkadaki kalın gevrek karton kırılıp yarılmıştı. Kartonla resim arasında gizli bir şey bulamayınca bozulur gibi oldu, elindekileri kaldırıp odanın or-

tasına, kilimin yanına fırlattı.

İçerileri karıştıranlardan biri kucağında bir sürü kitapla çıktı geldi, elindekileri yere döktü.

Genzine yine o is kokusu, yanık kâğıt kokusu doldu. Odanın içi birden dumana kesti. Üç gün önce yaktığın kitapların külleri dört bir yana sağılıyordu sanki. Yangından kurtulmuş sözcükler gizlendikleri köşelerden fırlayıp ortaya çıkıyor, üç gün önce işlediğin büyük günahı odadakilerin yüzlerine karşı haykırıyorlardı. Yakınıyorlardı.

Adam gidip gidip kucak dolusu kitaplarla geliyor, hepsini orta yere yığıyordu durmadan. Bir sürü dergi, kitap. İçlerinde yasaklanmış tek kitap bile bulamayacaklardı. Ama içinde esen kül fırtınasını görmelerinden çekiniyordun. Yaptığını öğrenmemeliydiler. Yüzün yere düşsün istemiyordun.

Sarışın, yere çömelmiş, kitapları rasgele elden geçiriyordu.

«Bunların hepsini okudun mu?»

«Çoğunu okudum.»

Eline aldığı kitabın kapağını gözden geçiriyor, adını okuyor, çok şey anlamış bir yüz takınmaya çalışıyor, küçümseyerek dudak büküyordu. Sonra içini karıştırıyordu kitabın.

Yığının ortalarından bir tomar dergi çekti. Eski «Forum» dergileriydi.

«Bunlar ne?»

«Eski dergiler.»

«Ne arıyor sende?»

«Kalmış. Çıktığı zaman almıştım.»

«İyi. Nerede yasaklanmış dergi, yasaklanmış

kitap varsa hep onları seçer alırsınız nedense.»

«Bu dergiler yasak değil. Yıllar önce—.»

«Her türlü forum yasaklandı.»

«Ama efendim, o «forum» başka forum. Bunlar dergi—,» diyecek oldun.

«Bunları gideceğimiz yerde anlatırsın,» deyip kesti.

Gidecektiniz demek, götüreceklerdi. İçin sıkıştı.

Perdelerin altlarını gözden geçiren kara kuru sıska adama döndü,

«Bu kitapların hepsini götüreceğiz,» dedi.

«Efendim, yasaklanmış bir tek kitap, bir tek dergi bulamazsınız bunlar arasında,» diyebildin.

«Karışma sen!» dedi sarışın. «Kes sesini!»

Çok şey bildiğini, tam iz üzerinde olduğunu, seni suçüstü yakaladığını belirtmek istercesine baktı gözlerine. Odanın ortasında kendine büyük önemler vererek bir aşağı bir yukarı gezinmeye başladı.

«Sizde yasak kitapların bir listesi vardır—,» diyecek oldun.

Geldi tam önünde durdu. Sarışın yüzüne bir beyazlık indi çıktı. Dişlerini de gıcırdatmış olabilir. Elini uzattı. Öbür eli arkasındaydı. Vuracak sandın, sakındın yüzünü; vurmadı. Çeneni yakaladı, avucunun içinde sıktı. Ağır ter kokusu, bir ahır kokusu burnuna geldi oturdu. Çok yakınındaydı.

«Şu çeneni boşuna yorma güzelim,» dedi. «Kül yutmam ben, anladın mı?»

Çeneni yana doğru savurdu. Acı ter kokusuyla birlikte yürüdü, kitap yığınının başında

durdu. Eline bir kitap aldı.

«Anlamıyorum,» dedi. «Anlamıyorum, ne diye sanki bu zararlı kitapları okursunuz. Zehirliyorlar sizi.»

Elinde tuttuğu zehirli kitabı, yığının üstüne fırlattı.

«Ben de severim kitap okumayı. Boş zamanlarımda hep kitap okurum.»

Sesi yatışmıştı. Göğsünü çıkararak yürüyordu ortalarda.

«Bak şimdi, söylesem şaşarsın. Şimdiye kadar kaç kitap okudum, biliyor musun? Tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap okumuşum. Bu kadar kitap okudum ama sizler gibi düşünmüyorum.»

Kapının ağzında durup bir elini sallayarak söylemişti bunu. Yürüdü, geldi, karşında durdu yine.

«Dile kolay,» dedi, «Tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap. Ne dersin, ha?»

Önündeydi. Pantolonunun sağ bacağında yaygın bir yağ lekesi vardı. Gövdesinden yayılan ağır ter kokusu burnunu eziyordu. Başını kaldırıp da, bunca kitap okuduğuna kendi de şaşan bu sarışın adamın yüzüne bakamıyordun. İçinde bir yerlerin çürüyor gibiydi. Şuracığında bir çukur büyüdü durdu. Yine o yarım başağrısı.

«Ulan biz de okuduk!» dedi yüksek sesle. «Biz de yüksek okul bitirdik, ne yani!»

Kızgındı. Vurmasını bekliyordun.

«Bize de sizlere okutulan kitapları okuttular. Bir sürü kitap okuduk. Biz de biliriz kitabın değerini.»

Bunları derken, ortadaki kitap yığınına yaklaşmıştı. Ter kokusu, ahır kokusu uzaklaşıyor diye sevinmiştin, ama—,

«Sizin kafanızı bozmuşlar, kafanızı!» diye bağırdı ve—, birden, yığının ucunda, tam önünde duran kırmızı ciltli kalınca bir tarih kitabına olanca gücüyle bir tekme yapıştırdı. Kitap, yeri sıyırarak kaydı, kapının yanında, duvarda patladı.

«Ya bu kafayı değiştirirsiniz, ya da kafanızı koparırız, anladın mı?»

Köşede, duvarın dibinde kırmızı cilt kapağından kopup ayrılan, iki yana açılıp kalan sayfalar, birbirinin üstünden fısıltıyla kayıp kapandılar.

O anda dünyanın bir köşesinde, akşamın o ayrılık saatinde bir çiçek sessizce taç yapraklarını kapatıp sonsuz uykulara daldı; bir günlüğüne doğmuş, bir günlük doyumsuz yaşamını tamamlamış küçücük bir çiçek boynunu büküp öldü.

Sonra o ayrılık saati gelmiş olmalı ki, her şeyin altüst edildiği odalardan çuvallara tıka basa doldurulan kitaplarla birlikte seni de alıp götürdüler.

Götürülüşün böyle oldu.

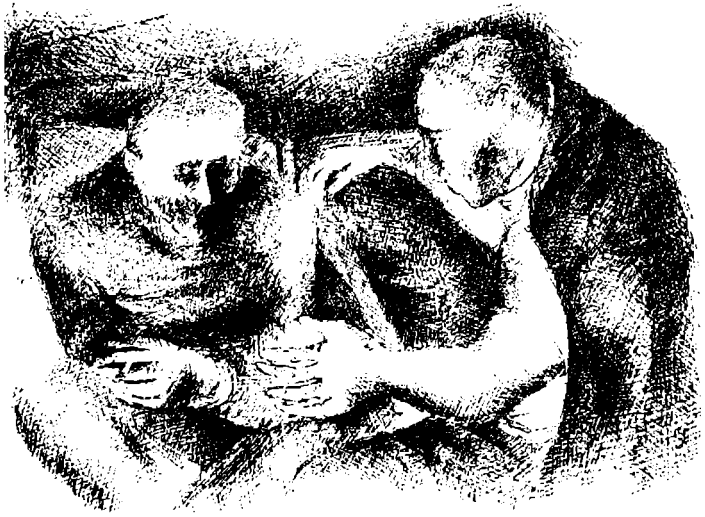

Koğuşun dibindeki ikişer katlı ranzalardan birinin üstünde sana yer verdiler İçi top top kıtıkla doldurulmuş kirli büyük bir torbayı da yatak diye getirip bıraktılar. Düzeltmeye, yaymaya, torbaya bir yatak biçimi vermeye çalıştın. İçindeki büyük katı topaklar dağılacak gibi değil. Torba biraz yassılaştı, o kadar.

Az önce koğuşta kavga oldu; duvar dibinde beklerken, iki kişi giriverdi birbirine. İnen yumrukların tok sesine ilk tepki yine ayaklarından geldi. Tabanların ince bir sancıyla kamaştı. Elinde olmadan kavga edenlere yanaştın. Kapışanlardan biri koğuş kıdemlisiydi. Diplerde, şuralarda, şimdi senin olan yatağın az ötesindeydiler. Geniş yapılı, kalınca biri, Nuri'nin kafasını kapmış kolunun altında sıkıyordu. Nuri'nin yüzüne kan

dolmuştu. Boğuk boğuk sövüyor, aşağıdan tekme savurmaya çalışıyordu. Kötü kıstırılmıştı. Araya girip güçlükle kopardılar.

Nuri kendini tutanları silkeleyip savurmaya çalışmış, ama sıyrılamamıştı ellerinden. Öbürünü çekip götürdüler, yatağına oturttular. Hiç direnmedi. Sessizce yürüdü gitti. Ağırbaşlı bir görünüşü vardı. Kavgayı sürdürmek istemediği belliydi. Nuri şamatacıydı. Hela aralığının önüne kadar sürüklediler. Masaların üzerinden indirdikleri bir sıraya oturttular. Mora çalan atlet fanilası yırtılmış, arkadan boylu boyunca ikiye ayrılmıştı, sarkıyordu. Sırtında, boynunda, yüzünün iki yanında pençe pençe kızartılar vardı.

Kavganın niye çıktığını anlayamadın. Kim haklı bilmiyorsun. Bilmen de gerekmiyor. Ama yatağında efendice oturan irice adamın yüzünde bir haklılık var gibi.

Nuri, bol sövgülerle, çevresini saranlara sinirli sinirli bir şeyler anlatıyor. Çıplak, tüysüz göğsü inip kalkıyor.

Kavgayı eden senmişsin gibi soluklanmıştın.

Sarışın biri, koluna girip Nuri'yi helaya götürdü. Az sonra elini yüzünü yıkamış olarak çıktı Nuri. Yatağına gittiğini gördün.

«Siz niye bekliyorsunuz?»

Nuri'yi yüzünü yıkaması için helaya götüren saz benizli sarışındı bu.

«Yatacak yerim yok.»

«Yer göstermediler mi size?»

R'leri söyleyemiyordu. Uzun, kemikli yüzü çiçek bozuğuydu.

«İdareden gelecekmiş.»

«Kim söyledi?»

«Kıdemli.»

«Oldu. Ben şimdi ilgilenirim. Oturun siz, ayakta beklemeyin.»

Az önce kıdemliyi oturtmak için indirdikleri uzun sırayı gösterdi, oturdun.

Ummadığın bu ilgi, «siz»li konuşan saz benizli bu sarışın adamın ince davranışı şaşırtmıştı seni. Hele o kapışmadan sonra artık sana yatak falan da gösteren olmaz diye düşünürken—.

Yarım saat kadar sonra da yatağını getirdiler.

Yatağın dağlık bir bölge. Volkanik sivrilikler zamanla yaşlanır, yuvarlaklaşır, düzleşir mi, belli değil.

Çarşaf vermediler. Daha sonra bir yerlerden bir çarşaf uydurulacakmış.

Yastık diye verdikleri sarkık torbayı başucuna koydun.

Nevresim kir içinde; yuvarlak sigara yanıklarıyla dolu, delik deşik. Yine de içine sokulup yerleştirilen toz içindeki beyliği örtüyor hiç olmazsa.

Hapşırıyorsun.

Ayakkabılarını alttaki yatağın yanına, yere bıraktın.

Soyunman gerekli mi, bilmiyorsun. Herkes soyunuk olduğuna göre—.

Pantolonunu dürüp yastığın altına sokabilirsin. Gömleğini koyacak yerin yok. Yastığının altına koysan? En iyisi ayakucuna, nevresimin üstüne bırakmak. Gece yere düşerse? Düşsün.

Kimse bakmıyor soyunurken, buna sevini-

yorsun. Koltuk altlarını öteden beri yaban gözlerden kaçırıyorsun. Oysa işkencede hiçbir yerini gizleyemedin, onca insanın içinde nerelerine neler yapmadılar. Şimdi düşünmek bile yüzünü kızartıyor. Unutmaya çalışıyorsun.

Çoraplarını da çıkarmıyorsun.

Nevresimi kaldırıp giriyorsun altına: Eskimiş, ağır, yabancı bir koku.

«Nasıl rahat mısınız?»

Kalkmaya davranıyorsun.

«Siz»li konuşan, yatağının getirilmesiyle ilgilenen sarışın.

«Yatak aceleye geldi. Yarın öbür gün iyi bir yatak ayarlarız,» diyor.

«Sağol, eksik olma.»

«Öğrenci misiniz?»

«Değilim, öğrenci değilim.»

«Suçunuz ne?»

«Siyasiyim.»

«Söylemişlerdi,» diyor.

Kim söylemişse.

«Yatağınıza oturabilir miyim?»

«Tabii.»

Nevresimin altında dizlerini karnına çekip yatağın başucunda toplanıyorsun. Terliklerini aşağıda bırakıp sıçrıyor, alışkın bir davranışla kendini yukarı çekiyor, ayakucuna oturuyor.

«Ben de siyasiyim,» diyor yavaşça.

Sesindeki gizleme çabası hoşuna gitmiyor.

Yaşı otuzun üzerinde.

Kemikli, upuzun bir yüzü var. İlk anda çiçek bozuğu sandığın yüzü, çiçek bozuğu değil; pütür pütür kabarcıklarla dolu. Pıtrak gibi küçük uç-

ları noktalı yağlı kabarcıklar. Elle yapılmış bir yüz duygusu veriyor. Küçücük çipil, az kirpikli, birbirine çok yakın iki göz. Yüzünü uzunlaştıranın bu olduğunu anlıyorsun.

Kıdemlinin yardımcısı olduğunu söylüyor.

Asıl işi kamyon şoförlüğüymüş. Bir kamyonları varmış, kardeşleriyle birlikte uzun yollarda çalışırlarmış. Bir gün kardeşi kamyonu devirip parçalamış, beş parasız kalmışlar. Terziliğe başlamış. Burada, cezaevinde de terzilik yapıyormuş, hemen şu yandaki çay ocağının bitişiğinde, terzi odasında. Akşama kadar her gün orada olurmuş.

Adının Nuri olduğunu söylüyor. Bir Nuri daha. Sarışın Nuri, terzi Nuri, eskiden kamyon şoförlüğü yapan Nuri, koğuş kıdemlisinin yardımcısı Nuri.

Davranıyor.

«Gece nöbete kalkacak arkadaşların adlarını okumalıyım. Görüşürüz.»

Kayıyor aşağıya, terliklerini sürüyerek ortaya, masalardan boşalan yere gidiyor, cebinden çıkardığı küçük kâğıda bakıyor, yine r'leri eritip yok ederek, yüksek sesle,

«Arkadaşlar, dinleyin!» diyor.

Konuşurken kızardığını görüyorsun.

«Gece nöbetine kalkacak arkadaşların adlarını okuyorum.»

Koğuştaki uğultu azalıyor.

Sarışın Nuri, bir sürü Nuri'nin adını okuyor elindeki kâğıttan.

«İyi geceler arkadaşlar!»

Bütün koğuş, bir ağızdan,

«Sağol!» çekiyor.

Aykırılık yalnız sende, senin cılız sesinde. Tek başına kalan, çekingen, biraz da gecikmiş bir sesle,

«İyi geceler,» diyorsun.

Başlar sana dönüyor. Yüzlerden bir gülüşme gelip geçiyor. Kızardığını biliyorsun.

Altlarda, yakın bir yerlerde yatan biri kalkıyor, başucuna geliyor. Az önce kıdemliyle kapışan bu.

«Aldırma arkadaşım,» diyor. «Bize bakma sen. Yenisin daha. Aldırma, bildiğin gibi söyle.»

Kısa kollu fanilasından taşan pazuları kaskatı.

«Siyasiymişsin?»

«Öyle.»

«Konuğum olmaz mısın? Benim yatağa gel, oturur konuşuruz.»

«Bir şey demezler mi? Bu saatten sonra—?»

«Kim ne diyebilir. Kimse bir şey demez. Gel bir sigaramı iç.»

Uzaklaşıyor.

Giyiniyorsun. Tabanlarını sakınarak iniyorsun yataktan. Alttaki yatakta kimse yok. Ayakkabılarını bulup geçiriyorsun ayağına, sessizce iki yatak öteye geçiyorsun.

«Hoş geldin.»

Bir konuk karşılar gibi karşılıyor seni. Baş yastığını, dayanman için duvara yanaştırıp yer gösteriyor. Ayakkabılarını yere bırakıp gösterilen yere oturuyorsun. Onun yatağı düzgün, yumuşak.

«Rahat otur, dayan arkana.»

Kendi de yatağın ayakucuna oturuyor, bacaklarını kalınca bağdaşlıyor. Bir yerlerden bir sigara paketi çıkarıyor, açıyor, uzatıyor. Hiç çekinmeden uzanıp alıyorsun, yakıyor.

«Sen?»

«Ben içmem,» diyor.

Yatağın altından aldığı boş bir konserve kutusunu küllük olarak yanına koyuyor.

«Nerelisin?»

Söylüyorsun.

«Hemşeri sayılırız. Ben de Yozgatlıyım. Şefaatli'den.»

Uzun uzun «Kanak» suyunu anlatıyor; yüzmeyi orada öğrenmiş.

Açık sözlü, görünüşü gibi yalın kat biri. Yirmi yedi yaşında. Yedi yıldır yatıyor.

İçinde beklenmedik bir bozgun. Yıllarca kalmak da var burada. Adam yedi yıldır içeride, yine de yıkılmamış, ayakta, dipdiri.

Yıllarca güreşmiş. Kayseri Şekerspor Kulübünde güreşirmiş. Önceleri karakucak güreşirken, kulübe girince serbest güreşe başlamış.

«Ama yedi yıldır—,»

Güreş müreş kalmamış.

Söz akşamki kavgadan açılıyor.

«O heriflere pek yanaşmasan iyi olur.»

'O herifler' dediği—.

«Arkanı bile dönmeye gelmez, her türlü kalleşliği yaparlar. Akşam gördün işte.»

Neyi gördün? Nedenini bilmediğin bir kapışmadan başka ne gördün?

«Bak ben koğuşta bile arkamı duvara verir öyle yatarım. İnsanın yüzüne karşı bir şey yapa-

mazlar, ama arkanı döndün mü her şeyi bekle onlardan, her türlü puştluğu yaparlar, dünyanın dolabını çevirirler. Hem sen siyasisin arkadaşım, sen başkasın, bizler gibi değilsin. Senin daha dikkatli olman gerek. Bunlar var ya, ikisi de idarenin adamıdır. Gelirler, yüzüne gülerler, ağzından söz alır götürürler, hem de bire bin katarak. Hani sizleri ihbar eden o «sayın muhbir vatandaşlar» var ya, işte bunlar da aynı bokun soyu. O koğuş kıdemlisi olacak Nuri, aklınca buranın ağası; ağalık taslar herkese ama beceremez, eline yüzüne bulaştırır. Öbür terzi bozuntusu sarı çıyan da adamıdır onun, köpeğidir, onun kuyruğunun altından hiç çıkmaz, bacaklarına sürünür durur. Yüreksizin tekidir. Asıl yüreksiz takımından korkacaksın. Bak, akşamki kavgada, ağası olacak kıdemli dayak yerken o sarışın solucan göründü mü ortalarda? Yok. Ne zaman kavga bitti, o zaman çıktı ortaya. Ancak o zaman yardım etti ağasına, süründü durdu bacaklarına. Alçaktır bunlar. Bak arkadaşça, kardeşçe anlatıyorum sana, daha yenisin—.»

«Anlıyorum. Sağol.»

Kıdemli, helaların yanındaki sıraya oturmuş ayran içiyor; belki de süttür. Bir şeyler tıkınıyor. Oturduğun yerden, yatakların arasından görebiliyorsun. Koğuş nöbeti tutan sıska biri, ortalarda sinek gibi amaçsız dolanıyor.

Herkes yataklarda.

Yanınıza biri yaklaşıyor. Ufak tefek, sıska biri.

«Gel bakalım Ufaklık, buyur gel hele,» diyor Yozgatlı.

Gelen, kendini yatağın ortasına doğru çeken pehlivanın yanına ilişiyor. Daracık omuzlarının üzerinde dal gibi ince bir boyun.

«Hoş gelmişsin kardeş.»

«Hoş bulduk,» diyorsun.

«Komşu geldin bana,» diyor. Pehlivana dönüyor. «Komşu geldi. Üstümde yatıyor.»

«Öyle ya.»

«Yatağın çok kıyak,» diyor. «Cennet somyası.»

«Önemli değil. Otele gelmedik nasıl olsa.»

«Kalender bir arkadaş,» diyor pehlivana.

Nereli olduğunu, neresinden olduğunu, suçunu, ilk mi düştüğünü soruyor.

«Sen nerelisin?»

«İstanbulluyum,» diyor.

Bunu derken övündüğünü gizlemiyor. Kadıköylü. Boyu kısacık.

«Ama iyi benzettin doğrusu,» diyor pehlivana. «Helâl olsun.»

Anlamıyor pehlivan.

«Kıdemli olacak o kıroyu iyi madara ettin.» Yanında duran paketten bir sigara çekip yakıyor. «Kıro doludur burası,» diyor.

Birçok şey anlatıyor. Anlattığı şeylerin arasında sık sık, «Ayıptır söylemesi—,» diyor. «Allahımı inkâr edeyim ki—,» diyor. Sonunda hikâyesini anlatmaya kalkışıyor.

Pehlivan dayanamıyor, kesiyor sözünü.

«Yeter ulan Ufaklık, bırak şu cazgırlığı. Arkadaşla iki çift söz edelim dedik.»

Bozuluyor Ufaklık. Ama içindeki bozgunu yaltaklanmaya dönüştürmeyi iyi beceriyor:

«Tamam ağbeycim, haklısın. Kıdemliyi madara eden ağbeycimizi üzer miyiz hiç.»

Pehlivan gülmüyor.

Ufaklık kalkıyor, giderken.

«Adım Nuri,» diyor. «Kadıköylü Nuri de desen olur. Ufaklık Nuri desen de olur. Daha seninle çok anlatırız. Hadi eyvallah.»

Pehlivan başını sallayıp konuşmasını bıraktığı yerden yakalamaya çalışıyor.

«Geldi konuşmanın ortasına limon sıktı. İyi mi?»

Bulamıyor konuşmanın kaçan ucunu.

Bir süre susuyor, konuşmuyorsunuz.

«Öbür koğuşlarda yer kalmamış diyorlar. Sizinkiler hep. Her gün bir sürü insan geliyor. Çoğu da öğrenci. İşçiler, öğretmenler, avukatlar, büyük okulların hocaları da varmış aralarında. Boyuna taşıyıp duruyorlar. Bakalım bu işin sonu neye varacak.»

Görüşmüş, konuşmuş birkaçıyla.

«Yaman çocuklar neme gerek. Aşkolsun.»

Hele birinden söz ederken duyduğu saygıyı gizleyemiyor.

«Hiç bize anlattıkları gibi değil,» diyor. «Yiğit çocuk. Yazık olmasa. Allah yardımcısı olsun.»

Bunu yürekten söylüyor.

«Kaç koğuş değiştirdik. Sonunda buraya getirip tıktılar. Seni niye buraya verdiler, aramızda ne işin var senin? Öbür koğuşlarda yer kalmadı öyleyse. Yeni gelecekleri de buraya verirlerse yandık demektir; bize yine yol göründü demektir.

«Burada benden başka siyasi yok mu?»

«Yok ya.»

«Kıdemli yardımcısının suçu ne peki?»

«O korkak solucanı mı soruyorsun?»

«Siyasi değil mi o?»

«Deli misin sen. Nerde onda o yürek.»

«Suçu ne onun? Neden yatıyor?»

«En adi suçlulardan biri o be. Hırsız o, hırsız; hırsızlıktan yatıyor. Karmanyolacının teki o.»

Sigara paketini yanına koyuyor.

«Yaksana arkadaş.»

Dayanamıyorsun.

«Bak Yozgatlı,» diyorsun. «Ne sigaram var, ne param. Hep senin sigarandan içiyorum, kusura bakma. Öyle apar topar getirdiler ki—.»

«Ayıp ettin arkadaşım, burada senin sigaran, benim sigaram olur mu. Anca beraber, kanca beraber. Bak ben içmem bu mereti, ama içenin halinden anlarım. Nedense bir türlü alışamadım. Bunca yıl yatıp tütüne alışmadığımı söylesem kimse inanmaz, gülerler adama. İçim almıyor.»

«Daha iyi ya.»

«Alışan adam için sigarasızlık kötüdür, bilirim.»

«Öyle.»

«Hiç sıkma canını sen, al bu paket sende kalsın.»

«Olmaz, onu demek istemedim—.»

«Anacığım al işte, gâvur malı değil ya. Yarına kadar sigarasız kalma.»

«Ama—.»

«Al al. Al dedim. Bütün gece sigarasız ne yaparsın. Uyunmaz da. Hele ilk gece uykusuzluk-

tan gebersen de uyuyamazsın kolay kolay. İyi bilirim. Sabaha kadar dön Allah dön. Boşa koyarsın dolmaz, doluya koyarsın almaz. Bir de bakarsın sabahı etmişsin.»

Bir sigara daha alıyorsun paketten. Bu kez çekinmiyorsun.

Yozgatlının da adı Nuri. Anlatıyor:

Askerliğini yaparken on birinci ayında izine gidiyor. İzin bitmeden bir gün önce dönüyor.

«Belli olmaz, bakarsın yolda bir iş gelir adamın başına, yol kapanır, araba devrilir, bir şey olur: işi sağlama bağlamak en iyisi dedim, bir gün önce döndüm izinden. Askerlik bu.»

Otelde bir yatak ayırtıyor. O geceyi otelde geçirecek, ertesi gün tam izin bitiminde gidecek birliğine katılacak.

«İzin kâğıdım neyim tapu senedi gibi cebimde.»

Asker giyimleri de alacalı tahta bavulunda. Onları giyinmemiş daha, sivil giyimleriyle Nuri.

Kasabada dolaşıyor. Akşam olunca bir lokantaya girip bol kebaplı, bol salatalı bir rakı sofrası donatıyor.

«Kavun, beyaz peynir, pilâki, marul, buzlu rakı, köfteler. Bir sofra ki kuş sütü eksik.»

Bir güzel rakılanıyor. Kafayı adamakıllı buluyor.

«İçiyorum içiyorum bana mısın demiyor. Dört küçük 'Yeni' devirmişim o gece. Hesabı ödeyip masadan kalkınca anladım.

Geç vakit oteline geliyor. Güç buluyor oteli. Kaldığı odada iki kişi daha var. Biri Yozgat'tan;

Nuri'yle hemşeri.

«Eli yüzü düzgün biri.»

Öbürü Egeli. Yüzü, bakışları biraz karışık.

«Marmarisli. Terziymiş. Deri üstüne iş yaparmış. Adamda bir çene bir çene. Konuşurken soluk bile almıyor. Takır takır, biri kovalıyor sanırsın. Benim kafa kıyak. Adamın konuşmaları ninni sanki. Sızmışım.»

Sabaha karşı, uykudayken yatakta kıskıvrak yakalıyorlar Nuri'yi. Açıyor gözlerini, başında polisler. Hemşerisi de aralarında. Bağırıp çağırıyor Yozgatlı hemşeri. Nuri daha ayılmamış. Nuri hiçbir şey demeden bakıyor yattığı yerden. Nuri susuyur. Uyumak istiyor. Kaptıkları gibi yaka paça sürükleyip çıkarıyorlar otelden; doğruca karakola.

«Açık havaya çıkınca kendime gelir gibi oldum, baktım durum kötü— »

Tıkıyorlar Nuri'yi ahır gibi bir yere tam dört gün—.»

«Neymiş?»

«Dinle—.»

Hemşerisinin cebindeki yüz bin lira o gece kuş olmuş uçmuş gitmiş.

«Peki öbürü? Marmarisli? Çok konuşan?»

«Dinle—.»

Nuri'nin yüzü, yağış dolu basık bir gökyüzü; patladı patlayacak.

«Marmarisli durur mu, kapmış bizim hemşerinin morluk destelerini, toz olmuş. Kodunsa bul Marmarisliyi.»

«Eeee?»

«Dinle—. Eee'si böyle işte. Bizim başımıza

yıkıyor. Odada üç kişiyiz—.»

«Öyle ya.»

«Dinle—.»

Üstelik Nuri böyle şeylere alışık da değil. O yaşa gelmiş, daha ne karakol, ne mahkeme—.

«İlk orada gördüm karakolu. Bak yalan söylüyorsam—.»

Nuri yalan söylemeyecek kadar temiz, aydınlık, dupduru.

«Ama ne karakoldu. Allah düşmanımı düşürmesin. Karakolun altında ahır gibi bir yer. Tam dört gün—.»

«Vay be, dört gün dayak ha?»

Nuri doğru adam. Kurnazlığı, yalancılığı, hırsızlığı yok.

«Hırsızlık ne demek arkadaş, namussuzun teki miyim ben. Kimsenin yongasına dokunmamışım, kimsenin iğnesine el sürmemişim—.»

«Peki senin hemşeri? Yozgatlı?»

«Dinle—. Yüz bini çarptırınca feleğini şaşırdı, ne hemşeriliğimizi gördü, ne sarhoşluğumuzu. Yahu bak arkadaş, akıl var mantık var. Tam dört küçük şişe devirmişim tek başıma. İçen biri olsam hadi neyse; alışık da değilim. Dört küçük şişe; ne demek arkadaş, değme ayyaş içemez. Dört küçük 'Yeni'. Rakı buhar olmuş içimde, bulut olmuş. Ruh gibiyim. O durumda sen kalk, hemşerinin yüz binini çarp, sonra yine yat uyu. Ulan olacak şey mi be. Akıl da yok, mantık da yok, karakol var karakol. Hadi anlatabilirsen anlat derdini bakalım. Dört baykuşu polis diye koymuşlar, heriflerde ne din var ne iman. Vur Allah vur, nah şöyle kolum gibi so-

palarla namussuzum.»

Nuri anlatıyor, sen ayaklarını yavaşça altına alıyorsun. Nuri'nin tabanlarına inen kol kalınlığındaki sopalar, altına gizlediğin kendi tabanlarında patlıyor, yaraların açılıyor, beyninde 'küt küt' ağaç sesleri.

«Dört gün dayaktan sonra salıverdiler beni. Salıverdiler ya, ayaklar benim değil. Güneşe çıkarılmış kar gibi eriyip yığılıvermişim karakolun önüne. Nasıl oldu bilmiyorum, bir de baktım yine oteldeyim. Odada üç kişiyiz yine. Yeni dostlar. Sağolsunlar iyi insanlardı, günlerce baktılar bana.»

Odadaki yeni dostlar, ciletle, şişen tabanlarını yarıp biriken sulu pis kanı akıtıyorlar.

«İşte o zaman rahatladım biraz. Kapkara bir kan çıktı, görmeliydin.»

Sonra da Nuri'nin tabanlarına tuz basıyorlar.

«Tuz, en iyisi, tuz, aklında olsun.»

Altına gizlediğin ayaklarında binlerce, milyonlarca karınca ısırığı; nokta nokta yanıyor, kan yürüyor sanki şiş tabanlarına.

Bir hafta kadar sonra iyileşiyor Nuri, ayağa kalkabiliyor, güç de olsa yere basabiliyor artık. Çantasını alıyor, hesabını ödeyip çıkıyor otelden, doğruca otobüslerin kalktığı alana gidiyor.

«Tek tek basıyorum yere, yeni yürümeye başlamış bebeler gibi.»

Kalkan ilk otobüse atladığı gibi—.

Nuri asker kaçağı.

Amacı askerden kaçmak değil.

«Kaçmak ne demek. Niye kaçayım askerlikten. Herkesin başında. Bu yaşa geldim, kaçmak nedir bilmem. Kaçmak yoktur bizde.»

Nuri'nin amacı başka.

«Baktım dayanılır gibi değil, ayaklarım nabız gibi atmaya başlayınca çıkardım ayakkabılarımı.»

Nuri'nin amacı, nabız gibi atan şiş tabanlarındaki sancıda yazılı.

Kaçmıyor Nuri. Kovalıyor. Görülecek küçük bir hesabı var; hesaplaşmaya gidiyor. O yüz bini aşırıp tüyen Marmarisliyi bulacak.

«Ver elini Marmaris.»

Otobüsten iner inmez adamı aramaya koyuluyor. O yaralı ayaklarının sızısına aldırmadan Marmaris'in altını üstüne getiriyor. Yok, yok. Marmarislinin izini bulamıyor. Deli olacak. Aklına koymuş bir kere, ne yapıp yapacak bulacak o adamı.

«Ölmek var dönmek yok, öleceğim ama bulacağım o Marmarisliyi.»

Sonunda kokusunu alıyor. Atlayıp İzmir'e geçiyor. Bornova'nın oralarda—.

«İz sürüyorum. Tam yakalayacağım—.»

Yakalıyorlar Nuri'yi. Tıkıyorlar içeri.

Nuri asker kaçağı. Yargılama. Ceza. Yaptığı askerlik de yanıyor. Tamamlıyor cezasını, çıkıyor, sil baştan yine başlıyor askerliğe. Bir yolunu bulup yine kaçıyor. Yollara düşüyor Nuri. Marmarisliyle Nuri arasında bir kovalamacadır başlıyor. Bir buçuk ay sürüyor bu kovalamaca. Neden sonra İstanbul'da yine yakalıyorlar Nuri'yi, yine içeri tıkıyorlar. Nuri sabırlı.

Nuri beklemesini biliyor. Birgün kendini yine o deniz kıyısı kasabasında buluyor. Yazan öyle yazmış. Nuri yine yakalanıyor, yine tıkılıyor içeri.

«Az günüm kaldı,» diyor. «Yakında çıkacağım. Bulacağım o Marmarisliyi.»

«Bulunca?»

«Dinle—,» diyor.

Açık, bulutsuz bir sabah göğü gibi Nuri'nin yüzü. Kesin kararlı. Akan gürbüz sular gibi sesi

«Öldüreceğim.»

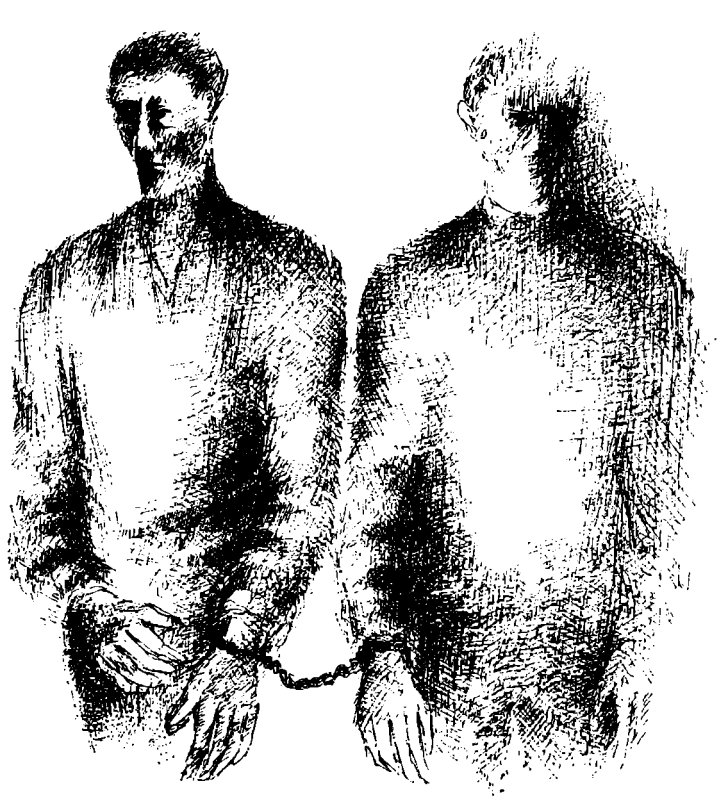

Sarsılarak yola koyulmuştu hantal araba; kızgın güneşli bir günün sarkıttığı akasya dallarını sıyırarak, ağaçlıklı bahçenin ortasındaki dar toprak yoldan geçip asfalta çıkmıştı.

Asık yüzlü, yağlı bir ses; beynine yapışıp kalmış :

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Araba hızlanıyor. Birden kentin tanıdık uğultusu. İki aya yakın bir süredir içinde ama çok çok uzağında olduğun kentin özlediğin uğultu-

su. Arabanın arka kapısının ince tellerle örülmüş küçük penceresinden görünen yüksek yapılar, bıraktığın gibi.

Dışı kırmızıya boyalı bir cezaevi arabasındasın.

«Birbirinizle konuşmak yok. Sigara içmek yasak.»

Sanki içecek sigaran var da.

Arabanın içinde dört kişisiniz. Dört yeni tutuklu. Parklardaki banka kanepelerine benzer, ince dilmelerden yapılma tahta sıralara ikişer ikişer karşılıklı oturmuşsunuz. Sağ elinin bileğini sıkan mavi menevişli yeni Amerikan kelepçesi, bir zincirle yanında oturan, dizi dizine değen sivilceli sarışın çocuğun sol bileğindeki kelepçeye bağlı. Aranızda çelikten kopmaz bağlar var.

Karşında oturanlara bakıyorsun. Biri yirmisinin üzerinde gösteriyor. Boşluktaki elinin parmakları sigaradan sararmış. Demek senden daha yeni biri. Tırnakları uzun, içleri kirle dolu. Sakalı bir haftalık var. Saçlarından, uzun süredir su görmediği anlaşılıyor; yapışık, donuk, tozlu gibi. Gözlerinin akları kanlanmış. Bir eliyle yanındakine kelepçeli. Yanındaki, otuzunu geçkin. Kumral saçları seyrek. Bir kasaba öğretmeni olabilir. Yağlı, parlak yüzü alabildiğine gergin. Dişlerini sıkı sıkıya kenetlemiş. Çenelerinin köşeleri tıp tıp atıyor. Sinirli biri. Sıska. Ceketinin bir düğmesi sarkıyor, koptu kopacak. İkisinin de ayakkabıları boyasız, kuru. Göz göze geldiğiniz oluyor, ikisi de bakışlarını kaçırıyor.

Birden beklemediğin bir duraklamayla öne doğru savrulup kaykılırken kelepçenin bileziği,

bileğindeki kabukları yeni dökülmüş açık pembe incecik deriye gömülüyor, acıtıyor. Boşluktaki tek elinle tutunacak bir yer arıyorsun. Yanındaki sivilceli sarışının bütün ağırlığına karşı koymaya, ayaklarınla direnmeye çalışıyorsun; ayakların tebeşir gevşekliğinde, güçsüz. Bir yol kavşağında olmalısınız. Dipteki telörgülü küçük pencerenin ötesinde bir yolcu otobüsünün önü duruyor: 'Mercedes Benz'. Koyu boyunbağı bağlamış, kısa kollu gömlek giymiş bir şoför: 'Kaptan' Yol açılıyor olmalı, bu kez arkaya savrularak yola koyuluyorsunuz. Yolcu otobüsü, düzenli, yumuşak bir motor sesiyle sizi geçiyor. İçi insan dolu. Bir başka arabayı geçiyor olmanın tadını çıkarıyordur içindekiler. Pasaklı, asık yüzlü, gencecik bir 'muavin', bir şoför adayı, yukarıdaki çantalığın parlak demirlerine sucuk gibi asılmıştır, elindeki yuvarlak, üstü pütürlü, uzun sarı, plastik şişeden, yolcuların avuçlarına keskin kokulu, ucuz kolonyalar döküyordur.

Ötede yeni bitmiş, kalfa işi kaba bir apartmanın balkonunda orta yaşlı tombulca bir kadın, ipte asılı kurumuş çamaşırları topluyor. Balkon demirlerine açık sarı bir bez gerilmiş; belli ki kocası kıskanç.

Dipteki küçük pencerenin ötesindeki görüntü ansızın genişliyor, gerilere kaçıyor. Esmer bir akşamüstünün gölgelediği dörtyol ağzını tanıyorsun Buralarda böyle elin kolun bağlı olarak sürüklenip götürüleceğin aklına gelir miydi?

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Niçin ama niçin? Oysa şimdi bu arabanın içinde değil de, bu kaldırımları noktalayan in-

sanların arasında evine gidiyor olabilirdin. Oysa nereye gittiğini, nasıl bir yere götürüldüğünü bile bilmiyorsun. Ne kadar sürecek bu yol? Gideceğiniz yer uzak mı? Kentin neresine düşüyor? Nasıl bir yer? Filmlerdeki gibi mi? Tek başına tıkılıp kaldığın, acılarla dolu o daracık, iğrenç odacıkları aratacak mı sana?

İşte Uzun Otel. Girişindeki ışıklı yazı masmavi yanmış. Kaç kez önünden geçtin. Bir kez olsun durup da bakmadığını şimdi anlıyorsun. Çirkin, hantal bir yapı. Her odanın önüne küçücük uydurma birer balkon takılmış. Her balkondan bir çocuk düşebilir. Sen yüksekten bakamazsın. İyi ki akıllarına gelmedi; seni yüksek bir yapının penceresinden baktırmaları bile yeterdi. Upuzun bir minare hiçbir şeye aldırmadan geçip gidiyor pencerenin önünden. Bir otobüs durağı. Durakta sabırla bekleyen bir sürü insan; geçip gidiyor. Herkes kendi derdinde. Ne balkonlar, ne düşen, acı çeken, yaralanan, vurulan, ölen çocuklar, hiçbiri, hiçbiri önemli değil onlar için. Gerçekten öyle mi acaba?

Bir eczane; beyaz çiğ ışıklarını şimdiden yakmış. İçeride birkaç insan; hasta sahipleri olmalı.

Araba ağır ağır ilerliyor. Bu saatlerde kentin yolları hep böyle olur. İşte kocaman hastane, yayılmış yolun ötesine; camlarının gerisinde çizgili ucuz pijamalar giyinmiş hastalar, beyaz gömlekli bakıcılar.

Araba sarsılarak hızlanır gibi oluyor. Yol açık olmalı.

«Arkadaşlar, yolunuz açık olsun,» demek geçiyor içinden, «iyi yolculuklar.»

«Konuşmak yok,» diyor gerilerde bıraktığın biri. «Sigara içmek yasak.»

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Bu yolculuğun biletini kesen ses bu. Onun zoruyla bindirildin bu arabaya. Her şey, o yağlı yüzün ortasına yapışmış etli iki dudağın arasından dökülecek bir çift söze mi bağlı? Olamaz. Konuşan oymuş gibi görünse de, ses başkasının. Arkada, yüzünü göstermek istemeyen başka birilerinin sesleri var.

Dönülmez bir yolculuğun içindesin artık. Bu küçücük delikten görünen kent, bu koca koca bildik yapılar, —öyle göründüğüne bakma— erişilmez bir uzaklıkta.

Sıra sıra krem rengi apartmanlar başlıyor. Buraları tanımıyorsun. Bu yoldan hiç geçmediğin belli. Boşluk genişler gibi oluyor, apartmanlar daha da gerilere çekiliyor. Küme küme birörnek yapılar; banka evleri olabilir.

Boş asfalt yolda araba hızlanıyor. Apartman kümelerinin aralarında boş arsalar başlıyor. Akşam koyulaşıyor. Uzaklarda ışıklar çoğalıyor. Küçük dört köşe pencerelerin çoğu, solgun kavuniçi ışıklı karelerle serin bir akşamı benekliyor.

Görülmeyen bir motosiklet patırdayıp duruyor ardınızda, dayanamıyor, gerilerde kalıyor.

Apartmanlar bitiyor, yapılar alçalıyor, tek katlı, yan yana sıralanmış geniş işyerleri başlıyor. Önlerinde yeni yapılan otobüs iskeletleri, üst üste yığılmış eski otomobil lastikleri, hurdaya çıkmış araba ölüleri, büyüklü küçüklü ka-

lorifer kazanları, su depoları, tahta sandık yığınları, çekme demir yığınları, borular, tarım araçları, keresteler. Küçücük bir dükkânın önünde, duvara dayalı kara yazılarla işlenmiş beyaz mermer mezartaşları. Sonra boş arsalar. Toprak duvarlı evler. Bir sinemanın afişinde Yılmaz Güney'in gülmeyen, güven dolu yüzü. Birden uzaklardan yaklaşıp pencerenin az ötesinde ardı ardına akıp akıp akıp akıp akıp geçen telgraf direkleri, elektrik direkleri. Direkler arasında alçalıp alçalıp alçalıp yükseliveren upuzun teller. Ağaçlar beliriyor ötelerde. Bodur, tozlu, sağlıksız ağaçlar, ağaç kümeleri. Sonra da alabildiğine kırlık. Kırlarla birlikte insansız, evsiz, sokaksız bir boşluk. Yaklaşan gece. Koca kent uzaklarda kıpır kıpır. Gök daha koyu, kül rengine yakın; budala, tel örgülü, dört köşe, maviyi andıran bir gök. Arabanın içi gittikçe daha karanlık. Yüzler seçilmiyor. Akşamın serinliği hüzünle, ayrılıkla yüklü. Serinliğin getirdiği bir üşüme mi?

Bir alacakaranlıkta hırıltılarla uçuyor araba, bir bilinmeze doğru, yorgun bir motorun kendini zorlayan vınıltısıyla.

Arabanın yavaşladığını öne doğru kaymandan anlıyorsun. Duracak gibi oluyor, durmuyor. Gözlerin bağlı olarak götürüldüğün yola benziyor. Bir yokuşu çıkıyorsunuz. Motor ninnileniyor. Yokuşun bir yerlerinde vites değiştiriliyor. Araba bütün gücünü, çekişini tüketmiş gibi; iniltilerle sürükleniyor. Artık geliyor musunuz? Umulmadık bir yerde, yokuşun sanki ortasında, hızlı bir dönüşle bir düzlüğe sapıp fren yapıyor araba. Bileğine çöken acıyla öne savrulup yapı-

şarak duruyorsunuz. Önünde bir kapı açılıp kapanıyor. Dışarıda ayak sesleri, konuşmalar. Geri geri gidip bir yere yanaşmaya çalışıyor araba. Duruyor. Motor susuyor, arabayı sarsarak. Geldiniz.

Biri, arkadaki ortası delikli kapıyı açıyor. Kalkıp başını eğerek kapıya yaklaşıyorsun. Gözlerin bağlıyken de böyleydi arabadan inişin. İlk binen sen olmuştun, ilk çıkan da sen olacaksın. Aşağıya, topraklığa atlayacakken kasılıp kalıyorsun.

«Atla!»

Kolay değil. Bir şeyler yapmalısın.

«Atlasana len!»

Oysa gözlerin bağlıyken, arabadan indirenler daha incelikli davranmışlardı. Hiç olmazsa arabadan indirirken.

Birden oturuveriyorsun, sarkıtıveriyorsun ayaklarını aşağıya, kendini salıveriyorsun. Yine de taban kemiklerinde buluyorsun toprağın katılığını. Kendini aşağı bırakırken, arkandakine bağlı olan kolunu geride tutup havaya kaldırıyorsun, sana bağlı sarışın sivilceli de yanıbaşına atlıyor. Görevliler gülüyorlar.

Önde ikiniz, arkanızda öbür iki kişi, bir duvar dibinde yürütülüyorsunuz.

Uzunca, donuk, taş bir yapı, köşeyi döner dönmez karşınıza çıkıveriyor. İki ucunda, filmlerde gördüklerine benzer yüksek gözetleme kuleleri; sanki büyücek birer güvercinlik. Önündeki bahçe kat kat dikenli tel örgülerle kapatılmış. Tel örgülerin arasındaki iki ayrı kapıdan geçirilip bahçeye sokuluyorsunuz. Yine kaba çakıllar

atılmış bir topraktasın. O büyük acıların yeni bir başlangıcı olabilir mi? Böyle iri çakıllarla başlamıştı her şey. Ama yok, sanmıyorsun. Tutuklanmamak, buralara gelmemek de vardı, ama tutuklanmak, bir yerde kurtuluş oldu senin için. İyidir. Hem buradaki çakıllar biraz daha ince. Yürüyorsunuz. Bir kapıdan içeri sokulacaksınız. Kapının yakınında bir an durduruyorlar. Orada, üç taş basamağı çıkmışken dönüp gerilere bakıyorsun: Alabildiğine esmer bir bozkır akşamı önündeki ovaya yayılmış. İncecik bir akşam yeli kekik kokularıyla yüklü. Güneşin ardında yok olduğu yaşlı dağlar mor görünüyor. Bir tepeden, bunca yılını geçirdiğin koca kenti ilk kez bu kadar yaygın görüyorsun. O kadar bıktığın, kaçıp kurtulmak istediğin koca kent, o anda, sana dünyanın en erişilmez, en yaşanılası yeri gibi geliyor, ışıklarıyla kıpır kıpır uzanıp gidiyor tepeler arasında. Ne kadar uzak sana. Ne kadar dışındasın. Işıkların bir bir yakıldığı evlerde perdelerin bile daha çekilip örtülmemiş olduğu düşüncesi, uzak bir mutluluk gibi sarıveriyor seni. Bir kapıyı açmak, bir odaya girmek, bir ışığı yakmak, bir pencereyi kapatmak, bir perdeyi çekmek geliyor içinden.

Yatağındasın.

Yozgatlı Nuri'nin verdiği sigara paketi yastığının altında. İçinde hüzünlü, kekik kokularıyla yüklü esmer bozkır akşamı. Bir insan boyu ötendeki tavanda, sızan yağmur sularının çizdiği haritada gözlerinle geziniyorsun. Ampulün dibinde aydınlık kıpırtıların tavandaki lekelerle kaynaştığı yerde bir kadın kalçası bütünleniyor; belinden yukarısı karanlığa karışmış. Kasıklarından yukarılara doğru vuran bir sağılmayla benildeyip dönüyorsun. Bakıyorsun, koğuşta kimse seninle ilgili değil, kimse sana bakmıyor. Elini yavaşça nevresimin içerilerine sokuyorsun. Sıcacık. Önlenmesi güç bir merakla bir elini kalçaların üzerini saran yarı sıyrılmış saydam geceliğin içerilerine doğru yürütüyorsun. Elinin altındaki ılık dirilik, avucunun kavrayıp sardığı katılıkla kaynaşıp birden bir sızıyla birlikte, daha başındayken, nabız gibi atmaya başlıyor. Karnındaki bulaşık sıcak ıslaklarla soluk soluğa yığılıp kalıyorsun. İğdiş etmeye çalışan, seni bununla korkutan iğrenç yüzler beliriyor ışıklı lekelerde. Ter içindesin.

Tependeki bir başka lekede Karayolları'nın yol yapan, asfalt ezen silindirlerine benzeyen hantal, silme demirden, ağır bir şey kıpırdıyor; geliyor, büyüyor büyüyor, koçaman olup gürültülerle üzerinden geçiyorken, altında kalmamak, ezilmemek için kendini atıyorsun, kurtulmaya çalışıyorsun, başını yastığın berisindeki ranza

demirlerine gürültüyle çarpıyorsun. Bir zonklamayla kendine geliyorsun. Soluk soluğa, başının acısından vazgeçip bir gören olup olmadığını anlamak için çevrene bakınıyorsun. İleride koğuş nöbeti tutan kısa boylu birinin uyku dolu yumulmuş gözlerle sana bakmakta olduğunu, 'aldırma' der gibi belli belirsiz gülümsediğini görüyor, utanıyorsun. Kızarmış bir gülücükle karşılık vermeye çalışıyorsun. Doğrulup bir sigara yakıyorsun. Nöbet tutan, tatlı yüzlü biri; iki katlı yatakların, dövmelerle süslü kolların göğüslerin arasında ağır adımlarla dolaşıyor, horlamaya başlayan birini dürtüyor, susturuyor.

Yataklar uyku dolu ama kıpır kıpır. Benildeyip dönenler, uykusunun arasında sövenler, söylenenler. Dövmelerle süslü bir sürü kol, göğüs, yastıklara gömülmüş tıraşlı boz kafalar. Üzerinden nevresimini bir tekmede savurmuş kalın, çıplak bir bacak.

Yine uzanıyorsun yerine, nevresimi boğazına kadar çekiyorsun, kolların dışarıda. Dumanını tependeki ampule doğru hızla üflüyorsun. Ak bir duman bulutu ampule saldırıyor, sarılıyor, bir süre yumaklaşıp kalıyor, seyrelip inceliyor, eriyor, yok oluyor. Başını demire vurduğun yer ince ince katılaşıp zonkluyor. Tavanda, ampulün sağında, kimbilir kimin ne zaman niçin çaktığı, sonra da yine kimbilir kimin niçin çekip çıkardığı, kesinlikle paslı, kesinlikle iğri bir çivinin yerinde boşalan, küçük, oyuk bir sıva döküğünde, bir deniz yaratığı, kendini hızla bütünleyip büyüyor, kıpırdıyor; gözlerini dikmiş koyu koyu sana bakıyor, seni kolluyor, çırılçıplak dipdiri

gözleri ürkütüyor, ürpertiyor. Gözlerini kaçırıyorsun.

Yatağının topakları sırtında ağrılar yapıyor. Ayakların çukurlar tepeler arasında dolaşıyor durmadan, düz serinlikler arıyor. Beline batan bir çıkıntıdan kurtulmak için yatağın içinde aşağıya yukarıya, sağa sola kayıp yeni yerler arıyorsun, yuvalanmaya çalışıyorsun, ama boşuna; bu dağların, tepelerin, büyüklü küçüklü çukurların engebelediği bu ovasız, düzlüksüz yerde sabahı edeceksin. Sabahleyin belki biraz daha düzeltilebilir yatak diye düşünüyorsun. Sabah o kadar uzak ki. O kadar uzak mı sabah gerçekten? Ne demişti Yozgatlı

«İlk gece uyunmaz,» demişti.

Uyuyamayacaksın. Sen uyuyamayacaksın ama Yozgatlı Nuri de bir gün çıkacak buradan, bulacak o Marmarisliyi. Gerçekten öldürecek mi, yapacak mı bunu? Peki sonra? Sonra ne olacak?

«Sonrası Allah kerim. Belki Suriye'ye geçerim.»

Dönüyorsun yatağında.

Gecenin saat kaçını bulabildin acaba? Saatin de yok.

Koğuş nöbetçisi başucundan geçiyor. Ayağındaki köpükten tokyoların yerde sürünen kaba, fos sesi, yanındaki yatağın ötesinde duruyor, eğilip altta yatan birini uyandırıyor. Uyandırılan, söylenerek kalkıyor, bir süre ayakta uyuyor, sonra yürüyor, yatakların arasında şiş gözlerle amaçsız dolaşmaya başlıyor. Yüklendiği nöbetin daha pek başlarında. Uyanmamış gibi.

Gözleri bomboş. Bakınıyor. Tahta sıraya çöktüğünü görüyorsun. Bir sigara dumanı yükseliyor oturduğu yerden.

Yastığın içindeki katı topaklar başına ağrılar saplıyor.

Bir demir kapının gürültüsüyle açılıp kapanışı yattığın yerde sıçratıyor seni. Ses tabanlarında yankılanıyor ilk, bir sancı gelip geçiyor kemiklerinden.

Bir zamanlar griye boyanmış ama zamanla eskimiş, kirlenmiş çubuk demirlerden örülme bir duvar, koğuşun bir başından öbür başına uzanıyor. Yerden başlayıp tavana kadar yükselen bu demir parmaklıklı duvarın ötesinde, bir buçuk adım genişliğinde uzun bir koridor. Koridorda yürüyen şişko bodur gardiyanı tanıyorsun. Akşam üzeri seni koğuşa getiren, kıdemliye teslim eden gardiyan. Koridorun üstündeki küçük pencerelerden birinin camını elindeki sopayla dürtüp açıyor. Pencerenin tek kanadından, demir örgülerin arasından süzülüp içeri sokulan serin bir gece, yüzünü, kolunu, yaralı dirseğini yalayıp üzerinden sürünerek geçiyor. Dirseğin sızlıyor serinlikten.

Uyumadığını görsün istemiyorsun, gardiyanla göz göze gelmekten kaçınıyorsun. Kaba ökçeli pabuçlarını sürüyerek geçip gidiyor parmaklıkların ötesinden. Demir kapının yeniden açılıp kapandığını duyuyorsun.

Bir kanadı açık, ince demirlerle örülmüş karanlık pencerenin önünde, koridorda sarkan çıplak ampul, giren esintide hafif hafif sallanıyor.

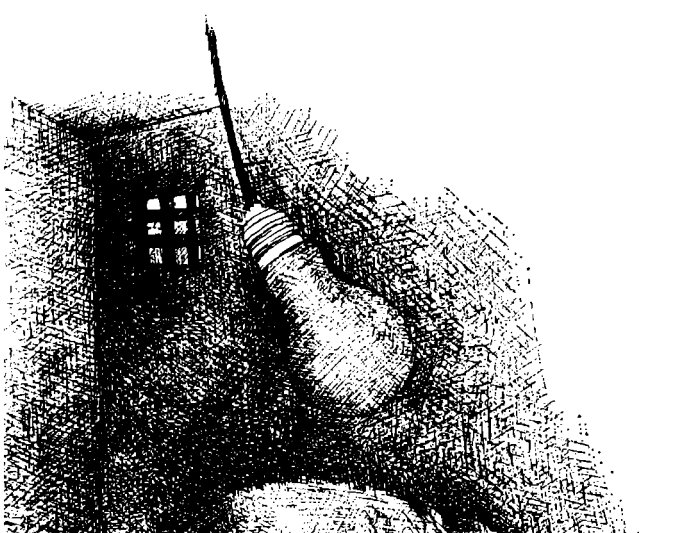

Bir akşamüstü evinden apartopar alınıp götürüldüğün, o daracık dört duvar arasına, o vıcık vıcık karanlık pis yere kapatıldığın günün gecesinde, duvarda, tepedeki küçücük pencereden gördüğün dışarıda boşlukta sallanan bir ampulün ürkünçlüğünü unutamıyorsun. Nereden sarkıtıldığı belirsiz bir ampul, nereye bağlı olduğu anlaşılmayan uzunca bir kordonun ucunda sönüp yanarak sallanıp durdukça, sen kafan-

da gönlünde değişik ürpertici görüntüleri geliştirip yaşamaktan kendini alamıyordun. Önceleri bu görüntüler alabildiğine korkunçtu, giderek alışır gibi olmuştun, sonunda bir oyun biçimine bile soktun. Kolay olmadı, ama o ilk fırtınalı geceyi, yaşadığın sürece kimbilir kaç kez yeniden bütün diriliğiyle yaşayacağını, unutamayacağını çok iyi biliyordun.

Pek mi önemliydi o geceyi yaşamak? Önemliydi belki. Ama yalnızca önemli oluşu muydu geceyi unutulmaz kılan? O gecenin artık bir durum olmaktan çıkıp bir bilinç olduğunu açıkça seziyordun içinde.

Oraya tıkıldığının daha ilk gecesinde, dışarıda birdenbire fırtına patlamıştı. Oysa evinden alınıp, getirilip, o karanlık kapana tıkıldığında, gün, sonunda fırtına getireceği önceden kestirilemiyecek kadar aydınlıktı, yüksekti, dupduruydu, serindi. Akşam üstünde, havada anlaşılmaz bir hoş kokular vardı. Güzel, vazgeçilmez bir günün bitiminde bırakmıştın dünyayı. Ama gece yarısı ansızın kudurmuştu doğa dışarıda. Gönlünde ilk gece kopan fırtına doğaya yansımıştı sanki. Şimdi düşünüyorsun da o gece dışarıda, doğada kopan korkunç fırtınanın gerçekliğinden bile kuşkuya düşer gibi oluyorsun.

Beklenmedik bir gümbürtüyle patlamıştı gök. El kadar küçük bir pencerenin ötesi birden kararmış, sen kendini bir lağımın ağdalı, yoğuşmuş, som batağında, kurtulmak için çırpınan, debelenen beyaz bir güvercin olarak düşünmüştün nedense. İşte o sırada dışarıdaki tek ampul yanmıştı. Fırtınanın önünde sallanan, çırpınan

bir ampul. Pencerenin iki metre kadar ötesinde. Acınası bir görünüşü vardı. Umutsuzdu. Kendini parçalayıp yok etmek için başını çarpıp vuracağı bir yer arıyor gibiydi boşlukta. Yanıp söndüğü de oluyor, amansız yelin önünde senin görüş alanına girip çıkıyordu.

Sekinin üzerine çıkmıştın. Arkanı ıslak, terli, kaygan duvara vermiştin. Akşamüstünden bu yana, hiç bulutsuz, açık, yüksek, serin, hızla lâciverte dönüşen göğün önünde nedense gözüne ilişmemişti bile; gece bütün ağırlığıyla çöktükten sonra mı getirip asmışlardı o ampulü oraya?

Üşüyordun, titriyordun, çenelerin birbirine vuruyordu. İyi ki yalnızdın. Görülmeyi istemezdin. Oysa bir canlının en olağan tepkileriydi bunlar. Hiçbir şeyin olağan olmadığı o ortamda, o koşullar altında, bir canlının ürpermeye, titremeye, korkuyu yaşamaya hakkı vardı. Ama her canlının, titrerken, ürperirken, korkuyu yaşarken, bu durumda kendisini kimselerin görmemesini isteme hakkı da vardı.

Ampul, bir uzun kordonun ucunda çırpınıp duruyordu. Gırtlağının pek uygun olmayan bir yerine rasgele oturtulan bir urganın ilmiğinden kurtulmak, az sonra uçup gidecek olan canını kurtarabilmek isteyen bir canlının son umutsuz çırpınışları gibi görünüyordu her şey sana. İlmik gırtlağa iyi oturmamıştı. Dil dışarı sarkmış, gözler büyük büyük açılıp pörtlemişti. Bir türlü bitmiyordu, tamamlanmıyordu ölüm. Yaşar gizlice kendini sürdürüyordu urganın ucunda, çırpınıyor, boşlukta dönüp duruyordu.

Yelin anlık kesilmeleri oluyordu. O zaman

ipin ucunda savrulup dönen beden, bütün ağırlığıyla sarkıveriyordu aşağıya; yerçekimi etkisini bir anda gösteriyor, olanca gücüyle asılıp çekiveriyordu direnen gövdeyi. Urganın ucundaki kalın ilmiğin tam gırtlağa 'hart' diye oturup gömülüşünü duyar gibi oluyordun. Ete gömülüyordu urgan, beyin kansız kalıyor, omurilik açılıveriyor, bilinç yok oluyordu bir anda. Beden ne kadar kıvrılıp direnirse direnşin, gelen ölümdü artık, oydu egemen olan; bilinçsiz bir et kemik yığınıydı ipin ucunda çırpınan, dönen, savrulan, direnirmiş, yaşarmış gibi görünen, ağıp giden.

Görevliler, urganı kesip ölüyü boynundaki ilmikle birlikte aşağıya alıyorlar, çakıllı toprağın üzerine boylu boyunca uzatıyorlar. Bir çingene bulunurdu her zaman, ucu ilmikli urgan da. Urgan mı çingeneyi, çingene mi urganı kullanıyordu, ayırt edemiyordun. Ama görünmez birileri, orada, kolları arkasından bağlanmış, ayakları pırangalı, uzun beyaz ölüm gömleği giydirilmiş yeni birini sürükleyerek getirip kaldırıyor, ya çingenenin ya da urganın ucundaki ilmiğe takıveriyorlardı. Yaşamla ölüm arasında kıpırdayan, kasılan, titreyen ayakların ürpererek bastığı iskemleye inen bir tekmeyle bir anda sarkıp ağırlaşıveren, şaşıran, direnen gövdeye fırtma olanca basıncıyla yükleniyor, ıslıklar çalarak, ipin ucunda dönen, kıvranan canlıyı ölüme savurup duruyordu boşlukta.

Fırtına gecenin ortalarında bir yerde başladığı gibi dinivermişti. Öğüre öğüre kusmuştun ayaklarının dibine. Sonra çıkıp tahta sekinin

üzerine uzanmıştın. Göğsünde onulmaz bir çukur açılmıştı sanki. Bir ara kocaman bir göğüs geçirmiş, açılan büyük çukuru kapatır, örter, giderir gibi olmuştu; ama göğsündeki çukur günler boyu içten içe sızladı durdu, onu yaralı bir yürek gibi taşıdın durdun içinde.

Dışarıda, çakılların üzerinde, uydurma kalın tahta kapının ötesinde dolaşan bir çift ayak sesi vardı. Bir deniz kıyısının yıkanmış iri çakıllarını özleyecek kadar insanca duygularla dolu olduğunu kavrayınca şaşırmıştın. Yitirilmeyen, yitirilmemesi gereken şeyler olduğunu anlamıştın o anda. Bu, sana, gelecek günler için bir dayanak olabilirdi.

Orada, o kıstırıldığın daracık kapanda geçen geceli gündüzlü uykusuz beş gün içinde bir daha fırtına çıkmamıştı. Ama o ampul, boşlukta, gündüzleri, ince demirlerle örülü mavi bir göğün ya da küçük bir ak bulutun önünde saydam belirsiz bir görüntü olarak sarkmış durmuş, geceleri de, kapkara bir sonsuzluğun önünde hafif hafif sallanarak bir yanıp bir sönmüş, bir yerleri sözde ısıtmaya çalışmıştı sabahlara kadar.

Urganın ucunda sallanan canlı, can çekişen görüntüler, sonunda yerlerini cansız nesnelere bırakır olmuştu. Kordonun ucunda sallanan ampulün, simlerle, yaldızlarla işlenmiş süslü bir general şapkasına; küçücük, incecik, içini gösteren bir kadın külotuna; kafası kesilmiş, tüyleri yolunmuş, kesik bacaklarının uçları kıçına sokulmuş, pişmeye hazır bir sosyete hindisine; kocaman upuzun bir havuca; mosmor bir patlıca-

na, sapından asılmış çinko bir çocuk oturağına; sarkmış morarıp kararmış, artık işe yaramaz olmuş yaşlı bir erkeklik organına; ökçesi kopmuş, tabanı açılmış bir eski postala, koca bir kangal sucuğa yerini bıraktığı olmuştu.

Ama son gün, ciğerlerinin özlemiyle, her biri ayrı ayrı yakılmış, uçlarında külleri gittikçe uzayan, dumanları kıvrıla döne yükselen bir demet sigara biçiminde görür olmuştun o çıplak ampulü.

Ah bir tek sigara bile, o anda, o ortamda, o koşullar altında dünyayı biraz olsun sevdirebilirdi sana.

Başka çaren yoktu. Altta yatanı uyandırmamaya çalışarak yavaşça süzülüp kaydın aşağıya, alttaki yatağın ucuna basarak yere indin. Uyanmadı altta yatan. Pantolonunu yastığın altından çekip bacaklarına geçirdin. Uykusunu sigaralarla gidermeye çalışan koğuş nöbetçisinin yanına gittin.

«Helaya girebilir miyim?»

İyi ki dedin bunu. Uykusu kaçıverdi nöbetçinin. Kanlanmış kısık gözlerle gülerek başıyla olurladı seni. Gürültü yapmamaya çalışarak gittin, helalara açılan aralığın kapısını araladın. Beş gün kaldığın odacığın kapatılmış ağır kokusunu anımsatan ama onun yanında yunmuş arınmış bir sidik kokusuna dalmış oldun. Çarpmasın diye yavaşça bıraktın kapıyı.

Bir zamanlar cam olduğu anlaşılan, şimdi camsız, üstleri açık yan yana üç kapıdan aralık duranına girdin. Sabırsızca uzun uzun işedin sarı kis bağlamış çukurun tıkalı deliğine, gürültü yapmasın diye deliğin çeperine vurdurdun sidiğini.

Koğuşa ilk getirildiğinde sıkışıktın, işemek isteğiyle doluydun. Saatlerce kendini tutmuş, ama sonunda dayanamamıştın işte. Bir boşalma, bir engin rahatlama, kasıklarından başlayıp aşağılara, dizlerine kadar indi. Gevşeyen bir mutluluktu bedeninden geçen. Son kalıntıları da akıtırken, kasıklarından bütün bedenine yayılan cinsel bir tadın kamaştırmasıyla iliklerine kadar

sarsılıp silkeleniverdin; dünyayı, yaşamayı belli belirsiz bir kere daha sevdin.

Döndün. Islaklıktan kara yosunlar bağlamış, şişmiş dört kısa tahta ayağın üzerine oturtulmuş, bir zamanlar üzerine sürülen boyanın mavi olduğu anlaşılan iğri büğrü büyücek bir su bidonu orta yerde duruyordu. Sapı kırık musluğundan sızan su hemen altındaki, ağzına kadar sabunlu, mavi, bulanıkça bir suyla dolu tenekede incecik cıvıldıyordu. Suyun yüzeyi, tenekenin yarık köşesinden aşağı kayıyor; yerde, kıyılarında birikip kalan sabunlu kalıntıların arasından uzayıp yayılarak akıyor, yan yana üç kapıdan berikinin altındaki aralıktan girip yok oluyordu. Karşı duvarın üst ortasındaki camsız ama parmaklıklı karanlık pencereden uzayıp gelen kara ince bir hortum, su bidonunun üzerinde duran, az yana kaydırılmış tahta kapağın yanındaki aralıktan içeri giriyordu. Tahta kapağın ortasında, kapağı tutup kaldırmak için bir tutamak vardı, kalınca bir tutamak. Üzerinde eriyip pelteleşmiş, sızıntıları beyaz bir yoldan uzayıp yine bidonun içindeki suya karışan bir sabun kalıntısı denizanasını andırır bir yayılmayla saydamlaşmıştı. Uzanıp sabunu almaya çalıştın, cıvık bir sabun bulaşığı geldi eline. Olsundu. Üzerindeki atlet fanilayı sıyırıp dürdün, kapağın kuru kalmış bir yerine bıraktın. Sapı kırık musluğu güçlükle açtın. Musluktan yırtılarak çıkan iğri büğrü dağınık su, tenekedeki mavi suları sıçratıyordu. Ayaklarını iki yana ayırıp tenekeden uzak durmaya çalışarak eğildin, başını muslukla teneke arasına, suyun altına uzattın. Elin-

deki sabun bulaşığını başına sıvazlayıp, başındaki top top şişliklerin acısına aldırmadan ovalamaya başladın iki elinle. Güç köpürüyordu sabun. Su oldukça kireçli olmalıydı. Köpükten çok sabun olduğunu bildiğin bu mavimsi bulaşığın temizleyiciliğine bıraktın başını. Boynunu boğazını güzelce ovaladın. Dağınık sularla uzun uzun akıttın başının sabunlarını. Gözlerin acı acı yandı. Akşam üzeri koğuşa getirilmeden önce sokulduğun odada makineye vurulan başının saçsızlığını, fırça gibiliğini yadırgıyordu parmakların. Bu beklenmedik değişiklikten gizlice hoşlanır gibi olduğunu da seziyordun. Bir atı, kısa tüylü bir köpeği yıkamak gibi bir duyguyla yıkadın başını soğuk suların altında. Islak ayakla giyince ayakkabılarının ıslanacağına aldırmadan ayaklarını da yıkadın. İncecik kaygan derisini sever gibi, okşar gibi yıkadın ayaklarını. Tabanların, gelen yeni derilerle bir başkasının ayaklarının altı gibiydi, yadırgıyordu ellerin. Pütürlü bir taşa uzun süre sürtülmüş de düzeltilmiş, parlatılmış gibiydi ayaklarının altları. Şimdi kapının açılıp birilerinin girmeyeceğini bilsen, soyunur bütün bedenini yıkardın buz gibi sularla. Olmazdı.

Öylece, sular sızdırarak dışarı çıktın. Elindeki kurumuş kan lekeleriyle kararmış, kirden gevşemiş fanilanı bile giymeden çıktın. Yavaş yavaş bu düzene alıştığını göstermiyor muydu böyle giyinmeden çıkışın; kolunda, göğsünde öbürlerininki gibi birtakım dövmeler olmasa bile. Nöbetçinin önünden geçtin. Yeni bir sigaraya başlamıştı. Oturuyordu. Yüzünde, az önce he-

laya girip giremeyeceğini sorduğun anda beliren gülmenin izleri duruyordu. Bu kez sen gülümsedin önünden geçerken. İçinde bir dirilik, bir onarılmışlık duygusu vardı. Elinle başında kalan suları sıyırmaya çalıştın. Ayaklarını sakınarak güçlükle çıktın yatağına. Islaklık hoşuna gidiyordu. Koridordaki açık pencereden sokulan koyu gecenin serinliği, ıslaklarına sürünüp üşütüyor gibiydi seni.

«Havlun yok mu kardeş?»

Beklemiyordun. Koğuş nöbetçisiydi. Yanıbaşındaydı. Elinde kavuniçi, kirlice bir havlu tutuyordu.

«Al kurula başını. Hasta olursun.»

Altın havluyu. İçin dostlukla, kardeşlikle kabarıvermişti. Hazırsındır insanları sevmeye. Hep birilerine güvenmek, birilerine sokulmak, bir şeyler vermek isteğiyle dolusundur. Güzel bir görüntüyü, güzel bir ezgiyi, güzel bir şiiri, bütün güzellikleri bölüşecek, paylaşacak birileri olsun istemişsindir. Senin yapında vardır bu sevecenlik. Yakınlaşmalarının çoğu yıkımlarla bitmiş olsa da böylesindir.

İşte burada da, şu koğuşa geldin geleli hep bir şeyler vermeye çalışıyordu Nuriler.

Şaşırıyorsun. Almaya değil, daha çok vermeye alışmış biri olarak yadırgıyorsun çevrendeki bu yeni, bu değişik, bu vermekten hoşlanan Nurileri.

Başını havlunun eprimiş gevşekliğinde kuruladın.

Biraz öteye çekilmişti, bir ranzanın köşesine sırtını vermiş duruyordu.

Adını sordun.

«Nuri,» dedi.

Islattığın havluyu Nuri'ye uzatırken yüreğinin sesini gözlerine taşırarak baktın ona.

«Sağol Nuri kardeş,» dedin yavaşça, uyuyanları uyandırmamaya çalışarak, «Bir sigaramı içer misin?»

Havlusunu aldı.

«İçelim,» dedi.

Bunu derken görmüş geçirmiş, deneyleri olan usta bir tutuklunun birçok şeyi hafife alan yarı alaycı, küçümser tavrını gözden kaçırmadın. Kibriti çakıp uzattın, eliyle geri çevirdi.

«Yak,» dedi.

Çaresiz önce sen yaktın sigaranı. Uzaklaştı duman içinde. Konuşur diye beklemiştin. Gitti, yine ilerideki sıraya oturdu.

Bu kez pantolonunu da çıkarmadan, nevresimin altına giriverdin.

Sigaranı tüttürdün.

Başında kaşıntısız, genişlemiş, serin bir çıplaklık, yadırgadığın bir boşluk vardı.

İlk beş gününü geçirdiğin odacıkta, duvarın tepesindeki, demirlerle örülü küçücük tek pencerede ortalık kararmaya yüz tutarken, işte tam o akşam üstü saatlerinde kapı günde bir kez aralanıyor, içerken klor kokan musluk suyuyla doldurulmuş bir şişeyle, yuvarlak, kuru bir ekmek içeri uzatılıyor, bir gün öncenin boşalan su şişesi geri alınıyor, kapı dışarıdan yine her zamanki gibi güçlükle kilitleniyordu. Her keresinde, kapıyı açıp kapayan kim'se, anahtarı kilidin içinden çıkarmak için uzun süre uğraşmak zorunda kalıyor, aralıksız sövüyordu. Sövgülerin çoğu da sana yönelmiş oluyordu nedense; şaşırmıyordun.

Şişeyi alıp başına dikerken, kapatıldığın odanın artık alışmaya başladığın ağır kokusu içinde bile suyun klorlu kokusunu ağzın ayırt edebiliyordu. Ekmeğe pek dokunmuyordun.

Tepedeki küçük pencerenin bir açıklığa, kırlık bir yerlere baktığını biliyordun. Evini alt üst edip iki büyük çuvala tıktıkları kitaplarınla birlikte seni de indirip aşağıda bekleyen kara bir otomobile bindirmişlerdi. Götürdükleri yeri belli etmemek için olsa gerek, gözlerine kalın kara bezden bir gözbağı bağlamışlardı. Herhalde dışarıdan birileri görmesin diye de arabanın arka koltuğuna bastırıp yatırmışlardı seni.

Araba akışının oldukça sıkışık, tıkanık olduğu caddelerden güçlükle sıyrılıp kurtulduktan sonra hızla yola koyulmuştu otomobil. Çok dönüp dolaştırmışlardı. Nerelerden geçtiğinizi kestirme olanağı kalmamıştı. Sonunda toprak bir yola girmiştiniz. Arabadan indirdikten sonra gözlerindeki bağı çözmüşlerdi. Bir topraklık alandaydınız. Sonradan getirilip döküldüğü anlaşılan iri dere çakıllarının üzerinde güçlükle yürümüştün. Uzakta, tepelerin yamacında oraya buraya gizlenmiş gecekondular vardı. Kentin oldukça dışarılarında bir yer olmalıydı, neresi olduğunu kestirememiştin.

Bir boşluğun ortasında, sanki bütün toplumdan uzak, soyut bir kırlıkta, tek katlı, garip, uzunca, ilkel bir yapının önünde durmuştunuz. Yanyana, bir örnek beş altı kaba tahta kapıdan en uçtakini güçlükle açmışlar, kapkara bir kokunun içine itivermişlerdi seni. Dizini bir yerlere çarpmış, kapaklanır gibi olmuştun. Ayakları-

nın altındaki kaygan vıcıklıkta yüzüne vuran dayanılmaz kokuyu yadırgarken dizinin acısını biraz olsun unutmuştun. Görevliler, üzerine kapattıkları kapının kilidinden anahtarı çıkarmak için çok uğraşmışlardı. Çakıllarda uzaklaşan ayak seslerini duymuştun. Biri kalmıştı dışarıda. İkileştikleri oluyor, ama pek kısa sürüyordu; biri çakıllara tekmeler atarak hep uzaklaşıyordu. Nöbet değiştiriyor olmalıydılar.

Gittikçe karanlığa alışmıştın. Birbirine yakın koyu dört duvar, dizini çarptığın basık tahta seki yavaşça belirip çizilmişlerdi boşluğa. Karanlığı azaltan şeyin duvarın tepesindeki el kadar küçük pencere olduğunu sonradan görmüştün. Daracık bir yerdi. Duvarlar terlemiş gibiydi, ıslaktı. Ayaklarının altında, dört bir yana yayılmış, kurumuş, kurumamış, öbek öbek insan pislikleri vardı; keskin, yoğun sidik kokusuyla birleşince, içerinin kapatılmış havasında boğulacağını sanmıştın ilk anda.

Altıncı günün sabahı, artık unutulduğunu, diri diri gömüldüğün o mezarda çürüyüp gideceğini düşünmeye başladığın bir anda alınıp dışarı çıkarıldın.

Ne güzeldi toprakla gök arasında insanın soluk alması. Gözlerin yanmıştı günün aydınlığından. Ciğerlerine yapışıp kalan ağır kokulardan arınmak ister gibi derin derin soluklamıştın uçsuz bucaksız serin sabah havasını. Başın dönmüştü. Önce sendelemiş, yere, çakılların üzerine kapaklanmıştın. Kendin kalkmıştın. Gözlerini aralayıp bakamıyordun, göremiyordun çevreni. Sular sızıyordu gözlerinden. Sonra yavaş yavaş

alışmıştın aydınlığa. Güneşli bir gün sanmıştın. Oysa tepende hüzünlü, basık, ağır bir gök vardı. Gecekondular yine beş gün önceki yerlerinde, uzanan yaşlı kel tepelerin yamacındaydı. Yine iri çakılların üzerinde yuvarlanır gibi güçlükle yürümüştün.

Bırakılacak mıydın?

Üstün başın pislik içindeydi. Olsundu. Salıverirlerse bu kılıkta hem de kentin ana caddesinden yürür giderdin evine. Getirilirken arabada aldıkları anahtarını verirler miydi? Nasıl girerdin eve?

Çakıllar tükenince iki katlı bir başka yapının altında sıra sıra muslukların bulunduğu beton bir aralığa soktular seni. Ne güzeldi su, diriltmişti. Soyunabildiğin kadar soyunmuş, verdikleri köşeli, kuru, yeşil bir kalıp sabunla ellerini, kollarını, bacaklarını, yüzünü bir güzel yıkamıştın. Pislikleri akıta akıta bitiremiyordun. Başında dikeliyorlardı. Ne derlerse onu yapıyordun. Ayakkabılarını bile yıkatmışlardı. Sonra da verdikleri fırçayla giyimlerini fırçalayıp temizlemiştin. Temizlik işi bitince izin alıp avucunu musluğun altına sokmuş, fışkıran rakı beyazlığındaki köpüklü gürbüz sudan kana kana içmiştin. Ağzında yine keskin bir klor tadı kalmıştı.

Sonra seni bir odaya sokmuşlardı; tek pencereli küçük bir odaydı. Köşede, üstü sigara yanıklarıyla dolu küçük tahta bir masa, pencerenin önünde de iki eski tahta iskemle vardı. Yanda, camı çatlak uyduruk bir tahta dolap duruyordu. Dolabın içi dosyalarla tıkabasa doldurulmuştu. Yerlerde sicimlere bağlanmış, kirlenmiş bir sü-

rü kitap. Görebildiklerinin adlarını sırt yazılarından okumaya çalışmak oldukça oyalamıştı seni. Orada, kapının yanında, duvar dibinde seni bekleyen iki görevlinin önünde bir saate yakın bekletildin. Durduğun yerden, pencerenin dört köşesi içine sıkışmış çıplak boz tepelerden biri görünüyordu.

Kurtulacağını beklerken, gidip kendi yatağının kendin için oyulmuş çukurluğunda deliksiz bir uyku çekeceğini kafanda geliştirip süslerken, minibüse benzer, dört bir yanı kapalı gri bir arabaya bindirilip, gözlerine kara bir gözbağı bağlanacağını nasıl düşünebilirdin? Bu kez çok daha korkunç, çok daha uzun sürecek amansız bir yolculuğa çıkarılacağını nereden bilebilirdin.

Ama doğruydu. Daha tek soru bile sorulmamıştı sana.

'İlk gece uykusuzluktan gebersen de uyuyamazsın'.

Yozgatlı haklı gibi.

Bir el dokunuyor omuzuna. Koğuş nöbetçisi. Yeni biri. Bir domates, bir sivri biber almış eline. Kolunda, pazusunun üstünde bir dövme var. Mavi bir gül. Altına da büyük harflerle 'GÜLÜM' yazılı.

«Kır şunları arkadaşım,» diyor.

«Sağol.»

«Acıkmışsındır. Bastırır. Yenisin. Bilirim yiyemez insan. Ama boşver. Yemene bak.»

Tutuşturuyor eline orta boy bir domatesle koyu yeşil, kütür kütür, pırıltılı bir sivri yeşil biberi.

«Ekmek de var. Getireyim.»

«Yok, ekmek istemem, yeter bunlar. Sağol.»

«Boşver be arkadaşım, alışırsın.»

Belinden yukarısı çıplak. Tüysüz göğsünde, yüreğinin tam üstüne işlenmiş kocaman, mor bir dövme daha var. Uçları yukarı çevrik bir ay; ortasından geçen uzunca, yatay bir leke. Ne olduğunu kestiremiyorsun.

«Nerelisin?»

Hep bildiğin sorular.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Siyasiymişsin?»

«Siyasiyim.»

İç geçiriyor.

«Adım Nuri,» diyor. «Gılay Nuri derler bana. İstanbulluyum.»

Uzaklaşıyor.

Yatağın ortasına bağdaş kurup domatesten ısırıyorsun. Gılay Nuri'nin elinden kalan ısı var ısırdığın domateste. Minare gibi uzun koyu yeşil biberi kütürtüyle ağzına atıyorsun.

Mayısın otuzu.

Nasıl unutursun. Yirmiyedi Mayıs'ın üç gün sonrası. 'Özgürlük ve Anayasa Bayramı'nın bilmem kaçıncı yıldönümü dışarıda törenle kutlanırken, tatildi, kimse gelmedi, kimse götürülmedi.

Günlerdir sıranın sana gelmesini bekliyorsun.

Her sabah saat on'a doğru geliyorlar, birtakım odacıkların kapıları açılıp kapanıyor, birilerini alıp gidiyorlar. Kapıya kulak veriyor, soluksuz dışarısını dinliyorsun. Kapının üstünde küçük camlı bir bölüm. Dışarıdan kara bir perdeyle örtülmüş. Günün belirsiz saatlerinde perde aralanıyor, camda beliren meraklı bir yüz, bir çift dikkatli göz sana bakıyor, odaya göz gezdiriyor, denetliyor, yılgı veriyor belki; sonra yine örtülüyor perde.

Götürülme sırasının kimde olduğu belirsiz, bilinmiyor. Dışarıda, koridorda ayak sesleri yaklaşıp uzaklaşıyor. Bulunduğun odanın karşısındaki, sağındaki solundaki odacıklardan çıt çıkmıyor. Birtakım kısa konuşmalar oluyor dışarıda, konuşulanları anlayamıyorsun. Avlarını kapan yabanıl kuşlara benziyorlar, kapalı odalarda bekleyenleri kaptıkları gibi alıp götürüyorlar. Ayak sesleri uzaklaşınca sıra sıra odacıklarda yaşamın gündelik kıpırtıları başlıyor. Sonrası kolay.

Artık akşama kadar günü öldürmeye çalı-

şıyorsun. En büyük uğraşın, gün boyu odaya giren karasinekleri yakalayıp öldürmek. Değişik tuzaklar kuruyorsun, değişik biçimlerde yaklaşıp yakalıyor, öldürüyorsun onları. Bitmiyorlar. Öldürdüğün karasinekleri sayarak karyolanın altında biriktiriyorsun. Her gün öldürdüklerini ayrı bir öbekte topluyorsun. Yerde büyüklü küçüklü kara öbekler. Günlerini bu öbekler belirliyor.

Mayısın otuzuydu. O sabah doğan günle birlikte yeni bir öbeğe başlamıştın. Buraya getirilişinin sekizinci günüydü. Beş gün kapatıldığın mezar gibi karanlık yerden çıkarılıp bir arabayla gözlerin bağlanarak buraya getirilmiştin. Karyolanın altında sineklerden oluşan kara öbekler, burada geçen günlerinin sayısıyla birlikte artıyordu. Sekizinci öbek öbürlerinin yanında küçüktü daha; yirmi altı karasinek ölüsünün oluşturduğu küçük bir lekeydi kirli betonun üzerinde.

Geldiler. Karşı kapıda durdular. Dün akşamüstü getirdikleri çocuğu yine götürüyor olmalıydılar. Sonra sesler yaklaştı. Senin kapının önündeydiler. Kapı koluna sarılı zincir dışarıdan tıkırdadı. Kapının üstündeki kara perde aralandı. Gündelik, olağan bir yüz. Kilidi açtılar. Zinciri kapı kolundan sıyırıp çektiler. Sendeydi sıra. Bütün kanın çekilmişti. Donmuş, taş kesilmiştin olduğun yerde, odanın ortasında. Kulağının arkasına konan sineği bile kovamadın. Ayaklarından yukarıya doğru hızla soğumaya başlamıştın.

Kapı açıldı.

Girdiler.

Önde yine o kara gözlüklü esmer adam. Arkasında tanımadığın yeni birileri.

«Hazırlan, sorguya gideceksin.»

Hazırlanmak. Bunun ne demek olduğunu kavramak güç.

«Bağlayın gözlerini.»

«Kuşak kalmadı efendim, bezle bağlasak?»

«Havlu yok mu havlu? Bir havlu bulun. Havlun yok mu senin?»

«Yok,» dedin.

Belki aslında pembeydi ama birden koyulaşıp gül kurusuna dönmüş ıslak, ekşi bir havlu getirdiler. Dolayıp dürdüler uzunca.

«Dön.»

Gözlerinin üzerinden geçirip başının arkasında düğümlediler havluyu. Kulaklarının ezildiğini bildin. Başını geriye, yukarıya kaldırdılar, alttan görüp görmediğini sordular, denediler.

Yoğun, katı bir karanlığa batmıştın.

«Götürün,» dedi gözlüklünün düzgün sesi.

İki yandan kollarının altına girip götürdüler.

Umduğundan da iyiydiler. Sırtında patlayacak yumrukları, bacaklarına inecek kalın, ağır tekmeleri boşuna bekledin götürülürken.

«Sola,» dedi sağındaki ince, hastalıklı ses.

Sola döndün.

«Bir basamak var önünde. İn.»

Ayağını bir basamaklık indirdin.

«Doğruca yürü.»

Güven verici sesti. Güvenmek rahatlatmıştı seni.

«Merdivene geliyoruz.»

Sanki merdivenin başındaymışsın gibi duraksamıştın.

«İki adım atarsan merdivenin başındayız.»

İki ürkek adım daha atmıştın sakınarak.

«Şimdi sekiz basamak ineceksin.»

Korkuyor duygusunu vermemek, o sese güvendiğini belirtmek için belki, içinden sekizi sayarak sakınmadan basamakları inmiştin.

«Doğru yürü şimdi.»

Yüzünde temiz, açık havanın serinliği. Ayakların toprağa basıyor.

«Çekinme artık düzlüktesin.»

Artık çekinmeden yürüyorsun. Güneşin sıcaklığını alnında duyuyorsun. Uzaklarda çekirgelerin tekdüze, dalgalı cırıltısı. Doğada değişen bir şey yok.

Çalışan bir otomobil var yakınlarda, az ötelerde.

«Şöyle.»

Yavaşlayıp, çekildiğin yöne dönüyorsun.

Otomobilin yanındasınız. Belli ki motoru yeni; çalışırken rahat, yumuşak, düzenli bir sesi var. Kapılarından biri açılıyor.

«Sen tut kapıyı.»

«Şöyle getirin.»

«Dikkat et başını çarpma.»

«Bir ayağını yukarı kaldır. Ata biner gibi. Biraz daha kaldır. Tamam, bas şimdi.»

Değişik kişiler, değişik sesler.

Ayağını bastığın basamak oldukça yüksek. Yine bir minibüs belki. Arka kapısı olabilir.

«Sıkı tut elimden. Kendini yukarı çek. Eğ başını. Oldu.»

İçerisi sıcak.

«Şöyle geçsin.»

«Yan dön. İlerle biraz. Otur.»

Oturuyorsun. İçinde birikmiş yoğun bir soluk seslenip çıkıyor ağzından.

«Konuşmak yasak. Tamam mı.»

Kiminle konuşacaksın? Başkaları da var demek.

«Bugünlük bu kadar.»

Koyu gözlüklünün düzgün sesi, önlerden, arabanın içinden geliyor.

Arabanın dışında, aşağıda dağınık konuşmalar. Binenler oluyor, araba olduğu yerde sallanıyor; görevliler olmalı.

«Tamam mıyız? Herkes bindi mi?»

Arkadaki kapı kapanıyor. Öndeki de. Araba sarsılarak yola koyuluyor. Karanlık, bilinmez bir yolculuğun ilk dakikaları. Araba asfalt yolda dördüncü viteste kayıp gidiyor. Elinle camın yanında oturduğunu anlıyorsun. Asfalt yol bitiyor, sarsıntılardan toprak bir yola girdiğinizi anlıyorsun. Arabanın hızı adamakıllı düşüyor. İkinci viteste bir yokuşu iniyorsunuz. Kısa süren bir düzlük. Bir yokuşu çıkıyorsunuz. Beklenmedik bir dönüşten sonra 'zınk' diye duruyor araba. Dışarıda konuşmalar. Önden açılan bir kapı. Kısa gazlamalarla araba geri geri gidiyor, bir yere yanaşıyor; duruyorsunuz. Motor arabayı silkeleyerek susuyor. Geldiniz. Arka kapıyı açıyorlar. Görevliler dışarı atlıyor. Yine gözlüklünün sesi, arkalarda, açılan kapının dışında.

«Arabada iki kişi kalsın.»

Nöbetçilere söylüyor.

«Kaç kişi?» diyor dışarıdan kalın bir ses.

«Beş,» diyor gözlüklü, yavaş sesle.

«Kapı açık mı kalsın?» diyor içerde kalan nöbetçilerden biri.

«Açık kalsın. Sıcaktan patlarsınız.»

Kulakların, kuruyan havlunun altında kıpkızıl yanıyor. Başının arkasındaki taş gibi düğümle ince ince sancıyor başın. Havluyu birazcık oynatabilsen, düğümün yerini birazcık kaydırmana izin verseler sanki her şey düzelecek.

Geliyorlar. İçeri giriyorlar.

«Sen.»

«Ben mi?»

Sesin geldiği yerden soruna karşılık gelmiyor.

Birini kaldırıyorlar yerinden. Önlerde oturan biri. Yardım ederek indiriyorlar arabadan.

Birini daha çekip alıyorlar. Yanında, biraz ötede oturan biri bu da. Götürüyorlar.

İlk kurbanlar.

Bir yapının önünde olmalısınız. Bir dağ başında sanki. Bir boşluğun ortasında tek başına bir yapı. Götürdükleri iki kişi içerilere, kötü bir yerlere sokulmuştur şimdi.

Bekliyorsun. Korkunç çığlıklar bekliyorsun. Bütün gücünü, dikkatini biriktirip dışarıdan gelecek sesleri kolluyorsun. Umduğun çıkmıyor. Dışarıda yine çekirgelerin dalga dalga alçalıp yükselen cırıltıları; güneşi kemirip duruyorlar.

Arabada senden başka demek iki kişi daha var, tıpkı senin gibi. 'Beş' kişi olduğunuzu söylemişti gözlüklü. İkisini götürdüler, üç kişi kaldınız. İki de nöbetçi.

Sıcak gittikçe bastırıyor.

Arabanın içinde umutsuzca beklemenin ses-

siz ama korkunç gürültüsü var. Soluk alışlar düzensiz, yılgın, korku dolu.

Bedeninde titremeler.

Oturuş biçimini çekinerek değiştiriyorsun ister istemez. Altındaki koltuğun kaba derisi gıcırdıyor.

Götürdükleri iki kişiye o anda neler yapıldığını bilememek, önünde derinleşen som karanlığa kötü kötü görüntüler çiziyor. Kulağın hep dışarılarda. Bir çekirge atlasa duyacaksın. Umduğun çığlıklar, bağrışlar, duyulmuyor. Uzaklara götürülmüş olabilirler. Niye olmasın. Kimbilir kaç katlı bir yapıdır, kaç kat dibe indirmişlerdir onları şimdi, neler yapıyorlardır. Getirsinler onları artık ya da seni alıp götürsünler, başlasın artık ne başlayacaksa.

Ensende bir yer, bir sivilce başı belki de, yanarak kaşınıyor. Kımıldayamıyorsun bile. Öldürücü.

«Niye getirildiğini biliyor musun?»

«Hayır, bilmiyorum.»

Yanağında patlayan ağır bir tokat.

Her gün bu. Akşam üstleri, bilinmez bir yerlere götürdükleri gencecik insanları acılar, iniltiler içinde geri getirip odalarına kapattıktan sonra senin odana giriyorlar. Koyu gözlüklü, ince, uzun bir adam, otuzunda var yok, aynı soğuk, duygusuz sesle her gün aynı soruyu soruyor:

«Niye getirildiğini düşündün mü?»

«Düşündüm!»

«Suçunu biliyorsun yani?»

«Hayır, bilmiyorum.»

Yanağında patlayan tokat. Hep sağ eliyle vu-

ruyor. Yedi gündür hep sol yanağını tokatlıyor. Alıştın sayılır. Kapıdan çıkarken de o her günkü uyarı:

«Bu gece iyice düşün. Uğraştırma bizi. Elimden kurtulamazsın. Yarın sabah bülbül gibi konuşturacağım seni. Tamam mı?»

Gidiyor.

İşte sekizinci günün sabahında alınıp getirildin buralara. Bekliyorsun. Az sonra bülbül gibi konuşturacaklar seni. Altın kafese kapatılmış, ötmesini beceremeyen bir bülbül müsün sen? Nasıl ötüleceğini mi öğretecekler? Adamların işleri bu. Bu işin ustası olmuşlar, bilimini yapmışlar, uzman kişiler. Gerçekten başaracaklar mı?

Bekliyordun, günlerdir bu günü bekliyordun. Bırakılma umudun kalmamıştı. Neler sorulacağını, neler yapılacağını bilemeden bir sonraki günün sabahını beklemek korkunçtu. Örgüleri açılmış, yayları sarkıp aralanmış demir karyolada geceler boyu bin bir korkunç görüntü içinde, terden sırılsıklam, dönenip duruyordun. Öldürücü bir bekleyişti. 'Ne olacaksa olsun' diyordun, 'başlasın artık' diyordun ya, her sabah saat dokuzla on arasında gelip başkalarını götürdüklerinde, götürülenlerden biri olmadığın için garip bir boşalma, rahatlama duyuyordun, sevinçle üzünç iç içe oluyordu sende. Akşamüstü aynı sorular, sol yanağında patlayacak aynı ağır tokatla sona erecek kocaman bomboş bir gün başlıyordu yine. Gün alabildiğine ağır yürüyor, yatağının altında, betonun üzerinde sinek ölülerinden oluşan kaia leke gittikçe genişleyip kabarıyordu.

Yaklaşan ayak sesleriyle irkildin. Buza kes-

tin. Geldiler. Aldıklarından birini güçlükle arabaya bindirdiler, hemen arkandaki sıraya oturttular. Ensende, amansız bir koşudan çıkmış bitkin birinin umutsuz solumaları vardı; iç geçiriyordu; hıçkırarak inlediğini duydun.

«Kes sesini!»

Arabanın içinde yeni bir sesti bunu söyleyen.

Göğsünün inip kalkışlarını duyuyordun arkandakinin. Kocaman bir soluk boşalttı. Yeniden iç geçirdi. Hava, yaşamasına yetmiyor gibiydi.

«Ayağını şöyle uzat.»

Soluğu titriyordu. Durumu kötü olmalıydı.

«Sigara içer misin?»

«İçerim.»

Yılgı doluydu bu ses.

Kulağının dibinde bir çakmağın çakılışı.

«Çek içine.»

Ölü bir sessizlik.

«Başka içen var mı? Sen?»

Elinde olmadan dönmüştün.

«Al!..»

Eline dokunan sigarayı tuttun. O anda birden sigarayı geri vermek geçti içinden. Bu adamlardan gelecek her şeyi geri çevirmek gerektiğini anladın, bildin, ama geç kalmıştın. Çakmak yüzünün yakınında 'çak'ladı.

«Tamam. Çek içine.»

Ağzında titreyen sigaradan birkaç soluk çektin üst üste.

«Başka içen var mı? Sen?»

Yine çakmağın çakılışı; önlerde.

Özlediğin duman bir türlü gelip dolmuyordu ciğerlerine.

«Benimki yanmadı.»

«Yandı. İyi çek.»

Çekiyorsun. Boş bir emziği emer gibi. Elini sigaranın ucuna dokunduruyorsun; gerçekten yanıyor sigaran. Olacak şey değil. Çekiyorsun çekiyorsun, ciğerlerine gelmiyor duman. Birden bir öksürük. Uzun sürüyor. Günlerdir özlediğin, bir türlü unutamadığın sigara öksürtüyor seni. İçin yatışınca, gerçekten yanıp yanmadığına inanmak için, ucunun sıcaklığına gizlice bir daha dokunarak, avucundaki sigaradan yeniden bir çekimlik dolduruyorsun ciğerlerine. Ciğerlerin inanmıyor dumana, bir türlü inanmak istemiyor. Gözlerinle görmedikçe ciğerlerinle de inanamayacağını seziyorsun. Çenelerin gevşiyor. Esniyorsun. Sonunda esnemekten çenelerin ağrıyor, yoruluyorsun. Bütün eklemlerin, uykuya girerken beliren o şaşkın kofluğu yaşıyor.

Ayak sesleri. Götürecekler mi? Sıra sende olabilir.

Giriyorlar. Öndekini alıyorlar. Az önce seninle birlikte sigara alan belki de. Sigarasını bile bitirmeye vakit bulamadan—. Yardım ederek arabadan indiriyorlar.

Bu yardımlar, bu sigara verişler niye? İçeride pestile çevirdikleri adamı götürürken de, getirirken de, getirdikten sonra da, insanca davranmaya özeniyorlar; niçin? Zaman zaman bu insanca olmak özlemi neden? Niçin sigara verdi o adam? Allah bilir içeride dayak atanlardan biri de kendisiydi? Anlaşılır gibi değil.

Sigaran küçülüyor. Ama için dumansız. Sigarayı her emişinden, sanki boş havayı her içi-

ne çekişinden sonra önlenmesi güç bir esnemedir başlıyor. Sonra boğazında bir gıcık. Öksürükler.

Arkanda oturanın solukları yatıştı, ama iç geçirişleri, gizli gizli puflamaları bitmedi. İncecik inliyor.

Tekmelenmiş yaralı bir köpek gibi getirecekler seni de? İnleyecek misin? Neler soracaklar? Neler sorabilirler? Dayanabilecek misin? Susmayı başarabilecek misin?

Elindeki sigara parmağını yakıyor. Yere, ayaklarının dibine bırakıveriyorsun. Bir sigaranın kül bağlamış küçücük ateşine bile dayanamazken—. Birden uzaktan çığlıklar duyuyorsun. Korkunç çığlıklar. Kanın çekiliyor. Yüreğin sağılıyor. Ama değil. Bunca çirkinliğin ortasında duyulan bu sesler çığlık değil. Çocuk sesleri. Ne güzel. Çığlıkların çocuk seslerine dönüşmesi ne güzel. Kokuşmuş bir batağın orta yerinde ansızın açılan sonsuz güzellikte çiçekler. Okullu küçük çocuklar olmalı. Yakınlarda bir yerlerde bir ilkokul belki de. Öğlen paydosu olabilir.

Sevinçli çocuk sesleri uzun süre oyalıyor seni. Demek dağ başında bir yer değil burası. Ama kentin dış kesimlerinde bir yer olduğu belli.

Çocuk sesleri gittikçe seyreliyor, azalıyor, uzaklaşıyor, bitiyor.

Yine o kaskatı karanlıkta bir başınasın.

Kıpırdamadan oturup beklemenin yılgınlığı gitgide daha dayanılmaz oluyor. Başını cama dayıyorsun. Havlunun, başının tam arkasındaki katı kocaman düğümü başını oyuyor. Kulakların ezildikçe kavrulup şişiyor, büyüyor sanki. Havlu-

yu birazcık aşağı ya da yukarı kaydırmak için ölesiye özlem duyuyorsun. Büyük, sonsuz bir sabır gerekiyor her şey için. Ama gariptir, ölü zaman büyük ağırlığıyla ilerledikçe, zamanın ilerlemekte olduğunu da, o büyük insanüstü sabrı gösterdiğini de anlıyor, şaşırıyorsun. Bunu kavramak bile sana kıvanç veriyor, sevinçler getiriyor, direnme gücü aşılıyor, bir çeşit gurur duyuyorsun gizlice.

Uzaklardan bir radyo sesi. Yeni mi açtılar? 'Dıt dıt'lar saati belirliyor: On iki: 'Bir' de olabilir. Bildiğin bir kadın sesi haberleri okumaya başlıyor. Dedikleri anlaşılmıyor.

Yaklaşan ayak sesi, arka kapının ağzında, içerideki nöbetçilere, bir buçuk saatlik öğle molasını haber veriyor. Boşu boşuna bir buçuk saat ara verilmesine sevinemiyorsun.

Bir süre sonra, arabanın içindeki iki nöbetçi, karınlarını doyurmuş başka iki kişiyle nöbet değiştirip yemek yemeye gidiyor. O kaskatı bekleyişin, o ölü zamanın içinde kısa süreli de olsa, anlık da olsa, bir değişiklik, bir olay oluyor bu nöbet değişimi.

Birden dışarıda fırtına patlıyor.

İlk alındığın günün gecesinde, o karanlık odacıkta korkuyla beklerken dışarıda patlayan ilk fırtınayı anımsıyorsun, öğüre öğüre kustuğunu.

Arabanın arka kapısını kapatıyorlar. Ansızın bastıran yağmur, belki de doluyla karışık, arabanın basık saç tavanında tapırdıyor. Yağmurdan kaçıp içeri sığınan iki üç kişiyle birlikte açılan kapıdan içeri dolan serin, ıslak, hışırtılı

bir toprak kokusu ensene vuruyor. Ne güzel.

Tepedeki tapırtılar kısa sürüyor, küçük pıtırtılar gittikçe azalıyor, yağmur diniyor. Yaz yağmuru. Bir bulut, temiz giyimli bir ilkokul öğrencisi gibi koşarak geçip gidiyor içini dolduran karanlığın içinden. Görünmez bir güneş, ıslak toprağın üzerinde buğulanıyor.

Bir horultu. Yakınında biri fokurdayarak uyuyor. Nöbetçilerden biri gülüyor arkada. Biri güneydoğulu bir sesle:

«Susturalım şunu,» diyor.

«Bırak uyusun,» diyor beriki gülerek.

İçinden gülmek bile gelmiyor.

Dokunmuyorlar uyuyana. Az sonra kendi gürültüsüne kendi uyanıyor, söylenerek iç geçiriyor. Biliyorsun, çevresine bakınamıyor; bağlıdır gözleri.

Yemek vermiyorlar. Gelip birini daha alıyorlar. Mola bitti. Başladılar. Götürülen dördüncü kişi bu. Demek sıra sende artık. Kesin bu. Bunu düşünmek bile içini üşütüyor. Ürpertiler kesik kesik yükseliyor bedeninde. Sıkıştığını, kasıklarının dolduğunu bilmek daha da korkutuyor. İşemek için izin almak olanaksız görünüyor. Bekleyeceksin.

Bekliyorsun.

O sıkışıklık seni daha diri tutuyor.

Götürülenler dönmedi. Dönsünler istiyorsun. Artık bitsin istiyorsun. Başlamanın bitmeye yaklaşmak olduğunu çok iyi biliyorsun. Gelsinler, alıp götürsünler, ne yapacaklarsa yapsınlar. Soluğun titriyor. Belli olmasın diye daha yavaş soluk alıp vermeye çalışıyorsun.

Yine bir uzak çığlık seni silkeliyor. Kaskatısın. Biri uzun uzun bağırıyor uzaklarda. Kimbilir neler yapıyorlar ona şimdi? Bir yerlerini mi buruyorlar, kollarını parmaklarını mı kırıyorlar, tırnaklarını mı söküyorlar, umulmadık yerlerini mi dağlıyorlar? Ama yok, bu da bir çığlık değil. Ses daha yakınlarda şimdi, daha belirgin. «Yoğurtçuuuu!» diye bağıran bir satıcının sesi bu.

Yakın bir yerlerde, sokak aralarında bir adam yoğurt satıyor.

İlkokul çocuklarının sesleri, yoğurt satan bir gurbetçinin sesi; insan sesleri. Sanki başka güzel dünyaların güzel sesleri. Bu çirkinliklerin yanıbaşında bu güzelliklerin ne işi var. Yan yana, iç içe iki ayrı dünya. Hangisi gerçek olan? İkisi de belki. Dünyanın iki ayrı yüzü belki. Bir yanı ışıklı, bir yanı karanlıklar içinde. Bir yüzünde güneşli aydınlıklar, bir yüzünde karanlıklar, geceler. Sen gecenin içindesin, karanlıklara boğulmuşsun. Birgün o aydınlıklara çıkabilecek misin? Geceleri gündüzlere çevirmek, çok mu uzak bir umut?

Yoğurtçunun sesi çok uzaklarda sönüp sönüp parlıyor, eriyor, tükeniyor.

O gün seni indirmediler arabadan.

Akşamüstüne kadar sıranın sana gelmesini öldürücü bir sabırla bekledin. Ama tam akşamüstü, geri getirdikleri üç kişiyi, acılar içinde, bitkin, insanlıkla uzak yakın bütün ilgilerden koparılmış olarak, güçlükle yerlerine oturttuktan sonra, sen tam hazırlanmışken, ölüm saatinin sana geldiğini, artık bunun kaçınılmaz olduğunu, tam

kollarından tutup kaldırılacağını, sürükleyerek götüreceklerini beklerken, güçlük çıkarmamak, onlara karşı da, acılar içinde onurlu seslerle inleyen arkadaşlara karşı da küçük düşmemek isteğiyle, tam oturduğun yerde ayağa kalkacakken, işte tam o sırada, herkes birden arabaya doluşuvermiş, arabanın motoru çalışmaya başlamıştı bile. Getirilenlerden biri önde acılar içinde iç çekiyordu. Öbürlerinin kıvrıntılı seslerini, iniltilerini duyuyordun. Görevliler bu seslere aldırmadan, bir iş gününü daha arkada bırakmış olmanın yorgun sevinci içinde, aralarında konuşuyorlardı.

Araba yola koyulduğunda, şoförün yanında durduğu anlaşılan koyu gözlüklünün düzgün sesi, o gece oynanacak Ankaragücü/Leeds United futbol karşılaşmasına geç kalmaktan korktuğunu anlatıyordu yanındakine.

«Hasta mısın?»

«Yoo, iyiyim.»

«Uyuyamıyorsun.»

«Uyku tutmadı da.»

«Tutmaz. Bilirim namussuzu,» diyor Gılay Nuri.

Dirseğinin üzerinde doğrulmak isterken sancıyla irkilip bırakıyorsun kendini. Dirseğinin duyarlığı büyük. Bir yerlere değdirmeye gelmiyor.

«İlk mi giriyorsun?»

«İlk.»

«Böyle olur. Uyunmaz bir türlü.»

Uyunmuyor. Başın ağrılar içinde.

«Gel oturalım istersen. Anlatırız biraz.»

Nevresimin altından çıkıp yavaşça iniyorsun. Ter içindesin. Gömleğini sırtına geçirip Nuri'nin yanına gidiyorsun. Sırayı masanın başına çekmiş. Saatine bakıyor:

«Tam bir saatim var. Bu saatlerde nöbetler kıyak olur. Sessiz olur. Tek başına kalabilirsin.»

Ellerini göğsünde gezdiriyor. Sol memesinin üzerindeki dövmeye bu kez dikkatle bakıyorsun: İki ucu da yukarıya bakan, ortası çukur bir ay. Bayraktaki ay gibi. Ortasından geçen uzunca bir lekeyi bir şeye benzetemiyorsun yine. Eliyle vuruyor dövmesinin üzerine. Kılsız, kuru, ama diri bir göğsü var.

'Denizaltı'ymış o uzunca leke. Denizaltıya da, başka bir şeye de benzemiyor; belki en az benzediği şey denizaltı.

«Ne o, benzetemedin mi?»

'Hiçbir şeye benzemiyor' diyeceksin, demiyorsun.

«Yoo, benziyor. Denizaltı.»

«Az kaldı bunun yüzünden başıma iş açıyorlardı,» diyor.

Bilmem hangi ülkenin bayrağındaki bir şeylere benzetmişler. Aslında hiçbir şeye benzemiyor.

«Bu dövmeyi ilk ben getirdim buraya. Benden gören göğsüne bundan dövdürdü. Bu koğuşta bile en az on kişide bu dövmeden görebilirsin. Ama aslı bende. Çorumlu bir usta dövmüştü benimkini. Sinop cezaevinde.»

«Burada dövme yapan var mı?»

«Var, ama uyduruk yapıyor. Bu işin ustası değil. Bir Terzi Nuri var, o yapar.»

«Şu sarışın Nuri mi? Kıdemlinin yardımcısı?»

«O. Terzi. Bir şişe çini mürekkebi getirtmiş. Bir de iğnesi var. Sen Çorumluyu görecektin, Sinop'takini.»

«Nasıl yapıyorlar? İğneyi batırarak mı?»

«Batırarak tabii. Batıra batıra istediğin biçimi çizerler derinin altına.»

«Acımaz mı?»

«Acımaz olur mu, acır.»

«Sen denizci miydin?»

«Niye sordun?»

«Denizaltıyla ne ilgin var? Onun için sordum.»

«Ha, denizaltıyla.» Gülüyor. «İstanbulluyum dedim ya. Beşiktaşlı olmak yetmez mi?»

Beşiktaş'taki kahvesini anlatıyor. Küçücük bir yer. Duvarlarını gül resimleriyle donatmış. İki tahta masanın, sekiz on boyalı iskemlenin süslediği, deniz kokan bir kahvecik. İçeri girenin dumanaltı olduğu—.

«Az mı balon yuttum.»

«Ne balonu?»

«Aynasızlar sık sık basardı kahvemi. Tetikte olacaksın. Dalgayı lastiğe dolduracaksın, o öyle paşa paşa zulanda duracak.»

Anlamadığını görüyor.

«Bildiğin lastik canım. Parmak lastiği. Hani dolama falan olunca parmağa takarlar, şöyle geçirirler parmağın üzerine, eczanelerde satılır hani.»

«Evet.»

«İşte ondan. O lastiklerden alacaksın, tamam mı, dalgayı tıkacaksın içine, üstüne tersten bir lastik daha atacaksın, balon hazır demektir. Baktın durum kötü, baktın aynasızlar pat düşmüşler, tutmuşlar kapıları; baktın sıkıştın, hiç renk vermeyeceksin, balonu zulandan çıkarıp ağzına atacaksın, doğruca cup mideye, dolma yutar gibi. Hiçbir şey olmaz, olduğu gibi çıkar alttan, mis gibi namussuzum.»

Gülüyor Nuri.

«Dalgayı gizlemenin en kıyak yolu budur. Balon.»

Esrarın en koncasını bulurmuş Nuri. Keyfine düşkün. Öyle alıp satması yok. Kendi kullanırmış. Sık sık da basarlarmış kahvesini nedense.

«Hep ihbar,» diyor. «Muhbir mi ararsın, nüfusun yarısı namussuzum.»

Basarlarmış kahvesini. Nuri zuladakini yutuverirmiş hiç renk vermeden; cup mideye. Yakalatmazmış. Hiç yakalatmamış.

«Deli misin, Allah korusun, bir de dalga yüzünden yıllarca mahpuslarda çürümek var. Tövbe.»

Sanki mahpusta değilmiş gibi konuşuyor. Neden yattığını bilmiyorsun, ama suçu anlattıklarıyla ilgili olmasa gerek.

Boks da çalışmış Nuri.

«Gılay Nuri dedin mi Beşiktaş'ta kim olsa tanır.»

'Gılay' adı da sözde Muhammed Ali Clay'den geliyormuş. Nuri'ye bakarsan boksun en iyisi onda, esrarın en koncası onda. Daha nice becerileri var Nuri'nin. Futbol mu? Altı yaşında başlamış futbola Nuri, Beşiktaş genç takımında iki yıl top koşturmuş.

«Az mı dalgalandırdım o ağları,» diyor, «meşin yuvarlakla.»

Bir ara az kalsın Moda'da erkek güzeli bile seçiliyormuş; istememiş. Kendi istememiş katılmayı, çok diretmişler, 'katıl şu yarışmaya Nuri ağbi, kazanırsın' demişler ama, yanaşmamış Nuri.

Senin bildiğin erkek güzeli seçilenler, gerçekten gibi şeylerdir. Oysa Nuri incecik, ışkın gibi. Hiç karşı koymadan dinliyorsun. Anlattıklarının çoğunun 'balon' olduğunu seziyorsun, ama güzel anlatıyor Nuri, dinletiyor, inandırıyor.

Moda'da Nuri'nin üzerine yüzücü de yok. Nuri soyunup gülkurusu mayosunu giydi mi—. Mayosunun ortasına kızıl bir gül işletmiş. Oraların

alıcı kuşuymuş. Ama sonradan Sinoplu bir ustaya dövdürdüğü göğsünün altına çarpan yüreğini, biri ellemiş Nuri'nin. Gül'ün sevdası o yüreciği sık ha sık edermiş.

Nasıl tipik bir İstanbullu. Orta boyu, ince yapısıyla, olduğundan uzun gösteren hoş bir çocuk. Yakışıklı sayılabilir. Rahat gibi görünen çizgisiz bir yüz. Ama bu görünüşün altında boşuna geçmiş yılların yorgunluğu incecik beliriyor. Ara sıra dalı dalıveriyor Nuri, efkârlanıyor. Sonra yine toparlıyor kendini. Gözlerinin içi gülüyor. Alnı oldukça açık. Yuvarlak, düz, rahat bir alnı var. Kentli yüzü.

Birkaç kez girip çıkmış. Toplam altı yıl yatmış.

«Az değil be arkadaşım. Bitmiyor. On ayım kaldı ya, gel de bana sor. Daha kesinleşmedi cezam. Öbürsü gün duruşmam var. Ben cezamı biliyorum. Yattığım günleri düşersek, on ay sonra tamamdır.»

Yine de gülebiliyor. Çocuk kalmış bir yanı var. Çocukluğunu yitirmemiş. Yitireceğe de benzemiyor. Saçları kısa, bir parmak uzunluğunda.

«Yakında keserler,» diyor.

Ayda bir, makineyle, sıfır numaraya vurulurmuş kafalar.

Elleriyle saçlarını karıştırıyor. Saçları oldukça kırlaşmış. Bu onu yaşlandırmıyor. Yakıştığı bile söylenebilir.

«Bu sevda ihtiyarlattı beni, allahsız,» diyor.

Nuri çok şeyler diyor. Çok konuştuğunu kendi de anlıyor.

«Bakma böyle konuştuğuma. Ben sıkıyımdır.

Kimseye anlatmam bunları. Bak, harbi konuşuyorum. Yakın buldum seni. Şu koğuşta şunca can var, namussuzum kimse bilmez beni, allahımı inkâr edeyim ki anlatmam. Sen dediklerimi anlıyorsun. Sende başka bir şeyler var. Sıcak adamsın.»

Hiç beklemediğin bir şey soruyor:

«Sen hiç aynaya baktın mı?»

«Bakmışımdır. Ne olacak?»

«Bakmamışsın. Senin gözlerinde bir şey var.»

«Uykusuzluktandır. Kanlanmış mı?»

«O değil,» diyor. «Sen var ya sen, nasıl söyleyim, sen gözlerinle dinliyorsun arkadaş.»

«Vay canına.»

Nuri'nin demek böylesine incelikleri de var. Okumuş gibi de. Lise sondan ayrılmış olabilir mi?

«Orta ikiden ayrıldım.»

Olmamış işte. okuyamamış.

«Bileklerine ne oldu senin?»

Bileklerini çekiveriyorsun masadan. Kızardığını biliyorsun. Kelepçenin açtığı yaralar; kapanalı ne oldu ki şunun şurasında. Yeni gelen deriler pembecik, incecik.

«Yaralar var bileklerinde?»

Utanıyorsun. 'Dayak attılar bana Nuri', 'işkence ettiler bana Nuri'. Bunları mı diyeceksin Nuri'ye. Diyemezsin, anlatamazsın.

«Bir şey mi yaptılar sana arkadaşım?»

«Yok, bir şey yapmadılar. Yara vardı da?»

«Göster bakayım.»

«Bırak Nuri, başka şey konuşalım.»

Susuyorsunuz.

Neden sonra,

«Uykun geldiyse yat sen,» diyor.

«Yok, uyuyamam.»

«On beş dakika sonra nöbetim bitiyor. On beş dakikam kaldı. Nöbeti bırakınca benim yatakta konuşuruz ha, ne dersin?»

«Niye olmasın. Sabaha ne kaldı ki.»

«Ortalık ağarıyor. İstersen hadi biraz uzan sen.»

«Uyuyamam.»

«Uyumayı dene. Saat altıda zille uyandırırlar adamı. Altıya kadar kestir istersen.»

«Uyuyacağımı hiç sanmıyorum.»

«Yat sen, yat. Bana bakma. Yorgunsun. Yaralısın da.»

Göz göze geliyorsunuz. Bakışlarında bilen biri var.

«Bir saatlik uyku uykudur. Yat yat.»

Yatmasan belki daha çok sevinecek. Kalkıyorsun. Bacakların yorgunluktan sızlıyor. Yatağına güç çıkıyorsun. Altta yatan, nevresimi tepesine kadar çekmiş, ayakları dışarıda. Koridorun camlarında açık lacivert bir sabah. Açık camdan giren serinlik, yatağının üzerinde daha egemen. Nevresimin üzerine uzanıyorsun. Tabanlarının ateş gibiliğinde gezinen sabah ayazı seni dinlendiriyor. Bileğini parmaklarınla hafif hafif ovuyorsun; kaşınıyor. Tependeki ampulün çevresinde yuvarlaklar çizerek dönenen pembe saydam kanatlı küçük bir gece kelebeği ara sıra ampulün sıcaklığına çarpıp uzaklaşıyor. Üşür gibi olduğunu anlıyorsun. Gömleğinin düğmelerini iliklıyorsun. Biri kopuk. Birden sanki tabanlarına çarpan bir demir kapının gürültüyle açılıp kapa-

nışını duyuyor, belli etmemeye çalışarak başını hafifçe kaldırıp bakıyorsun. Şişko, bodur gardiyanı bekliyorsun; ama gelen o değil, başkası. Upuzun boylu, sırtı kamburca, kalın bıyıklı, asık yüzlü biri; yüzü kocaman. Koridor boyunca sıralanmış bütün pencereleri uzanıp bir bir açıyor. Koyu sabah mavileri bütün camlardan içeri doluşuyor. Nevresimin altına giriyorsun. Ayakların yanıyor; çıkarıp dışarı uzatmak hoşuna gidiyor. Çok uzaklarda, sabah mavilerinin içinde yabanıl bir kuş gurultularla ötüyor.

Yeni bir gün başlıyor. Tutuklu bir gün.

Dudağın yarılmış gibi. Burnun kanıyor olabilir. Daha güzel. Hiç olmazsa onlardan biri değilsin. Sana yaraşan, dudağının patlamış olması, burnundan kan boşanıyor olması. Vuran olmaktan daha güzel vurulan olmak; çok daha güzel.

Bir iskemleye oturtmuşlar seni; gözlerin bağlı.

Ölmezsen, öldürmezseler, sakat bile bıraksalar, buradan çıkarsan, gün gelir de bir gün buradan çıkarsan, toprağın üzerinde, güneşin altında, insanların arasında bir alçak gibi yüzün eğik dolaşmamak isteğindesin. Kesin, kesin bir istek bu. Basılmış, ezilmiş de olsan, bir papatya gibi yaşamak kararındasın, ezilmiş, yaralı bir papatya.

Korku içindeydin oysa.

Bir gün önce bir minibüsün içinde, her an sorgu sırasının, işkence sırasının sana gelmesini bekleyerek, bütün gün oturtmuşlardı seni. Korkunç bir gündü. Tam sıranın sana geldiği anda işkenceciler işlerini bitirmişler, seni alıp geri getirmişlerdi.

«Ne zaman?» diye sormuştun odana kapatılırken.

«Şanslı adammışsın. Gece maçı olmasaydı görmüştün bugün ananınkini; İngilizlere şükret,» demişti kalın biri. Sonra da eklemişti: «Sabaha kaldı, sabaha.»

Ama niçin dünkü yere götürmediler?

Yine aynı arabaya bindirdiler. Yine bağlıydı gözlerin. Dünkü yol değildi gittiğiniz; uzak bir yerlere, daha uzak bir yerlere getirdiler bugün; dolambaçlı yollardan geçtiniz. Bir toprak yolda dünkü gibi bir yokuş çıkıp bir yokuş da inmediniz. Bir başka yerdesin.

İnişli çıkışlı bir topraklıkta yürütüyorlar. Gözlerin dünkü gibi havluyla değil, bu iş için özel olarak yapıldığı belli kalın kara bir şeyle bağlı. Lastiği başa geçirilerek yüze takılan mas-

ke gibi bir şey; yarı gözlük, yarı maske. Gözbağı. Dipsiz bir karanlık.

Ayaklarının merakla arayıp bulduğu topraklık bitince beton bir düzlük başlıyor. Tökezliyorsun. Bir kalın basamak. Bir kalın basamak daha. Yükselen sol ayağının, bir üçüncü basamağı ararken boşluğa düşüşü. Üçüncü basamak yok. Yürümesini bile beceremeyen bir budala gibisin.

Yapının içindesiniz artık. Bunu, yüzüne çarpan küf kokulu, sıkıcı, basık serinlikten anlıyorsun. İki kişinin ortasındasın. Düzlükte yürümek kolay. Üçünüzün de adımları birbirine uyuyor. Uygun adım yürüyor gibisiniz. Hiç bitmese bu düzlük. Bitiyor. Sağa döndürüyorlar, sola döndürüyorlar, uzun bir merdiven, kısa süren bir düzlük, uzun bir merdiven daha, bir düzlükte dört beş adımdan sonra durduruyorlar. Anlaşılmaz konuşmalar, gelip geçen ayak sesleri. Yine yürütüyorlar. Gittikçe bir şeylere yaklaşmakta olduğunu bilmenin tedirginliği içindesin. Anlatılmaz bir merakla da neyin nasıl başlayacağını bekliyorsun. Az sonra bir şeylerin başlayacağını, başlamanın da, bitmenin de çok yakında olduğunu biliyorsun. Bu düşüncenin tadını çıkarmak gibi beceriksizce bir duygu doluyor içine. Bir bardak gibisin. İçin suyla dolu. Yeni atılmış buz parçaları suyun ısısına uyamadan çıtırtıyla çatlıyor, donuk seslerle birbirine çarpıyorlar şuranda durmadan. Bir kapıdan sokulduğunu anlıyorsun. Bir iskemleye oturtuyorlar. Çevrende birçok insan var gibi. Kim bunlar? Bütünleyemediğin konuşmalarla çevrende dola-

şıyorlar. Sanki bir şeyler hazırlıyorlar. Kaç kişiler? Hepsi de sana mı bakıyordur? Çok kötü şeyler mi yapılacak sana burada? Aşağılanacak mısın? Yenilmek istemiyorsun. Ezilmek istemiyorsun. Hiçbir kötülük yapılmamalı sana. Bunu çok istiyorsun. Gece, bütün gece çırpındın durdun yatağında. Hep buna hazırlamaya çalıştın kendini. Yenilmemelisin. Ayaklar altında sürünen, yaltaklanan, yalvaran, köpekleşen biri olmamalısın. Başarabilecek misin? Önceden hiçbir deneyin de yok bu konuda? En kötüsü bu. Gelecek her kötülüğe, bedensel her acıya katlanmak isteğiyle dolusun, ama için korkularla dolu. Korkunun alçaklığa dönüşmesini istemiyorsun. Direneceksin. Acılar nice büyük olsa da uzun sürmez diyorsun, uzun sürmez, biter bir yerde. Bu işin sonunda birgün bir kurtuluş olacaksa, insanca olmalı, onurlu olmalı diyorsun, hep bunları diyorsun içinden. Kendi kendinle yüz yüze gelebilmelisin, bakabilmelisin kendi yüzüne. Başkalarının yüzüne de. Ama kendi yüzüne bakamayan biri ne yüzle çıkar başkalarının karşısına? En korkuncu bu işte; kendi yüzüne bile bakamaz olmak. Bu yıldırıyor seni. İçinde aşağılanmış, ezilmiş, pörtlemiş, vıcık vıcık iğrenç bir böcek yaşatarak insanların arasında dolaşmaktan, dolaşır olmaktan korkuyorsun. Daha hiçbir şey yapmadılar, hiçbir şey sormadılar. Oturttular bir iskemleye, dönüp dolaşıyorlar odada. Yine de su gibisin. İçinden boyuna geçiriyorsun: 'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.' Bütün gece buna hazırladın kendini. Bilmiyorsun. Senin üzerinde iş-

leyip senden bir suçlu mu yaratacaklar? İşleri bu mu? Bildiğin ne varsa silmeye çalışıyorsun kafandan. Siliyorsun. Bomboş kafan. Yeni yağmış kar gibi. Hiçbir şey bilmiyorsun. Buna önce kendini inandırmalısın. Bilmiyorsun. Boyuna yineliyorsun bunu: 'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.'

«Nasılsın?» diyor bir ses.

'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.'

«Şimdi, bildiğin her şeyi anlatacaksın.»

Sağından, biraz ötenden gelen ses, yaklaşıyor:

«Her şeyi.»

Nedir bu her şey?

'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.'

«Tamam mı?»

Tam önünde. Daha iyisin. Bu durum beklemekten daha iyi. Ne olacaksa olacak artık. Başladı işte.

«Anlat bakalım!»

«Neyi?»

Yüzüne, sol yanağına inen beklemediğin bir şamarın şaklayışıyla başın savruluyor.

«Dalga mı geçiyorsun lan benimle?»

Dalga geçmiyorsun: hayır.

«Anlat öyleyse!»

Bir sessizlikte yüzünün sol yanı yanarak şişiyor. Korunma olanağın yok. Savunmasızsın.

«Anlat!»

«Neyi anlatayım?»

Bekliyorsun bu kez, hazırlıklısın. Yüzünün tam ortasına, burnunla ağzının üstüne inen bir

yumrukla altındaki iskemleyle birlikte yuvarlanıyorsun.

«İt oğlu it!»

Altına pislediğini biliyorsun. Sıcak, bulaşık, iğrenç. Aşağılandın bile.

Yerde, belinin ortasına gömülen bir tekmeyle kaskatı kesiliyorsun. Böğrüne, kıçına, bacaklarına tekmeler aralıksız iniyor. Kötü dövüyorlar. Dövecekler. İnliyorsun, ama bağırmadığını anlıyorsun! Dayanacak gibisin. Bunu iki tekme arasında kafandan geçirmek bile gizli bir rahatlık veriyor sana. Hayır, alçalmayacaksın. Kavrıyor gibisin bunun tadını. Daha iyisin artık bu inen tekmelerle. 'Budalalar' diye geçiriyorsun içinden. Paniği atlattın. Dövülüyorsun. Artık baldırında patlayan tekmeler yalnızca irkiltiyor, şaşırtıyor seni; sana acı vermekten öte bir gücü kalmadığını anlıyorsun bu tekmelerin. Bir şey sormadılar bile daha. Dövüyorlar. Sokaklarda, dükkânlarda, sinemalarda yan yana olduğun, birlikte yürüdüğün, oturduğun, aynı geçitlerden karşılara geçtiğin, o her gün rastladığın insanlar mı bunlar? Nasıl olur? İyi ama niçin bu kadar kızgınlar? Kim bu insanları böylesine kızdıran?

Duruyorlar.

İçindeki ikinci kişinin soruları hiç bitmiyor: 'Yapabilecek miyim?'

«Açın gözlerini!»

Odanın kapısı açılıp kapanıyor. Girip çıkanlar oluyor.

Bir el, başından sıyırıp çıkarıyor kara gözbağını. Gözlerin her şeyi yadırgıyor önce. Kir-

piklerin, ezilmiş, gözlerinin üstüne karmakarışık katlanmış kalmış gibi; batıyorlar. Görmek istediğin o kadar çok şey var ki. İlk gördüğün, gömleğine bulaşan kan. Burnun gerçekten kanamış anlaşılan. Ama görmeye başladıkların kandırmıyor. Görüntüler hızla beliriyor, yadırgıyorsun. Hiç kafanda tasarladığın yere benzemiyor buralar. Gömleğinin, pantolonunun altında etinin sıyrılan, ezilen, çürümeye yüz tutan acılı yerlerini bilerek, soluk soluğa odayı gözden geçiriyorsun, merakla. Plastikten yatay çubuklarla örülü bir güneşliğin kapattığı tek pencereli, daha çok bir büroyu andıran küçük bir oda. Kapının yanında, yanmayan, kıştan kalma, borulu, kahverengi emaye bir gazsobası. Köşede, yerde küçük saksının içinde, çiçeksiz, yaprakları sarıya çalan, çirkin görünüşlü bir çiçek. Şaşırtıcı. Odanın ortasında kül rengi, orta boy bir büro masası. Masanın başında ikisi de koyu gözlüklü iki kişi. Seni getiren koyu gözlüklü yok odada. Arıyorsun, yok. Masanın başında oturan, tepesi açılmış biri. Uzun sivri yakalı gömleği kalın çizgili. Vişne çürüğü bir boyunbağı bağlamış. İyi dikildiği belli yazlık bej bir ceketi var. Tıraşlı, bakımlı bir yüz. Esmer. Bıyıksız. Başkanları olabilir. En gösterişlisi o.

Öbürü, oda koyu gözlük takmış, masanın beriki yanında, masaya yan oturmuş. Küçük bir yazı makinesi var önünde. Yazıcı olabilir. Saçları başının her yanında seyrek, dik. Nereden bakılsa saç dipleri boz boz görünüyor. Çirkin. Kele yakın. Geniş omuzları var. Yaz günü koyu lacivert ceketi giymiş.

Sağda, ayakta, yanmayan sobanın başında, dar gelirli oldukları belli, her türlü buyruğu gözü kapalı yerine getirecek görünüşte, kişiliksiz, ikisi de oldukça iri, biri kırçıl, biri damalı ucuz kumaştan ceketler giymiş iki kişi. İkisi de genç irisi.

Odada başka da bir şey yok.

Tepede yanan, güpegündüz yanan, gizli iki floresant lambası, tavanın iki yanından odayı bembeyaza boyuyor.

«Bak delikanlı! İyi dinle!»

Bunu söyleyen, masanın başında oturan; odadakilerin en gösterişlisi. Gözlerin kapalıyken soran ses bu değildi. Demek yüzüne ilk yumruğu vuran da bu değildi.

«Buranın neresi olduğunu biliyor musun?»

«Hayır.»

Sesin bu kadar ezik olmamalı.

«Dinle öyleyse. Burada öyle yasalar falan işlemez. Ne anayasa, ne babayasa yok burada, tamam mı?»

'Tamam' der gibi başını sallaman gereksiz.

«Her türlü yasanın, her türlü denetimin dışında bir yerdesin şu anda. Allah düşürmesin bir kere; ama düşürdü mü, Allah da karışamaz; biz karışırız. Anlıyor musun ne demek istediğimi?»

Başını sallıyorsun.

«Güzel. Yani anlayacağın, kafamızı bozarsan, yapmayacağımız şey yoktur sana. İstesek tozunu bile yok ederiz. Hem de bu odada, burada, şimdi. Kimsenin ruhu bile duymaz. Çıkarırız en üst kata, açarız camı, bırakıveririz, hoop güm.

Gidersin. Yedinci kattan aşağı uçmak, ha, ne dersin? Aklından çıkarma bunu. 'Kendini pencereden attı. deriz ailene de. Anladın mı?»

Başını sallıyorsun yine.

Demek yüksek bir yapı burası.

Arkana bakıyorsun: Boş, düzeltilmiş bir yatak.

Kafaları kızarsa, yedinci kata çıkarıp, pencereden, yedinci kattan—. 'Kendini attı efendim—'

«Bizi yormayın,» diyor yazı makinesinin başında yan oturan. Bu kez o konuşuyor. «Biz her şeyi biliyoruz.»

'Siz'li konuşuyor bu adam ve daha iğrenç. Yalancı, aşağılık, bin yüzlü biri. 'Biz her şeyi biliyoruz.' Bok biliyorsun.

«Size kötülük yapmak istemiyoruz—.»

Gözün kapalıyken konuşan ses bu ses de değil. Bunların ikisi de başka ses. Peki ama o konuşan nerede? Yani vuranlar, dövenler bunlar değil mi? Bir düş görmüş olabileceğine neredeyse inandıracaklar. Gömleğindeki kanlar olmasa; sonra yüzündeki, böğründeki, sırtındaki, bacaklarındaki ağrılar.

«Her şeyi olduğu gibi anlatın.»

Sanki hiçbir şey olmamış: Bir lokantadasın, boş masa bulamamış adam, oturduğun masaya yaklaşıp önce izin istemiş, sonra oturmuş karşına, birasını yudumlamaya başlamış, dudaklarında kalan biranın köpüğünü sıyırmadan, havaların ne güzel gittiğinden söz ediyor sanki.

«Buraya niçin getirildiğinizi biliyorsunuz, değil mi?»

«Bilmiyorum.»

«Olur mu öyle şey. İyi düşünün bakalım.»

«Bilmiyorum.»

İçinden aralıksız yineliyorsun 'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.'

Masanın başında oturan, tepesi açık olanı, sabırsızlanıyor, ellerinden belli, parmaklarından; gözlüğünü bastırıyor durmadan; sinirli biri, dayanamıyor:

«Sana on dakika süre tanıyorum,» diyor. «Aklını başına topla. Şöyle iyice bir düşün bakalım. On dakika sonra yine konuşacağız. Yine böyle dostça tabii. Anlıyorsun değil mi? Gördüğün gibi korkulacak bir şey yok. Bizi pek üzmeyeceğini umarım. Açık sözlü bir insana benziyorsun. Bildiklerini açık açık anlat bize, bitsin bu iş.»

Saçları seyrek olanı, ayağa kalkıyor.

«Dostlarınızı, tanıdıklarınızı düşünün,» diyor. «Şöyle gözünüzün önünden bir bir geçirin bakalım. Kimler onlar, anlatın bize. Nasıl insanlar? Neler yaparlar? Kimlerle nerelerde düşüp kalkarlar? Anlatın. Üstelik biz hepsini biliyoruz. Hepsi konuştu. Burada konuşmamak olmaz. Herkes konuşur. Onlar her şeyi anlattı. Siz de anlatın, kurtulun. Siz de kurtulun, biz de—.»

İğreniyorsun. İçindeki bulantıyı tutmalısın.

İkisi de ayakta. Birbirine bakıyorlar.

«Seni yalnız bırakıyoruz şimdi, tamam mı? Anlaştık mı?»

Kapıya gidiyorlar. Çıkıyorlarken, içeri, saçları kısacık, yuvarlak bir baş uzanıyor kapıdan. Bir çift göz sana bakıyor

«Şunu iyi bil ki,» diyor. «Biz konuşturmasını iyi biliriz. Bülbül gibi konuştururuz adamı.»

Bu sesi tanıyorsun. Gözlerin bağlıyken konuşan ses.

İçinde yeni ürpertiler dolaşıyor.

Kusabilirsin. Burnunda sıcak bir pislik kokusu.

Demek on dakika sonra—.

Tabanlarında çıngırdayan zil sesiyle sıçradın. Çevrene bakınıyorsun. Yataklarda isteksiz kımıltılar. Zil sesi yankılanarak aralıksız sürüp gidiyor. Koridorun dibindeki demir kapıya büyük gümlemelerle vuruyor biri. Uykusuz geçen ilk tedirgin geceden sonra bu senin burada başlayan ilk sabahın, ilk günün olacak.

İlk sabahına başlıyorsun. İçinde, yeni bir dünyanın ilk sabahını yaşayacak olmanın haklı merakı var. İşte sabahın ilk belirtileri. Yerlerde sürünen uykulu terlik sesleri. Helalara açılan kapının gıcırtıyla, çarparak açılıp kapanışları. İlk sigaraların getirdiği ilk öksürükler.

Koridorun açık pencerelerinde aydınlık, serin bir sabah göğü.

Altında yatanın kıpırtıları seni sallıyor. Eğilip bakıyorsun: Çıplak sivilcelerle dolu kara/sarı cılız bir sırt. Derisinin altında omurgası, düzgünce sıralanmış sarı erikler gibi belirgin.

«Günaydın.»

Daracık omuzların uçlarına sonradan getirilip takılmış gibi duran sıska kollarıyla Ufaklık Nuri yatağını düzeltiyor.

Yataklarını düzelten başkaları da var. Öyleyse sen de düzeltmelisin. Yatağın, topaklarla öylesine yumru yumru ki, düzgün bir görünüş vermek olanağı yok gibi.

«Öyle değil,» diyor Ufaklık Nuri, alttan. «Bak, benim yaptığım gibi—.»

Bu insanların dünyasında her şey değişik. Yatak düzeltmek bile. Onlar gibi olmak değil, onlardan biri olmak. Uyarısına boyun eğip, nevresimi onun katladığı gibi katlıyor, bir ucunu ya-

tağın ayakucunun altına düzgünce tıkıştırıyorsun. Olmuyor. Onunki dümdüz.

«Olmadı. Anam da su böreğini beceremezdi,» diyor. Fırlayıp yanına çıkıyor. «Sen in aşağıya hele.»

Önce nevresimin iki başındaki dikilmemiş boşlukları bulup ellerini sokuyor içine, orada battaniyenin uçlarını yakalıyor, kollarını iki yana gererek açıyor. Nevresim, içindeki battaniyeyle birlikte bir yorgan gibi açılıp dümdüz sarkıyor aşağıya, uçları yere değiyor. Çenesiyle bastırıp ortalıyor göğsünün üzerinde, tuttuğu iki ucu, çenesinin altında, tam ortada bir araya getiriyor, katlıyor iki yandan, yatağın üstüne çekiyor, düzeltiyor, yayıyor, yatağın ayakucunu kaldırıp altına düzgünce sıkıştırıyor. Bu işin gerçekten ayrı bir ustalık, alışkanlık istediğini anlıyorsun.

Ayakkabının tekini ta ilerideki bir yatağın altından bulup çıkarıyorsun.

«Yak bakalım bir sigaramızı,» diyor, iner inmez, «sarmadır.»

«Eksik olma.»

Uzattığı sigara başparmak gibi.

«Eline sağlık, yatağım çok güzel oldu.»

«Daha iyi olurdu, ama yatağında iş yok.»

Çektiğin duman ciğerlerine yapışıyor, boğazını acıtıyor, öksürtüyor.

«Çok sert.»

«Sert ama kıyak sigaradır. Bu sarmadan vazgeçemiyorum. Öbür sigaralar kandırmıyor. Emzikli sigara da ayıp kaçar burada. En iyisi bu. Evden iyi para gelir bana. Bu koğuşta, ayıp-

tır söylemesi, en iyi para bana gelir. Çengelköy'de, deniz kıyısında.»

Öksürmekten gözlerin yaşarıyor.

«Ah ulen ah,» diyor. «Dinine yandığım. Şimdi şu kıroların içinde olacağıma İstanbul'da olacaktım. Kırmızı Pleymut aşağıda. Ben var ya, şimdi mis gibi kolalı çarşafların içinde mışıl mışıl uyuyordum. Bu saatte kalkacak adam mıydım. Bu gördüğün kırolar var ya, allahımı inkâr edeyim, bunlar dışarıda da olsalar şimdi ayaktadırlar, karga bokunu yemeden uyanırlar. Sabah on'dan önce kalkmam ben. Ayıptır söylemesi, aşağıda sıcak sütümle cambonlu yumurtamı hazırlamış olur annem; tereyağı, bal, gravyer peyniri. Oturur bir güzel hepsini temizler, sonra doğruca yukarıya odama çıkarım. Temiz bir duman sarar, sabahın ilk keyfini bulurum. Ah şimdi sarıkızdan bir sarımlık olacaktı da ağabeyin bir tane saracaktı ki sana, görecektin nasıl doğrulturdun kafayı. Giyinip kırmızı Pleymuta oturdum mu, kafam böyle, nasıl anlatayım sana, saat gibi işler böyle, tık tık tık tık. Allahımı inkâr edeyim arabada ses yok bende ses var, saat gibi, tık tık tık tık. Gazlarım Pleymutu, doğruca Melâhat'a—.»

Sabahın ayazında, daha ortalık ısınmadan, onun deyişiyle 'daha karga bokunu yemeden', bir de Melâhat çıkıyor karşına. Orada iki yatağın arasında, ayaküstü, Ufaklık Nuri'nin hikâyesini dinliyorsun. Soluk bile almıyor, anlatıyor, anlatıyor. Akşam, Yozgatlı'nın yanında anlatamadı, şimdi anlatıyor. Esrardan yatıyormuş sözde. Arkadaşınınmış esrar. Üzerinde bir içimlik yakalatmış.

«Allahımı inkâr edeyim böyle oldu,» diyor.

«Ne zaman çıkıyorsun sen?»

«Ekimde.»

«İyi. Az kalmış. Üç ay sonra—.»

Gülüyor.

«Önümüzdeki Ekim değil,» diyor. «Gelecek yılın Ekiminde. Af var ya. Ellinci yıl hikâyesi.»

«Haa.»

Sanki iki gün sonrasından söz ediyor.

«Çıktığım gün koyu lacivertlerimi çekip—.»

«Selâm.»

Oh kurtuldun. Gılay Nuri. Yüzü aydınlık.

«Ufaklık, yine neler kesiyordun arkadaşa sabah sabah.»

«Yok be Gılay, anlatıyorduk işte.»

«Nasıl, kestirebildin mi biraz?» Sana soruyor. «Bu gece erken yatarsın.»

«Öyle olacak.»

Kıdemli, ortalarda dolaşıyor. Yardımcısı sarışın Nuri, yatağından kalkamayan birini dürtüklüyor ötede. Masalar gürültüyle ortaya çekiliyor, sıralar yanaştırılıyor. Baştaki masada çeyrek ekmekleri dağıtıyor biri.

«Çorbacılar çorba başına!»

Mat alüminyum çanaklar masaların üzerine gürültüyle yığılıyor.

Baştaki masada çorbayı dağıtmaya başladılar bile. Kaşıklar dalıp çıkıyor dumanlı çanaklara, ağızlara tıkılan büyücek lokmaları, şişen yüzleri, oynayan çeneleri görüyorsun. Bir höpürtüdür gidiyor. Koğuşun yarısı çorbaya yüz vermiyor.

«Sen çorba içmiyor musun?»

«Bilmem.»

«Gel.»

Dupduru, toprak sarısı bir suyla yarısına kadar dolu iğri büğrü alüminyum bir çanağı Nuri alıp geliyor. Önüne çekiyorsun. Eline çanağın donuk yağları bulaşıyor.

«Sen?»

«Bana bakma, ben içmem. Yıllardır çorba içmekten anam ağladı, yetti artık.»

Ekmek taş gibi.

«Ne çorbası bu?»

«Bir şeye benzetemedin mi? Mercimek.»

Kaşığı elinle silip önündeki bulanık suya daldırıyorsun, bir yudum alıyorsun; saman.

«Tuz bulunur mu?»

«Ayıbettin.»

Bitişik masadan eski mukavva bir çay kutusunu alıp uzatıyor sana. Tuzlu seversin. Kaşığın ucuna aldığın tuzu dağıtıyorsun çorbanın içine, karıştırıyorsun. Şimdi daha iyi. Sıcak sarı tuzlu su içini kıpırdatıyor. Ekmeğin kabuğundan iki parça koparıp çanağın içine atıyorsun, kaşığınla çevirip bastırıyorsun, sararıp şişiyorlar; ağır ağır çiğneyip yutuyorsun.

«Tamam mı?»

«Tamam.»

Çanağını eğip dibine çöken unlu tortuyu kaşığına doldurup ağzına atıyorsun.

«Kalk, avluya çıkalım,» diyor Nuri.

Koridorun ilerisinde, içeri sarkan bir aydınlıkta girip çıkanlar var.

«Çay içer miyiz?»

«İçeriz.»

Çay, sanki yıllar öncesinde yaşanmış bir tatlı anı; unutmaya başladığın. İçin birden çayın sıcaklığını, burukluğunu özlüyor.

Nuri, avluya açılan tek kanadı kapalı demir kapının karşısındaki çayocağına dönüyor. «Bir altılık çay!» istiyor.

Çayocağı, iki kişinin güçlükle sığışabileceği bir yer. Mis gibi çay kokuyor. İçeride alabildiğine esmer bir Nuri, elindeki kararmış demliğe, ocağın üzerine yan yatırılmış bir gaz tenekesinin küçük sarı musluğundan sıcak su dolduruyor. Alnında, kaşına kadar inen, sağ kaşını ortadan ikiye ayıran derince bir yarık izi. Pek eski bir yara olmasa gerek; pembe gibi.

«Bak Samsunlu, çayımı iyi yapacaksın, Beşiktaki mis gibi kahvemi aratma bana sabah sabah, tamam mı. Bak arkadaş da yeni geldi, ayıp olmasın.»

«Hoş geldin kardeş.»

«Hoş bulduk.»

«Allah kurtarsın.»

«Sağol.»

«Arkadaşa o biçim bir hoşgeldin çayı hazırlarız be Gılay ağbi, merak etme sen, aratmam sana Beşiktaş'taki kahveni evelallah.»

«Sağol Samsunlu. Çok bekler miyiz?»

«On dakika sonra hazır.»

«Oldu.»

Avludasın. Dört yanından yüksek duvarlarla çevrilip kapatılmış küçük beton bir avlu. Biraz umutsuzluğa kapılmış gibisin. Kat kat telörgülerle çevrilmiş bile olsa, uzakları görebilece-

ğin, biraz belki yeşillikleri bulunan, büyücek bir bahçe ya da topraklık bir alan olarak tasarlamıştın. Bütün görünen gri/mavi karışımı, güneşli, bulutsuz dört köşe, küçücük bir gök. Doğa bu kadarcık burada. Geri kalan her şey kul yapısı, uygarlık buluntusu uyduruk şeyler: Yontulmuş kaba taşlar, kirli betonlar, dikenli telörgüler, demir kapılar, demir parmaklıklar.

«Nasıl beğendin mi avlumuzu?»

Doğadan gelme biri olmadığını düşünüp avunuyorsun. Otobüsle, tirenle bir yerden bir yere giderken bile camdan bakıp dışarıları, hızla değişen doğa görüntülerini uzun uzun gözlemek alışkanlığın bile pek olmamış. Bir dağ evini, bir tarih kalıntısını, ansızın çıkıveren bir deniz parçasını, görüntüyü bir anda vazgeçilmez kılan bir küçük ağacı görüp de 'ah ne güzel' diyenleri bir türlü anlayamamışsın. Bir dağ, bir deniz, bir akarsu, bir köprü, bir kuş, bir kelebek, 'insansızsa,' duruk, ölü, anlamsız, kupkuru bir görüntü, cansız bir güzellik olarak görünmüş sana. Hep böyle olmuştu. Bunları düşününce biraz rahatlıyorsun. Doğa yok ama Nuriler var burada. İşte önünde bir sürü Nuri. Hemen herkes avluda. Duvar diplerinde oturanlar, ortadaki boşlukta dolaşanlar. Hem sen yıllardır kentlerin, taşlar döşeli, asfaltlar serili yollarının iki yanında belirivermiş, orta karar yapılarında daha çok odalar odalar içinde yaşamaya alışmış biri değil misin? Hani engin denizlere alışkın bir usta denizci olsaydın da buralara düşseydin, gözlerinle, gönlünle, her şeyinle, haklı olarak açıklıkların, genişliklerin, sonsuzlukların ötesindeki engin

ufuk çizgisini arardın. Sen öyle değilsin ki. İyi ki değilsin.

Üstü açık bırakılmış bir koğuştan başka bir şey değil avlu. Tavan yerine de küçücük bir gökyüzünü getirip çivilemişler tepeye.

Bir duvar dibindesin. Ellerin, arkanda, duvarın kabarık taşlarında. Nuri az ötede biriyle konuşuyor. Önemli şeyler konuşuyor olmalı. Yüksek duvarların üstünde çepeçevre dolanan dikenli tellere budala bir kumru gelip tünemiş; kabarmış, tek başına düşünüyor. Orada, o duvarın üstünden dışarılara bakma olanağın olsa, dün akşam bıraktığın kenti yerinde bulabilecek misin?

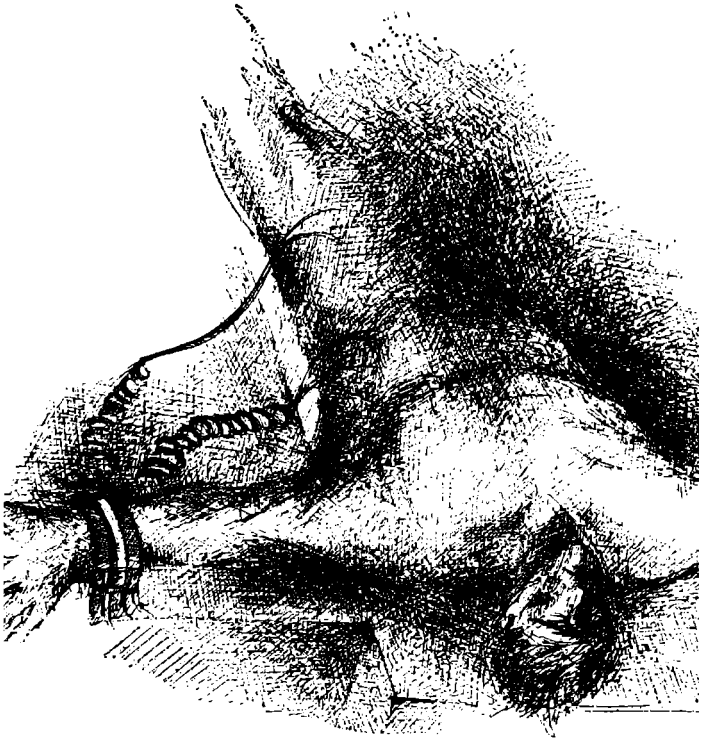

«Çıkar üstündekileri!»

Koyu gözlüklülerin ikisi de odada. Bunu söyleyen, tepesi açık olanı. Öbürü, seyrek saçlısı, arkada, bir masaya dayanmış; karışmıyor gibi. İki dar gelirli yardımcı, kapının yanında, ayaktalar. Arkalarda birileri daha var. Sarışın, görünmüyor ortalarda.

Üst katlarda genişçe bir oda.

«Soyunsana ulan!»

Başıyla, kapının yanında bekleyen iki dar gelirliye buyruk veriyor. İkisi birden üzerine atı-

lıp yağmadan mal kaçırır gibi üstündekileri sıyırıp alıyorlar. En çok da donunun çıkarılmasına direniyorsun. Sille tokat onu da çıkarıyorlar. Çırılçıplak kalıyorsun. Üstelik donun—.

«Ne zaman sıçtın lan altına. Götürün atın o pis şeyi dışarı.»

Utanç içindesin.

Ama her şey o kadar dışında ki. Öbür küçük odada inen ilk yumruklarla donuna kirletmen de, şimdiki çırılçıplaklığın da, içindeki bulantıyla, utancı da örten bir iğrençlik, bir çirkinlik tablosu oluvermiş.

Gözlerini yumuyorsun.

Sanki ipe götürür gibi kollarına, bacaklarına sıkı sıkı yapışıp sürükleyerek odanın ortasına çekiyorlar. Tekme yumruk yıkıyorlar yere. Biri üzerine çöküyor. Eziliyorsun altında. Aklına kötü şeyler geliyor.

Yerde, hiçbir şeye benzetemediğin, haçı andırır, tahtadan yapılma bir âletin üzerine çekiyorlar. Arka üstüsün. İki parmak kalınlığında kayışlar var haça benzer tahtanın uçlarında. Önce iki yana açtıkları kollarını kayışlarla bileklerinden sıka sıka bağlıyorlar tahtaya. Dirseklerinden geçen kayışlar etine oturuyor. Nasıl da meraklılar, nasıl da severek yapıyorlar görevlerini. Ayak bileklerine de kayışların geçirilip sıkıldığını görüyorsun. Başını kaldırıp bakınca ne kadar çirkinsin görünen çıplaklığınla. Bir kadının karşısında bile böylesine eşekçe yayılıp yatmışlığın yok. İki dar gelirli, işlerini bitirince, görevlerini kusursuz yapmanın gönül rahatlığı içinde doğruluyorlar, üstlerini başlarını düzeltiyor-

lar. Tepesi açık olan gözlüklünün başı, tavanın önünde küçülerek senden uzaklaşmış gibi. Sigarasını tüttürüyor.

«Konuşacak mısın?»

Egemen, kuru sesiyle tepende. Elindeki sigarasının uzayan külü düştü düşecek.

Herkes çıplaklığına bakıyor gibi. Alçaltmak için yapıyorlar sanki. Ama yok, direneceksin, alçalmamak için direneceksin.

«Anlatacak mısın?»

«Neyi?»

«Şu köşeyi görüyor musun?»

Başını kaldırıp gösterdiği köşeye bakıyorsun. Kara lastik coplar yan yana dizilmiş. Berisinde boy boy değişik kalınlıkta sopalar. Daha beride inceli kalınlı zincirler, kordonlar, ipler, kayışlar, bir şeylere benzetemediğin daha pek çok şey.

Öylesine sıkmışlar ki kayışları, kıpırdayamıyorsun.

«Başlayın!»

İki kişiden biri, sopaların, zincirlerin bulunduğu köşeye gidip elinde, eskice kara deriyle kaplı, büyücek, yassı bir kutuyla dönüyor. Kutudan sarkan kablolar yerde sürünüyor.

«Elektrik,» diye geçiriyorsun içinden, bunu sesli düşündüğünü sonradan ayırt ediyorsun.

«Evet, elektrik,» diyor başındaki.

Sesi güven dolu. Elektriği ilk bulan, yaratan kendisi sanki.

Yandaki masanın üzerine getirip koyuyorlar kara deriyle kaplı kutuyu. Manyeto olmalı. Sahra telefonlarında kullanılan o ilkel manyetolara

benziyor. Yanda küçük bir kolu var. Kutudan çıkan kablolardan birinin ucunu, dar gelirlilerden biri eğilip bir yerlere takıyor; prize bağlıyor olmalı. Bütün bedenin bir bekleyiş içinde şimdiden kaskatı kesilmiş. Terliyorsun. Kafandan, elektrik çarpmalarını geçirmeyi deniyorsun; olacak şey değil. Düşünemiyorsun bile. Kutudan çıkan ikinci bir kablonun ucu öbürünün elinde. Kablo, ucuna doğru daha ince iki kabloya ayrılıyor, biri kırmızı, biri sarı gibi. Kabloların uçları sıyrılmış, çıplak bakır telleri görünüyor. Sarı kablonun ucunu sağ ayağının küçük parmağına sarıyorlar. Parmağında bir boşluk, bir kopmuşluk duygusu. Akım yok daha. Sağ eline yapışıyor biri, kırmızı kablonun çıplak bakır ucunu serçe parmağına doluyor. Yağlı iri burnunun tam ucunda kızarık bir kabarıklık; derinin altında kurumuş kalmış bir yağ topağı. Sen bütün sivilceleri sıkarsın.

Adam işini görürken göz göze geliyorsunuz. Anlamsız, boş boş bakan iki camgöz. Donuk, çirkin, mat, çapaklı. Gözlerini kırpmadan saatlerce bakabilir. Gözlerini kaçırıyorsun.

Birden bedenine saplanan ateş gibi bir dalgayla odanın ötesinden, masanın oralardan 'tırrt' sesini duyuyorsun etinde. Bedenin yay gibi geriliyor, acıya yakın bir sarsılmayla tıkanıp kalıyorsun. Soluğun göğsünde sıkışmış kalmış. Yüreğinin yerinde korkunç hızla dönen dişli bir çark var. Gürültüsünü, kuruyan, büzülen beyninde duyuyorsun.

Akımı kesiyorlar.

Yığılıyorsun. Bekliyorsun. Sana bakıyor ol-

malılar. İnip kalkan göğsünü yavaşlatmayı deniyorsun. Başını kaldırıp korku dolu gözlerle çevreyi kolaçan ediyorsun. Gözlerinin önünde tüysü kara kara noktacıklar uçuşuyor.

Gözlüklü, ayakta. Sigarasını yarılamış. İki av köpeği gibi aportta bekleyen dar gelirlilere bakıyor. Odada iki yeni kişi daha var; arkalarda, masanın ötesinde. Gözlüklü, sigarayı tutan eliyle bir işaret yapıyor, külünün kopup yere düştüğünü görüyorsun. Masanın arkasında duran iki kişi, öbürlerinin çözdükleri ayaklarını bu kez kalınca bir sopaya bağlayıp iki ucundan havaya kaldırıyorlar. Sopanın uçlarını iki dar gelirliye bırakıp geri çekiliyorlar. Biri elinde bir sopayla yaklaşıyor.

«Konuşacak mısın?»

Tabanlarının ortasına inen kalın sopanın vuruşu beynini sallıyor. Adam olanca hızıyla sopayı kaldırıp indiriyor tabanlarına. Topuklarında çalışıyor. Dişlerin kenetlenmiş birbirine. Ölecek gibisin. Sopanın havaya kalkıp inişlerini görüyorsun. Vurulan yer ayakların mı yalnızca, ayırt etmek güç. Vuruşlar bütün bedeninde patlıyor. Bütün gövdene, bütün iç organlarına, alabildiğine büyücek bir yüzey, gelip gelip vuruyor. Yedi sekiz vuruş sonra duruyorlar. Ayakların sancıyarak yanıyor. Başını güçlükle kaldırıp bakıyorsun: Gözlüklü, tam ayak ucunda. Yapmacık, soğuk bir gülümseme var saçsız yüzünde. Arkasındakilere dönüyor. Biri yaklaşıp eğiliyor üzerine, elinin serçe parmağındaki teli açıyor. Dayanamayacağını anlamış olmalılar. İşkenceye son verecek gibiler. Telin açıldığı yerde, ser-

çe parmağında bir ince boşluk. Rahatlıyor gibisin. Ama hayır. En kötüsü—. Hiç beklemediğin—. Cinsel bir sağılmayla ürperiyorsun. Teli çözen adam kamışını tutuyor.

«Yapmayın.»

Önlemen olanaksız. Elin kolun bağlı. Öyle de sıkmışlar ki kayışları. Bütün bedeninle kendini sakınmaya, gizlemeye çalışıyorsun, ama boşuna. Adam, elindeki kırmızı kablonun açık ucunu kamışına doluyor ortasından, engel olamıyorsun. Salıveriyorsun kendini; başın, altındaki tahtaya vuruyor. Etin, umutsuzca, korkuyla bekliyor.

«Konuşacak mısın?»

İçindeki yılgı daha da korkutuyor seni.

«Ne konuşmamı istiyorsunuz?»

«Aklın başına gelmeye başladı mı?»

«Sorun, bir şeyler sorun, bildiğim bir şeyse—.»

«Sen anlat bildiklerini, biz gerekirse sorarız.»

«Neyi anlatayım?»

'Tırrrt'. Anlatılmaz, beklenmedik bir acıyla oralarında, kamışının, küçük ayak parmağının oralarda bir yerlerde. Ölecek misin? Soluk soluğasın. Çıplaklığından artık utanmıyorsun bile. Bekliyorsun. Gözlerini açıp başını kaldırıyor, bakıyorsun. Gözlüklünün alttan görünen küçük yüzünde keyifli bir gülümseme. Seni öyle kıvranır görmekten cinsel bir tad alıyor gibi. Sapık bir yüz. Manyetonun başında duran dar gelirlinin anlamsız camgözleri, gözlerinde. Eliyle manyetonun kolunu tutuyor, çevirmiyor. Demek iki

kere çevirdi kolu, duyduğun iki 'tırrrt' sesiyle iki akım saplandı etine. Umulmadık bir kamaşma, kramp gibi mi? Değil gibi de.

«Nasılsın bakalım yiğit dostum? Nasıl buldun elektriğimizi, beğendin mi? Daha bu işin merhabası. Şöyle bir merhaba diyelim dedik.» Sesi birden değişiyor: «Anlatacak mısın?»

Yükselen bu ses kötülüklerle yüklü.

«Neyi anlatayım? Neyi anlatmamı—.»

Göstergedeki kıpırtıyla birlikte, adamın, kolu çevirmeye başlayan kıpırtısıyla, yine bildik titreşimli sancı etine kemiklerine giriyor iki koldan 'tırrrt'. Bütün gövden bir anda et olmaktan çıkmış, akıcı demir eriyiği sanki, kamışından başlayarak iç organlarına doğru donup katılaşmaya başlıyor gibisin. İlk donan, demirleşen yerin, kamışın.

Manyetonun başındaki adam kolu bir kere çevirip durdu oysa.

«Konuşacak mısın?»

Yaklaşıyorlar. Tependeler. Altı kişiler.

Büyüyen bir tekme gevşemiş böğrüne gömülüyor. Toplanıp bir avuç kalıyorsun.

«Konuşacak mısın ulan?»

«...»

«Gebertin bu kerhaneciyi.»

Tekmeler beş koldan, on koldan, yüz koldan yağmaya başlıyor. Biri kafanı tekmeliyor. Öldürecekler. Gözleri döndü hepsinin. Çılgın gibiler. Tekmeler kesilirken 'tırrrt', yine aynı sancı, aynı titreşim, dalga dalga etinde kemiğinde. Etlerini birileri kemiklerinden sıyırıyor gibi, lime lime ayırıyorlar her yanım, içini, dışını, her ya-

nını. Eklemlerin eriyor, açılıyor gibi. Başını kaldırıp kaldırıp vuruyorsun altındaki tahtaya. Adamın eli manyetonun koluyla birlikte durmadan dönüyor. Tekmelerin altında ardı ardına 'tırrrt tırrrt tırrrt' bağıramıyorsun.

«Bağır ulan it, bağır!»

Tekmelerini olanca gücüyle beline indirerek bağırmanı istiyor biri.

«Bağıramayacağım!»

Bunu bağırarak söylediğini anlıyorsun.

«Bağırmayacağım!»

Tekmeler kesiliyor. 'Tırrrt tırrrt tırrrt'. Etlerin kopuyor artık. Dayanamıyorsun. Titreşimler dalga dalga üst üste biniyor, yüreğine doğru bir sancı, bir sıkışma, boğazından yırtarak çıkan haykırışlar arasında son 'tırrrt' sesiyle birlikte soluk soluğa gevşeyip yığılıyorsun.

«Kesin.»

Yok gibisin. Yüreğinin atışları sayılır gibi değil.

«Konuş ulan! Bu daha bir şey değil! Bak konuşmazsan iğdiş ederiz seni!»

'Tırrrt'.

Dayanılır gibi değil.

'Tırrrt'.

Kollarını, ayaklarını saran kayışları koparacak gibisin.

'Tırrrt'.

«İğdiş ederiz, anlıyor musun?»

'Tırrrt'.

«Konuşsana lan!»

Kayışlar bileklerini koparabilir. Bir şeylerin kopma durumunda olduğunu seziyorsun. O çır-

pınmalar, o haykırışlar içinde bu kadar nasıl kasılıp gerildiğine kendin de şaşıyorsun. Su içindesin. İçindeki bütün suyu kurutmuşlar gibi.

'Tırrrt tırrrt tırrrt'.

Gerilim gerilim gerilim. Belki duyduğunun somut bir acı olmadığını düşünüyorsun; acı değil, bir şok belki. Ama dayanılmaz bir şok. Beynin allak bullak. Bir felç kasırgası içindesin. Kasılabildiğince kasılıyorsun. Gücünün çok çok üstünde, bir aşkınlık durumunda, çıldırmış gibi bağırıyorsun:

«Ölüyorum!»

'Tırrrt tırrrt'.

«Öldürün, yeter artık, öldürün beni, öldürün, allah aşkına, öldürün!»

Ağlayamıyorsun bile.

Ağzının kupkuruluğunda bir tuz tadı.

Yığılıyorsun.

Çırpınmaktan, altındaki tahtaya sürtünmekten derilerin erimiş, aşınmış olmalı. Kafanın arkası tahtaya vurmaktan tahtalaşmış, kalınlaşmış gibi. Olağanüstü bir açlıkla soluyorsun. Odanın havasını mı boşalttılar? Havasızsın. Yüreğinin atışlarını beynindeki vuruşlardan izliyorsun. Alabildiğine düzensiz. Yüreğin dayanamayıp yarılacak gibi.

Başını kaldırabiliyorsun. Kamışın mosmor olmuş. Bu kadar küçülmesi, şaşırtıyor; sonunda onu da yaptılar demek, iğdiş ettiler seni.

«Konuşacak mısın?»

«Hayır.»

Soğuk soğuk gülüyor. Sinir. Yapmacıklı bulaşık bir gülüş. Gülerken aralık duran ağzının

içine tükürmek geliyor içinden. Ağzın kupkuru. İçinde bulantı. Dilin tahta gibi. Bakır. Biraz su olsa. Bulantı büyüyor. Kusacak mısın? Utanmadan gülüyor bir de. İğrenç. Sinir. Kusmuktan yapılmış bir insan heykeli. Başını çevirip gözlerini kaçırıyorsun. İğdiş ettiler demek.

Dar gelirlinin ucuz kalın ayakkabıları yeni alınmış. Yeni verilmiş demek daha doğru. Pantolonunun paçaları dubleli. Masanın üzerindeki manyetoyu kaldırdığını görüyorsun. Bitti mi? Neye yarar. Ama, onun boşalttığı masaya, öbürü, daha küçük bir başka kutuyu getirip bırakıyor. Uçları sana bağlı kordonun boşalan ucunu yeni bir kutuya sarıyor, bir vidayı çeviriyor sanki arkasında. Başka bir denemeden mi geçeceksin? Yeni bir akım devresine mi sokacaklar? Dayanacak gücün kaldı mı ki? Ölebilir misin? Kuru kuru öğürüyorsun. Kusamıyorsun.

Birden odanın ışığını söndürüyor biri. Karanlıktasın. Herkes karanlıkta. Işık mı söndürüldü, sigorta mı attı? Sigorta atmış olamaz mı? Akım da kesilmiş olabilir. 'Kent cereyanındaki bir arıza yüzünden—.'

«Konuşacak olursan yüksek sesle çağır bizi, bitişik odadayız, yoksa ölürsün, tamam mı?»

Karanlıkta yine onun aşağılık gülüşünü duyuyorsun.

«İyi eğlenceler.»

Odadan çıkarlarken bir düğmeye basıyor biri, düğme sesiyle birlikte : 'Zızzzzz'.

Korkunçtu. Tekdüze bir zızıltıyla, kayışların içinde, üstelik kopkoyu bir karanlıkta, görüp oyalanacağın bütün görüntülerden, nesnelerden

yoksun, yapayalnız, korku içinde çırpındın durdun. Olanca gücünle bağırdığını biliyordun. Bağırmanın, alabildiğine bağırmanın, bir yere dayanmak, bir dosta tutunmak gibi biraz olsun rahatlattığını anlamıştın. Akım gittikçe yayılıyor, yakıyor gibiydi. Yüreğinin sesi değişmiş miydi 'plöp plöp plöp.' Boğazın yırtılmıştı belki de.

Kendine geldiğinde tependeydiler. Yüreğinin atışlarını onlar da duyuyor olmalıydı : 'Plöp plöp plöp.'

Bayılmamış olduğunu anladın. Bunca dayanma gücünün kaynağını anlayamıyordun. İçeriye ne zaman girdiklerini, ışığı ne zaman açtıklarını, akımı ne zaman kestiklerini bilemiyordun. Solukların iniltiyle sesleniyordu. 'Plöp plöp plöp.'

«Açılın da görelim şu babayiğidi.»

Bir kadın sesine benzettin. Başında dikilenler biraz açıldılar. İnlemeyi kestin. Başını güçlükle kaldırıp bakındın. Sesin geldiği yönde, kapıda, gözlerinin önünde uçuşan kara noktacıkların ötesinde, iki kadın görevli, yüzlerine iliştirip getirdikleri acemice bir gülücükle, acır gibi sana bakıyorlardı, çıplaklığına. İçinden gelen inlemeleri susturmuştun. Gözlerini yumdun. Ölmek istedin orada, gerçekten ölmek istedin, yürekten gelen kesin bir istekti bu.

Sonra yine bastılar düğmeye. Tellerin etine bağlı uçlarına bir bardaktan sular döktüler; titreşim, suyun yayıldığı alana genişledi, yayıldı. Akımın gücünü artırdılar. Kamışının içine mil sokuyorlardı sanki.

Kamışından çözdükleri kablonun ucunu be-

deninde gezdirdiler, meme uçlarına tuttular, kulağına soktular, ağzını açıp diline değdirdiler. Haykırmaların çığlığa dönüşmüştü. Yüreğinin 'plöp plöp'leri birbirinden ayırdedilmez oldu. Etlerinin kemiklerinden ayrılıp koptuğunu bildin. Her şey erir gibi olurken, bir yok oluşun doruğunda 'ölüyorum' diye düşünürken, bayılmışsın.

Nuri, kararmış demliği atar gibi bırakıyor elinden yere, yanan elini sallıyor, demliğin kırık sapını kavramış parmaklarını ağzına sokuyor, sövüyor. Öbür elindeki iki bardakla, içinde kesme şekerler bulunan kâğıt külâhı, yere, demliğin yanına koyuyor. Cam bardaklardan birini demliğin emziğine ters çevirip geçiriyor, dibi çay tortularıyla kararmış ince belli cam bardak buğulanıveriyor.

«Dolaşalım.»

Avlu dolaşanlarla dolu.

«Bak, aklında olsun, burada kimsenin voltası kesilmez; mahpusane raconudur. Gel, şu duvarın yanı iyi.»

Nuri'nin yanında, duvar boyunca dolaşıyorsun. Nuri adımlarını sana uydurmaya çalışıyor, boyuna adım değiştiriyor. Belki de yoruluyor. Sonunda, böyle dolaşılmayacağını, volta atmanın bu olmadığını, dayanamıyor, söylemek zorunda kalıyor. Senin adımların dağınık. Korkarak, çekinerek basıyorsun yere. Tabanlarındaki sızılı boşluk duygusunu bilerek, sakınarak atıyorsun adımlarını.

Öbür duvarın dibinde bir başına dolaşan kırk yaşlarında birini gösteriyor.

«Bak şunu görüyor musun şunu. Nasıl volta atıyor görüyorsun değil mi. İyi bak. Dönüşlerine bak.»

«O yürümüyor ki, koşuyor.»

«Eşkini kıvrak onun. Senin gibi rahvan değil.»

«Neyi kıvrak dedin?»

«Eşkini kıvrak. Eşkin, soylu atların yürüyüşüne derler. Bir uyum tutturur, tıkır tıkır yürür gider soylu atlar. Araba beygirlerinin yürüyüşü rahvandır. Bu adam soylu atlar gibi yürür. Sen rahvan yürüyorsun.»

Rahvan yürüyeceksin. Eşkine kalkacak hal mi bıraktılar sende. Yere basarken bile sakınarak basıyorsun. Nuri bilmiyor. Bilse konuşmaz böyle. Bilmesin daha iyi.

Adam 'sırım gibi. Tepesi iyice açılmış. Başının iki yanında kısacık birer tutam saç kalmış. Sağına soluna baktığı yok. Yere öyle bir inançla, öyle sağlam basıyor ki, bunca kalabalık bir avluda bile tek başmalığını koruyabiliyor. Yürüyüşündeki uyumu, tempoyu hiç bozmuyor Tak tak tak.

«Zoru ne peki?»

«Sekiz yıldan beri bu adam böyle volta atar.»

«Sekiz yıldan beri mi?»

«Bir gün bile aksatmaz. Sekiz yıldır içeride.»

Düşünmek bile korkunç.

«Bak şu duvarın dibine yayılmış güneşleyen amsalağı görüyor musun?»

«Gözleri kapalı olan mı?»

«İdamlık o. Kaç yaşında dersin?»

«Kaç? Kırkı geçkin olmalı.»

«Yirmi üç yaşında. Üç yıldır yatıyor. Yargıtaydan karar bekliyor. Böyle sabahtan akşama

uyur. Sabahtan akşama çürür böyle bir köşede. Bu volta atansa elli yaşında. Bir ona bak, bir de buna. Bu var ya bu, içeri girdiğinde pelte gibiymiş. Bak çakı gibi şimdi. Dipdiri. Her şeyi bu voltasına borçlu. Her gün tam iki saat bu tempoda volta atar. Sekiz yıldır böyle bu. Voltasını bitirdi mi, gider elini yüzünü yıkar, oturur, kitabını açar okur, çayını içer, uyur. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmaz. Efendi adamdır. Adı da bu yüzden 'Efendi Nuri'ye çıkmıştır.»

«Suçu ne bu Efendi Nuri'nin?»

«Kimse bilmez. Şiyasî diyenler de var.»

Efendi Nuri, başını eğmiş, 'eşkine kalkmış', yürüyor duvar boyunca. Adımları öylesine düzenli ki, gözünü yumsa, iki saat kimseye çarpmadan duvar boyunca aynı çizgi üzerinde voltasını atabilir.

Yanınızda yörenizde, başka volta atanlar da var.

Karşı duvarın dibinde, gölgelikte sıra sıra Nuriler oturmuşlar.

Yürüyüşündeki dağınıklık Nuri'yi sıkıyor, anlıyorsun. Çevreyi gözlemekten adımların iyice dağılmış. Nuri bozuluyor. Nuri haklı. Tabanların da sızlamaya başladı. Bu kez dikkatle onun adımlarına eşlik etmeye çalışıyorsun. Özellikle dönüşleri öğretiyor Nuri. Adımlarınız bir süre sonra uyuşuyor. Betonun çizgisinden, aynı yönde birlikte dönmeyi öğreniyorsun.

Avlu karasinek dolu. O odacıktaki sineklerden daha azgınlar. Karyolanın altında biriktirdiğin sinek ölülerini anımsıyorsun. Yürüdükçe, yerdeki lekelerin, domates, hıyar, karpuz kalın-

tılarının, kesme şeker parçalarının üzerinden kopan karasinekler deliriyor çevrenizde.

Nuri'nin elinde tespihi var. Kahverengi/mor ucuz bir tespih. Şaşılası bir hızla, biçimden biçime girerek, küçük şıkırtılar içinde parmaklarının arasından su gibi akıyor. Böyle bir tespih edinsen, sen de başarabilir misin? Parmaklarının arasından böyle döne kıvrıla akar gider mi su gibi?

«Çay çökmüştür.»

Çayı unuttunuz. Buz gibi olduğunu düşünüyorsun. Soğumuştur. Yazıklanıyorsun. İki aya yakın bir süredir içeceğin ilk çay olacaktı. Gidip köşeye, duvarın dibine çömeliyor Nuri. Demliğin kapağını kaldırıp bakıyor.

«Çökmüş,» diyor.

«Soğumuştur.»

Demliğin kırık sapını güçlükle kavrayarak, kararmış koyu bir çayı tozlu bardaklara dolduruyor. Güçlükle oturabiliyorsun yanına. Nuri gibi senin de dizlerin karnında. Annen buna 'köpek oturuşu' derdi.

İğri büğrü, yumuşak alüminyum bir kaşıkla, attığın tek şekeri karıştırıyorsun. Çayın üstü köpükleniyor. Köpüğü kaşıkla alıp atıyorsun. Nuri şekersiz içiyor. Çay, hiç de sandığın gibi soğumamış.

Oturuş biçimin dizlerini sızlatıyor. Kan tabanlarına vuruyor. Alışık değilsin böyle oturmalara. Boşalan bardağını demliğin yanına bırakıp dayanamıyor, güçlükle doğrulup kalkıyorsun. Kalkarken diz kapakların çatırdıyor. Akışı kesilen kan, uyuşuk bacaklarına saldırıyor. Tuzlu suda

yürütülürken duyduğun karıncalanmaya, kamaşmaya benziyor. Doldurduğu bardağına şeker atmak için yine oturuyorsun Nuri'nin yanına. Nuri'de hiçbir kıpırtı yok. Nuri rahat. Avucuna aldığı bardağına sıkı sıkı sarılmış, boşluğa bakıyor. Görmeden bakıyor. Belli ki Nuri oralarda değil, uzaklarda. Belki İstanbul'da, Beşiktaş'taki kahvesinde. Sana öyle geliyor ki, bıraksan, bu biçimde, dizleri hiç ağrımadan, Nuri yıllarca oturabilir, düşler kurabilir, çaylar içebilir.

Boşalan bardağını yere bırakıp yine kalkmak, doğrulmak gereğini duyuyorsun. Kamaşma bütün bacaklarında karıncalanıyor.

Nuri yine dolduruyor bardakları. Bu kez tam dolmuyor bardaklar. Bir eliyle kapağını tutmuş, demliğin son sızıntılarını bardaklarda topluyor. Çay, çay olmaktan çıkmış. Kapkara. Soğuk. Yine de içiyorsun.

Nuri de kalkıyor. Boş bardaklarla demliği alıp çayocağına götürüyor, geliyor.

«Voltaya var mısın?»

«Varım.»

«Ama dalga geçmek yok. Adam gibi volta atacaksın.»

«Yürüyüşüm eşkin olacak Gılay Nuri, rahvan değil.»

Gülüyor.

Teklememeye çalışarak Nuri'nin yanınca yürüyorsun. Başarıyor gibisin.

Nuri de öbürleri gibi ayakkabılarını, arkalarını ezerek giyiyor. Yürüdükçe topuklarının betona sürtünmesinden çıkan tıkırtılar, senin yü-

rüyüşüne de uyum sağlıyor. Tıkırtılara uyuyorsun.

Tabanların gittikçe alışıyor gibi.

Tepelerde, yücelerde, sessizce geçip gitmiş bir tepkili uçağın ardında bıraktığı parlak iki çizgi genişleyip pamuklaşıyor el kadar gökyüzünde.

Enli taş basamaklardan sürüklenerek indirilişin gözlerinin önünden gitmiyor.

İşkence odasından çıktığından beri önünde arkanda koşuşan bir sürü görevli, o bitkin durumunda, dört bir yanından yumruklar, tekmeler indiriyor, sövüyorlardı durmadan.

İki görevlinin arasında sürükleniyordun. Kollarının altından girip omuzlamışlardı. Yere basamayan çıplak şiş ayaklarının taş basamaklara çarpa çarpa sürüklenmesini önleyememiştin. Bütün ağırlığını o iki kişiye vermiştin. İnen yumruk-

lar, sonunda bayılarak kurtulduğun az önceki elektrikten daha çok yıldırıyordu. Önünü ardını görmüyordun.

Bir büyücek kapıyı açıyorlar. Alaca karanlık uzunca bir koridor. Tepede, ortadan sarkıtılmış aralıklı iki üç solgun ampul. Kıçına üst üste birkaç tekme daha iniyor. Kapıdan girer girmez tekmeler, yumruklar kesiliyor. Kapının dışında kaldıklarını anlayınca rahatlıyorsun. Kurtuldun o çılgın sürüden. Yaralısın.

İki görevlinin arasında sürüklenirken ara sıra ayaklarınla da yere basar gibisin.

Yeni bir yerdesin. İlk kez geçiyorsun buradan. Şiş gözlerinle dikkatlice bakınca, koridorun bir yanının çıplak bir eski duvar, öbür yanının, boydan boya, yerden tavana kadar yükselen demir parmaklıklarla kaplı olduğunu görüyorsun. Bunların yan yana sıralanmış daracık odacıklar olduğunu anlıyorsun. Yoksa—? Yoksa, dışarıda bekleyen, sabah getirildiğin arabaya götürmeyecekler mi? Bu düşünce eziveriyor seni. Ağır bir küf kokusu içini yılgıyla dolduruyor.

Önlerinden geçtiğin demir parmaklıkların ötesinde, karanlığın içinde kıpırdayan birilerini seçer gibi oluyorsun. İçerilerde kapatılmış birileri var. Seni de mi—? Sen ilerleyip önlerinden geçtikçe, yaklaşıp demir parmaklıkları kavrayan eller görüyorsun, solgun yüzler görüyorsun. Seni de mi kapatacaklar buraya? Bunca işkenceden sonra kurtulamayacak mısın ellerinden? Bitmedi mi daha? Oysa bitti sanıyordun. Bu işi de yenilmeden bitirmiş olmanın övüncüyle sürükleniyordun iki görevlinin ortasında; bu övünçle kat-

lanıyordun o çılgınlar sürüsünün yumruklarına, tekmelerine.

Birden—,

«Allahsızlar!» diye bir ses patlıyor koridorda. Ürperiyorsun.

«Ulan gebertmişsiniz çocuğu be!» diye bağırıyor bir başkası, parmaklıkların ötesinden.

«Yuh ulan, yuh be size!» diye haykırıyor bir başka ses, bir başka bölmeden.

Seni taşıyan iki kişi, birden geri dönüp hızla geldiğiniz kapıya doğru sürüklemeye başlıyorlar seni. Kapıdan, bir sürü görevlinin, ellerindeki kara coplarla, ateş püskürerek koridora daldıklarını görüyorsun. Seni dövenler olmalı. İçin hınçla kabarıyor.

İnen copların şakırtılarını için kanayarak arkada bırakıp apar topar uzaklaştırılıyorsun oradan. Arkandan kapının kapanışı yankılanıyor boş duvarlarda. Kapının kapanışıyla birlikte, kapının ötesinde kalanların sesleri de kapanıyor, bitiyor.

Daha aydınlık bir koridora sürükleniyorsun. Çok aydınlık bir yerde gözlerin yanıyor. İşte o zaman pantolonsuz olduğunu görüyorsun. Kimin olduğunu bilmediğin uzunca bir donlasın.

Üzerine beceriksizce çizilmiş yan yana iki sıfır bulunan aralık bir kapıdan içeri sokuyorlar. Sarı pirinç musluktan fışırtıyla, köpürerek akan su, çatlak beton lavaboda şaşkın sesler çıkarıyor.

«Yıka yüzünü,» diyor görevlilerden biri.

Kollarının altından çıkıp bırakıveriyorlar. Tabanlarına binen ağırlığının sızılı şaşkınlığıyla kalıveriyorsun boşlukta. Yeni yürümeye başlamış

bebeler gibisin, korku içindesin. Yığılivereceksin. İki elinle lavabonun kıyısına tutunmaya çalışırken, görevlilerden birinin seni belinden tutmakta olduğunu anlıyorsun. İyi biri olmalı. Islak beton lavaboya tutunuyorsun. Musluktan su sürekli fışkırıyor, üstüne başına sıçrıyor. Etinde duyduğun nokta nokta suyun serinliğini seviyorsun. Bir elini fışkıran su çubuğuna uzatıyorsun. Suyun sert, diri sesi üşüterek etine geçiyor. Orada ilk kez etini, bileklerini görüyorsun. Kan içindeler. Elektrik verirken bağladıkları katı kayışlar, sen acıdan kıvrandıkça kazımış, eritmiş bileklerinin derilerini. Aldırmıyorsun. Eğilip yerde, pis suların içinde duran ayaklarına bakıyorsun : Kocaman, kızarık iki yabancı ayak, bileklerini çevreleyen kanlı halkanın altında budala, zavallı bir görünüş içindeler, yan yanalar. Bildiğin kendi ayaklarından öylesine başka, öylesine değişik.

«Yıkayacaksan yıka,» diyor arkadan biri.

Çok sigaralı ama kötülüklerle yüklü olmayan bir ses.

Karnını lavaboya dayıyorsun. Ayakta durabiliyorsun böylece. İki elini de suyun altına sokuyorsun. Hışırtıyla akan su, elinde ikiye bölünüyor. Kalınlaşmış bileklerini, güçsüz parmaklarınla yıkamayı deniyorsun. Derisiz kalan yerler acıyla geri itiyor parmaklarını. Bileklerini suyun altına uzatmanla kaçırman bir oluyor. Suyun basıncı, etinin acılarını depreştiriyor. Lavabonun kirli deliğine yanlardan yürüyen suyun, elinden akan kanla boyandığını görüyorsun. Katılaşmış parmaklarını birleştirip avucunu suyun altına tutuyorsun. Dolan suyu, kaldırıp yarılmış dudakla-

rına götürünceye kadar avucunda su kalmıyor. Bu kez bir elinle musluğa tutunup eğiliyorsun, ağzını suyun altına sokuyorsun. Suyun değdiği yerde yüzünün yangını azalıyor. Su çeneni yenileyerek akıyor.

Dudaklarını aralayıp akan suyun birazını ağzına alabildin orada. Ne güzeldi. Tükürmedin. Kanlı olduğunu bile bile yuttun. Kendi kanındı, kendi güzel, yenik düşmemiş kanındı; yuttun.

«Çabuk ol,» diyor biri arkadan.

Yarık, sızılı, şiş dudaklarını uzatıyorsun suyun altına, içiyorsun, içiyorsun, içiyorsun. Suya kanınca geri çekilip büyük bir soluk alıyorsun.

«Yüzünü yıkamadın,» diyor arkandaki.

Bu kez yüzünü de uzatıyorsun suyun altına. Bir elinle yıkamaya çalışıyorsun. Elini dokunduğun yer suyun altında sızlıyor. Dudaklarında tuzlu bir tad bırakarak akıp gidiyor yüzüne vuran sular.

«Tamam, yeter artık.»

Musluğa tutunarak dönüp bakıyorsun. Onlara ilk kez baktığını anlıyorsun. İkisi de yabancı. İlk görüyorsun yüzlerini. Yukarıda odada elektrik veren, falakayı tutan, sopayı indirenlerden değil bunlar. Birinin kocaman, çapkın bir ağzı var. Ağzında, yanda bir altın dişi. Saçları koyu. Saçlarının boyama olduğunu sezince gülmek geliyor içinden. Saç diplerinin beyazlığından anlıyorsun. Yoksulun, dar gelirlinin biri, bir de utanmadan saçlarını boyuyordu öyleyse. Hadi neyse ama gözleri de yeşil üstelik. Pis zamparanın biri olmalı. Ellisine merdiven dayamış üstelik. Öbürü gençten biri. Kısa kesilmiş kıvırcık saçları var.

Kıl gibi ince bıyıkları. Göze girmeye, yaranmaya her an hazır. Zayıf ama kemikli. Oldukça da sinirli. Her şey beklenebilir ondan. Yerine, ortamına göre değişebilir, hemen rengini değiştirip uyabilir. Yüzünde, tavırlarında, sesinde o bildik acelecilik.

«Hadi bakalım,» diyor.

Yüklendiği görevleri bir an önce, hem de kusursuz bitirmek isteyenlerden. Kaçamaklara göz yumacaklardan değil. Paraya da oldukça düşkün olmalı.

Elini yüzünü yıkatanın, o yeşil gözlü, altın dişli, saçları boyalı pis zampara olduğunu o an anlıyorsun. Nasılsa buralara düşmüş olmalı. Onunla dışarıda karşılaşmak güzel olabilir. İyi bir insan izlenimi bırakıyor sende. Boyuna zamparalık hikâyeleri anlatacağını biliyor gibisin.

«Yürü bakalım,» diyor genç olan.

Sesinde gecikmişliğin sıkıntısı var.

«Sabun yok mu?» diyorsun, inadına.

Saçları boyalı zamparanın yüzünden geçen babacan gülümsemeyi kaçırmıyorsun.

Lavabonun önünden çekip iki yanından destekliyorlar, yine ortalarında sürüklenmeye başlıyorsun. Az önce bilinmez dostların 'kahrolsun' diye bağırdığı demir parmaklıklı odacıkların bulunduğu koridoru tanıyıveriyorsun. Koridor, ellerinde kara coplarla dolaşan asık yüzlü, kızgın görevlilerle dolu. İçin bir ürpertiyle buruşuyor. Olayın yatıştığı belli. Ama kötü şeyler olmuş burada.

Bir bölmenin önünde duruyorsunuz. Parmak-

lığın ortasında açılmış küçük bir kapıda, elinde kocaman bir anahtar destesi sallanan, başı hiç saçsız, göbeği gömleğinin önünü de açarak sarkık pantolonunun üzerinden dışarı taşmış şişko biri bekliyor. Kapının önünde duranlar kızgın gözlerle sana bakıyorlar.

«Bu orospu çocuğu mu kışkırtmış onları?»

Yüzünde, ensende bir boşluk duygusuyla, inecek yumrukları bekliyorsun.

«Kışkırtmadı, bir şey yapmadı bu,» diyor kolundaki insanca ses; saçları boyalı olan.

Birkaç hoyrat el, seni getiren iki kişinin elinden çekip alıveriyor, kapının ağzına sürüyüp getiriyorlar. Ansızın, belinin ortasına yediğin bir tekmeyle, geriye doğru ikiye katlandığını bilerek uçup düşüyorsun alacakaranlık odacığın orta yerine. Demir parmaklıklı kapının gürültüyle çekilip kapandığını duyuyorsun yattığın yerden.

Belinden ikiye bölünmüş sanmıştın kendini bir ara. Uzandığın taşlık yerden kollarının üzerinde doğrulmaya çalışmıştın. Kendini toparlaman yine de kolay oldu sayılır. Doğrulup bakmıştın dışarıya. Parmaklığın ötesi insan doluydu. Sövüyorlardı. Alay ediyorlardı. Aldırmamaya çalışmıştın.

Çevrene göz gezdirip yeni yuvam tanımaya çalıştın. Üç yanı çırılçıplak duvar, önü demir parmaklık, daracık bir kafes. Karanlık.

Kafesin ötesinde konuşmalar:

«Neymiş bu ibnenin suçu?»

«Ne suç işledin len?»

«Ah ah bırakacaklar bunları bana, ne sorgu

ne bir şey, hepsini yollarım eşşek cennetine.»

«Sen görürsün ananın—.»

Nedensiz öc almak için kıvranan bir sürü hamamböceği. Bitkinsin. Bırakıyorsun kendini yere arka üstü: 'Ohhh.'

«Dinlen bakalım orospu çocuğu. Yarın operasyonda görüşürüz.»

Sırtın, betonun ıslak serinliğinde gevşeyip dağılıyor. Bir uyuyabilsen. Nasıl yorgunsun. Etin kemiğin bir düzlüğü nasıl özlemiş. 'Ohhh..'

«Kalk len bakayım ayağa! Eşek gibi yatıyorsun, kalk!»

Başını kaldırıp bakıyorsun. Demirlerin ötesinde kızgın, ilkel, gözlerini kan bürümüş biri. Sonra birileri. Biri parmaklığın arasından sokmuş kolunu, eliyle koluyla konuşuyor:

«Kalk len eşşeoğlu eşşek, kalk ayağa. Otel mi sandın len burayı, it!»

«Rahat bırakın arkadaşlar; operasyondan yeni çıktı daha. Bırakın kendine gelsin.»

Bu aykırı sesi tanıyorsun. Saçları boyalı, altın dişlinin sesi.

«Konuştu mu?»

«Konuşmamış.»

Garip bir sessizlik oluyor.

«Niye konuşmadın len?»

Neden sonra böyle bir soru. Yenilgi dolu bir ses. Şaşkın.

İçinden kusmak geliyor. Öğürüyorsun. Midende dışarıya atılacak bir şey yok. Açsın.

Başını yavaşça taşın soğukluğuna bırakıyorsun.

«Suçu neymiş?» diye soruyor biri.

Bu seste, konuşmayana karşı duyulan ezikliği seziyorsun.

«Camiden kilim çalarken yakalamışlar,» diyor bir başkası.

Gülüşerek uzaklaştıklarını duyuyorsun.

Çayocağının bitişiğinde basık tabanlı kuşgözü bir odacık. Kapısının üzerinde 'Terzi Odası' yazılı. Sarı Nuri ütü masasının başında, ayakta.

«Buyursunlar.»

Yer gösteriyor.

«Benim laciler ütülenmedi tabii,» diyor Gılay.

«Acelen ne yahu, Kızılay'da piyasa mı yapacaksın?»

«Yarın duruşmam var oğlum.»

«Duruşman mı var?»

«O kadar da söyledik.»

«Tamam. Anladık. Uzatma.»

«Ne zaman ütülenir?»

«Uzatma dedim. Bana bırak sen.»

«İyi ya.»

İkisi de birbirine sevgisiz bakıyor.

Uzattığı paketten tütünü pek dökülmemiş bir sigara bulup çekiyorsun.

Sarışın Nuri, yanıklarla kararmış ütü bezinin üstünden ağır ütüyü kaldırınca, sıkışık bir buhar bulutu tavana yükseliyor. Tavan, dergi sayfalarından kesilip çıkarılmış renkli artist resimleriyle kaplı. Duvarlar da. Ütüyü, tellerden uydurulup yapılmış altlığa bırakıyor. Kalınca bir kumaştan artma mor bir parçayı yanındaki su kabına batırıp ütü bezinin üzerinde gezdiriyor. Ağır ütüyü sapından kavrayıp bezin yol yol ıslaklarında cızırtılarla sağa sola oynatarak kaydırıyor. Arada ütünün gevşek sapına bütün gü-

cüyle yüklenip bekliyor. Ağzındaki sigaranın uzayan külü kırılıp bezin az ötesine düşüyor, dağılıyor.

Gılay Nuri, kolunda 'Gül' dövmesinin altını kaşırken dayanamıyor, soruyor:

«Bizim laciler de böyle mi ütülenecek?»

«Başka nasıl ütülenirmiş ki?»

Gılay, oldukça yaşlı bir dikiş makinesinin ötesindeki kırık iskemlede, oturduğu yerde keyifleniyor.

Ayağının berisinde gördüğün topluiğneyi eğilip yerden alıyorsun. Oturduğun kararmış küçük iskemlenin köşesine sivri ucuyla çizgiler çekiyorsun. Sonra Nurilerin görmediğine inanarak iğnenin ucunu elinin üzerinde gezdirirken birden batırıveriyorsun. Hiçbir acı yok etinde. İğneyi çektiğin yerde incecik bir kan noktacığı domurup kabarıyor. İğneyi biraz öteye, biraz derine yeniden batırıyorsun. Etinin, derinlerde belli belirsiz bir duyarlığı. Acı yok. Acımıyor elinin üstü. Daha iyileşmemiş. Kelepçelerin bileklerinde açtığı derin yaralarda sinirlerin de gitmiş. Kesin bu. Düzelir mi? Belli değil. Elinin üzerinde iğne başı gibi kabaran iki kan noktacığını parmağınla dağıtıyorsun.

«Nasıl biraz alıştık mı?»

Terziden gelen bu soru, sana. Karşılık vermenin en kolay yolu: Gülümsüyorsun. Elindeki topluiğneyi makinenin üzerine bırakıyorsun.

Ütü bezini kaldırıyor Nuri. Açık mavi bir pantolon. Sanki güneşli bir gökyüzü. Yapışık buharlar var daha üzerinde, ince ince çizinip duruyorlar kumaşın mavi yüzeyinde. Kaldırıp bir as-

kıya takılıyor pantolon, duvara gerilmiş bir ipe asılıyor.

Belini iki eliyle tutup geriye kaykılıyor. Beli kütürdüyor.

«Şimdi sıra senin takımda,» diyor.

«Çok şükür.»

Eğilip bir yerlerden gazete kâğıdına dürülü, ince çizgili lacivertleri çıkarıyor.

«Şuna bak nerelerden çıkıyor bizim şanlı laciler.»

«Nereye koyacaktık ya.»

Tatsız bir sessizlik.

«Ceket de ütülenecek miydi?»

«Yok böyle giyecektik. Ninemin yemenisine dönmüş, ütülenecek miydi diye soruyor.»

Bu kez Sarışın Nuri gülüyor.

«Cilet gibi isterim bak Sarışın,» diyor Gılay.

Yine de sıranın kendisine gelmiş olması yüzünü rahatlatmış.

«Duruşman yarın ha?»

«Yarın. Saat on'da.»

«O yazıcı karı yine çıkar mı duruşmaya?»

«Oğlum Sarı, dalga geçme, niye ütületiyoruz biz bu takımları, ha?»

«Ya çıkmazsa?»

«Ölürüm.»

Duruşma salonuna almışlar Gılay Nuri'yi. Yargıcın önünde, kürsünün altındaki masada oturan tombulca, gençten, esmer güzeli yazıcı kadın başka türlü bakmış Nuri'ye.

«Görsen, gözleri bir çift sümbül ağbiciğim.»

İçi karışıvermiş Nuri'nin.

Nuri gözlerini kadından ayıramıyor. Kadın

gözlerini Nuri'den ayıramıyor.

«İyi mi?»

Nuri'nin üzerinde yine bu çizgili lacileri.

«Allah seni inandırsın, cilet gibiydim. Çok tatlı parçaydı Allahıma. Yenirse küfeden yenir, başka yerden değil. O bana bakıyor, ben ona bakıyorum. Gözlerinde, nasıl anlatsam, akşam üstleri gibi koyu koyu gölgeler var Allah seni inandırsın. Aynı böyle bir şeyler vardı gözlerinde. Doğuştan sürmeli. Duruşma bitti. Beni dışarı çıkarıyorlar. Çıkıyorum ama, gözlerim o karıda. Neler sordular, neler söyledim, ekmek/Kuran çarpsın farkında değilim. Sonra da beni doğruca buraya paket ettiler. Tutuklanmışım.»

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Kadın oldukça genç. Boyasız. Gündelik yüzüyle. Saçları bakımsız. Kumral. Kuru soğan kabuğu bir eteklik. Toprak sarısı bir buluz. Bir tahta masanın başında. Önünde, masanın üzerinde, kâğıtları takılmış bir yazı makinesi. Alışkın gözlerle sana bakıyor. Bakışmaktan yorulan sen oluyorsun.

Ortada tek başınasın.

Kadının hemen arkasından yükselen tahtaları parlatılmış kürsünün ötesinde kara cüppeli yargıçların başlarıyla omuzları görülüyor. Kalkık kara yakalarında simli işlemeler, kırmızılar, yeşiller.

Bir merdivenden çıkarıp da getirdiler seni buraya. Önden geliyorsun. Arkandalar. Ne kadar da çoklar. Hepsinin elinde Amerikan yapısı pırıl pırıl otomatik silâhlar. Hepsi de seni korumakla görevli. Merdiven bitince gösterdikleri yana, sağa dönüyorsun. Uzayıp giden enginar yeşili yol halısının tam ortasından yürüyorsun. Halı doğruca dipte bir salonun kapısına gidiyor. Halı, kapının ağzında bitince duruyorsun. Arkadan gelenlerden ikisi yürümeni istiyor, birlikte salona giriyorsunuz. İçerde seni bekleyenler var. Seni yargılamakla görevli olanlar.

İnsansız büyük bir salon. Çekinerek yürüyorsun. Diplerde, yanlarda sıra sıra dizilmiş öbek öbek iskemleler. Önlerindeki yazıları ilk anda okuyabiliyorsun: 'Basın', 'TRT', 'Tanıklar', en dip-

te de 'Dinleyiciler'. Ama kimseler yok salonda. Bomboş. Salonun ortası sinema salonu gibi yan yana dizilmiş sıra sıra iskemlelerle dolu. Önünde bir yazı: 'Sanıklar'

Getirilip 'Sanıklar' yazılı bölümün önündeki iskemlelerin yanına bırakılıyorsun, tam kürsünün önündesin. Bir mikrofonun başında.

Nöbetçilerden biri sağına, biri soluna geçti; oldukları yerde çakılıp kaldılar. Ellerindeki otomatik silâhların masmavi namluları üzerine çevrili. Mavi bir çelik halkanın ortasında kapkara birer oyuk olarak görüyorsun namluları her iki yanında.

Öbür görevliler kapının dışındalar. Kapı, kürsünün yanında olduğundan, kürsüyü de, kürsünün gerisinde oturan yargıçları da göremiyorlar. İçeri doğru açılmış olan kapının geniş kanadı, onların göz yaylımını kesiyor, daraltıyor. Görebildikleri, bütünüyle, iki silâhlının önünde mikrofonun başında şarkı söylemeye hazırlanmış gibi duran sensin. Belki biraz da yazı makinesinin başında bekleyen kadın yazıcı.

Salonun iki yanında karşılıklı iki pencere. Camları çoktandır silinmemiş, puslu. Dışarıdan yükselen bir atkestanesi ağacının sık yapraklı dalları sağdaki pencereleri neredeyse kapatmış. Soldaki pencereler yakındaki bir yapının kara katran sıvalı büyük duvarına bakıyor. Damında iki kalın baca, iki de televizyon anteni. Antenlerden birinin üzerine bir alakarga konmuş. Görünen başka bir şey yok. Salon oldukça büyük. Yerler halısız; çıplak mozaik, çimentoları iyi temizlenmemiş, mat.

Kürsünün gerisine dizilmişler. Arkalarındaki duvarda başaşağı asılmış kocaman bir bayrak. Onun üstünde, tavana oldukça yakın bir yerde, sarı yaldızlı büyücek harflerle yazılmış bir yazı: 'Adalet Mülkün Temelidir.' İ'lerle Ü'lerin üzerindeki noktalar nedense çok büyük.

Sana göre kürsünün solunda, biraz açıkta oturan, savcı olabilir mi? Sarı saçlarını geriye taramış, gözleri şaşı gibi, ufak tefek biri. Başka bir savcı bu öyleyse. Aşağıda, odada sorgunu yapan savcı niye gelmedi acaba?

Bir kere olsun dönüp de yüzüne bakmamıştı. Arkası sana dönük durmuştu sorgu boyunca, önünde durduğu pencereden bahçeyi gözlemişti. Ellerini arkasında kavuşturmuştu. Hep sırtıyla, ensesiyle, elleriyle, kıpırtılı parmaklarıyla sorular sormuştu. Sen de o ellere, kıpırtılı parmaklara kısa kısa karşılıklar vermiştin. Niçin dönüp bakmamıştı sana? Küçümsediğinden mi? Yoksa senden gizlenecek bir çirkinliği mi vardı yüzünde? Onun salonda bulunmayışı belki daha iyi.

Kürsüde yan yana oturan üç kişiden ortadaki, duruşma yargıcı olmalı. Onun sağında oturan, yargıç değil, ama yargılayacak seni; mahkemenin başkanı; alnı yok gibi. Kaşlarının hemen bittiği yerde kara sık saçları başlıyor. Yüzü tıraşlı ama sert sık sakallarının lacivert izi bir yama gibi yüzünü sarmış. Solda oturan, eli yüzü düzgün biri. Genç. Saçları dağınık. Önündeki kalın dosyanın içinde bir şeyler aranıp duruyor.

Sıçrıyorsun. Tok, anlaşılmaz bir ses salonun sessizliğini dağıtıveriyor. Tabanlarında bildik sızılar. Kürsüde, ortada oturan, uzunca yüzlü, es-

mer, alt dudağı sarkıkça, belki bu yüzden babanı anımsatan, öyleyse elli, elli beş yaşlarında, kürsüden eğiliyor, altta, makinenin başında bekleyen yazıcı kadına bir şeyler söylüyor. Söylediklerinden, 'bağlı olmayarak getirildiğini, duruşmaya açık olarak başlandığını' anlıyorsun.

Kadın, önündeki makineyi takırdatıp bir şeyler yazmaya başlıyor. Kadının sağ elinde ince bir alyans var. On parmakla yazamıyor, iki elinin orta parmaklarını kullanıyor.

Yargılayıcıların üçünün de önünde dosyalar yığılı. En çok dosya ortada oturan duruşma yargıcının önünde.

«Adın, soyadın?»

Sana bakıyor. Sana soruyor öyleyse. Söylüyorsun. Baba adın, ana adın, doğum yerin, doğum tarihin, evli olup olmadığın, ne iş yaptığın, oturduğun yer, bir dizi soru; hep aynı şeyler. İki saat kadar önce aşağıda savcının odasında sorulan sorular. Verdiğin karşılıkları yazıcı kadın çok önemli şeylermiş gibi önündeki kat kat kâğıtlara uzun uzun geçiriyor. Bütün sorgunun bu kadar sürmesini, yargılamanın burada bitmesini istiyorsun. Bitmiyor.

Hep o konuşuyor, ortadaki. Doğudan gelme, dili çalık; sözcükleri değişik söylüyor.

«Duydun mu sorduğumu?»

Sesi de yüzü kadar kızgın.

Başınla evetleyip duyduğunu belirtiyorsun. Hepsi gözlerini dikmiş sana bakıyorlar. Yazıcı kadın da. Ayağınla yerdeki bir lekenin üzerinde küçük bir oyuna girişiyorsun. Ellerini karnının altında birleştirmişsin. Bakışlarının ağırlığından

kurtulmak, ilgiyi üzerinden sıyırmak, dağıtmak senin için olanaksız.

Soru yineleniyor.

«Böyle bir olayla ilgim yok,» diyorsun.

Soruyor ortadaki.

«Öyle bir şey söylemedim,» diyorsun.

Sesinde doğulu bir kızgınlık titriyor. Yüzü oldukça sabırsız.

«Hayır, doğru değil. Tanımıyorum öyle birini. Hayır, onu da tanımıyorum. Evet tanırım onu. Arkadaşımdır. Yedi yıldır. Sık sık buluşuruz. Evet ara sıra geceleri de giderim. Hayır, öyle bir konuşma geçmedi aramızda. Hayır, bana öyle bir şeyden söz etmedi. Onun öyle bir şey yapacağını sanmam. İyi tanırım. Yapamaz. Hayır konuşmadık. Onu hiç tanımam. Adını ilk kez işkencede—. Hayır, işkenceden söz etmek istemedim. Biliyorum. Tamam. Tanımıyorum. Onu da tanımam, ama adını duymuşluğum var. Bir şey diyemem. Tanımadığım bir insan hakkında—. Yazılarından tanırım, kendisini tanımam. Hayır hiç karşılaşmadık. Nasıl olur, tanımadığım bir insanla—. Hayır görmedim. Hayır. Evet bu kadar.»

Kürsünün ucunda oturan sarışına bir kâğıt uzatıyor ortadaki, okutuyor. Savcı ayağa kalkarak yüksek sesle okuyor. Oldukça uzun bir yazı.

«Savcılıktaki ifadeni dinledin.»

Oysa kısa kısa evet'lerle hayır'larla karşılamıştın aşağıdaki odada savcının sorularını. Ne kadar uzun konuşturmuş savcı seni. Bozuk bir sözdizimi içinde sana neler söyletmemiş.

«Ben öyle şeyler söylemedim.»

«Altında imzan var. Okumuş imzalamışsın.»

«Hayır, savcının bana aşağıda imzalattığı kâğıdı okumadım. Oku demediler bana, imzala dediler, imzaladım. Öyle şeyler söylemedim ben. Savcının sorularına verdiğim karşılıklar böyle değildi. Hayır, kabul etmiyorum. Hayır—.»

Konuşmanı kesiyorlar.

Anlaşılan seninle yitirecek, seninle uğraşacak vakitleri yok. Daha bir sürü dosya var önlerinde. Aşağıda, bekleme salonunda getirilmiş bekleyen bir sürü çocuk vardı. Ola ki çoğu da tutuklanacak. İçlerinde bir iki kişi tutuklanmayabilir, salıverirler belki. Sorulan sorulara böyle olumsuz karşılık vermekle o bir iki kişinin özgürlüklerine kavuşmasını geciktirmiş olmuyor musun? Yargılayanlar belki biraz da bu yüzden kızgın gibiler sana.

Ortadaki, sağında oturanın kulağına eğilip bir şeyler söylüyor, sonra kulağını uzatıp onun fısıldadıklarını dinliyor. Bunu yaparken gözlerini senin üzerinde tutuyor. Sonra solundakine eğilip bir şeyler söylüyor, onu da dinliyor. Gözleri üzerinde hep. Yine mi oralara gönderecekler? Artık hastaneye de almazlar. İyileştin çünkü. Yaparlar mı bunu? Gözlerin yine bağlanacak, yine karanlık odalarda—, çırılçıplak soyup—, yere yatırıp—. Kasıklarında başlayıp gelişen bir ürperme tabanlarına inip yerleşiyor.

Duruşma yargıcı, yanındakilerle yaptığı gizli konuşmaları bitiriyor sonunda, arkasına dayanıyor, omuzları kürsünün arkasında yok oluyor. Şimdi yalnızca başı görünüyor. Kürsünün üstüne bırakılmış kesik bir baş sanki.

«—Evet—,» diyor.

Her şey yeniden başlıyor. Aşağıda savcının sorduğu bütün sorular yeniden karşına çıkarılıyor. Evetlerle, hayırlarla soruları karşılamaya çalışıyorsun. Yüreğinde anlatılmaz bir bıkkınlık.

«Hayır, tanımıyorum öyle birini,» diyorsun.

«Bilmiyorum,» diyorsun.

«Hayır görmedim,» diyorsun.

İçinde başedilmez bir uyuma isteği.

Bir ara sağda oturan yargıç kalkıp dosyaya uzanıyor. Yüksek, dik yakasındaki kırmızılar, evdeki, içinin köpük süngerleri otura otura ezilip incelmiş, çuhaları yer yer eprimiş, köşedeki kırmızı divanın yumuşaklığını özletiyor sana. Orada uzanıp uyumak, uzun, deliksiz bir uykuda bütün bu bıkkınlıkları, aşağılanmaları eritip yok etmek—.

Soruyor.

«Hayır, öyle bir şey yapmadım,» diyorsun.

Soruyor.

«Hayır, tanımam. Öyle bir arkadaşım olmadı,» diyorsun.

Soruyor.

«Hayır, ne ona ne de bir başkasına öyle bir şey söylemedim,» diyorsun.

Soruyor.

Hayır hayır hayır bilmiyorsun duymadın o evden taşınalı belki bir yıl oldu evet bir kız arkadaşınla evet sinemadan çıkınca arkadaşının evine yoo hayır evde kimse yoktu anahtarı havagazı saatinin üzerine yağmurlu bir gündü sinemanın girişinde evet ama insan yalnız sevişmek için mi sonra görmedin hayır görmedin nerde olduğunu adı mı adı yanılmıyorsan sonra ayrıldı-

nız dolmuşla hayır ertesi gün öğlene kadar sokağa bile çıkmadın yorgundun yalnızca canın çıkmak istemediği için evet bilirsin o sokaktan geçmişsindir ama şimdi sorsalar zaten pek arkadaşın yoktur ki evet seversin yalnızlığı olabilir ama seninle ne ilgisi var hem ilk kez burada hayır öyle bir şey olmadı hem hayır bilmiyorsun duymadın bile duymadın bilmiyorsun ilgin yok belki ama ilgin yok bir başkasıyla hayır olamaz hayır—.

Bitiyor mu? Hayır bitmiyor.

«Evet hastanedeyken. Bir buçuk ay kadar. Orada da zorladılar. İmzalamadım. Savcı da geldi birkaç kere. Öbürleri de. Boyuna geldiler. Zorladılar. Yeniden işkenceye götüreceklerini—.»

Sözünü yine kesiyorlar. İşkenceden söz etmeni istemiyorlar. Bu konuda konuşmak isteyen kim? Nasıl aşağılandığını mı anlatacaksın onlara. Kim ister bu konuda konuşmayı. Kendisinin insanlıktan çıkarıldığını, nasıl hayvanlaştırıldığını nasıl nasıl anlatabilir insan. Üstelik niye anlatsın. Bilmiyorlar mı sana neler yapıldığını.

Ayakların ağrıyor. Hiç olmazsa oturmana izin verseler.

Bitsin, bir oyunsa bile bitsin. Artık oynamak istemiyorsun. Bıktın. Belki de salıverirler—mi?

Yine aralarında fıs fıs konuşuyorlar.

Akşam oluyor. Ama var, akşama var daha. Salıverirlerse? Çıkınca bir araba da çeviremezsin. Paran yok. Yürürsün. Uzak olsun. Yürüyebilir misin bu ayaklarla o kadar yolu? Dayanırsın. Tadını çıkara çıkara, ağır ağır. Dünyaya, insanlara, dükkânlara baka baka. Bir de yağmur bas-

tırsa. Şakır şakır yağan amansız bir yağmurun altında yürüsen yürüsen, çamurlara, sulara bata çıka. Yağmur bir güzel yıkasa seni, onarsa, kendine getirse, dirilirdin. Yanında vızır vızır geçen arabalar üstüne başına çamurlu sular sıçratsa. Belki birini gözüne kestirip sigara da isterdin. Verirdi, niye vermesin. Sular paçalarından sızarken, ıslanmasın diye avucunun içine gizlediğin sigarandan ara sıra ciğerlerine derin derin dumanlar çekerek, ipekli bir bez gibi yırtılıp giden gökgürültülerinin altında sulara çamurlara bata çıka bata çıka—.

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Avluda yalnızsın. Duvarın dibinde. Ayakta. Yanında Nurilerden biri yayılmış yere, elindeki zeytin çekirdeğini betona sürtüp duruyor. Boşalmış mukavva çay kutusu ağzına kadar zeytin çekirdekleriyle dolu. Bir boyda olanlarını ayırıp buluyor, betona sürtüyor durmadan. Çekirdeklerin pütürleri, sürtüldükçe aşınıp düzeliyor. Düzelttiği çekirdeği cebine atıp kutudan yenisini alıyor.

Öylesine dalmış ki işine, başını bile kaldırmıyor yerden. Başı, çocukluk günlerinden kalma saçsız yarık izleriyle dolu.

«Kolay gelsin. Ne olacak bu çekirdekler?»

Başını biraz kaldırıyor, yüzüne bile bakmıyor.

«Tespih,» diyor.

Aşırı Karadenizli olduğu, üstten gördüğün yana sarkık kocaman burnundan, alyanaklarından belli. Cızırtılarla, elindeki sert çekirdeği betona sürtüp duruyor. Betonda uzunca bir leke gittikçe koyulaşıyor.

Küçük beyaz bir bulutun ucu var göğün bir köşesinde. Güneşli mavinin parlaklığı gözlerini yakıyor.

İlerde iki kişi duvarın dibine uzanmış kestiriyor.

Avlu daha seyrek. Nuriler daha az.

Avlunun ortası güneş. Duvar dibindeki gölgeler incecik.

Nurilerden biri, plastik, tepsi gibi düz bir kabın içindeki domatesleri yanındakilere gösterip bir şeyler söylüyor. Domatesler yıkanmış, ıslak. Bir elini üstlerine kapatıp kabı eğiyor, içindeki suyu ayaklarının ucuna incecik akıtıyor. Avlu kapısından içerilere bakıyor. Biri daha geliyor kapıdan. Elinde pembe bir plastik kap, içinde kuru soğanlar, yeşil sivri biberler var. Duvarın dibine çömeliyor ikisi de. Biberleri domateslerin üzerine alıyorlar, soğanları yere bırakıyorlar. Pembe kapın içine doğramaya çalışıyor biri. Elinde, garip, uydurma bir bıçak: Karyola yaylarına benzer bir maden parçasının ucuna ip dolayıp sarmışlar, sap olmuş. Domatesleri iyi kesmiyor, koparıyor. Ucunu duvarın düz taşlarına bir süre sürtüp keskinleştirmeye çalışıyor. Oldu, şimdi daha iyi doğranıyor domatesler. Biberleri, kuru so-

ğanları da doğrayıp, üzerine tuz ekecekler. Yanında taze, sıcak bir ekmeği düşünüp acıkır gibi oluyorsun.

Biri, dipteki duvara dayanıp oturmuş; ayakları güneşte. Yalnızca omuzlarıyla başı gölgede. Umutsuz, karanlık bir yüz, çok okunmuş bir mektubu bir daha okuyor. Yüzünde, okuduğu her sözcüğün değişik yansıları. Mektupta yazılanlar iyi şeyler değil. Cebinden çıkardığı kibriti ateşleyip mektubu tutuşturuyor köşesinden. Mektup birden kıvrılıp küçülmeye başlıyor. Güneşin altında alevi görülmüyor, ama yanıyor kâğıt. Alevin olması gereken yerde sıcaklık ipileyip duruyor. Eli yanacak nerdeyse, yere, önüne atıveriyor. Mektup birden parlıyor, gün ışığında bir an sarı parlak bir alev görünüyor. Kâğıt kararıp küçülüyor, sonra ince bir duman çıkıyor kurumuş kalıntıdan, bir süre tütüyor. Adamın gözleri, önünde kıpırdayan kara kül topağından kurtulamıyor.

Yaz ortasında bacalardan incecik dumanların çıktığı görülüyordu.

Bütün kitaplarını odaya taşımıştın.

Biriktirdiğin küçük küçük paralarla yıllar boyu bir eve taşıdığın bunca kitabı nasıl ayıracaksın? Neyin, neden yasak sayıldığı belli değil.

Önce yazarlarına göre ayırmayı deniyorsun. Hiçbirine kıyamıyorsun.

Kitap adlarına göre ayırmak daha da güç.

Oysa geç kalmamalısın. Her an gelebilirler. Belki geç bile kaldın. Çok daha önceden düşünmeliydin. Öyle bir yol ayrımındasın ki ne yapmak gerektiğini kestiremiyorsun. Kitapları kaldırıp yine olduğu gibi yerlerine koymak geçiyor içinden. Gelsinler. Ne yapacaklarsa yapsınlar. Böyle olsun diyorsun ama, yine de için elvermiyor. Öyleyse vakit geçirmeden hızla ayıklamalısın. Gecikmemelisin.

Ayırmaya başlıyorsun. Ayırdıklarını bir daha, bir daha elden geçiriyorsun, birkaçını yine öbür kitapların arasına bırakıyorsun. Bu işi çok hızlı yaptığın halde, çok uzun sürede çok zaman yitirdiğini sanıyorsun.

Sonunda yirmi kadar kitabın yok edilebileceği konusunda kendinle anlaşıyorsun. İyi ama nasıl yok edilir bunca kitap? Yakmalı mısın? Fırın gibi bir şeyin de yok. Aklına geliyor: Helânın ışığını yakıp kitapları oraya taşıyorsun. Odada kalanları da hemen toplayıp yerlerine

yerleştirmelisin. Orada yığılı görürlerse gereksiz kuşkulara kapılabilirler.

Sanki her an bir ayak sesi duyacaksın. Basamakları çıkacaklar, kapıyı çalacaklar, açacaksın, içeri girecekler, seni o durumda görecekler. Kötü.

Ortadaki kitapları hızla toplayıp içeri taşıyorsun, yerlerine koyuyorsun. Karışık diziyorsun; olsun.

Şimdi sıra, ayırdığın yirmi kitabı yok etmeye geldi. Saklanamaz mıydı şuncacık kitap? Hayır. Yakacaksın.

Kitaplardan birini alıyorsun, dikiş yerlerinden çekip çatırtıyla ikiye ayırıyorsun. Kitabın ayrılan yerinden ince, kopuk iplikler sarkıyor. Sonra bir bir kitabın yapraklarını yolmaya başlıyorsun. İncecik bir kitaptan, koparınca ne çok yaprak çıkıyor. İlk kibriti ateşleyip yapraklardan birine yaklaştırıyorsun. Köşesinden kâğıda atlayıveriyor alev. Yere bırakıyorsun. Bir başkasını alıp aleve sokuyorsun. Başka yapraklar alevi büyütüyor. Attığın birkaç yeni kopuk yaprağın, alevin üzerini kapattığı oluyor, dumanlanıyor kâğıtlar birden, alevler gizli gizli bu yeni düşmanları sarartıp dört bir yandan saldırıya geçtiklerinde duman yok oluyor, kaçıyor uzanan kızıl dilimlerden. Cızırtılar içinde can çekişiyor kâğıtlar, karartı hızla ilerleyip yutuyor kâğıdın aklığını, alevler içinde boğulup kalıyor kâğıt. Saldıran, yükselen, sıçrayan, kopup yukarılara sünen alev dilimleri, ardı ardına yanıp sönen güçlü lambalar gibi gözlerinde yanmalar yapıyor. Dumanın keskin kokusu genzini tıkamaya başlı-

yor. Küçük külleri parça parça havalanıp yükseliyor tavana, havada yüzmeye başlıyorlar. İlk kitap yanıp bittiğinde helânın içi dumanla doluyor. Kapıyı açıyorsun. Isınan havayla birlikte havalanıp yüzen külden kelebekler dışarı akıyor, odalara dağılıyor. Öksürüyorsun.

İkinci kitabı bölüp ayırıyorsun, orta yere yığıyorsun yırtık yapraklarını. Kabarık, büyücek bir kâğıt yığını. Binlerce, yüzbinlerce sözcük. Hepsini birden tutuşturacaksın bu kez. Kibriti çakıp alttaki bir aralıktan yapraklardan birinin köşesine alevi atlatıyorsun; yanar kibriti yığının öbür yanına, yaprakların arasındaki bir boşluğa sokup bırakıyorsun. Önce iki yanlı duman yükseliyor. Alevler kâğıt yığınının diplerinde, çıtırtılarla bir şeyleri kemirmeye başlıyor. Kaba yığın kıpırdıyor, duman sıkışıp büyüyor, yığın birden çöküyor, çökmesiyle birlikte yükselen sünen alev dilimlerinden yüzünü sakınmaya çalışarak kapının dışına çekiliyorsun. Alevin harlayışı, yığının içindeki cızırtıları bastırıyor. Ortadaki kabarık yığın, kurtulmak isteyen umutsuz bir canlı gibi kıvranıyor, dönüyor, acı çekiyor. Harlı alevler bir bacadan akar gibi yukarılara sünüp tavana vurunca ister istemez korkuyorsun. Delirmiş gibi akan alevlerin ağartısı gözlerini yakıyor. Tutuşmuş bir kitap yaprağı, çevresinde oynaşan alevlerle birlikte akıntıya kapılıp yükseliyor, boşlukta bir süre yüzüyor, küçülerek bir köşeye iniyor yavaşça. Sözcükler kaçacak delik bulamıyorlar. Havadan kül yağıyor. Duman bütün odaları sarıyor. Evin havasında can çekişen binlerce sözcük uçuşuyor; tavana, duvarlara, odadaki eşya-

ya konuyorlar. Kapıları, camları açmaktan başka çaren yok.

Yakılacak çok kitap var daha. Başladın bir kere. Aralıksız hepsini bir bir yakıyorsun.

İşte son kitap, kalın, ciltli. En sona bıraktın onu. Bir daha kolay kolay bulamayacağın bir kitap. Ellerin titriyor. Kitabı ortadan ikiye ayırıp yapraklarını koparıyorsun. Korkunç bir hızla parçalıyorsun. Ülkenden insan görüntüleriyle dolu dizeler kırılıp dökülüyor alevlerin içinde. Yanan kâğıtların üzerinde ölümsüz sözcükler beyazlaşarak okunuyor, bitmiyor, yok olmuyor sanki.

«Tanrım Tanrım—.»

Sığınacak bir köşe, bir dost eli, bir güçlü koruyucu arıyorsun. Bağışlanması güç bir günahın içinde debelenir gibisin. Belki de yaşamanda doğru dürüst ilk yakarışın, ilk diz çöküşün, ilk yalvarışın:

«Esirgeyen de bağışlayan da sen misin Tanrım? Sen misin büyük Doğa? Gerçekten sensen, o esirgeyen de bağışlayan da sensen, esirge beni, bağışla beni—.»

Seni bir duyan olabilir mi? Bir O'nun duymasını istiyorsun. Başka kimseler duymamalı. Bir O duymalı:

«Duy beni Tanrım, duy beni ne olur. Senin gizlerinle, Doğa'nın gizleriyle doluydu bu yapraklar; yarattığın insanoğlu, seni yaratır gibi yaratmıştı bunları. Hepsini yaktım işte, kül ettim. Bağışlayan da esirgeyen de sensen—.»

Helânın taşlarını ovarak, yapışan, sinen, yağlı, katransı bulaşığı, temizlik tozları kullanarak gidermeye çalışıyorsun. Bol sularla yıkıyorsun he-

lâyı. Ölü sözcükleri süpürüp toplamaya çalışıyorsun ortalardan. Bütün köşebucaktan durmadan onlar çıkıyor, bitmek bilmiyorlar.

Ölü sözcüklerin kokusu, acı bir is gibi bütün eve, bütün eşyaya sinmiş. Ne yapsan işlediğin ağır günahın izlerini uzun süre yok edemeyeceksin. Yok edemiyorsun. Sonunda, odalara inen külleri belki kabaca temizlemiş oluyorsun. Ya içinin külleri?

İşin bitince, ellerini yıkarken, aynadaki görüntün ürkütüyor seni. Kendi yüzünü kendin tanıyamıyorsun. Aynadaki yüzün de helânın taşları gibi yağlanmış, karalanmış. Ölü sözcükler yapışmış bütün yüzüne. Gözlerin, yağlı karalara bulanmış yüzünün ortasında kocaman iki çukur. Gözlerini büyük büyük açarak aynaya yaklaşıyorsun. Yüzünü aynanın içine sokmak, aynadan geçirmek ister gibisin. Gözlerinin derin çukurlarından sünen alevleri görüyorsun. Yağlı karalar bulaşmış yanaklarından, uzayan, sünen alev dilimlerinin, yaşlar gibi, sessizce, fısıltıyla akıp gittiğini anlıyorsun.

«Dün geldin sen.»
«Dün geldim.»
«Nasıl beğendin mi burayı?»
«Çok.»

Bakışlarını hiç kaçırmadan konuşuyor. Yüzünde hiçbir kıpırtı yok. Bir haftalık sakalı var yüzünde, ağarmış, güneşte gümüşleniyor. Kaşları kalın iki bıyık gibi, dağınık gözlerinin yarısını örtüyor. Sigarayı incitmekten korkar gibi iki parmağının ucunda tutuyor.

«Neden düştün?»
«Suç işledim.»
«Suçun ne?»
«Kitap yaktım.»
«Kitap mı yaktın?»?
«Kitap yaktım. Siyasiyim.»

Gözlerinde ilgiler beliriyor. Kalkıyor yerin-

den. Belini tutuyor. Yanına sokuluyor, çöküyor, iyice yanaşıyor, dizleri dizlerine değiyor. Koluna yapışıyor.

«Siyasisin ha?»

«Siyasiyim.»

Sağına soluna bakınıyor:

«Çok verdiler mi?»

«Daha yargılanmadım. Yeniyim.»

«Vay be. Ne verirler?»

«Bilmem.»

«Adam mı öldürdün?»

«Yok canım, ne adam öldürmesi.»

«Banka mı soydun yoksa?»

«Yok babacığım, banka falan da soymadım.»

«Yoksa uçak kaçıranlardan mısın?»

«Kitap yaktım kitap. Anlıyor musun?»

«Vay canına.»

Anlamış gibi başını sallıyor, ama anlamıyor.

«Demek daha gün yemedin?»

«Yemedim.»

Yargılanmadığına, gün yemediğine üzülmüş gibi.

«Sizin ne olacağınız belli olmaz.»

«Nasıl?»

«Belli olmaz. Bakarsın ipe götürürler, bakarsın salıverirler.»

«Öyle.»

«Sigara içer misin? Sarayım mı?»

«Zahmet olmasın.»

«Ne zahmeti. Zahmet ne demek.»

Cebinden küçük naylon bir torba çıkarıyor, açıyor. Baş parmağıyla gösterme parmağını uzatıp birleştiriyor, ikisinin arasına çukurca yer-

leştirdiği incecik kâğıda torbadan çıkardığı çöplü tütünü yayıyor, iki elinin parmakları arasında yuvarlıyor, diline sürüp ıslatıyor, yapıştırıyor kâğıdı; bir ucu genişçe bir sigara. Kâğıdın uçlarını içine doğru topluyor, uzatıyor.

«Buyur.»

«Sağol.»

Aldığın kaba sigara nemli daha.

Kendine de sarıyor. Yere bıraktığı yanar sigarası bitmek üzere, alıp sigaranı yakıyorsun.

«Ne kadar gün yersin?»

«Bilmem.»

«O dediğin şeyi pek anlamadım ama, ne yaptıysan iyi şeyler yapmışsındır.»

Eğilip sigarandan yakıyor sigarasını.

«Sizler okuduğunuz için suç işlersiniz, bizler okumadığımız için. Sizin bilginiz bizde, bizim görgümüz sizde olsaydı, gör bak neler olurdu o zaman. Ne siz böyle içeri düşerdiniz, ne biz. Bir araya gelemedik. Bizi kolay kolay bir araya getirmezler. Eh işte ancak böyle mahpusane köşelerinde buluşabiliyoruz. Ne yapalım, bu da bir başlangıç.»

Şaşkınlıkla bakıyorsun bu yaşlı bilgeye. Başında hemen hiç saç kalmamış. Kulaklarının içini saran kıllar bile ağarmış.

«Ama bir gün o da olur be kardeş,» diyor. «Niye olmasın. Böyle böyle başlar bu işler. Yavaş yavaş.»

Birden sokuluyor, kolunu tutuyor.

«Ne zaman çıkarsın buradan?»

«Vallahi ne bileyim ben. Şimdi bıraksalar şimdi çıkarım.»

Sigarayı emer gibi içiyor.

«Önümüzde genel af var,» diyor. «Ne kaldı ki şurada. Çıkarım ben. Sen de çıkarsın. Hep çıkarız. Allah büyüktür. Çıkınca seni nasıl bulabilirim?»

Sanki kırk yıllık dostsunuz.

«Bak ne diyeceğim.»

Merakla bakıyorsun bu yaşını başını almış kocaman çocuğa, ne diyeceğini merakla bekliyorsun.

«Oturduğun yeri bir kâğıda yazar verir misin bana?»

«Veririm, niye vermeyim.»

«Yakın bir yerde mi oturuyorsun, arasam kolay bulur muyum seni?»

Birgün çıkarsa gerçekten gelip bulacak seni.

«Oldu bu iş,» diyor. «Sevdim seni delikanlı. Çıkar çıkmaz doğruca sana gelirim. Ama bana bir şey bulacaksın.»

«İş mi?»

«İşi batsın.»

«Ne ya?»

«Başka bir şey. Kolay bir şey.»

«Neymiş o?»

«Bulacaksın ama, söz mü?»

«Ama, yani, ne olduğunu bilmeden—. Bulamayacağım bir şeyse?»

«Bulursun sen. Siyasisin. Bulursun.»

«Allah Allah.»

Kuşkulanmış gibi yeniden soruyor.

«Siyasisin, değil mi? İşletmiyorsun?»

«Siyasiyim dedim ya.»

«Çok iyi çok iyi,» diyor.

Başını güvenle sallıyor. Yüzü daha aydınlık, daha dinç şimdi.

«Güneş burası, gel şu gölgeye geçelim.»

Kalkıyor, ardına bakmadan yürüyor. Yürümüyor, sürüklüyor kendini. Öne eğik gövdesi, iki yana açılmış ince kemikli bacaklarıyla, ayağındaki arkaları basık ayakkabılarını sürükleyerek duvar dibine gelip daracık gölgeye çömeliyor. Nedense bunun tespihi yok. Yanına varıp yine ayaklarını uzatarak oturuyorsun betonun üstüne.

«Nerelisin sen?»

İşte yine aynı soru.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Ben Sıvaslıyım. Yıldızeli'nden. İçinden sayılırım. Bizim köy Yıldızeli'ne yarım saat sürer.»

Eskiden Yenihan'mış sonradan değiştirmişler adını, Yıldızeli yapmışlar.

Adam dokuz yıldır içeride. Sekiz mahpusane gezmiş. Dediğine bakılırsa, doğruysa, bu adam olsa olsa otuz yaşında, bilemedin otuz iki. Ellisinde gösteriyor.

«Yaşlı gösteriyorsun.»

«Dokuz yıl. Kolay mı? Çürüdüm.»

Gerçekten çürümüş.

«Bana Mavzer Nuri derler. Adım öyle kaldı.»

Sigarası bitmeden sigara sarıyor, yeniliyor. Sonra hikâyesini anlatıyor:

O yıl iyi ekin olmuş.

«Ergin yağmurlar yağdı,» diyor. «Ne bereketli yıldı. Allah verince veriyor.»

Aralıklı yağmurlar yağmış boyuna. İyi ekin kaldırmışlar. İyi de para geçmiş eline Nuri'nin. Evlenmiş. Gönlü çoktan akmışmış kıza.

«Para da bol, binlikleri paket etmişim—.»

Başlık parası ödemiş, almış kızı. Kızın adı Cevriye.

«Güzel karıydı Cevriye, gözü kör olası. Ceren gibiydi.»

Günlerden birgün, köyden biri, bir buçuk aylık karısı Cevriye'nin yoluna çıkmış, tebelleş olmuş kadına. Ayartmaya çalışmış. Bu da Nuri'nin kulağına ulaşmış. Çıkarmış babadan kalma mavzerini ceviz sandıktan, varmış pusuya yatmış kasabanın yolunda. Akşam üstü olmuş, adam kasabadan dönesiymiş. Böğürtlenlerin arasından fırlamış, adamın böğrüne dayamış mavzerini Nuri.

«Soyun ulan eşşek oğlu eşşek,» demiş.

Adam, 'yapma, etme' diyecek olmuş, bakmış iş kötüye varacak. Nuri 'soyun ulan' dedikçe, nesi var nesi yoksa üstünde bir bir soyunmuş çaresiz.

«Söğüt dalı soyar gibi soydum, cıscıbıl bıraktım herifi Allahın huzurunda,» diyor Nuri.

Adam, soyulmuş söğüt dalı gibi cıscıbıl ortalarda kalınca, Nuri dayamış mavzerin namlusunu adamın kıçına, katmış önüne, sürmüş getirmiş köyün içine. Adam önde bu arkada dolanıp durmuşlar köyün içinde.

«Köyün nice erkeği, nice kızanı varsa takıldı ardımıza. Göreceksin, tam bir düğün alayı, bir davulu zurnası eksik.»

Dört dönmüşler köyün içinde.

«Mavzerin yağlı namlusunu dürtü dürtüveriyorum deyyusun kıllı kıçına, dirgen gibi.»

Sonunda yorulmuşlar. Köy kahvesinin önündeki alana gelmişler.

«Dur ulan ayı,» demiş Nuri.

Durmuşlar.

Mavzerini kaldırmış, kaldırdığı gibi de kabzasını indirivermiş adamın böğrüne.

«Yıktım yere,» diyor. «Deli danalar gibi böğürdü durdu tozun toprağın içinde.»

Nuri omuzlamış babadan kalma mavzeri, gez göz arpacık, tam beyninin ortasına patlatacak kurşunu, bütün köylünün önünde vurup öldürecek adamı.

«Demeyi unuttum,» diyor. «Herif köyün ağası. Konağında birbirinden güzel tam dört karı; yetmiyor.»

Cevriye güzel kadın. On altısında. Ceren gibi. Nuri'nin bir buçuk aylık karısı.

«O yıl ekinler iyi.»

Nuri başlık parasını da ödemiş.

«Bizim bir buçuk aylık gül gibi karımıza—,» diyor.

Köyün yarıdan çoğu ağanınmış. Ama Nuri'nin toprağı kendinin. Babasından kalmış.

«Kölesi değildim o mal düşmanının,» diyor.

Rezil olmuş ağa. Rezillik bir yana, bakmış canından da olacak, başlamış yaltaklanmaya.

«Görsen, deve gibi herif ağlıyor köyün köylünün içinde.»

«Ben ettim sen etme,» demiş ağa. «Ko gide-

yim buralardan. Gidişim olsun da gelişim olmasın. De, acı bana, bak eline ayağına kapandım, gayrı sen de göster büyüklüğünü. Kulun köpeğin olayım, üç çocuğumu yetim koyma, ardımda kalacaklara acı, bağışla koyver gideyim—,» demiş.

Ağanın çoluk çocuğu da oracıkta, köylünün arasında; olanları, olacakları gözler dururlarmış. Hepsi birden dalıvermişler ortalığa, yalvarıp döğünmeye, Nuri'nin ayaklarına kapanıp ağlaşmaya başlamışlar bir ağızdan.

«Bir ağıttır başladı,» diyor. «De hadi gel düşür tetiği bakalım.»

İndirmiş mavzerini Nuri, kalakalmış. Yüreğini bir kuş gagalar dururmuş. O böyle yapmış ya, bu kez bir şenliktir başlamış ağanın kızında kızanında.

«Baktım herif hâlâ ortalarda, iki büklüm cıscıbıl duruyor, yapıştırdım tekmeyi kıçının tam ortasına.»

Ağa, yediği tekmeyle neye uğradığını anlayamadan kapaklanıvermiş yere.

Nuri hızını alamamış.

«Tozun toprağın içinde doğrulmaya çalışan çıplak göte, yaradana sığınıp—,» diyor, bir tekme daha indirmiş olanca gücüyle.

Adam bir daha kapaklanmış yere yüzükoyun. Neden sonra güçlükle doğrulmuş, kalkmış, yuvarlana yuvarlana—,

«Yaralı bir it gibi ürüye ürüye—,» seyirtmiş gitmiş nereye gittiyse.

Nuri, elindeki babadan kalma mavzeri fır-

latmış atmış. Yürümüş köyün alanından, vurmuş gitmiş doğruca kasabaya. Girmiş bir lokantaya.

«Allah ne verdiyse—.»

İçmiş içmiş. Bir güzel bulmuş kafayı.

O kafayla da ayışıklı gecede —ayın on dördü müymüş neymiş, ay bakır sini gibiymiş gökte— kendini savura savura yürümüş dönmüş köyüne.

Cevriye kadın, olanları duymuşmuş, gözleri kasabanın yolunda Nuri'sini beklermiş.

Kapısının önüne gelmiş yığılmış Nuri. Cevriye kaldırmış Nuri'sini, içeri taşımış. Tam döşeğine yatıracak, candarmalar basmışlar, yaka paça alıp götürmüşler Nuri'yi, ayışıklı gecede.

«Karakoldayım. Bir de baktım, ne göreyim: canını bağışladığım o ağa olacak it, o cıscıbıl bütün köylüye rezil ettiğim ırz düşmanı, giyinmiş kuşanmış başımda dikelmiyor mu?»

«Bu adam köyde çekemedi beni. Karılarıma, kızlarıma sulandı, malımı mülkümü kıskandı,» demiş ağa. «Böyleyken böyle oldu,» demiş.

Dünyanın yalanını uydurmuş. Sonunda,

«Akşam üstü kasabadan dönerken, köyün dışında pusu kurmuş bana, yoluma çıktı, çekti mavzerini, üstümdeki bütün paramı aldı,» demiş.

Nuri'yi göstermiş.

«Tam üç yüz altmış beş lira para vardı üstümde, hepsini zorla aldı bu herif,» demiş. «Bütün param buydu: Üç bütün kâğıt yüzlük, bir bütün ellilik, bir onluk, bir beşlik. Üstümde ne var ne yoksa aldı,» demiş.

Böyle demiş böyle bitirmiş ya sözünü, can-

darmalar, uzatmalının 'he' demesiyle yıkıvermişler oracıkta Nuri'yi yere, ceplerinde nesi var nesi yoksa çıkarıp dökmüşler ortaya. Üç yüz seksen liraya yakın para çıkmış Nuri'nin üzerinden.

«Yani bu kadar olur,» diyor Nuri.

Üç tane yüzlük, bir bütün ellilik de varmış Nuri'nin üzerinden çıkan paralar arasında. Kasabada lokantada bozdurduğu beş yüzlüğün üstüymüş.

«Gasp'a soktular, bastılar cezayı,» diyor.

Yüzü sanki dokuz yıl öncesinde Nuri'nin. Gözleri hınç dolu.

«Karı da gitti,» diyor.

Cevriye de gitmiş. Nuri içeri düşünce, ağa Cevriye'yi de alıp evine 'kuma' götürmüş.

«Bak, anlattım sana hikâyemi, dinledin. Yazsan destan olur. Bir türkü yakıp plağını çıkarsan varlıklı kişi olursun. Gördün. Dinledin. Anlattım sana. Tam dokuz yıldır içerideyim. Çürüdüm be namussuzum. Şimdi az bir şey kaldı önümde. Ekimde Allahın izniyle afla birlikte hepimiz dışarıdayız. Şimdi senden istediğim bir şey var. Bana bir makineli tüfek bulacaksın. Bir makineli tüfek. Bütün istediğim bu. Bak bunca yıl yaşadım, hiçbir şeye sahip olmayı bu kadar istemedim.»

Bakışıyorsunuz.

Yüzü, tepeye dikilen güneşin altında su gibi. Gözleri umut dolu. Pırıl pırıl. 'Tak tak tak' tarıyacak ağayı, biçecek köyün ortasında makineli tüfekle, delik deşik edecek.

Güneşte gümüşlenen ağarmış sakallarının altındaki gevşek derisinin seyirdiğini görmemek için kör olmalısın.

«Bir makineli tüfek, kardeş. Bak sen siyasisin. Yaparsan sen yaparsın bunu. Başka şey istemem. Dünyada bütün istediğim bu, bir makineli tüfek. Kaç paraysa—.»

Ayaktasın.

Betonun serinliği tabanlarına iyi geliyor. Ama içinden sürüp giden titremeyi de arttırıyor betonun çıplak soğukluğu. Çenelerin birbirine vuruyor. Takırdamasın, titremeni anlamasınlar diye dişlerini sıkıyorsun.

Ağrılar dinmiyor, ama tabanlarının şişliği inmiş gibi. Kapıyla karşı duvar arasında ağır ağır dolaşmaya çalışıyorsun.

Oturtmuyorlar. Ayakta duracaksın.

Elektrikten sonra ilk getirildiğinde, orta yere fırlatılıp atıldığında, bir süre soğuk betonun üzerinde yüzükoyun yatmak dinlendirdi seni. Sonra zorla kaldırıldın. Duvara dayadılar. Yasakmış, otel değilmiş burası.

Önce duvara dayanarak güçlükle ayakta dururken, sonra sonra alıştın tutunmadan durmaya. Güç de olsa yürüyebiliyorsun artık. Yürümek iyi geliyor.

Biri, pantolonunu fırlatıp atıyor ayaklarının dibine. Çoraplarını, ayakkabılarını da. Önce duvara dayanıp pantolonunu geçiriyorsun bacaklarına. Isıtır ne de olsa. Çoraplarını da giyiyorsun. Üşümen biraz azalır gibi oluyor. Ama içinden açılıp açılıp gelen titreme dalgalarını önleyemiyorsun. Elektrik akımı, bir başka türlü sürüyor sanki etinde kemiğinde.

Deniyorsun, yok, olmuyor, ayakkabılar olmuyor ayağına.

Çorapla dolaşıyorsun. Dolaşmak biraz olsun

gideriyor üşümeni.

Açlık gibi bir istek mideni büzüyor. Sanki anlamışlar: dışarıda karavana sesleri. Aç mısın? Yiyebilecek misin? Yemeği birkaç kişi dağıtıyor. Demir parmaklığın önüne geliyorlar. Önce bir çeyrek kuru ekmek, sonra boş bir tabakla, üstünde USA kazılı sapının ortası delik bir kaşık uzatılıyor parmaklığın arasından; alıyorsun. Parmaklığın aralıklarından girebilen bir dolu kepçeyle, tuttuğun, yanaştırdığın tabağa yemeği döküyor asık yüzlü biri. Bitişikteki bölmenin önüne gidiyor.

Ekmeği yiyemeyeceksin. Parmaklığın yatık demirlerinden birinin üzerine bırakıyorsun. Bir elinde çanağın, bir elinde kaşığın. Çanakta, renginden de, tadından da ne olduğunu çıkaramadığın, garip, anlamsız bir bulamaç.

Yine o et yüzlü nöbetçi, kapının önünde. Seni zorla ayağa kaldıran, yürüten, 'burası otel değil' diyen. Tam karşında, parmaklığın ötesinde, dikilmiş durmuş, dik dik sana bakıyor:

«Niye ayakta yiyorsun len?»

Canı kızmak isteyince alabildiğine kızaran, yüzü sini gibi yusyuvarlak, kulakları yok gibi, yapışık.

«Cevap ver len!»

Yaklaşıyor. Parmaklığa tutunuyor. Kalın, küt parmaklı geniş elleri var.

«Yemek yiyorum.»

«Len it, ayakta yemek günah değil mi?»

«Bilmiyorum. Hem oturmak yasak—»

«O nasıl karşılık len, dürzü.»

Ne yanıt versen kızacak, anlıyorsun.

«Yaklaş!»

Elindeki çanağı yere bırakırsan ona da kızacak.

«Yaklaş dedim ülen!»

Elindeki çanakla yaklaşıyorsun.

Enli kolunu parmaklığın arasından güçlükle iyice sokup yüzüne olanca gücüyle yapıştırıyor.

Elindeki çanak fırlıyor elinden, az öteye düşüp kapaklanıyor tok bir sesle. İçindeki bulamaç betona yayılıyor.

«Kaçma, yaklaş.»

Eli de öyle ağır ki; kulağının üzerinde şaklıyor.

«Niye bilmiyorsun len? Ha?»

«Neyi?»

«Ayakta yemenin günah olduğunu. Yezit.»

Yanan yüzün, uğuldayan kulağın, günah, ayakta—.

«Müslüman değil misin len?»

«Müslümanım.»

«Elhamdülillah de.»

«Elhamdülillah.»

«İslamın şartı kaç?»

«Beş.»

«Say.»

Sayıyorsun, soğuk, titreyen sesinle.

«Ne zamandan beri müslümansın len?»

«Doğduğumdan beri.»

Yüzü yine birden kızarıp büyüyor, genişliyor. Eli havada uçuyor, yüzünde şaklıyor, savruluyorsun.

«Doğmadan önce gâvur muydun len eşşek

oğlu eşşek, yaklaş.»

Vuruyor.

«Gâvur muydun?»

Vuruyor. Güçlükle duruyorsun karşısında.

«Yaklaş eşşek oğlu eşşek yaklaş. Ha? Gâvur muydun?»

«Değildim,» diyebiliyorsun.

«Kızılbaş mısın yoksa len?»

«Değilim.»

«Ne dedin?»

«Kızılbaş değilim.»

Vurmuyor bu kez.

«Kelimei şehadet getir bakayım.»

Getiriyorsun; çocukluğundan kalma, iyi ki unutmadığın.

Kolunu parmaklığın dışına çekiyor.

«Kalübelâdan beri müslümansın, anladın mı? Kalübelâdan beri.»

Soruyor:

«Ne zamandan beri müslümanmışsın?»

«Kalübelâdan beri.»

Uzaklaşıyor.

Kurtuluyorsun.

Yerdeki çanağı, kaşığı alıp kapının dibine bırakıyorsun. Sonra biri gelip alıyor. Hiç dokunmadığın ekmeği de uzatıyorsun.

«Ekmek kalsın,» diyor. «Sonra yersin.»

«İstemem. Sağol.»

Sağına soluna bakınıyor. Fısıldar gibi:

«Konuşmamışsın,» diyor.

Hiç sesini çıkarmıyorsun.

«Allah kurtarsın.»

Susuyorsun.

«Gençsin, pek de gençsin daha,» diyor.

Renksiz, kişiliksiz bir sesi var.

«Ne isterlerse kabul et,» diyor yavaşça. «Ne isterlerse. Buradan sağ çıkarmazlar. Buraya gelip de konuşmadan çıkanı görmedim daha. Herkesi konuşturdular. Konuşmaya bak. Yoksa ölün çıkar buradan anlıyor musun, ölün çıkar.» Sağına soluna bakınıyor, yüzünü demirlerin arasına sokuyor: «Dinle sözümü delikanlı,» diyor. «Konuş. Ne istiyorlarsa konuş, kabul et, kurtul.»

Karavanayı kaldırıp giderken,

«İyi düşün,» diyor. Uzaklaşıyor.

İki saat arayla koridorda dolaşan nöbetçilerin değiştiğini görüyorsun. Her yeni gelen, seni görünce duruyor, yaklaşıyor.

«Suçun ne len?»

«Bilmiyorum.»

Sövüyor.

Hiçbiriyle göz göze gelmemeye çalışıyorsun.

Dipte, karşılıklı iki duvar arasında gidip geliyorsun boyuna. Belli etmemeye çalışarak bir elinle kamışını ovuyorsun. Acı veriyor, yanıyor içi, ama iğdiş edemediklerini anlayınca çocukça bir sevince kapılıyorsun. Dizlerin bu rahatlama içinde daha da güç taşıyor seni.

Nöbetçilerin de ökçe seslerinin kesildiği korkunç sessizlik anları oluyor. Yaşam duruyor sanki. Nöbetçiler koridorun bir yerinde dikeliyor olmalılar. Belki gizlice sigara içiyorlardır. Bir sigaran olsa. İçin bir sigara özlüyor. Unutmaya çalışarak adımlarını sıklaştırıyorsun.

Bir öksürük, bir inleme, türküye benzer bir mırıltı, sürünen sinirli bir terlik sesi. Kimler bu

odacıklara kapatılmış olanlar?

Sabah, değişik gündelik gürültülerle başlıyor. Uyku dolu nöbetçilerin yerini uyumuş, dinlenmiş yeni yeni yüzler alıyor. Uzun koridorun iki başındaki ağır demir kapılar daha sık açılıp kapanır oluyor. Seslerden, birini alıp götürdüklerini anlıyorsun.

Uykusuz, ayakta geçen bir günün bütün yorgunluğu bacaklarına biniyor.

Bekliyorsun.

Yeni başlayan günün ne acılar getireceğini kestiremiyorsun. Direnmeni nereye kadar sürdürebileceksin? Bir gün öncenin korkunç deneylerinden sonra edindiğin güven duygusu, ağaran günle birlikte inceliyor, azalıyor. Dayanabilmeyi, direnebilmeyi, gerekirse ölebilmeyi göze alabilecek misin? Dayanamaz da konuşmak zorunda kalırsan, mantıklı şeyler söylemeyi istiyorsun yine de: 'Kimseyi tanımıyorum, hiçbirini bilmiyorum' diyeceksin. Ad vermeyeceksin. Yoksa kimsenin yüzüne bakamazsın. Hep bu istekle içinden konuşuyorsun.

Birdenbire üç kişiler. Parmaklığın önündeler. Ne zaman geldiklerini göremedin. Kapıyı açıyorlar. İçeri giriyorlar.

«Ayakkabılarını giy.»

Köşeden ayakkabılarını alıp güçlükle giyiyorsun.

«Çok sıkıyor.»

«Sıksın. Yürü!»

Ayakkabıyla yürümek çok daha güç. Tabanların, ayakkabıların içinde ikiye katlanmış gibi.

Sancıyor.

İtiyorlar arkandan.

Koridor bitiyor. Ağır demir kapıdan geçiyorsunuz.

Bir taş merdiven. Merdivenin ortasında, birden, yere çömelmeni, dört ayak üzerinde yürümeni istiyorlar. Hiçbir şey anlamıyorsun. Tekmeler, tokatlar her şeyi anlatıyor sana. İstenileni yapıyorsun. Sürekli olarak sırtının ortasına yumruklar iniyor, kıçına tekmeler yapışıyor. Taş basamaklarda, ellerinin, dizlerinin üzerinde yukarı çıkmaya çalışıyorsun. Hiçbir anlam veremiyorsun bu yürüyüş biçimine. İnsanı hayvanlaştırma-

nın seni yıkacağına inanıyor olmalılar. Biliyorlar bu işin inceliklerini.

Taş basamakların ortaları erimiş, çukurlaşmış. Kollarınla başını korumaya çalıştığın oluyor. Bileklerindeki yaralı yerler inen yumruklarla sancıyor, kanıyor. Ayakkabılar daha da sıkmaya başladı. Ayakların zonkluyor. Kıçın, sırtın, yağmur gibi yağan tekmelere neredeyse alışacak gibiyken, nıerdiven bitiyor. Yerde, görevlilerin kalın ökçeli ayakkabılarının arasında, kuyruğunu bacaklarına kıstırmış, sinmiş, tekmelenmiş bir köpek gibisin. Adamların bu işi bilerek yaptıkları bir gerçek. Bunu mu istiyorlar? Kan beynine doluyor. Güç tutuyorsun kendini.

Bir kapının önünde durduruyorlar.

Kaldırıyorlar.

Duvara yüzünü döndürüyorlar.

Arkandaki bir kapıyı tıklatıyorlar.

Kapı açılıyor.

Biri içeriye senin adını söylüyor.

«Getirin.»

İteklenerek içeri sokuluyorsun.

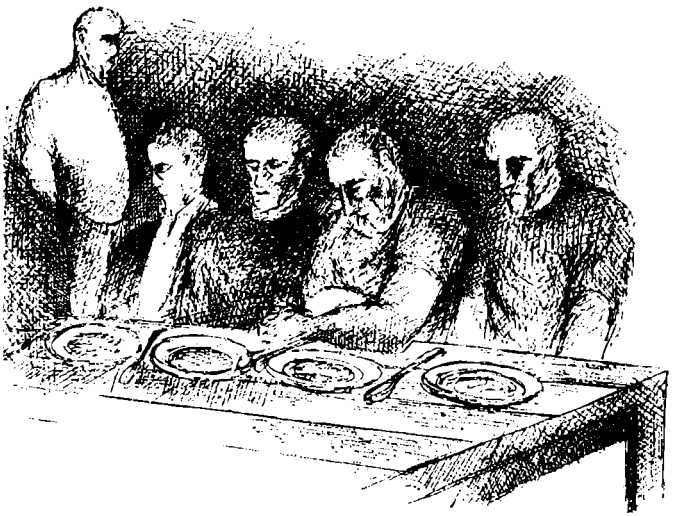

Masalar dolmuş bile, tıklım tıklım. Ufaklık Nuri, önünden geçtiğin masanın ortalarında bir yere oturmuş.

«Gel, sıkışırız,» diyor.

«Olmaz. Ayakta da yerim ben.»

Gılay Nuri de karşısında, az ötede.

«Ayakta olmaz. Gel,» diyor.

«Biraz sıkışalım arkadaşlar.»

Ufaklık, yanında oturanlara seslenince, sağında solunda oturanlar sağa sola kayıp sıkışıyorlar.

«Gel gel, bir kıçlık yer açıldı burada.»

Ufaklığın yanında açılan yere geçip oturuyorsun.

Önüne boş bir çanakla bir kaşık gönderiyorlar. Masanın ortasında yığılmış çeyrek ekmekler var. Elinle yokluyorsun: Taş gibi.

«Biliyor musun, Nuri'yi bu sabah postaladılar,» diyor Ufaklık, yavaşça.

«Hangi Nuri'yi?»

«Pehlivanı.»

«Yok yahu. Yozgatlıyı mı?»

«Yozgatlıyı.»

«Niye?»

«Kıdemliyle kapışmıştı ya.»

«Ee'ee?»

Birden, sabahtan beri Yozgatlıyı hiç görmediğini kavrıyorsun.

«Nereye götürdüler?»

«Belli değil. Karşında oturan şu kıro da az önce geldi. Pehlivandan boşalan yere bunu yolladılar.»

«Siyasi mi?»

«Sanmam.»

Karşında, dibinden yeni kesilmiş saçlarıyla gençten biri oturuyor. Yüzünde saç kırpıntıları var.

«Yozgatlının yatağına geçsene sen. Kıdemliye söyle değiştirsin yatağını.»

«Boşver.»

«Niye? İyi yataktır.»

«Boşver. İyidir benim yatağım.»

«Sen bilirsin,» diyor.

«Hoş geldin arkadaşım.»

Gılay Nuri'nin sesi. Masanın üzerine eğilmiş, yeni gelene sesleniyor.

«Hoş bulduk.»

«Allah kurtarsın.»

«Sağol. Seni de.»

«Kaptılar mı?»

«Öyle oldu.»

«Ne kadar olmuştu fırtalı?»

«İki.»

«Ben de Babaeski'den Kırklar'a geçerken fırtmıştım.»

Gılay'ın 'Kırklar' dediği, 'Kırklareli' olsa gerek. Her sözü böyle kendince. Seninle konuşurken böyle değil. Başkalarına karşı aşırı Beşiktaşlı kesiliyor.

Büyük gürültülerle yemek geliyor.

«Yemek ne?»

«Kabak.»

Çanağına konan sarı bulamaca bakıyorsun.

Masanın ortasında duran çeyrek ekmeklerden birine uzanıyorsun. Ekmeği alınca, altında gizlenmiş, açık kahverengi bir hamamböceği, ummadığı bir anda aydınlığa çıkınca, ortalıkta kalmanın tedirginliği içinde korkuyla, uzun kıl duyargalarıyla havayı karıştırıp yokluyor önce, sonra karanlık, kuytu bir köşe bulmak umuduyla hızla masanın öbür başına doğru koşturuyor. Nurilerden birinin çanağının yakınından geçerken uzanan bir elin kaba parmakları arasına kısılıp kalıyor. Sayısız bacaklarını boşlukta oynatırken, kendini sıkıştıran kalın küt parmakların basıncıyla, çıtır çıtır ezilip boşluğa fırlatılıyor. Düştüğü yerde arka üstüdür diye düşünüyorsun, içi dışına pırtlamıştır, boşluktaki kırılmış uzun bacaklarıyla hafif hafif debeleniyordur. Ama ezilirken çıkardığı çıtırtıyı yemek boyunca unutamayacağını biliyorsun.

Koğuş kıdemlisi, bir kibrit çöpünü dişlerinin arasına sokup çıkararak ortalarda dolaşıyor.

'İdarenin adamıdır onlar' demişti Yozgatlı dün gece. Doğru söylemiş olabilir.

Sizin masanın başına gelip duruyor Kıdemli. Göz göze geliyorsun. Hiç beklemediğin bir şey Göz kırpıyor sana. Ağzında gevelediği kibrit çöpüyle,

«Ne haber?» diyor.

«İyilik.»

«Yemiyor musun? Beğenmedin mi yoksa?»

«Yiyorum.»

Kaşığını sarı bulamaca daldırıp ağzına götürüyorsun. Tuzu da yok. Ezilen hamamböceğinin çıtırtısı dişlerinin arasında sanki.

Kıdemli, Yozgatlıyı koğuştan sürdürmenin kasıntısı içinde, karşısında oturan yeni gelene bakıyor. Gözlerinde, küçümseme var.

«Kesin len!»

Herkes susuyor. Bütün başlar ona dönüyor.

«Nerelisin?»

«Ben mi? Kırşehirliyim,» diyor yeni gelen.

«İçinden mi?»

«Yok. Çiçekdağı'ndan.»

Azarlar gibi konuşuyor

«Suçun ne?»

Susuyor yeni gelen. Başını önüne eğiyor.

Kıdemli, ağzında gevelediği kibrit çöpünü yeni gelenin yüzüne fırlatarak soruyor:

«Sana sordum len.» Alamıyor kendini «Kalk len ayağa!»

Yeni gelen, kaşığını önündeki sarı bulamacın içine bırakıp, oturduğu sırayla masanın arasında ayağa kalkıyor. Yüzü kül gibi. Öne eğik duran başının ortasında, geriye doğru açılan

derince bir yarık izi.

«Gel len buraya. Yanıma gel.»

Sıradan çıkıyor Çiçekdağlı. Çekinerek Kıdemliye yanaşıyor.

«Yaklaş.»

Yaklaşıyor.

Yanağına oturan tokat, silah sesi gibi patlıyor koğuşta.

Kasıklarına saplanan zorba bir elektrik akımıyla ürpererek sarsılıyor gibisin. Tabanlarındaki kemiklerde o bildik sancılanma. Patlayan tokatla sen de savruluyorsun.

«Suçun ne?»

Yeni gelen, bu kez hiç beklemeden karşılık veriyor.

Kıdemli aldığı sonuçtan edindiği güvenle dönüp masalarda oturanlara göz atıyor. Bütün gözler ona bakıyor, ağızlar dolu, ama kıpırdamıyor.

Elindeki kaşığı gürültü yapmamaya çalışarak çanağın içindeki bulamaca bırakıyorsun. Kaşık yavaşça gömülüyor.

«Adın ne?»

Sesi kaskatı. Güvenli ama yapmacıklı. Bağırmadan soruyor artık.

Yüzün yanıyor. Sanki önündeki parmaklığın kalın demirlerine tutunmuş o iri, geniş ellerle karşı karşıyasın yine. Kalın demiri kavramış, etli parmakların üzerinde tutam tutam kara kıllar. Tırnakların içi kapkara pislikle dolu. Ellerden biri, iki parmaklık demirinin arasından güçlükle içeri uzanıyor, havayı kesen bir balta gibi yüzüne inip savuruyor seni. Yüzün ikiye ayrılmış, yarılmış sanki ortasından.

«Böyle işte,» diyor Kıdemli. «Anlaştık mı?»

«Anlaştık,» diyor Çiçekdağlı.

«Geç yerine, yemeğini ye.»

Çiçekdağlı geçiyor yerine oturuyor. Yemeğinin de içine edildi. Yiyemiyor. Başı önünde. Dalgın. İçi alıp alıp veriyor. Yüzünün sol yanı al al olmuş yanıyor.

Elini kendi yüzünde gezdiriyorsun.

«Yarasın arkadaşlar »

Bu da Kıdemlinin toplu karşılık isteyen son sözü. Anlıyorsun.

«Sağol,» diye gürlüyor koğuş.

Masaların yanındaki boşlukta ağır adımlarla volta atıyor Kıdemli.

Yüzü çanağına gömülmüş olan Ufaklığın sövdüğünü duyuyorsun.

Gılay Nuri'nin yüzü sapsarı. O da bırakmış yemeğini.

«İkinci yemek ne?» diyor biri.

«Bulgur,» diyor bir başkası öteden.

Çanağındaki sarı bulamaca dokunamıyorsun bile.

Nuri'den sonra sen de masadan yavaşça kalkıp, onun köşedeki, alttaki alacakaranlık yatağına gidiyorsun. Yastığını veriyor arkana, dayanıyorsun. Ayakların yatağın ortasından dışarı sarkıyor.

«Her yeni gelene yaparlar bunu,» diyor Gılay Nuri.

«Niye?»

«Buranın raconunda böyle yazar.»

«Niçin ama?»

«İlk günden korkutacak, yıldıracak, gözdağı

verecek aklınca. Yoksa saydıramaz kendini.»

«Bana niye bir şey yapmadı?»

Üzerindeki kolsuz fanilayı sıyırıp çıkarıyor.

«Sen başkasın arkadaşım.»

«Neden başka olayım?»

«Siyasisin sen.»

«Ne olmuş siyasiysem?»

«Ne olmuşu var mı? Size söker mi bu raconlar?»

Anlamadığını görüyor.

«Bu koğuşta senden başka siyasi var mı? Yok. Tek siyasi sensin. Siyasilere başka gözle bakılır. Yani senin anlayacağın, pek suçlu sayılmazsınız. Sonra, bu cezaevinde ne kadar siyasi var, biliyor musun?»

«Çok.»

«Çok ki ne çok. Bütün öbür koğuşlar tıklım tıklım siyasi be. Arkadaki, dıştaki hücreler de öyle. Siyasilerin mahpusanesi oldu burası. Çoğunluk sizde. Sizden bir kişiye yapılan, hepinize yapılmış sayılır. Sonra sizin çocuklarda birlik var birlik. Bir keresinde, öbür koğuşlardan birinde siyasilerden biri yaralanmış. Avluda voleybol oynuyorlarmış. Beton ıslak mıymış neymiş, bu oğlan küt inmek için zıplamış da ayağı mı kaymış ne, kafa üstü çakılıvermiş betona. Eli yüzü kan içinde, baygın, alıp çıkarmışlar bunu kapıaltına. Mahpusane doktoruna haber salmışlar. O ne cellattır o bilemezsin. Okuldayken de, komando mu ne diyorlar hani, onlardanmış. Gelmiş doktor, parmaklığın ötesinden, uzaktan şöyle bir bakmış, 'ne var?' demiş. Çocuklar yerde kanlar içinde yatan arkadaşlarını göstermişler.

'Gebersin. İyi olmuş. Dünyadan bir mikrop daha eksilir' demez mi doktor olacak o cellat. Öyle demesiyle birlikte—. Görecektin, o gün yıkıldı be burası. Vallahi yıkıldı sandım. Dört bir yandan sardılar burasını. Silahların dumanı masmavi şu avluya indi, gözlerimle gördüm. Çocuklar bir ağızdan marşlar söylüyordu. Sizin dayanışmanız başka türlü oluyor. Bakma sen Kıdemliye, öyle herkese davrandığı gibi davranamaz sana. Enayi mi o, herkesin içinde, ortada fol yok yumurta yokken, çağıracak seni karşısına da, kaldırıp bir tane yapıştıracak sana. Sıkı mı? Petkosu sıkar biraz. Yıkılır be burası namussuzum. Vallahi bir kere daha yıkılır.»

Sigara uzatıyor.

«Bak bir de ne var,» diyor. «Siz var ya siz siyasiler, hepiniz okumuş kişilersiniz. Bakma o Kıdemli olacak yarmanın kasılmasına. Kasılmak zorunda. Yoksa saydıramaz kendini. Hiçbir üstünlüğü yok ki bize karşı. Kafa dersen, kafa yok. Yoksulluktan gelmiş ne yapsın. O da suçlu değil aslına bakarsan. Olmamış, okuyamamış sizler gibi, davul doğmuş davul büyümüş. Davul, sesiyle vardır arkadaşım. Ses çıkarmayan davula davul demezler. Gelmiş Kıdemli olmuş başımıza. Nasıl saydıracak kendini? Yumruk gücüyle. Yalan mı?»

Kalkıyor, üstteki yatakta kimse var mı diye bakıyor, yine oturuyor yanına.

«Sen geldin ya dün akşamüstü. Seni getiren Dayı, buna, senin siyasi olduğunu söyledi ya; öğrendi ya bu sen siyasisin, öldü öldü geberdi sinirinden. Bakma bizler biraz eziğizdir size karşı.

Bu yüzden de pek suyumuz ısınmaz size. Siz de öylesinizdir ya, hadi neyse. Burnunuzdan kıl aldırmazsınız. Çalımınızdan yanınıza sokulunmaz. Ondan sonra da kalkar bizim adımıza bizsiz kavgalara girişirsiniz. Olmaz öyle şey. Bir kere buna hem hakkınız yok, hem de bizsiz yenik düşersiniz. Asıl güç bizdedir. Neyse, ayrı konu bu. Bırakalım şimdi. Ha, ne diyordum? Biz, siz diye ayırmıştım ya, şuna gelecektim: Bak bu koğuşta altmış sekiz kişiyiz. Seni çıkarırsak altmış yedi. Yani altmış yedi Nuri, bir de sen. Sen siyasisin. Ayrısın. Bana öyle geliyor ki, pek öyle kötü işler yapmışa da benzemiyorsun. Bu işlerin kovboyculuk oynamakla becerilemeyeceğini anlayacak adamsın sen. Kafan suçlu senin, kafan. Kafanı beğenmemişler anlaşılan, kafanı suçlu bulmuşlar. İşlerine gelmemişsin onların, kapmışlar, tıkmışlar seni içeri, tamam mı? Bak açık söyleyim Çoğumuz burada boktan suçlar yüzünden yatıyoruz. Yani, işlediğimiz suçun övünülecek bir yanı yok, anlatabildim mi? Yo yo böyle bu, böyle bu. Kimimiz kaçakçıdır. Kimimiz adam öldürmüştür. Öldürmese bile benim gibi bir karı yüzünden bok yere düşmüştür buralara. Yahu sen ne diyorsun, burada, bu koğuşta, bu Nurilerin arasında, zorla kendi öz kızının ırzına geçmekten yatan bile var be. Tamam mı? Düşünebiliyor musun? Sonra, çoğu da hırsızdır bunların. Hırsızlık kadar da illet olduğum şey yok bu dünyada. Hırsızlığın hiçbir türlüsü hoş değil. Bak önümüzdeki yıl af var. O hükümetin yerinde ben olacağım, namussuzum hırsızları affetmem. Kötü şey. Çok kötü şey. Bakma, adam hırsızım demez.

Der mi hiç. Gizler hırsız olduğunu. O da bilir bu işin âdiliğini. Namus belasına suç işlediğini söyler. Ama düpedüz hırsızdır. Mahpusanede bile köpek gibi davranılır bunlara. Bak ne diyorlar? Ayırmışlar: Size 'siyasi suçlu' diyorlar, bize "adi suçlu'. Adımızı bile ayırmışlar. Dahası var mı bunun be arkadaşım.»

Nuri, göğsündeki dövmenin hemen altında kabaran bir sivilceyi koparıp kanatıyor.

«Kıdemlinin dün gece o Yozgatlı Nuri'yle de senin yüzünden kapıştığını biliyor musun?»

«Niye benim yüzümdenmiş?»

«Senin yüzünden tabii. Sana mahpusane raconu işlemeyeceğini anlayınca, acısını ondan çıkartmaya kalktı. Tuttu ona saldırdı hiç yüzünden. Aklınca sana gözdağı vermeye çalıştı. Bakma, ayırmasalardı Yozgatlı çoktan üfelemişti bunu. Ayırdılar. Sırf sana fiyaka olsun diye koğuşta en diş geçirilmeyecek adamı seçti, ona saldırdı. Ayıracaklarını biliyordu. Yozgatlı da başını belaya sokmak istemez, üstüne varmadı bunun. Yoksa, Yozgatlının kafası kızacak da bu salağın parçasını bulacaksın bu koğuşta. Lades kemiğini bile bulamazdın namussuzum. Salak, bile bile yanlış kapı çaldı. Ama sabahleyin de acısını çıkardı. Gitti, idareye ispiyonladı, attırdı Yozgatlıyı koğuştan. Bunlar böyle adamlardır. Bilesin diye anlatıyorum.»

Duyduklarım şaşırtıyor seni. Değil yalnızca siyasî suçlu olmak, bu Nurilerin arasında suçlu olmak bile yavaş yavaş hoşuna gitmeye başlıyor.

«Kusura bakma,» diyor Nuri. «Dediklerime kızmamışsındır inşallah?»

«Ne kızması. Deli misin sen. Suçumu öğrettin bana. Nasıl kızarım.»

Susuyor.

Uzun süre konuşmuyorsunuz.

Birden aklına geliyor, soruyorsun.

«Buraya getirildiğimi eve haber verirler mi?»

«Verirler. Hemen o gün bildirirler. Evin haberi olmuştur, hiç merak etme sen. Yarın da görüşme günü.»

«Yani beni de görüştürürler mi?»

«Görüştürürler tabii, niye görüştürmesinler.»

Soluğun birden göğsünü sıkıveriyor.

«Anamla babamla da görüştürürler mi?»

«Ananla babanla tabii görüştürürler. Karın varsa, çocuğun varsa, kardeşlerin varsa, hepsiyle görüşebilirsin. Yarın gelir seninkiler. Evli misin?»

«Değilim.»

«Burada kimsen var mı?»

«Yok ama gelmişlerdir. Anam da babam da buradadır herhalde.»

«İyi ya, yarın gelirler.»

Birden göğsünün ortasında açılan kocaman bir çukur. Hiç düşünmediğin.

«Yarın görüşme günü olduğunu bilmezler ki.»

«Bilmez olurlar mı hiç. Dışardakiler böyle şeyleri senden önce öğrenir, merak etme.»

«Nereden öğrenecekler. İki aydır yüzlerini bile göremedim. Kimseyi sokmadılar yanıma.»

«Peki iki aydır nerede tuttular seni? Neredeydin?»

«Başka yerlerde.»

«Başka mahpusanelerde mi?»

«Değil. Başka yerlerde.»

«Tecritte miydin?»

«Öyle sayılabilir.»

«Bir şey yaptılar mı?»

«Sorma be Gılay. Kapatalım bu konuyu.»

«Peki.»

Çok şeyi anlamış bir 'peki' bu.

«İyi ama ya gelmezse bizimkiler?»

Gelmezlerse, Nuri'nin görüşmecisiyle onlara bir haber gönderilemez mi?

«Senin görüşmecin var tabii?»

«Yok,» diyor Nuri.

Yüzünden bir yalnızlık gelip geçiyor. Göğüs geçiriyor.

«Kimseyi beklemiyorum. Kimsem yok. Bütün beklediğim iki satırlık bir mektup. Hepsi bu.»

«Kimden?»

Kolundaki dövmeyi gösteriyor. Mavi bir 'Gül'.

«Gül'ümden,» diyor, «kimden olacak.»

«Uzakta mı?»

«Boşver,» diyor. «Çay içer miyiz?»

Kızarır gibi oluyorsun. Sormasa mıydın?

«İçeriz, içeriz,» diyor.

«Nuri. Ama hep sen ısmarlıyorsun. Yarın bizimkiler gelirse—.»

«Başlatma şimdi,» diyor.

Ayakkabılarını sürüyerek uzaklaşıyor.

Yarın görüşmeye gelirlerse, onlara iyi görünmek gerek. Çamaşır falan da getirirler belki. Bir ceketin bile yok. Bir gömlek, bir pantolon. Bütün eşyan bu. Onların da iler tutar yanı kalmadı. Pa-

ra da bırakırlar. Yarın bol bol çay ısmarlayacaksın. Nuri'yle bol bol çay içeceksin. Yozgatlı gitmeseydi ona da ısmarlardın. Yarın bütün sigaralar senden. Ufaklığa, Mavzer Nuri'ye, Sarışın'a, belki bugün yeni gelene de, daha başkalarına da; herkese sigaralar tutacaksın, çaylar ısmarlayacaksın. Bunları düşünmek bile yüreğini çiçeklendiriyor.

Ya gelmezlerse?

Başının üstündeki yaylar gıcırdayıp sarkıyor. Biri çıktı üstteki yatağa.

Nuri'nin yatağı, Nuri'nin dünyası. Başucuna duvara, dergilerden kestiği bir yığın kadın resmi yapıştırmış. Sarışın Nuri'nin terzi odası gibi. Aralara, kartpostallardan kesilmiş gül resimleri serpiştirmiş. Bitişik yatakla Nuri'nin yatağı arasında bir adımlık boşluk var. İki yatağın arasına, başucuna gelecek biçimde ters çevrilmiş bir domates sandığından küçük bir masa yapmış Nuri kendine. Üstüne, haftalık bir gazete yaprağını açıp özenle yaymış, köşelerini kıvırıp raptiyelemiş. Gazetede, bir güzellik yarışmasının renkli basılmış resmi. Bir sürü güzel kadın; birörnek mayolarıyla yan yana sıralanmışlar. Masanın üzerinde, üst üste düzgünce konulmuş altı tane 'Fotoroman'. En altta da, sırtı yazısız bir kitap. Çekip bakıyorsun 'Rüya Tabirleri' Kitabın üst köşesine Nuri, büyük harflerle kendi adını yazmış.

Dönüp geliyor Nuri. Üstte yatanı görünce keyfi kaçıyor.

«Hadi dışarı çıkalım,» diyor. «Malta boştur şimdi.»

«Çıkalım.»

Avlu sıcak. Gölgede üç dört kişi oturuyor. Nuri'nin dolaşmaya pek niyeti yok. İleride gölgelik boş bir duvar dibi var; gidip oturuyorsunuz. Sen yine ayaklarını uzatarak oturuyorsun.

Nuri'nin tespihi, her zamanki gibi yine bir akarsu. Dupduru akıyor parmaklarının arasında.

«Şuramda benim hastalığım,» diyor.

Yüreğini gösteriyor. Bu kadar büyük bir sevdayı şuncacık yüreğin nasıl çektiğine, nasıl dayandığına kendi de şaşıyor.

«Şimdi yar şu yüreği, kan değil namussuzum kıpkızıl sevda akar. Köroğlu da bilir bunu. O da hep şaşardı, bu kadar sevmemi aklı almazdı.»

Bir keresinde sinemaya gitmişler.

«Gitmişim, önceden ayarlamışım biletleri.»

Biletler karaborsa. Filmin adını çıkaramıyor. Dilinin ucunda ama çıkaramıyor. Büyük filmmiş. Haftalarca inmemiş afişten.

«Sinemanın önünü göreceksin. Nah böyle. Karınca yuvası. Sanırsın ki Mithatpaşa Stadının önü. Sanki Fener - Galatasaray maçı var. Öyle kalabalık—.»

Gişeler sabahtan kapanmış. Bir bilet, değerinin dört beş katına alıcı buluyor. Ama Nuri'yi tanımayan yok. İki bilet, iki kelebek gibi gelip konuyor eline.

«Biletler cebimde bekliyorum. Bekle gelmez, bekle gelmez. Tam yirmi dakika geç geldi. İyi mi? Aslında reklamlar var. Asıl film başlamamış daha. Ama niye olsun. Oldum bittim sevmem beklemesini. En illet olduğum şey beklemek. Bekle Allah gelmez, bekle Allah gelmez. Baktım, yir-

mi dakika sonra, bizimki alı al moru mor geliyor. Neymiş? Trafik tıkanmış da—. Ulan İstanbul burası, trafiğin tıkanmadığı gün mü var? Ona göre hesapla, ona göre çık evden, değil mi ama? Külahıma anlat sen onu, dedim. Nuri yutar mı? Sen misin geç kalan. Tuttum bunu elinden, attım bir arabaya, doğruca eve. Beşiktaş'a. İçeri girdik. Hiçbir şey sormadım, çektim aleti, salladım kabasına, iyi mi, tam iki parmak.»

Nuri anlatırken ayağa kalkmış. Elini arka cebine atıyor, aleti çıkarır gibi yapıyor cebinden, sustalıyı açar gibi de bir ses çıkarıyor diliyle dişleri arasında, 'şık' diye açılıyor pırıl pırıl sustalı. Boşlukta savuruyor elindeki aleti, çelik yeşili bir çizgiyle giriyor sustalının soğuk çeliği Gül'ün kabalarına—.

«İyi mi, tam iki parmak.»

Nuri, dikkatle geri çekiyor sustalıyı Gül'ün kabalarından, sudan çeker gibi. 'Şık' diye katlıyor, koyuyor zulaya; arka cebine. Çok değil, iki parmak girecek sustalının yeşil yeşil balkıyan diri çeliği Gül'ün yumuşak yerlerine. Biraz da domuran kan belki. 'İyi mi?'

«Aletsiz dolaşmam ben. Alet her zaman zulada olacak. Her zaman alesta bekleyeceksin. Dünya hali. Belli olmaz.»

Havasına iyice girmiş Nuri, önünde bir o yana, bir bu yana dolaşıp duruyor. Daha bir aletli, daha bir güvenli atıyor adımlarını.

Kalkıp yanınca yürüyorsun. Volta atmanı yadırgamıyor artık.

Tam on iki yıl sevişmişler Gül'üyle. Nuri 'Gül' diyor, asıl adı 'Gülsüm'.

Nuri'nin gözlerinde, mahpusanelerde geçen günlerin yorgunluğunu görür gibi oluyorsun. Kısa saçlarında, saçlarının ağaran yerlerinde Gül'ün özlemiyle geçen bıktırıcı günlerin derin yara izleri var.

«Bu akşam da mektup gelmezse—.»

Bir aydır mektup alamamış Gül'ünden.

Nuri sıkıntılı. Nuri patlamak üzere. Nuri alabildiğine bunalmış. Deniz kıyısını, temiz bir şişe rakıyı, palamut ızgarayı, bütün bunların yanında en çok da Gül'ünü özlemiş.

«Gül'ü tanıdığımda Gül evliydi,» diyor.

Gül'ün kocasının işi iyiymiş. Altında Mercedes. Gül'ün iki erkek kardeşine de yanında iş vermiş. İki kardeş, ablalarının Nuri'yle olan ilgisini öğrenince deliye dönmüşler. Namus konusu yapmışlar. Önce posta koymuşlar Nuri'ye. Nuri delikanlı adam, öyle posta koymalara pabuç bırakanlardan değil.

«Tek başıma geçerdim evlerinin önünden,» diyor.

Nuri'nin iki gözlü bir evi varmış. Nuri anasıyla birlikte otururmuş.

«Biz geldik mi kocakarı toz olurdu arka kapıdan.»

Gülüyor. Anası anlayışlı kadın. Osmanlı.

«Ne günlerdi,» diyor. «Ne güzel sevmeleri vardı Gül'ümün. Başımı dizlerine koyardım. Çocuğunu okşar gibi sever okşardı, saatlerce. Bir çocuk gibi şımarırdım. Gözleri alır götürürdü beni. Hani beyaz badanalı daracık sokaklar vardır, dalar gidersin güzelliğine, yürürsün yürürsün de, hiç ummadığın anda birden kocaman en-

gin bir deniz çıkar karşına. Öyle bir şey işte. Gül'ün gözleri, ne zaman baksam, beklenmedik denizler gibi şaşırtırdı beni. Onun gözleri gibisine koca İstanbul'u dolaşsan raslayamazsın. Nasıl desem, gözleri Beşiktaş'ın rıhtımı gibi dalgalıydı namussuzum, tıpkı öyleydi. Az çırpınmadım, az boğulmadım o dalgalarda. Bebek'ten Arnavutköy'den bir sandala atlar, doğruca Göksu'ya giderdik. Göksu Deresini bilir misin sen? Sandalla derenin bittiği yere kadar sokulurduk. Sandal, dipteki batağı sıyırınca durur, atlardık kıyıya. Köprüye çıkardık. Oradan doğruca Hisar'a giderdik. 'Baba' derdik. On iki yıl yatmıştı Baba, bir karı yüzünden. Onun lokantasına giderdik. Gittiğimizde onu hep lokantanın camlarını silerken bulurduk. Öyle de temiz bir adamdı. Babanın lokantası kanarya doludur. Ben diyeyim yirmi, sen de otuz. Köşede, camın dibindeki küçük masada otururduk. Bizim masamızdı orası. Gül'le başbaşa ne çok rakı içmişliğimiz vardır o masada. Oraların dili olsa da söylese. Şöyle bir on beş yirmi dakika sonra elinde bir tepsiyle çıkar gelirdi Baba. Kalaylı, pırıl pırıl tepsinin içinde, gelip bizim için arayıp bulduğu taptaze balıklarla gelirdi. Sormazdı bize. Girerdi arkadaki mutfağına, bir başına çalışır dururdu. Baba yalnız adamdı. Kimsesi yoktu. Bir oğlu varmış, biz görmedik. Bırakmış bunu, almış başını Bodrum'a gitmiş, oraya yerleşmiş. Aklına geldikçe deli olurdu Baba. 'Gidip getireceğim dürzüyü' derdi. Derdi ya, gidemiyeceğini, gitse bile oğlunu bir daha oralara getiremiyeceğini kendi de bilirdi. Bir de bakardın Baba balıkları mis gibi kı-

zartmış geliyor. Getirir önümüze koyardı. Bir tabak dolusu da taze, yeni koparılmış maydanoz. Buzlu rakıyla taze balık. Bir yandan da kanaryalar. Ah gözünü sevdiğimin İstanbul'u.»

Nuri'nin gözleri pırıl pırıl. Kızarmış mis gibi balıklar, buzlu rakılar, çoban salatalar, taze marul, Gül'ün dalgalı gözleri, Gül'ün sıcacık elleri, Gül'ün kadeh kaldırışları, Nuri'yi, yıllar öncesinin gözünü sevdiği İstanbul'una götürüp götürüp getiriyor.

Gizli gizli kaç yıl sevişmişler Gül'le. Gül'ün erkek kardeşleri kaç kere pusu kurmuşlar, adam salmışlar üstüne, ama Nuri bana mısın dememiş.

Kocası almış Gül'ü ta Almanya'lara kaçırmış.

«Deliye dönmüştüm. Gidemedim işte. Budala. Salak. Ne duruyorsun, sen de bas git işte Almanya'ya değil mi? Yok. Basiretim bağlanmış anlaşılan, gidemedim. Sabahlara kadar oturuyor, destan gibi upuzun mektuplar yazıyordum ona. Her gün bir iki mektup attığım oluyordu. Baba'nın lokantasına gidiyor, camın önündeki masaya oturuyor, yazmaya başlıyordum. Ama yazdıklarımı görsen, mektup demezsin. Gece eve geliyor, sabahlara kadar sayfalar dolduruyordum. Gönderdiğim her mektup zarfı, Allah canımı alsın, bavul gibiydi. Onun mektupları uzun olmazdı. Kısacık yazardı. Ama ne güzel yazardı, bilemezsin. Sonra sonra mektuplarının arası açıldı. Sonra da hiç yazmaz oldu.»

Güneşin altında, Nuri'nin alnında domuran terleri görüyorsun.

«İşte Beşiktaş'daki o apandisit kadar kahveyi o zaman açtım. Bir şeylerle uğraşmam gerekiyordu. Deliler gibiydim. Sabahlara kadar kıvranıp duruyordum. Uykusuzluk daha da yoruyordu. O kahveyi açtım da biraz kendime geldim. Ama ne yaptım? Tuttum, kahvenin duvarlarını 'Gül' resimleriyle donattım. Görsen, gül bahçesine benzer benim kahve. Ocağın yanında, vazoda, yılın her günü taze bir gül bulursun. Hep taze tuttum o bir tek gülü. Karasevdamı içimde taptaze tuttum namussuzum.»

Sonra nasıl olmuşsa olmuş. Nuri bir kızla ilgilenmiş bir ara. Birgün de nasıl olmuşsa olmuş, kızı kadın yapıvermiş Nuri. Anlaşılmış. Kızın ailesi işe el koymuş. Nuri de belâsını bulmuş, evlenmek zorunda kalmış kızla.

«İyi kızdı. Ama ısınamadım bir türlü. Kanım kaynamadı.»

Bir de çocuğu olmuş. Adını 'Gül' koymuş.

«Başka ne ad koyabilirdim kızıma,» diyor.

O ara Gül'ün Almanya'da kocasından ayrıldığını duymuş; kuşlar gelip haber vermiş Nuri'ye. Duymuş ama,

«Gül'ün izini bulabilirsen bul.»

Gül dönmemiş Almanya'dan.

«Karadenizli zengin bir Lazla yaşamaya başladığını öğrenince deliye dönmüştüm. Gül bunu yapmamalıydı bana.»

Ama yapmış Gül bunu.

Bir bahar günüymüş; bütün baharların açtığı. Nuri, kahvesinin önünde oturmuş, nargilesini fokurdatıyormuş.

«Bir kadın döndü köşeden. Üstüme doğru

geliyor. Ayağa kalkmışım. Öyle bakıyorum ona. 'Gül bu' diyeceğim, diyemiyorum. Benim Gül'ümün saçları sarı değildir, kısa da değildir. Geldi, geldi, önümde durdu—.»

«O muydu?»

«O'ydu. Gül'dü.»

«Sonra?»

«Konuşamıyorum. Dilim tutulmuş. Ağzımdan tek söz çıkmıyor. O anda kessen bir damla kanım akmayacak. Elini uzattı bana, elimin içine soktu elini, çevirdi. Sıktım. Hep öyle yapardı. Gül'üm, elini elimin içine sokar, döndürür dururdu avucumun içinde; bir kuş yavrusunu tutar gibi olurdum. Avucumun içinde sıcacık yavru bir kuşun pıt pıt yüreği atardı sanki. Küçücüktü elleri.»

O gün Bebek'ten bir sandala atlayıp Göksu'ya geçmişler, doğruca Hisar'a, Baba'nın lokantasına. Eskiden olduğu gibi.

Nuri tam bir hafta evine uğramamış.

«Varım yoğum Gül'dü. Bir dakikam onsuz geçmesin istiyordum. Bulmuştum onu artık, yakalamıştım. Dönmüştü bana. Bırakır mıydım.»

Karısının boşanmamak için kene gibi yapışışı, bir akşam Nuri'nin yoluna çıkışı, Nuri'nin onca içkili oluşuna aldırmadan salakça üzerine yürüyüşü, sokağın ortasında bağıra çağıra Nuri'yi ele güne rezil edişi. Nuri'nin kıç cebindeki, düğmesine basınca 'şık' diye açılıveren sustalısı—.

«Allahtan ölmedi, kurtuldu,» diyor.

Çekmiş cezasını Nuri, çıkmış. Ayrılabilmiş sonunda karısından. Gül'le evlenmişler. Evlen-

mişler ama, evlendiklerinin haftasında—.

«Yani, arkadaşım, olacak şey mi? O kadar sevda çek, yıllarca o kadar acıya, ayrılığa katlan, yıllar sonrasında bul onu, kavuş, bir uğursuz geceyarısı karıyı yarala, içeri düş, cezanı tamamla, kurtul, karıdan boşan, deliler gibi sevdiğin kadına kavuş, evlen, tam güzel günlere kavuşmuşken, bu kez Almanya'lardan dönen Karadenizli zengin bir hergele, parayla tuttuğu adamlarıyla—.»

Girivermişler bir akşam üstü Nuri'nin kahvesine. Nuri yalnızmış, kahveyi kapatmak üzereymiş.

«Beşi de hayvan gibi. Sustalıyı sokup sokup çıkarıyorum. Hiç boşa gitmiyor. Kime giriyor, kimden çıkıyor belli değil. Nasıl da karanlık bir gece.»

Nuri avludaki kızgın güneşin altında, uzak bir kapkaranlığı düşleyerek, sokup çıkarıyor sustalının çeliğini boşluktaki birilerine, sokup çıkarıyor, sokup çıkarıyor; kime giriyor sivri çelik, kimden çıkıyor, belli değil.

Amansız bir savaştan çıkıyor Nuri. Duvar dibine çöküyor. Ter içinde. Körük gibi inip inip kalkıyor dövmeli göğsü.

İki ay sonra yakalamışlar Nuri'yi.

Bir kış günüymüş. Beşiktaş'taki kahvesine geç saatlerde şöyle bir uğramak geçmiş içinden.

«Uğramaz olaydım,» diyor.

Uğramış.

«On ayım kaldı,» diyor.

Ellerini birbirine sürtüyor, kendisine sevinçler yaratmaya çalışıyor. Ama Nuri yaralı.

«Yarınki duruşmada belki karar verirler. Verecekleri cezayı biliyorum. Cezamı biliyorum. On ay sonra tamamdır. Daha çoğunu veremezler ya, olur da daha çok gün giydirirlerse önümüzde genel af var nasıl olsa—.»

İçindeki yara sessiz sessiz kanıyor.

«Gül yine Almanya'ya geçmiş,» diyor.

Bunu derken kızarıyor, sanki yeni bir suç işliyor.

«Niye?»

«Bir ay olmuş gideli. Bir aydır Almanya'daymış.»

Gül, İstanbul'da, Nuri'nin anasıyla birlikte oturuyormuş. Bir ay kadar önce birgün almış başını çekmiş Almanya'lara gitmiş yine. Hiçbir açıklama da yapmamış giderken. Anası bir mektupla durumu Nuri'sine bildirmiş. Karısının Almanya'ya gittiğini öğrenince beyninden vurulmuşa dönmüş Nuri.

Karadenizli de Almanya'daymış üstelik.

Günlerdir mektup bekliyormuş Nuri. Gelmiyormuş beklediği haber.

«Bu akşam da mektup gelmezse—,» diyor.

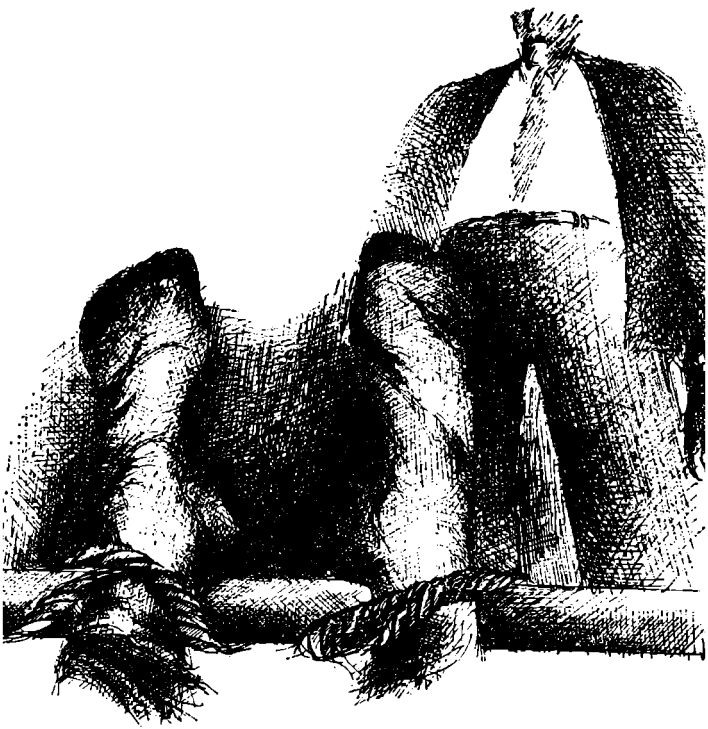

Her şeyi ona bıraktılar. Bu sarışın gök gözlünün elindesin. Amerikan çavuşlarınınki gibi, yuvarlak kafasının yanları makineyle iyice alınmış. İlk getirildiğinde, gözlerin bağlıyken seni yumruklayan bu adamın ilkelliği korkutuyor seni.

Odanın ortasında yürüyor. Ayakkabıları, Amerikalılarınki gibi koskocaman. Yeleğinin cebinden çektiği saatine bakıyor:

«Sana tam yirmi dakika izin veriyorum. Şimdi otur, aklını başına topla, o önündeki kâğıda, yazılı soruların karşılıklarını bir bir yaz. Kısa, açık, doğru karşılıklar isterim. Tamam mı?»

Kapıya doğru yürüyor. Odadakiler yol vermek için açılıyorlar.

«Sen kal. Sen de kal. Odada iki kişi kalsın. Boşaltın odayı. Haydi, herkes dışarı.»

Çıkıyorlar. Kapı dışarıdan kapatılıyor. Odada kalan iki kişi kapının önünde bekliyor.

Önündeki kâğıda bakıyorsun. On kadar soru. Korkunç şeyler. Hiç düşünmeden, boş kâğıdın ortasına, verdikleri tükenmez kalemle kocaman bir 'BİLMİYORUM' yazıyorsun. Bu seni rahatlatıyor. Ardından umulmadık bir korku. İçinden bir pişmanlık esintisi geçiyor. Silemezsin de artık yazdığını.

Kesin, açık, hep de 'evet'li karşılıklar istedikleri belli. Hazırladıkları oyunda sana hep 'evet' demek düşüyor. Beyaz bir deney faresi gibisin ellerinde, dilediklerince kullanacaklar. Oysa sen ne yapıyorsun? Kocaman bir 'hayır' yerine geçecek kocaman bir 'BİLMİYORUM' yazıyorsun kâğıdın ortasına. Az sonra gelince okuyacak. Okuyunca da çıldıracak. Çıldırsın. Dünkü oyunu sürdüreceklerini anlıyorsun.

Titremekte olduğunu, elinde tuttuğun soru dolu kâğıttan anladın. Etinde bir elektrik tadı dolanıyordu yine, kasıklarında acı bir burulma, sancı, ürperti. Kötü bu.

Kapının iki yanında bekleyen görevlilerle göz göze geliyorsun. Dümdüz bakıyorlar. Masaya bıraktığın kalemi alıp bir şeyler yazacakmış gibi yapıyorsun, sanki düşünüyorsun. 'BİLMİYORUM'un üzerinden bir daha geçiyorsun, koyulaşıyor.

Bedeninde bir gevşeme. Onca çırpınmadan

sonra, onca dayaktan sonra, yaralar içinde, uykusuz, ayakta geçen yılgı dolu bir gecenin bütün yorgunluğu, ilk kez oturduğun iskemlede etine kemiğine yükleniveriyor; hem de rahat, geniş, sıcacık bir odada.

Oda geniş. Tepede, yüksek tavanın tam ortasında işlemeyen üç kanatlı bir vantilatör. Uçak pervanesi gibi. Kararmış. İs içinde. Kapıdan girince sağda büyücek ceviz bir masa. Arkasında geniş, deriden bir koltuk. Bu odanın başkanının oturduğu yer burası olmalı. Yazlık bej ceketiyle, tepesi açık koyu gözlüklünün koltuğu olabilir. Amerikalıya benzeyen gök gözlü sarışın, karşıdaki küçük çelik masanın başında duruyordu içeri girdiğinde. Başkan olamaz o, yardımcı falan belki.

Yer bomboş. Çıplak mozaik.

İki yanda iki geniş pencere. Boyaları kavlayıp dökülmüş karanlık kepenkler, dışarıdan sıkı sıkı kapatılmış. Çivilenmiş bile olabilirler. Tepede büyücek iki ampul yanıyor. Hiç bitmeyen bir gecenin içinde yaşıyor bu insanlar. Bu yapının her yerinde günün yirmi dört saatinde ampuller yanıyor. Sonsuz bir gece gibi her yer. Gündüzler, gün ışıkları, aydınlıklar, açıklıklar yok burada. Sevmiyorlar anlaşılan. Her yerde her an gece. Bitmeyen gece.

Kapı açılıyor. Giren o. Arkasında başkaları. Odaya doluyorlar. Titriyorsun. Sana doğru geliyorlar.

«Tamam mı?»

Sarışın, gök gözleriyle yaklaşıyor. Uzanıp alıyor önünde duran kâğıdı. Kocaman 'BİLMİYO-

RUM'u görüyor. Yuvarlak yüzünden bir fırtınanın geçtiğini dizlerin kamaşarak görüyorsun.

«Dalga mı geçiyorsun ulan benimle?»

Oysa sesi hiç yüksek değil. Yumuşak gibi. Daha kötü.

Arkasındakilere dönüyor:

«İş çıktı bize yine çocuklar.»

Sesi yine yumuşak. Konuşur gibi. Ama birden patlıyor:

«O soruları kabul etmezsen buradan leşin çıkar, anlıyor musun?»

«Hiçbir şeyle ilgim yok benim!» diye bağırıyorsun.

«Bağırma ulan it!»

Kemikli elleriyle kolundan yakalayıp kaldırıyor seni masanın başından, ortaya çekiyor. Karnına gömülen ağır bir yumrukla iki kat oluyorsun. Tependen, ensene inen bir yumrukla da yere kapaklanıyorsun.

«Takın kelepçeleri.»

Yattığın yerde ellerini arkadan kelepçeliyorlar. Kelepçenin soğuk bilezikleri, bileklerindeki yaralara acıyla oturuyor.

«Başlayın.»

«İnanın—, yemin ederim ki—, vallahi bu konuyla hiçbir ilgim yok benim. O kâğıtta yazılan kişileri tanımıyorum bile. Hiçbirini tanımıyorum. İnanın bana. İnanmıyorsunuz—.»

Tekmelerle, olduğun yerde arka üstü çeviriyorlar. Kelepçeli bileklerin belinin altında kalıyor. Yaralarına gömülüyor kelepçeler. Odanın iyice kalabalıklaştığını görüyorsun.

Ayakkabılarının ayaklarından çekilişi içine

rahatlıklar getiriyor bir anda. Çoraplarının içinde ayakların bir değişik sancımayla soluk alıyor sanki. Ayaklarını bileklerinin arkasından geçen kalınca uzun bir sopaya sıkıca bağladıklarını görüyorsun.

'Falaka' diye geçiriyorsun.

İki kişi, sopayı iki ucundan yakalayıp ayaklarınla birlikte havaya kaldırıyorlar. Başaşağı gibisin. Tabanların yukarıya, tavana bakıyor. Sağına soluna birer kişi yanaşıyor. İkisi de iki yandan kollarına, tam dirseklerinin üzerine kalın ağır pençeleriyle basıyorlar. Başucunda biri daha. Yukarı doğru gittikçe küçülen gövdesinin üstünde bıyıklı, küçücük kafasıyla sanki vantilatörün kanatlarına değiyor. Kocaman bir ayakkabının, altı ıslanmış pençesi gözlerinin üzerinde geziniyor; gözlerini sakınacakken, gelip alnına oturuyor. Adam düpedüz alnının ortasına basıyor ayakkabısıyla. Yüzünün üstünde tepinebilir.

«Yeter, konuşacağım, deyinceye kadar basın sopayı kerhaneciye!» diyor gök gözlünün sesi.

Kapının açılıp kapandığını duyuyorsun. Anlaşılan, parayla tutulmuş cellatlarına bırakıp gidiyor seni.

Havada bekleyen ayaklarının üstünde iki yeni yüz beliriyor. İkisi de genç. Esmer. İkisinin de yüzünde kalın köylü çizgileri. Dudakları kaba, düzensiz. Ellerindeki kalınca kızılcık dalından kesilmiş sopaları, bacaklarının arasında kalan boşluktan görebiliyorsun.

Çoraplarını çıkarmadılar.

İlk sopa topuklarında patlıyor. Kasılıyorsun. Ardından ikinci sopa aynı yere iniyor. Sopalar

belli aralıklarla iniyor tabanlarına. Topuklarından başlayıp yavaş yavaş parmak uçlarına doğru çıkıyorlar. Sonra yeniden topuklar.

'Yeter konuşacağım deyinceye kadar—.'

Ya demezsen? Ya konuşmazsan? O zaman sonsuza kadar sürecek mi bu? Öldürecekler mi?

Duyduğun acı dünkünden değişik. Bu düpedüz dayak yemenin, sopa yemenin acısı. Somut bir acı. Elektrik gibi değil.

İçin bağırmakla dolu. Dopdolu bağırabilirsin. Dişlerin sıkılmaktan kırılacak gibi. Diş etlerin yarılıyor sanki. Başını, kollarını oynatamıyorsun. Tependekiler ayaklarını daha da ağırlaştırarak basıyorlar. Dirseklerin eziliyor ayaklarıyla mozaik kaplı betonların arasında. Her vuruşta geriye doğru kısacık atılabildiğini, başının, dirseklerinin ezilerek sürtünmesinden anlıyorsun.

Bağırmayacaksın.

Bağırmıyorsun.

«Durun. Yeter,» diyor arkadan bir ses.

Oysa daha yirmi sopa indi tabanlarına. Demek iki kişi onbirer sopa vurdu.

Tabanların uyuşmuş sanki. Sanki uzun süre üzerlerine oturmuşsun, kansız kalmışlar.

Çözüp kaldırıyorlar.

Kapının dışına sürüklüyorlar. Ötesi kapkaranlık bir koridorun başlangıcı.

Kapının az ötesinde, duvarın dibinde, arkalıklı bir iskemlede, kara başörtülü bir yaşlı kadın oturuyor. Önünden geçiriyorlar. Yerler yeni ıslatılmış. Tuzlu. Dolaştırıyorlar.

«Zıpla!» diyor biri.

«Zıpla len!» diyor biri daha.

Zıplamayı deniyorsun. Gülünç.

Tabanlarında beklenmedik bir karıncalanma. Nokta nokta, iğne başı gibi yanmalar. Uyuşma açılıyor acıtarak.

On dakika kadar sürüyor bu dolaşma. Yine içeri sokuyorlar. İçerisi sigara dumanıyla beyazlaşmış. Yine yatırıp bağlıyorlar. Başlıyorlar.

İçin yine bağırmak dolu. Acı daha büyük.

Bağırmıyorsun. Bağırmak erkekliğe dokunurmuş gibi ilkel bir duygu kafanda dönenip duruyor. Bağırmayacaksın. İki gündür iyi dayandın. Sonunu getirmelisin.

«Bağırsana ulan;» diyor biri.

Ses arkalarda. Yaklaşıyor. Yüzü, tabanlarına inen sopaların az ötesinde. Sopalar neredeyse yüzüne çarpacak. 'Yaklaşmayın, sopalar yüzünüze çarpacak' demek geçiyor içinden. Saçma.

Kapkara, kalın bir yüz. Başının bir yanında uzatıp biriktirdiği bir tutam saçı, tarakla tepesinden geçirmiş, yapıştırmış çıplak başına, örtmüş sözde kelliğini. Bir arkadaşın vardı, şiirler yazardı, o böyle tarardı saçlarını, ama onunki pek belli olmazdı. Bununki çok uydurma bir şey. Kaşları da yok gibi. Bu yüzü de ilk kez görüyorsun. Kapkara. Cop gibi.

«Bağırsana be!»

Bağırmayışın onları kızdıracaksa—. Öyleyse bağırmamak, direnmek, bir anlam kazanıyor şimdi.

Diş etlerinin kanadığını görür gibisin. Ağzın sıcak sıcak kanıyor, kan tadında.

Dişlerin kırılabilir. Kırılsın.

«Bağırsana lan orospu çocuğu!»

Bağırmıyorsun.

Tabanlarındaki kalın derilerin, sopalar indikçe sanki incelip çekildiğini, ayrıldığını, kabardığını biliyorsun artık. Ayrılan etle derinin arasına incecik kan doluyor gibi. Gittikçe uyuşuyorsun. Çorapların olmasa tependeki ayaklarını görebileceksin.

Sopalar belli aralıklarla boyuna iniyor. Saymayı deniyorsun. 'Yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört—. Saymak daha çökertici. Sinir bozucu. Otuz bir, otuz iki—.' Vazgeçiyorsun. Dayanamayacaksın.

Tependeki vantilatörün kararmış üç kanadı birden dönmeye başlıyor. En iyisi onu saymak. Ayaklarını unutmak için vantilatörle bir oyun oynayabilirsin. Vantilatörün dönen kanatlarından birine bakışlarınla tutunup dönmeye başlıyorsun. 'Kırk sekiz, kırk dokuz, elli—.' İnen sopaların ses düzeninden çok ayrı bir düzende dönüyor tependeki kanatlar, daha hızlı; çakışmıyorlar.

Çığlığını dişlerinin arasında yakalıyorsun, bırakmıyorsun.

«Yeter. Durun.»

Belki yine cop gibi kapkara herifin sesi.

Karanlıkla biten alacakaranlık koridorda orta yaşlı kısık bir sesin kolundasın. Yer yine ıslatılmış. Tuzlu.

«Dayan çocuğum,» diyor babacan bir tavırla.

Hiç beklemiyorsun. Ürperiyorsun.

Duvar dibinde unutulmuş kalmış kara başör-

tülü sıska, yaşlı kadın. Onun durgun yüzünde unuttuğun, anımsamaya çalıştığın bir şeyler var gibi. Alışkın gözlerle sana bakıyor. Önünde tek kıpırdayan nesne sensin de ondan mı. Bir kova duruyor ayaklarının yanında. Kara lastik ayakkabıları küçücük. Kara çoraplar giymiş. Bir de sapı duvara dayalı çuval paspas. Onunla göz göze gelmekten nedense kaçınıyorsun. Tanıdığın biri gibi.

Tuzlu su dökülmüş karanlık betonda yürümeye zorlanıyorsun.

«Dayan çocuğum,» diyor kolundaki kısık ses. «Sakın konuşayım deme. Bir kere konuşmaya başladın mı çözülür gidersin.»

Bütün ağırlığını o yüklenmiş, o taşıyor seni, o yürütüyor.

«Bir bok yapamazlar. Sık dişini. Yeneceksin onları. Yenmelisin, anlıyor musun. Sakın korkma çocuğum. Hepsi bu işte. Korkacak bir şey yok. Dayan.»

Korkunç bir karıncalanma, bileklerinden yukarı doğru tırmanır, etinin derinliklerine yayılırken, kulağının hemen dibinde o kısık ses:

«Hadi göreyim çocuğum. Yenilme bu cellatlara.»

Alacakaranlıkta konuşan bu dostça yüzü seçemiyorsun. Güç veriyor sana. Seni ayakta tutuyor. İnanmak istiyorsun ona.

«Sıkma kendini. Bağır. Çok çok bağır. Bağırmak rahatlatır seni. Hadi benim çocuğum.»

Kanının neredeyse lıkır lıkır ayaklarına indiğini anlıyorsun. Ayaklarındaki uyuşukluk, keçeleşme azalıyor. Tuzlu su seni yeniliyor. İste-

miyorsun bu yenilenmeyi. Yenilenmek korkutuyor.

O yaşlı kadın, oturduğu yerden sıska kedi gözleriyle size bakıyor. Odanın kapısındakiler sizi bekliyor.

«Çözülme çocuğum. Bağır bağırabildiğince. Göreyim seni. Hadi—.»

İçeri sokuyorlar.

Yalnız sayılmazsın artık.

Sopalar yine inmeye başlıyor.

Tependekilerden biri kolunun yeniyle akan burnunun suyunu siliyor. Pis. Birden onların, tependekilerin yüzlerini incelemek ilginç geliyor. Uzaklaştıkça daralan gövdelerinin üstünde küçücük duran kafalarda en ilginç yer gözleri; gözlerdeki gelgit. Tabanlarınla gözlerin arasında bir gidip bir geliyor gözler; her vuruşta böyle bu: Bir tabanlarına bir gözlerine, bir tabanlarına bir gözlerine, tekdüze bir gelgit ve merakla sonucu bekliyorlar. Özellikle tabanlarına yakın duranlar, sopayı iki ucundan havada tutanlar, gözlerinde beliren tedirginliği gizlemiyorlar.

Dışarıda sana güç veren babaca sesin sahibini arıyorsun. Bunlardan hiçbiri değil, bunlardan hiçbiri olamaz. Yoksa, yoksa bir düş müydü dışarıdaki.

Tabanlarının hızla keçeleşen kabarıklığına inen sopaların daha değişik sesler çıkardığını ayırtedebiliyorsun.

Ama artık bağırmak istiyorsun.

'Bağırmak rahatlatır seni. Bağır. Çok çok bağır. Sıkma kendini.'

Direniyorsun yine de.

«Hadi benim çocuğum.»

Sopaların tekdüze sesleri tamtam sesleri gibi büyüyor kafanda. Sanki kutsal bir av töreni. Gürbüz alevlerin içine atılmışsın, alevler dört bir yandan kuşatmış. Çevrende ilkel bir inanç buharlaşması içinde hoplayıp zıplayarak eriyip yokolmaya çalışan bu ilkel insanların arasında kısık bir ses, bir düşün içinden de olsa, boyuna konuşuyor yüreğinin içinde, fısıltıyla, babaca:

'Hadi benim çocuğum, hadi benim çocuğum. Konuşayım deme. Bir kere konuşmaya başladın mı—.'

Tamtam sesleri, dibek döven kadınların çıkardığı tokurtulara dönüyor beyninde. Büyük dibek taşının çevresinde iki kadın, elleriyle ağır tokmakları indirip kaldırıyorlar boyuna. Biri indirirken biri kaldırıyor ağır ağaç tokmakları tabanında. Tokurtularla vuruyorlar. Artık doğruca beynine iniyor tokmaklar. Kadınların başları örtülü, kara çoraplar giymişler, ayaklarında lastikler. O yaşlı sıska kadının yüzü belleğinin sisleri arasında belirip yok oluyor: Başörtülü, ayağında lastikleri, kara çoraplarıyla—.

«Bağır ulan.»

Bu ses, bu bağıran kısık ses—.

«Bağırsana ulan eşşek oğlu eşşek!»

Onun sesi bu. Babaca konuşan. Yüzünü göremiyorsun. Başının gerisinde bir yerde. 'Hadi çocuğum' diyen.

Birden, dizlerine kadar sıyrılıp inmiş pantolonunun paçaları üstünde kalan çıplak bacaklarına çoraplarından sızan kalın kanı görüyorsun.

Biriktirdiği saçları tarakla tepesine yapıştırmış, cop gibi kapkara yüzüyle yine o, çoraplarının hemen üstünde;

«Konuş ulan it!» diye gürlüyor.

İnen sopaların basıncıyla tabanlarından ansızın fışkıran kan, onun kapkara yüzüne bulaşıyor. Patladı öyleyse tabanların. Yardılar tabanlarını.

Eliyle, yüzüne bulaşan kanı silmeye çalışıyor.

Tam kuyruk sokumuna iniyor savurduğu tekme. İnliyorsun.

Tekmeler iniyor dört bir yandan, butlarına, kalçana, böğürlerine.

«Bağır be, rahatlarsın!»

Hiç ummadığın bu kısık ses, başının gerisinde. Yine azarlar gibi, ama babaca. Alnına basan olabilir mi? Bakıyorsun: Olamaz. O olamaz.

Biri elindeki sopayla tabanlarının kanını sıyırıyor.

«Suya sokun.»

Kaldırıyorlar.

Yerdeki değişik kan lekeleri şaşırtmıyor seni.

Yine yaşlı kadın; elinde bir kovayla kapıdan giriyor. Kapının sağında, köşede duran yuvarlak kanepenin önüne bırakıyor kovayı. Çıkıp gidiyor. Bir yerlerden tanıyor gibisin. Ama nereden?

Sürüyerek götürüp kanepeye oturtuyorlar. Biri ayaklarını tutup kovanın içindeki beyaz suya sokuyor. Kovanın dibinde erimeyen tuz topaklarını tabanında duyuyorsun. Bulanık beyaz su hızla kırmızıya dönüşüyor, kana kesiyor. Kanıyor ayakların. Yerde, odanın ortasında, sürü-

nerek kovaya kadar uzamış gelen kanla çizilmiş çorap izlerini görüyorsun.

«Konuşacak mısın?» diyor kapkara yüz.

«Konuşur,» diyor biri.

'Konuşacak bir şeyim yok,' diyemiyorsun. Açamıyorsun ağzını; kenetlenmiş kalmış ağzın. 'Konuşacağım,' demek istesen bile konuşamayacaksın öyleyse. Daha iyi.

«Boşuna direniyorsun,» diyor kapkara adam, copa benzeyen yüzüyle. «Çok gördük biz senin gibilerini.»

Yere, tam kovanın önüne çömelmiş. Kapkara yüzü yağ içinde. Kovayı ayaklarınla kaldırıp kapkara çirkin yüzüne yapıştırmak geçiyor içinden.

«Ulan kabul et, sen de kurtul biz de kurtulalım!»

Ablak, kara, yağlı yüzünde umutlar var.

Çenenden göğsüne damlayan kanı görüyorsun. Gömleğin kanı emiyor.

Çevrendekilerde o kısık sesi arıyorsun. Hiçbirinde o babacalık yok nedense.

«Bak sana birini getirdim.»

Gök gözlü sarışın, Amerikalı yüzüyle giriyor kapıdan. Ardından birini sürükleyerek içeri soktuklarını görüyorsun. Yerde, kanayan kararmış elini görüyorsun getirdikleri çocuğun. Tırnaklarının yerinde kararmış kırmızı et boşlukları. Elinin tırnaklarını sökmüşler, belki de yakmışlar. Şaşkınlıkla gök gözlü sarışının gözlerini arıyorsun. Sana bakıyor. Ayakta. Gülüyor.

«Görüyorsun,» diyor. «Bu da senin gibiydi. Sonunda konuştu, kurtuldu..»

Tekmeliyor yerdekini.

Yerdeki on yedi, on sekiz yaşlarında. Güzel yüzünü çirkinleştirmek için ellerinden gelen her şeyi yapmışlar. Ezmişler, çiğnemişler çocuğu.

«Konuş ağabey,» diyor yerden, başını kaldırmadan.

Sesinde utançlar gizli.

«Anlat, anlat,» diyor sarışın. Tekmeliyor çocuğu.

«Ağabey, ben otuz dokuz numara ayakkabı giyerdim, şimdi kırk altı numara ayakkabı olmuyor ayağıma.»

Ezberini anlamadan anlatan öğrenciler gibi. Bellediği sözcükleri bir an önce sıralayıp kurtulmak istiyor sanki. Ağlamaklı bir ses. Boy boy ayakkabı getirip denemişler de sonunda kırk altı numara ayağına tam gelmiş sanki.

«Söyle len!» diyor sarışın, gök gözlerini belerterek. Tekmeliyor.

«Konuş ağabey, konuş da kurtul,» diyor yerdeki çocuk.

«Duydun mu?» diyor sarışın.

'Yeter' diye bağırmak isteğiyle zorlayınca ağzının aralandığını anlıyorsun. Ağzının yanlarından akan kan, çenenden gömleğine sızıyor.

«Götürün!»

Yerdekini kapıp sürükleyerek götürüyorlar. Ardı sıra sürünen ayakları çuvallara sarılmış.

«Suçunu kabul edecek misin?»

İçin geçiyor. Bir uyuyabilsen, bıraksalar da—.

Bayılıyor gibisin.

Suyun içindeki ayaklarında alabildiğine iğne uçları, ısıran binlerce milyonlarca karınca.

«Şimdi gösteririm ben sana ananın—.»
Kaldırıp yatırıyorlar yere.

Ayakların falakaya bağlanırken, yaşlı sıska kadının yerdeki kan izlerini, yine gündelik bir alışkanlık içinde, bir evin içini silerkenki kayıtsızlıkla sildiğini, paspasladığını görüyorsun. Kırçıl bir önlük var üstünde. Başında kara başörtüsü. Yorgun. Memur. Maaşlı. Dar gelirli. Doymayan. Kimbilir kimleri güçlükle doyurmaya çalışan. Aybaşlarını dört gözle bekleyen. Hep borçlu. Hep yetişemeyen. Siliyor yerleri, yerdeki kan bulaşıklarını; yılların verdiği alışkanlıkla. Birden beyninde, belleğinin diplerinde, gizlilerinde bir soluk ışık parlıyor, bir karanlık nokta aydınlanıyor:

Sabah erkenden, o iki yanı büyük akasya ağaçlarıyla örtülü yolun sağındaki bahçe kapısından giriyorsunuz. Annenin eline sıkı sıkı sarılmışsın. Soğuk. Büyük, kül rengi, iki katlı taş yapı. Bir uzun taş merdivenle çıkılan. Her sabah, gün ağarırken yola çıkıyorsunuz annenle. O uzun yolları yürüyerek tüketip o taş yapıya geliyorsunuz. Sen küçüksün. Altı yaşına daha basmadığın zamanlar. Öğlen yemeklerini okulda yediriyor annen. Yoksul çocuklara Kızılay'ın verdiği aştan. Annen okulun hademesi. Zayıf, kuru, yaşlı. Başında kara başörtüsü, üzerinde okulun yılda bir verdiği kırçıl önlüğü. Ayağında o her zamanki lastikleri. Kara uzun çorapları. Elindeki paspasla okulun uzun taş koridorlarını siliyor, paspaslıyor annen.

Birden tabanına inen ağır bir vuruşla sarsılıyorsun. Gök gözlü sarışın vuruyor. Soyunmuş.

Çıkarmış ceketini, yeleğini. Kısa kollu duman renkli gömleğinden taşan sarı parlak kıllarla örtülü iki kalın kolun ucunda uzunca bir odun. İskemle bacağı gibi bir şey. Kaldırıyor vuruyor tabanlarına. Dayanılır gibi değil. Dayanamayacaksın. Öldürecek seni belki. Gömleği, tabanından sıçrayan kanlarla koyu koyu lekeleniyor. Aldırmıyor. Olanca gücüyle vuruyor. Kıracak kemiklerini, anlıyorsun. Yaptığı bu işten garip bir tad aldığı yüzünün çizgilerinden belli. İşini seviyor. Coşkuyla vuruyor. Cinsel bir istekle. Yabanıl, iri bir hayvan gibi. Avının üzerine parçalamak amacıyla atlayan aç bir hayvan gibi tıpkı. Kafasında gezinen kan tadına bir an önce erişmek için, çenelerini, korkunç sivri dişlerini avının etine geçirmeye hazırlanmış bir hayvan.

'Bağır. Çok bağır. Bağırmak rahatlatır seni. Hadi çocuğum.'

«Anacığım!» diye bağırmakta olduğunu, olanca gücünle bağırmakta olduğunu neden sonra anlıyorsun.

Bütün gövdesiyle indiriyor.

'Dayan çocuğum. Sakın konuşayım deme. Bir kere konuşmaya başladın mı—.'

Bütün gücünle bağırıyorsun.

Artık tabanlarında acı duymadığını biliyorsun. Acının çok ötelerindesin. Bir aşkınlık içindesin. Vuruşlar artık tabanlarında değil, beyninde patlıyor.

Gök gözleri coşkuyla parlıyor. Kara yüzünün yağlı derisi kan içinde. İnsanlıktan çıkmış bu duygusuz garip yaratığı şaşkınlıkla izlemekten alamıyorsun kendini yine de; boğazını yırtan çığ-

lıklar içinde.

Duruyor sonunda. Soluk soluğa. Kanlı kara yüzüyle gülümsüyor. Gülümseyebiliyor. Gülme yeteneği var. 'İnsan gülen hayvandır' diyor içinde bir bilge. Alnında domuran kanla karışık terleri, kolunun yoğun sarı kıllarına silip emdiriyor.

Tabanlarının yanlarından aşağıya sarkmış bir şeyler ilişiyor gözlerine. Demek çoraplarını bile parçaladı sonunda. Belki de vurduğu kalın sopanın parçalarıdır, lifleridir. Ama değil. Çorapların olabilir bunlar.

Dizlerine doğru sızıyor kan.

Biri çoraplarını çekip çıkarıyor ayaklarından. İşte o zaman—. Çıplak, beyazlaşmış, kan içindeki şiş ayaklarından sarkan parçaların, tabanlarının yırtılan kalın derileri olduğunu korkunç bir yılgıyla anlıyorsun. Gözlerini yumuyorsun.

«Anacığım!»

Yeniden başlıyor. İnen sopaların artık çırılçıplak etini de geçip kemiğe dayandığını biliyorsun. Ölecek misin? Bir ölebilsen. Ölüm korkunç değil, hiç değil. Hiç olmazsa konuşmadan. Konuşmamışken. Yarı ölü sayılırsın artık nasıl olsa. Kurtulsan bile, hiçbir zaman eski sen olamazsın artık. Bittin sen.

Daha da kötüsü, işte orada, sen onulmaz acılar, yılgılar içinde çığlıklarla boğazını yırtarken, biri, kalınca bir sopayı kıçına, tam orana yanaştırıp bastırıyor.

«Yapmayın! Hayır yapamazsınız! Bunu yapamazsınız!»

Sürekli olarak bastırıyor.

İyi ki pantolonun üzerinde. Ama bastırıyor.

Ayaklarına, kemiklerinin üzerine inen odunun vuruşları altında kıpırdamaktan bile korkuyorsun.

Kızının yırtılan sesini vuruşlar arasında duyuyorsun. İşemek, dışarı çıkmak, barsaklarını boşaltmak duygusu içinde direniyorsun, direniyorsun, sonra hızla, çığlıklar arasında bağırarak boşalıyorsun yine.

«Kesin ulan! Beceriksiz herifler! Konuşturmadan öldüreceksiniz çocuğu!»

Koyu gözlüklü. Dünkü. Tepesi açık olan.

«Yeter. Çözün.»

Ayakların yine tuzlu su ile dolu kovada. Başını bile tutamıyorsun. Öldüremediler. Yaşıyorsun.

Öyle bir yerdesin ki şimdi, istediklerini kabul bile etsen, değişecek bir şey kalmadı. Bittin. Haşat ettiler. Bu ayaklar taşır mı seni, taşıyabilir mi artık?

Kovanın içi kanla dolu sanki. Ağır, dalgalı bir kanın içinde ayakların pembe pembe; parçalanmış deriler yanlarda yüzgeçler gibi açılıyor.

Hiç olmazsa bayılmalıydın.

Kara başörtülü kadın yine ortalarda.

«Anacığım.»

Bakmıyor. Yine olağan, gündelik işine dalmış. Paspasın sapını kupkuru karnının ortasına dayamış, bir gidiyor bir geliyor odanın ortasında.

«Anacığım.»

Duymuyor mu? Sağır mı kulakları?

«Konuşacak mısın?»

Şu karşında çömelmiş, sana soru soran, cop

gibi kapkara, kan içindeki yüzün, sana sorduğu soru bile uyarmıyor onu. Konuşabilirsin oysa. Artık konuşabilirsin. Konuşup konuşmayacağını bile merak etmiyor. Sıska, kemikli elleriyle paspasın sapının ortasından tutmuş, görevini yapıyor. Ayağında lastikleri—.

«Anacığım.»

Yerleri iyice sildi, yerdeki bütün kan izlerini kaldırdı ortadan. Kanlı, parçalanmış çoraplarını aldı, sızan kan temizlediği yere damlamasın diye bir elini altında tutuyor, gidiyor.

«Anacığım.»

Kapıyı dışarıdan kapatıyor.

«Anacığım.»

Yemyeşil bir suyu kan içindeki gömleğine, kan içindeki dizlerine kusuyorsun.

Üzerine yattığın kolun, omuzundan kopmuş gibi; kocaman, çürümüş, içi boşalmış kof bir kütük gibi; bir boşlukta uçuşuyor. Öbür elinle, uyuşmuş, mantarlaşmış kolunu karnının üstüne çektin. Binlerce iğne batırılıyor, kanın yürümeye başladığı yerler noktalanarak kızışıyor, sancıyor Kurumuş bir ağaca özsu yürüyor. Kolun, omuz başından parmak uçlarına kadar her noktasıyla bir ayrı doğum sancısı içinde.

Gelen ekmekleri dolaba yerleştiren koğuş nöbetçilerinin gürültüleri var koğuşta.

Nuri'nin yatağındasın. Gılay Nuri bir şeyler anlatıyordu sana. Sinop mahpusanesini anlatıyordu. Biraz kaykılarak uzunca oturmuştun yatağa. Sonrası birdenbire belirsizlikti. O erime içinde, dibi görünmez, karanlık bir çukurun kaygan toprak duvarlarına yapışmıştın. Yukarıdan görünmez eller uzanıyor, tutunduğun, güçlükle durabildiğin yerden seni koparmaya çalışıyordu. Tutunduğun kaygan, kaba toprak parçasıyla birlikte duvardan kopup düşüyordun karanlık boşluğa. Bu düşüş sırasında, nasıl oluyor, yine tutunabiliyordun toprak duvarın bir yerlerine. Yukarıdan uzanan eller yine itiyordu seni aşağılara, yine kopuyordun, düşüyordun, boyuna düşüyordun, döne döne düşüyordun. Düşe tutuna geçen iki saatlik delice bir uykudan seni uyandıran, üstüne yattığın kolunun sancılı kamaşması olmuştu.

Kalktın.

Avluya çıkarken, terzi odasının kapısına dayanmış duran Sarışın Nuri 'buyur' edince kıramadın girdin içeri. Günlük işini bitirmiş, yarısı kolaylaşmış bir günün geri kalan saatlerini öldürme tasarıları kuruyor olmalıydı kapıda.

«Hiç yüz verdiğin yok bize.»

Ona bunu söyleten, Gılay Nuri'yle birlikte görülmen, anlıyorsun. R'leri söyleyemeyişine, yuvarlayışına daha alışamadın. Yeni konuşan bebeler gibi. Yadırgıyorsun. Çok ağır konuşması da, belki r'leri, r'li sözcükleri düşündüğünden, az kullanmak isteyişinden.

Sigarasız oluşun, uzattığı sigarayı vazgeçilmez kılıyor.

«Gözlerin mi şiş, bana mı öyle geliyor?»

«Uyumuş kalmışım.»

«Tatarlık var mı biraz?»

«Var. Tatarlık var biraz. Anam Tatardır. Babası Kafkasya'dan gelmiş zamanında.»

Yalan oysa. Tatarlıkla hiçbir ilgin yok. Olsa ne çıkar.

«Oralara gittin mi hiç?»

«Nerelere?»

«Kafkasya'lara filan?»

«Yoo. Gitmedim.»

Bu da Sarışın Nuri'nin kurnazlığı.

«Gitmek ister misin?»

«Yoo, hiç düşünmedim.»

İçinden çıkamayacağını anlıyor, konuyu değiştiriyor:

«Defterime bir şeyler yazar mısın?»

«Ne defteri?»

Eğilip, bin yıllık dikiş makinesinin altından

bir yerlerden kahverengi, cilt kapakları kabarık, yumuşacık, ortasından kilitlenen bir defter çıkarıyor.

«Sevdiğim arkadaşlar benim için bir şeyler yazar bu deftere. Kendi şiirlerim de var içinde.»

«Şiir de mi yazıyorsun?»

Önemli bir şeyler yapıyor olmanın budalaca gururu içinde başını sallıyor. Küçücük bit kadar bir anahtarı kilidin deliğine sokup çeviriyor, sessizce açılıyor kabarık defter. Karıştırıyor. Elleri kocaman. Sağ elinin baş parmağında, düşen bir tırnağın yerine gelmiş, kısacık enli, kalın, balmumu görünüşünde kemikleşmiş garip bir tırnak. Önce sayfaları çevirip kendi bakıyor. Defterine büyük önem verdiği belli. Yarıyı biraz geçince duruyor. İyi açılsın, bakınca açık kalsın diye, iki yaprağın birleştiği yeri avucunun kalın ayasıyla eziyor. Uzatıyor defteri.

«Bu sayfaya yaz,» diyor.

Soldaki sayfada, yapıştırılmış renkli bir kartpostal. Önde büyücek bir ağaç. Döne döne incelip uzaklaşan toprak bir yol. Uzakta geniş bir ova. Ötelerde gölgeli dağlar.

«Yanındaki sayfaya,» diyor.

Sayfalar, çiçekli süslerle çevrelenmiş. Çizgisiz, beyaz, tertemiz bir sayfa.

«Hemen şimdi mi?»

«Sen bilirsin. Orası sana kalmış.»

«Akşama yazsam?»

«Olur. Akşama yaz. Defter sende kalsın. Ama kimseye gösterme.»

«Peki ne yazacağım?»

«İçinden ne gelirse. Şiir, türkü, sen ne ya-

zarsan artık.»

Defterin başındaki kabarık yaprakları şöyle bir akıtıyorsun parmaklarının arasında.

«Bakabilir miyim?»

«Bak bak.»

Resimler, yazılar birbiri ardınca fısıltıyla akıveriyor. Defteri kapatıp baştan açıyorsun. İlk sayfada ilkel bir elyazısı. Oturduğu yerden uzanıp görmeye çalışıyor.

«Benim o şiir.»

Sesinde alçak gönüllü görünmeye özenen bir gurur gizli.

Sesli okuyorsun:

«Lütfen biraz dikkat et / Kirlenmesin defterim / Yazdığım bu şiirler / Gamlı hayatım benim.» Altında da kocaman bir yazıyla: «Bunu yazan Nuri.»

Bu dörtlüğün altına üstüne tükenmez mavi kalemle küçüklü büyüklü üçgenler çizilmiş yan yana, içleri boya kalemleriyle doldurulup boyanmış: yeşil, mavi, kırmızı.

Sayfayı çeviriyorsun. Arkası boş bırakılmış. Yandaki sayfanın üstünde vesikalık bir fotoğraf yapışık.

«Sen misin bu? Sensin.»

«Benim.»

Fotoğraftaki Nuri'nin sarı uzun saçları dalgalı, alnının ortasına bir tutam saç özenle dökülmüş. Bıyıkları var, uçları sivri, kıvrık. Nuri fotoğrafta biraz şöyle eğik durmuş. Fotoğrafçının numarası olsa gerek. Yüzünde o şimdiki pütürleri yok. Fotoğrafı çeken öylesine temizlemiş, öylesine kabaklaştırmış ki Nuri'yi, yüz çizgileri

bile kalmamış. Ağda yapılmış kadın bacağı gibi. Fotoğrafın altında bir dörtlük:

«Doğru yanlış diyerek / Çizmeyin defterimi / Harcadığım bunca emek / Boşa gitmesin değil mi?»

«Bu şiir de senin.»

«Benim.»

Artık dayanamıyor, kalkıp yanına geliyor, başına dikiliyor. Kimbilir kaç bin kere baktığı defterine bir kere de seninle, senin gözünle bakacak.

«Şiir de yazıyorsun demek?»

«Ara sıra. İçimden gelince.»

Sayfayı ucundan özenle tutarak çeviriyorsun. Renkli bir dergiden kesilmiş bir kadın resmi. Yabancı olduğu belli.

«Kim bu?»

«Bir yıldız.»

«Ne işi var burada? Arkadaşın mı?»

«Nerde ağbi.» Gülüyor. «Bir yerden kestim. Hoşuma gitti.»

Çeviriyorsun: Bir yıldız daha. Gözleri baygın, etli butlu, aralık dudakları ıslak, gür saçları bir gözünü örterek dökülmüş omuzlarına. Bizden olduğu belli. Altında bir de şiir:

«Sakın hiç ağlama olur mu anne / Eğer ben ölürsem bu genç yaşımda—.»

«Baştaki harfleri yukarıdan aşağı doğru oku bakalım ne çıkacak?»

S-e-v-g-i-l-i-m. Vay be. Bu da senin mı?»

«Benim,» diyor.

Çocuk gibi seviniyor kocaman Nuri. Utanmasa ellerini çırpacak.

Sayfaları atlayarak çeviriyorsun. Birden mavi bir yürek resmi geçiyor. Arayıp yeniden buluyorsun. Kırmızıyla çizilmiş uzunca bir yürek, içi maviyle doldurulmuş. Yüreğin tam ortasına şöyle yazmış Nuri:

«'Yüreğimdeki yaradan daha derin olacak' Ne demek bu?»

«O da öyle işte.»

Yüreğin üzerine mavi tükenmez kalemle sonradan iki çapraz çizgi çekilmiş. Uçlarının sivriliğine bakılırsa ok bunlar. Yüreğine oklar saplamış Nuri.

«Ok bunlar.»

«Ok.»

Resmin altına kalın, dalgalı, uzun çizgiler çekilmiş. Üstünde de üç tane göze benzer bir şeyler var. Önce büyücek yuvarlaklar çizmiş Nuri, yuvarlakları, açılmış ince upuzun kirpiklerle çevirmiş, kibrit kalınlığında kirpiklerle. Yuvarlakların ortalarına birer küçük yuvarlak daha koymuş, bunlar gözbebekleri olabilir, hemen üstlerine de küçük birer yay, bunlar da kaşlar olmalı. Gözlerden birini maviye, birini yeşile boyamış.

«Göz bunlar da değil mi?»

«Göz.»

Çeviriyorsun:

Bir fotoğraf yine. Tanımadığın bir yüz. Kara kaşlı, kara gözlü, kara bıyıklı egemen biri. Kaşları birbirine bitişik.

«Bu kim?»

«Boyacı Nuri. Bizim arkadaş olur. Şimdi Adana'da yatıyor.»

Fotoğrafın altına 'Boyacı Nuri' şunları yaz-

mış Nuri için:

'Susuz çeşmeden su dolmaz / Musluğu altın olsa bile / Düşenin dostu olmaz / Kendisi arslan olsa bile'. Hemen altında da bozuk bir cümle: 'Bunu yazan şanlı hükümdar mahkûm arkadaşa bir hatıra'. En altta da kocaman yazılarla bir adres: «Konya, Karaman, Kâzım Karabekir İlçesi Konyalı Nuri Boyacı, -imza-.'

Böylece sürüp gidiyor. Defteri kapatıyorsun.

«Alıyorum defteri.»

«Bir de fotoğrafın varsa—,» diyor. «Sayfanın üstüne yapıştırmak için.»

Ellerini kaldırıp sanki kendini gösteriyorsun:

«Yok,» diyorsun. «Bir şeyim yok. Böylece alıp getirdiler beni.»

Anladığını başıyla belirtiyor.

«Olsa verirdim.»

Sıkıldın sen. Belli etmemeye çalışıyorsun.

«Yazabilirsem biraz sonra getiririm belki. Olmazsa gece yazarım.»

«Tamam,» diyor.

Yedi sekiz yaşlarında bir çocuk saflığı içinde yazılmış ilkel şiirlerle dolu defteri kolunun altına sıkıştırıp çıkıyorsun.

Avlu sıcak.

Hemen herkes orada. Güneş avlunun yarısından çekilmiş. Güneşte dolaşanlar az; belden yukarıları çıplak, güneşin son tadını çıkarıyorlar. Herkes gölgeye sığınmış, ayakta duracak yer yok, tıkış tıkış.

Güneşe karşı, duvar dibinde bir yer buluyorsun. Elindeki defteri yere koyup üzerine oturu-

yorsun. Önünde dolaşanlar var. Bu yüzden ayaklarını uzatamıyor, karnına çekiyorsun. Hemen herkesin elinde bir tespih. Sarılı, kırmızılı, yeşilli, morlu tespihler. Güneş oldukça yatık; yüksek duvarların üstünde, tel örgülerin arasına sıkışıp kalmış gibi. Tutuklu bir güneş. Bitkin. Ötesinde açık mavi dümdüz lekesiz bir gökte sütbeyaz bir yarımay. Biri çıkmış oraya, o açık mavi atlasa elindeki süt şişesinin ağzını sürmüş, sütün kaymaklı bulaşığı kalmış orada.

«Arkadaşlar—.»

Kıdemli Nuri, avluya açılan kapının ağzında. Bütün yüzlerin kendisine dönük olduğunu görmenin tedirginliği içinde. Bundan anlatılmaz bir tad aldığı da gözlerindeki parıltılardan anlaşılıyor. Sarışın Nuri de yanında.

«Arkadaşlar. İdarenin emri: Saçlar kesilecek.»

Avludan bir uğultu yükseliyor.

Kıdemlinin yüzünde sözde yatıştırıcı bir gülümseme bulaşığı. Sarışın Nuri, Kıdemlinin kulağına eğilip bir şeyler söylüyor.

«Arkadaşlar—.»

Bu kez konuşan Sarışın Nuri. Sesi cılız çıkıyor. Kimsenin ona aldırdığı yok.

Kıdemlinin yüzü birden karışıyor:

«Kesin lan tantanayı!»

Elini yanındaki demir kapının ortasına güm güm vuruyor.

«Kesin dedim!»

Uğultu kesiliyor.

«Cazgırlık istemem.»

Avludaki bütün başlar eğik. Kimse üstüne alınmıyor.

«Dinleyin—.»

Kıdemlinin sağladığı suskunluğa, Sarışın Nuri, daha da sarışınlaşan yüzüyle, r'leri yine sile sile konuşmaya başlıyor:

«Arkadaşlar, bu saç konusu, bildiğiniz gibi—, idarenin emriyle—, bugün bütün saçlar kesilecek arkadaşlar. Saç kesilir yine uzar arkadaşlar, saçın kökü bizde. İki berber getirdik arkadaşlar, şimdi içeride, şurada, koridorda kesecekler. Demek ki arkadaşlar şimdi sırayla—, hepimiz arkadaşlar—, akşam yemekten önce saç yoklaması yapılacak arkadaşlar—, idarenin emri arkadaşlar, emir emirdir arkadaşlar, emirlere uyalım arkadaşlar—.»

Kıdemli atılıyor:

«Bak, yemekte, saçını kestirmemiş birini görürsem—, tamam mı?»

Sarışın Nuri'nin fısıldadıklarını duymak için başını eğiyor, dinliyor, başıyla hak veriyor ona:

«Önce ben kestireceğim saçımı arkadaşlar, tamam mı?»

Avludan birkaç alaycı şakşakla birlikte yükselen uğultunun içine anlaşılmaz sövgüler, gizlenmiş sinik yuh'lar karışıyor.

Kıdemli gidecekken yüzü al al olmuş dönüyor, diyecek bir şey bulamıyor, kapıdan içeri giriyor.

Mırıldanmakta olduğun türküyü kesip şaşkınlıkla çevrene göz atıyorsun; kimse seninle ilgili değil. Altındaki defteri çekiyorsun. Beton sıcacık, içine işliyor. Sarışın Nuri'nin sana ayırdığı sayfayı açıp yazmaya başlıyorsun:

«Sarışın arkadaşa. İşte sana mahpusane tür-

külerinin en güzellerinden biri. 'İçinden geleni yaz' demiştin. İçimden bu türküyü söylemek geldi birdenbire. Defterine de bu türküyü yazıyorum:

«'Mahsus mahal' dedikleri zindanda / Kalırım kalırım dostlar yandadır / İk'elleri kızıl kandadır kanda / Ölürüm ölürüm aklım sendedir.»

«Artar eksilmeyiz zindanlarında / Kolay değil derdin ucu derinde / Kumhan Irmağında, Karaburun'da / Bulurum bulurum öfkem kındadır.»

«Dirliğim, düzenim, dermanım, canım / Solum, sol tarafım, imanım, dinim / Benim beyaz unum, ak güvercinim / Bilirim bilirim gelen gündedir.

Kapattığın defterde yazdıklarına bir daha göz atmak isteğiyle sayfaları bilinçsizce çevirirken, birden düzgün bir elyazısıyla yazılmış bir sayfanın altında geçen ad, şaşırtıyor seni: 'Efendi Nuri.' Bu, her Allahın günü tam iki saat hızlı volta atmaktan sekiz yıldır bıkmayan adam. Karışmış sayfaları geri çevirip 'Efendi Nuri'nin yazdıklarını ilgiyle okuyorsun:

«Yolumuz uzun arkadaşım; çok uzun. Karanlık bir yeraltından geçiyoruz. Bu geçidin sonunda, biliyorum güneş duruyor, gerçek aydınlığın güçlü kaynağı. Yürüyoruz. Karanlık, uzun geçidin dibinde görünmez büyük çukurlar var, içleri batak. Yukarıdan görünmez urganlar sarkıtılmış üstümüze; yanımızda yöremizde hep bunlar. Kimimiz, karanlıkta görmeden, bilmeden, bu ilmiklere takılıp kalıyoruz, geberip gidiyoruz. Kimimiz, ayaklarımızın altındaki o görünmez, bilinmez karanlık çukurlara yuvarlanıp düşüyo-

ruz; benim gibi. Ya boğulup gidiyoruz batakta, ya da çabalıyoruz, direnip kurtulmaya çalışıyoruz; benim gibi. Gidenlere selam olsun. Anıları değerlidir. Saygındır. Bu karanlık yeraltının sonunda güneş duruyor, biliyorum. O hiç söndürülmeyen, gerçek aydınlığın biricik kaynağı. Ona ulaşmak için az direnmedim. Ama boğulmaktan da kendimi kurtardım, boğulmadım. Ayakta kaldım. Ulaşacağım ona. Az kaldı. Çok az kaldı. Benden önce varanlara selam olsun.» Altında da imza gibi bir şey, ama okunaklı: «Efendi Nuri.»

Defteri aşırı bir duyarlıkla kapatıp göğsüne bastırıyorsun. Acılarını kendi acılarına yakın bulduğun bu beklenmedik bilge, bir defterin çiçekli sayfaları arasında sana gizlerini sundu çekinmeden. Kimse bilmemeli bunu. Çevrene bakınıyorsun: Herkes kendi akşamında.

Ve birden Gılay Nuri karşında. Saçları bir makinenin kirli dişlerine takılıp gitmiş bile. Sakal tıraşı da olmuş. Kafası biçimli. Saçsızlık çirkinleştirmiyor. Sarışın Nuri'nin yeni ütülediği lacivert takımının pantolonunu da geçirmiş ayağına. Sırtına da mavi, temiz, kısa kollu bir gömlek giymiş. Gömleğin kısa kolu, pazusundaki dövme gül'ü örtmüş, büyük harflerle 'GÜLÜM' yazısı açıkta. Gömleğinin üstten üç düğmesini yine de iliklememiş. İnce, parlak, sarı bir zincirin ucunda, pırıl pırıl bir takı asılı; göğsünün görünen dövmeli çıplaklığında sarı sarı kıpırdıyor.

«Bu da nereden çıktı?»

«Gül'üm vermişti.»

«Takmıyordun.»

«Her gün takılmaz o.»

Hergeleye ne olsa yakışıyor.

Tespihi elinde yine. Nuri tespihini her zamankinden daha hızlı çeviriyor, akıtıyor; parmaklarının bilinçli kıpırtılarını izleyemiyorsun.

«Al bir de sen dene bakalım.»

«Beceremem.»

Verdiği tespih sıcacık.

Nuri'lerin en iyisi bu yine. Alt hesabı yok hiç olmazsa. Palavrası bol belki, ama bu onda huy olmuş. Üstelik palavra bile olsa, Nuri anlatınca tatlı anlatıyor. Nuri sevmesini biliyor, acı çekmesini biliyor. Özlemlerini anlatırken bile acılarla, hüzünlerle karıştırmasını biliyor. Nuri'de sevinçler bile su yüzüne çıkarken hüzünleşiyor. Senin de hüzünlerin vardır, hiç eksik olmaz. Nuri'ye ısınışın biraz da bundan mı?

Duvar dibindesiniz, diptesiniz, köşede. Elinde Nuri'nin tespihi, onun dediklerine uymaya çalışıyorsun. Olmuyor. Kolay değil.

Nuri yeni giydiği çizgili lacivert pantolonunun ütüsü bozulmasın diye dizlerini bükmeden oturuyor. Altına da mendilini yayıyor.

«İki gün çalışsan tamamdır.»

İki gün tespih sallamaya çalışmak saçma gibi geliyor ilk anda; sanki bir yığın işinin arasında böyle gereksiz bir oyuncağa vakit ayırmanın saçmalığını düşünüyorsun nedense. Ama birden yine yalın gerçeği kavramakta ustasın.

«Çalışırım,» diyorsun. «Öğretirsen.»

«Sende kalsın. Çalış.»

«Sen?»

«Ben bir tespih bulurum.»

Tespihi, Nuri'nin dediği gibi, başparmağınla gösterme parmağının arasında, avucunun içinde, bir bıçağı sapından kavramış gibi tutuyorsun. Kalan öbür parmaklarınla geriye doğru ilk savurmayı yavaş yavaş beceriyor gibisin.

«Olacak,» diyor Nuri. «Elini biraz daha gevşek tut, sıkma tespihi, düşmesin yeter, sarksın, parmaklarınla yumuşak bir şeyi tutar gibi tut, incitmekten korkar gibi tut, bir gülü tutar gibi.»

Yeniden onun dediğini yaparak tespihle boğuşmaya başlıyorsun.

«Sevgili gibidir o,» diyor.

«Hangisi?»

«Tespih. En vazgeçilmez dosttur burada, en sevgilidir. İyi vakit geçirirsin; sigara, çay, bir de bu.»

Duruyor.

«Bir de mektup,» diye ekliyor.

Güneş batmak üzere olmalı. Avlu gitgide daha koyulaşıyor, betonlaşıyor, taşlaşıyor. Belli belirsiz bir akşam serinliği ortalarda esiniyor. Nuri'yle duvar dibinde oturuyorsunuz. Sen adamakıllı kaykılmışsın, dayandığın taş duvarın çıkıntıları sırtını acıtmış. Biraz yana kaykılıp, ezilen, acıyan sırtında, duvarın çıkıntılarının yerini değiştirmeye çalışıyorsun. Konuşmuyorsunuz.

Avlunun kapısında beliren çok iri yapılı birini görüyor Nuri, sesleniyor:

«Kıral!»

Kapıdaki, sesi aranıyor. Nuri elini sallıyor. Görüyor Nuri'yi, geliyor.

«Ne haber yakışıklı? Ne o, sevgilinle sinemaya mı gidiyorsun? Bu ne şıklık böyle. Vay be.»

«Ne işin var buralarda?»

«Gelirim ben oğlum. Dostları göreyim dedim. Baktım ara kapı açık kalmış, durur muyum, süzüldüm geldim.»

«Oooof of,» diyor biri öteden.

«Of uzak aslanım, Keskin'e git,» diyor Kıral.

Ne kadar kanı varsa sanki hepsini toplamış, yüzüne vurmuş. Upuzun, kırmızı yüzünün ortasına kocaman bir burun yapıştırılmış. Kanlı, büyük gözlerinin altları torbalanmış, küçük iki cep sanki. Yüzü, bol içkili bir gecenin tortulu buruşukluğu içinde gibi. Kirpikleri hemen hiç yok. Elleri ayakları alabildiğine büyümüş.

«Arkadaş yeni mi?»

«Dün geldi.»

«Hoş geldin.»

Toparlanıyorsun.

«Suçun ne »

«Siyasiyim.»

«Ne o Gılay, sizin koğuşa da mı siyasileri vermeye başladılar?»

«Dün gece arkadaşı getirdiler işte.»

«Bir bu mu siyasi? Başka yok mu?»

«Yok.»

«Bizim oraları görme. Siyasiden geçilmiyor. İki gün önce birini getirdiler bizim koğuşa, girer girmez tanıdı beni, boynuma sarıldı.»

«Nereden tanımış?»

«Yahu, bir keresinde bu, bizim kahveye düşmüştü. Tavla atıyorlardı. Aynasızlar kapıları tutuverdiler. Baktım sararıverdi çocuk, yerinde duramıyor. Sokuldum, 'Ne o arkadaşım, bir sıkıntın mı var?' dedim. 'Tabanca,' dedi. Masanın altından aldım tabancasını. 'Senin üzerinde yakalarlar,' dedi. 'Bana bir şey olmaz,' dedim. Tabancayı uçurdum dışarı. Aynasızlar gidince getirttim tabancasını, verdim. İçeride, bizim orada şimdi. Sağlam çocuk.»

Yere, karşınıza oturmuş Kıral, kocaman ayağının topuğunu uğuşturuyor.

«Ne o, senin canın sıkkın Gılay?»

«İnsanın her günü bir olmuyor be Kıral.»

«Canını sıkan bir şey mi oldu?»

«Yok be Kıral. Öyle işte.»

«Oğlum, yapacağımız bir şey varsa söyle.»

«Sağol.»

«Yengeyi mi özledin yoksa, ha?»

Damarına basıyor Nuri'nin, ama üstelemiyor. Birden ileride bir şeye takılıyor gözü.

«Şimdi bak sen.»

Kalkıyor. Upuzun gidiyor. Geniş sırtında az kamburu var. Kalın kemikli. Duvar dibinde üç kişi oturmuş, çay içmeye hazırlanıyorlar. Biri büktüğü kâğıt parçasını demliğin ağzına tıkıştırmaya çalışıyor. Kıral, hiç bir açıklama yapmadan demliği alıyor önlerinden, geliyor. Kocaman avucunun içinde üç çay bardağı üç baş sarmısak sanki. Çöküyor.

«Şekeri almamışım.» Sesleniyor: «Aslanım şu şekerleri de bir zahmet—.»

«Getireyim Kıral,» diyor uzaktaki. Kalkıp getiriyor.

«Çöktü müydü bu çay?»

«Çöktü çöktü. Soğutmadan için. Yarasın.»

«Bozulmadın değil mi çayınızı aldım diye, ha?»

«Ayıp ettin be Kıral. Ne bozulması. Bir çayımızı içmişsin kırk yılın başında, çok mu?»

«Sağol yiğenim.»

Kıral çayları bardaklara dolduruyor.

İçiyorsunuz.

«Kıral, yine zorbalığın üstünde,» diyor Nuri.

«Ne zorbalığı. Bunların hepsi de iyi aile çocuğu, baksana. İyi para gelir bunlara. Bir çay daha söylesinler; ne olmuş yani. Severim iyi aile çocuklarını.»

«Bu var ya,» diyor Nuri, «Böyle iri kıyım durduğuna bakma; karıncayı incitmez. Hiç adam dövdün mü Kıral?»

«Adam dövülür mü be. Hayvan mıyım ben. Konuşa konuşa—, incitmeden—.»

«Bak anlatayım sana bu Kıral'ı,» diyor Nuri.

«Bırak şimdi, arkadaşın kafasını şişirme.»

«Bu var ya,» diyor Nuri. «Bunun işi kırallıktır.»

«Dünyanın her yerinde kıralımdır ben.»

«Hiç kıral görmüş müydün sen?»

«Görmedim,» diyorsun.

«Gör işte. Öbür kırallara benzemez bu. Bir tanedir. Bütün cepçiler, yankesiciler bunun prensleridir. Öyle değil mi Kıral? Yalan mı?»

«Sağolsunlar. Severim prenslerimi.»

«Bu var ya bu,» diyor Nuri. «Biner bir otobüse, önce şöyle bir göz gezdirir kim var kim yok diye. Arabada iş yapacak birini gördü mü inmez, kalır otobüste. Bilir bu, kim cepçi, kim değil; bir kere baksın yüzüne, tamam, anlar kimin ne mal olduğunu. Gözüne kestirdiği cepçiyi belli etmeden kollar. Cepçi bilmez bunu tabii, nereden bilsin; biraz sonra çalışmaya başlar cepçi, yanaşır birine, şıp diye alır cüzdanını, atar zulaya. İlk durakta da iner. Kıral da arkasından. Hiç o değilden ama. Kral yanaşır cepçinin yakasına. Cepçi bakar durum kötü, kaptığı paranın yarısını Kırala verir, tüyer. Tam yarısını ama, ne bir eksik, ne bir fazla. Böyledir Kıral, bütün cepçilerin belâlı kıralıdır. Kimsenin malında gözü yoktur, ama çalınmış paraya çok kızar. Öyle değil mi Kıral?»

«Haksız kazançlara düşmanımdır.»

Avlunun kapısında gardiyanlardan birini görünce toparlanıyor Kıral, kalkıyor.

«Hadi eyvallah. Bugünlük bu kadar, yine görüşürüz,» diyor. Uzaklaşıyor.

Kapının ağzında gardiyanla atıştığını görüyorsun.

«Kıral'ın asıl adı ne?»

«Nuri.»

Güneşli alan oldukça daralmış. Günün son saatleri. Boşalan demlikle bardakları duvarın dibine çekiyorsun. Nuri'yle konuşmadan sigaralarınızı tüttürüyorsunuz. Nuri koyu koyu susuyor yine, konuşmuyor. Mektup bekliyor. Çizgili lacivert pantolon, temiz mavi gömlek, boynundaki ince zincirin ucunda kıpırdayan, güneşte yanıp sönen küçük sarı takı, sakal tıraşı; bütün bunlar, gelmesi beklenen gecikmiş bir mektubu karşılama hazırlıkları. Nuri sanki sevgilisiyle buluşacak. Almanyalardan gelecek bu sevgili. Ona iyi görünecek. Belki çıkıp bir yerlere gidecekler, baş başa kalabilecekleri sessiz, güzel bir yere. Sevgilisi, küçücük, sıcacık elini Nuri'nin avucunda çevirip duracak, bir kuş yavrusu gibi. Belki yine Bebek'ten bir sandala atlayıp, doğruca Baba'nın lokantasına.

Nuri, bir istasyonda, geciken ama yaklaşan bir akşam trenini bekler gibi bekliyor.

Tespihini ona geri vermelisin. En vazgeçilmez dost, en sevgili gözüyle baktığı tespihi belki en çok şimdi gerekli ona. Ama o yoğun, sessiz dalgınlığından sıyırmış, güzelim düşlerinden koparmış olmasın onu. Öylesine dalmış gitmiş ki, avluya sessizce sokulan akşam, doğruca onun kafasına, gönlüne inip yerleşiyor sanki.

Sen tam bunları düşünürken, birden avluya açılan demir kapının ağzında Sarışın Nuri beliriyor. Gelen mektupları dağıtacak. Eli mektupla dolu. Kafasını kazıtmış. Sarışınlığı onu daha da kabaklaştırmış. Avludakiler yığılıyorlar Sarışın'-

ın başına. Elindeki mektupların üzerinde yazılı adları yüksek sesle okuyor. Adı okunan kim'se, elden ele geçirilerek ona kadar ulaşıyor mektup. Zarfını kapan, bir köşeye çekilip açıyor, gömülüyor katları açılan kâğıdın büyülü dünyasına.

Herkes mektup bekliyor; bir ses, bir dost sesi bekliyor dünyadan. 'Nasılsın? İyi misin?' Bunu bekliyor. Bu bile yetiyor onlara. Ne iyi, senin böyle bir derdin yok şimdilik.

Nuri'ye bakıyorsun. 'Gelmezse ölürüm' diyen, deliler gibi Gül'ünden mektup bekleyen Nuri oturduğu yerde toparlanmış. Ortadaki mektup kargaşasına bakmıyor, aldırmıyor sözde. Eline bir çöp almış, bacaklarının arasında, yerde bir lekeyle oynuyor. Yanakları gergin, yüzü kireç gibi, çeneleri inip inip kalkıyor. Yüzünden bir korkunun, bıçak balkıması gibi geçtiğini görüyorsun.

Adını okudular.

Nuri başını kaldırıyor, yüzünü al basıyor. Yüzünü gizleyemiyor Nuri. Çekinip kalkıyor yerinden. Gülmekle ağlamak arası bir kaçamak bakışla sana bakıyor. Korku gözlerine oturmuş Nuri'nin.

«Hadi, gözün aydın Nuri.»

Duymuyor bile.

Ağır adımlarla yürüyor mektubuna doğru. Adlarının okunmasını bekleyen, mektup destesi inceldikçe sabırsızlanan kalabalığın arasında eriyor, yok oluyor.

Dönmüyor.

Elinde acemice salladığın tespihi cebine sokuyorsun. Cebinde eline değen kâğıdı çekip çıkarıyorsun. İki sinema bileti. Dün buraya getir-

diklerinde, nedense el koymadıkları, sakıncalı görmedikleri, geri verdikleri, ortasından koparılıp yarıları alınmış, kullanılmış iki sinema bileti: 'Balkon, Sinema 2. 206. Belediye R. 144. T.H.K. G.V.P. 25, Toplam 375. Biletin saklanması zorunludur.' İki de sarı fiş; 'Balkon. Seans 14.30. Yer No: 15/16 K. Bu fiş biletle geçerlidir.'

Aylar öncesinde, yağmurlu bir öğle sonrası. Sinemanın girişinde bekliyorsun. Şemsiyesinden sular sızdırarak geliyor, sinemanın alacakaranlığına giriyor. Büyük kapıdan girerken, arkasındaki yağmurlu, puslu aydınlığın önünde, uzaktan yaklaştırılıp çekilmiş solgun bir fotoğraf gibi. Diri bacaklarının arkalarında sıçramış çamur lekeleri. Nemli uzun kirpikleri merdivenin loş aydınlığında bile gizli ışıklarla dolu. Yukarıya, balkon katına çıkıyorsunuz. İçeride film daha başlamamış. Reklamlar gösteriliyor. Çekilmez. Daha birer sigara tüttürecek vaktiniz var. Sigarayı tutan elinin üzerinde yağmurun ıslakları. Kapattığı şemsiyesinden süzülen sular ayaklarınızın yanında koyu koyu gölleniyor. Sinema boş gibi. Ortalarda bir yerlere oturuyorsunuz. İçerisi serin. Film renkli. Sıkıcı. Biri kız biri oğlan iki küçük çocukla bir uşağın sapık dostlukları. Uşağı oynayana, yanlış bir filmde yazık edilmiş gibi geliyor sana. Yarısında bırakıyorsunuz filmi. Çıktığınızda yağmur sonrasının koyulaştırdığı ana caddede ısıtmayan, göstermelik bir güneş, ortalığı yenilemeye çalışıyor. Dolmuş kuyruğu uzun. Bir taksiye atlıyorsunuz. Merdiveni ayrı ayrı çıkıyorsunuz. Önden sen çıkıp kapıyı yavaşça açıyorsun. Perdeyi aralayıp görünüyorsun. Aşağıda, tepeden bakınca yağmurluğunun içinde ufacık görünüyor. Az sonra geliyor, aralık bıraktığın kapıdan sessizce içeri süzülüyor. Merdiven yormuş onu. Soluk soluğa. Kapıyı gürültü yapmamaya

çalışarak kapatıyorsun. Perdeler örtük. İçerisi koyu gölgeli. Önce çekiniyor, ama alışıyor. Buraya ilk gelişi. Yadırgamakta haklı. Kendi soyunuyor. Göğüsleri küçük, dik. Avuçlarını dolduran iki olgun elma. Süt gibi bir kokusu var.

Yine birer birer çıkıyorsunuz evden. Anahtarı yine aldığın yere, kapının dışındaki havagazı saatinin üzerine uzatıp bırakıyorsun. Gürültü yapmadan iniyorsun. Yolun başında yetişiyorsun ona. Dudaklarında şiş, sızılı bir mantarlaşma. Dizlerin kesik. Onun yüzünde dağınık kızartılar. Buğulu doygun gözlerinde olgun vişne koyuluğu. Gece çoktan başlamış dışarıda. Dolmuş durağında ayrılıyorsunuz. Bu onu son görüşün. Üç mektup geliyor, üçü de uzun, dopdolu mektuplar. Mektupların sonuncusunda bozkırı övüyor, bozkırı arıyor:

«Denizde, dağda, ovada, her yerde, her yerde güneş bir başka güzel batar, ama ille bozkırda batışı gibi değildir hiçbir yerde,» diyor.

İyi ki mektuplarını yırtıp attın. Sorgu sırasında sık sık sordular. Bir şeyler duymuşlar, ama kim olduğunu, nerede olduğunu iyi ki bilmiyorlar. Aslında birçok şeyi bilmiyorlar. Hep biliyorlar havasındalar. Adını söylemedin. Bir başka ad verdin. Yuttular. Nerede olduğunu sen de bilmiyorsun. Böyle söyledin. İnandılar. İnanmak zorundaydılar. Başına bir şey gelmemiş olmalı. Gelmemiştir.

Güneş batıyor işte. Bozkırda batıyor işte. Göremiyorsun batan güneşi, ama biliyorsun. Göğün değişen kokusundan belli, kızartısından. İşte bozkırdasın. Ama hiçbir şey onun yazdıkları-

nı doğrulamıyor. Güneş işte bozkırda ve çirkin batıyor, insanı bir ıssızlıkta yapayalnız bırakıp da batıyor.

Nuri'nin özlemleri sana sıçradı anlaşılan.

Birden yaklaşan, sinsi sinsi sokulan akşamla birlikte içindeki gölgelerin, imgelerin çeşitlenişine, çoğalışına bir anlam veremiyorsun. Güç bu. Ortasından koparılmış iki sinema biletiyle, aylar öncesinde kalmış, unutulmuş, küllenmiş bir sevişme gününün ayrıntılarına kendini kaptırışını yadırgıyorsun.

Başka da çaren yok belki.

Geçmiş günlerin anıları içinden apansız çıkmış geliyor işte, kadınca; dopdolu bir akşamı da birlikte getiriyor. Önleyemiyorsun. Üstelik her şey gözlerinin önünde gelişiyor. Kendi gözlerinle görüyorsun kendini. Bit kadar küçük bir avluda, dört taş duvarın arasında, üzerinde mendil kadar küçük bir gökyüzü varken, hangi güneşin batışını, ne hakla, neresinden gözleyebilir, hangi bozkırın hangi güzelliğini yaşayabilirsin?

Bunca güneşsiz insan, bunca karanlık acılar içinde kıvranırken, duygulanmak, içten içe de olsa bir güzellik sarsıntısı geçirmek bile utançtan başka ne verebilir insana.

Güneş bile yok sayılır burada; ne doğan, ne batan güneş.

Çevrende güneşi alınmış bir sürü Nuri.

Bozkır mı? Bozkır bütün Nurilerin içinde.

Yoksa, yoksa sen de mi Nurileşiyorsun?

Ay tepede daha beyaz. Yarımay. Elişinden bir yuvarlağı biri sanki tam ortasından kesmiş.

Demir kapının açık kanadına, elindeki büyücek anahtarla vuran gardiyanın yüzünü tanıyorsun Şişko, bodur gardiyan. Seni dün alıp koğuşa getiren. Demir kapıya vurdukça büyük gürlemeler yapan anahtarın ucundan sarkan anahtar destesi soğuk soğuk şangırdıyor.

İçeri girilecek. Giden günle birlikte avlu da yasaklanıyor, bitiyor. İkişer üçer içeri giren herkesle birlikte sen de giriyorsun.

Koğuşta lambalar yakılmış. Ortalarda iki kişiden biri çanakları, biri ekmekleri dağıtıyor masalara. Bu kez ekmekler yarım yarım kesilmiş. Kokusundan sezip geçerken elinle yokluyorsun Taze. Uyandığında gelen ekmekler olmalı. Koğuştakilerin çoğu yataklarında. Helâlara açılan kapı gıcırtılarla açılıp kapanıyor, kapanırken çarpıyor. Sen de giriyorsun. Koku bildiğin koku. İçerisi dolu. Biri musluğun başında domatesleri yıkıyor. Üç kapının üçü de kapalı. Önlerinde bekleyenler var. Birinin önü boşalmış. Boş olabilir. Sen de ötekiler gibi yaklaşıp kapının ortasına parmağınla vuruyorsun. İçerden bir ses:

«Buyrun.»

Herkes gülüyor. Kızaracak gibiyken sen de gülüyorsun. Yüzündeki gülmeyi durduruyorsun ama için boyuna gülüyor. Beklemekten vazgeçip, çıkıyorsun. Kulaklarında bir ses:

«Buyrun.»

Yapacak hiçbir şeyin yok. Yatağına gidiyorsun.

Nuri nerelerde?

Nuri, mektubuna kavuştuktan sonra hiç görünmedi. Eğilip bakıyorsun: yatağında Nuri. Yüzükoyun uzanmış, yüzünü yastığına gömmüş, kıpırdamadan yatıyor. Uyumuş da olabilir. Birden, kötü haberlerle yüklü bir mektup aldığını seziyorsun. Yanına gitsen mi? Ya kimseyi istemiyorsa? En iyisi beklemek.

Kirli, kokulu, yasaklı yatağın domur domur olmuş seni bekliyor. Uzanıyorsun. Kalkıp yatağını biraz daha yatılabilir duruma getirmek de var. Önünde uzanan upuzun geceyi görür gibi oluyorsun. Bütün bir gece, sırtına ağrılar verecek katı topakların üzerinde dönenip durmaktansa—. Ama uzun iş. Hem o kadar da önemli mi. Otel odasında, yatağını beğenmeyen biri değilsin burada. Zorla getirdiler, bu yatağı gösterdiler, 'yat' dediler, yatacaksın. Üstelik alt katta yatan Ufaklık Nuri'yi, bu umutsuz akşamüstü saatinde rahatsız etmeye hakkın yok. Hem adamcağızı sallar, kafasındaki imgeleri dağıtırsın, hem de pislik dökülür üstüne; vazgeçiyorsun.

Yemek geldi. Koğuş nöbetçileri yemeğin geldiğini haber veriyorlar. Bu saatte yemek mi yenir. Dışarılar apaydınlık. Dünyada günün en güzel saatleri. Akşamı, geceyi ne kadar erken geti-

riyorlar burada, günü ne tez bitiriyorlar. Herkes de alışmış buna. Masalara doluşmuşlar bile. Yadırgayan bir sensin anlaşılan. Masalarda boş yer kalmamış.

Mavzer Nuri çağırıyor. Onun oturduğu masada bir kişilik boş yer var. Geçip oturuyorsun. Masanın başındakiler, çanaklarına doldurulan yemeğe yumuldular bile. Öğlenki sarı bulamaç. Kabak. Canın çekmiyor. Ekmek taze. Ekmek yiyebilirsin. En iyisi ekmek. Ne kötü, uzanan ekmeği alırken, aklına geliveriyor, ama bu kez aldığın ekmeğin altından, duyargalarını oynatan şaşkın bir yaratık, bir hamamböceği çıkmıyor. Çok iyi.

«Uzat çanağını,» diyor Mavzer Nuri.

«Yok, sağol, yemek almayacağım.»

«Niye? Alsana. Yemek var.»

«Sağol. Acıkmadım. Ekmek yiyeceğim.»

Masadaki başların sana döndüğünü biliyorsun.

«Şu tuza bir zahmet uzanır mısın?»

Mukavva çay kutusu önüne geliyor. Dibindeki tuzun içinde tuzdan başka her şey var. Ekmeğin içini sıyırıp çıkarıyorsun. Tas gibi boşalan ekmek kabuğunun içine tuz ekecekken vazgeçiyorsun. İki yanından bastırdığın içi boş kabuğu ısırıyorsun. İyi gidiyor.

«Dediğimi unutmadın, değil mi kardeş?» diyor Mavzer Nuri oturduğu yerden.

«Neyi?»

«Bir şey bulacaktın bana hani.»

«Ha, evet.»

«Çıkınca isterim.»

Çıkınca Mavzer Nuri'ye bir makineli tüfek bulacaksın. Bakkallarda satılan bir şey sanki. Başında saç kalmamış ama, on yaşında bir çocuk kadar saf.

Uzanıp bakıyorsun, Nuri yatağında. Bu kez arka üstü yatmış. Uyumuyor. Sigarasının dumanını üflerken görüyorsun. Tespihi? Yokluyorsun: Cebinde. Kalkıp versen mi? En vazgeçilmez dost, en sevgili'yi verebilmen için, kaç kişinin yemeğini bırakıp kalkması, sana yol vermesi gerekecek. Olmaz. Herkesin yemeğini bitirmesini bekleyeceksin. Şimdi senin yerinde Kıdemli olsa, yüzünü değiştirip, gözlerini belertir, 'kalkın len' der, herkesi kaldırırdı. Sen o değilsin. Nuri yemeğe de gelmediğine göre mektubundaki haber gerçekten kötü olmalı. Nasıl umutla bekliyordu oysa. 'Gelmezse ölürüm' diyordu. Geldi, gene öldü.

Masadakiler olanca güçleriyle tıkınıyorlar. Kabaklı, az pirinçli bulamaca veryansın ediyorlar kaşığı. Ekmek de taze. Biri, senin önünde duran ekmek içini uzanıp alıyor. İlk yemeği bitirenlerin uzattığı bulaşık çanaklara birer topak bulgur koyuyor koğuş nöbetçisi. Kimsenin umurunda değil bulgurun yağsız, yapışık, topaklı oluşu; taze ekmekle iyi gidiyor anlaşılan.

Kaşıktan başka hiçbir şey yok. Ne çatal, ne bıçak, hiçbir şey. Her şey kaba bir kaşıkla yeniyor, içiliyor, kesiliyor. Çatalın, bıçağın bir yemek masasındaki gereksizliği burada kesin bir sonuca bağlanmış.

Bin türlü yemekle donatılmış, kimi yemeklerin masmavi ispirto alevleri içinde getirilip tabaklara servis yapıldığı upuzun masalarda çata-

lın, kaşığın, bıçağın boy boylarını, türlü türlülerini düşünüyorsun. Değişik bir sınıfın yemek yemek bilimi, yemek töresi de değişik olacak; çatalı, bıçağı, kaşığı da. O kadar çatalın, bıçağın, kaşığın, boy boy, kat kat tabakların sağına soluna önüne, değişik biçimlerde sıralanışı bir yana, bir tek çatalın, bir tek bıçağın bile dışarıdaki özgür insanların masalarını süsleyen gereçler olduğunu şimdi daha iyi anlıyorsun. Onlar, özgür insanların yemeklerini daha kolay yiyebilmeleri için bulunmuş uygarlık buluntuları.

Eliyle de yiyebilir Nuri'ler. Çünkü uygarlığın getirdiği her şey özgür insanlarm hakkı olsa gerek. Bu adamları, egemenler, toplum adına, suçlu saymışlar, ayırmışlar onları, toplum dışı bir yerlere tıkmışlar. Ellerinden de uygarlık buluntusu ne varsa almışlar, asıl böylece cezalandırmışlar onları; insan olmaktan çıkarmışlar. Artık toplumdan da, insanlıktan da soyutlanmış böyle bir yaratığa 'insan' demek için kendini zorlamanın ne anlamı var. Buradaki bütün bu ilk insan'lara, güneşsizlere, değişik, yeni bir ad takmak, örneğin belki de 'Nuriler' demek daha doğru olmaz mı?

Herkes kalkınca Nuri'nin yatağına gidiyorsun.

Nuri yine yüzükoyun yatıyor.

«Nuri.»

İki kolunu yastığının altına sokmuş.

«Nuri.»

Kımıldıyor ama ses vermiyor.

«Sigaran var mı Nuri?»

Başını çevirip, domates sandığından bozma masasını gösteriyor. Gözleri kızarmış. Ağlamış gibi. Nuriler ağlamamalı. Belki de yüzünü yastığa gömüp yatmaktandır.

«İyi misin?»

Yan dönüyor.

En iyisi susmak belki, diye düşünürken, benildeyip arkaüstü dönüyor Nuri. El yordamıyla uzanıp sigara paketini alıyor, iki sigara çekiyor içinden. Üstündeki yatağın gevşek yaylarına bakıyor boş boş. Uzun süre içinde tuttuğu dumanı büyük bir 'of'la birlikte boşaltıyor. Doğruluyor. Duvara çekiyor kendini.

«Gel otur gel. Kusura bakma. Canım çok sıkkın.»

Yanına oturuyorsun. Avluda, duvar dibinde oturur gibi.

Nuri; ütülü lacivert pantolonunun kırışmasına aldırmıyor artık. Yarın duruşması var oysa.

«Gelen mektup anamdandı.»

«Gül'den değil miydi?»

«Anamdandı.»

Bunalmış, adamakıllı bunalmış Nuri. Mavi gömleğini çıkarıyor, ayakucuna atıyor.

«Dönmeyecekmiş.»

Bir şey diyemiyorsun.

«Boşanmak istediğini yazmış anama.»

Sigaralar sessizce bitiyor.

Bacağına katı katı değen tespihi cebinden çıkarıp uzatıyorsun. Alıyor. Tespih, elinin alışkın kıpırtılarına boyun eğip parmaklarının arasında su gibi akmaya başlıyor.

Bir odadaydın. Kendine geldiğinde yine başucundaydılar. Kalabalıktılar. Yerde, betonun üzerinde yatıyordun. Başını kaldırınca kendini görebiliyordun. Kan içindeydi belinden aşağısı. Kusmuğa batmıştı üstün başın. Ağır bir sidik ve bok kokusu yapışıp kalmıştı burnuna. İğrençtin. Onlar iğrenmiyorlardı. Alışık olmalıydılar. Biri, tabanından sarkan deri parçalarını kararmış bir kâğıt makasıyla kesmeye çalışıyordu. Deri, makasın genişlemiş aralığına giriyor, makasa karşı direniyordu. Makası yeniden açıp yeniden kesmeyi deniyordu yüzü tere batmış bir adam. Kesilen derinin kıyırtısını duyuyordun etinde. Acımıyordu. Sonunda kana batmış ayaklarını kaba çuval parçalarıyla sardılar. Düğümlerle dolu sicimlerle sarıp bağladıklarını biliyorsun.

«Götürün.»

Kaldırdılar. Ayakta duramadın. İki kişi koltuk altlarına girip omuzladı. Ayakların yerden kesildi. Taş basamaklardan sürükleyerek indirdiler. Bir ara güçlükle,

«Helâya gidebilir miyim?» dedin.

«Gidersin,» dediler.

Bunu dediler, sonra da yere bırakıverdiler seni. Yığıldın kaldın betonun üzerine. Yeni bir merdivenin başındaydınız.

«Hadi git helâya,» dedi biri.

Gürültü yapmamaya çalışarak kıs kıs güldüklerini duydun düşüp kaldığın yerden.

Yine kaldırıp sürüklemeye başladılar. Önü-

ne getirildiğin demir parmaklıklı odacığı tanıyı verdin. Kapı açıldı. İçeriye çıplak betonun üzerine çuval gibi savurdular seni.

Orada öylece ne kadar kaldığını bilmiyorsun.

Çişin vardı. Zorladın kendini. Yerinden bile kıpırdayamadığını gördün. Yattığın yerde pantolonunun önündeki carcuru güçlükle kaydırdın, açtın önünü, birazcık yan dönüp parmaklarının yardımıyla yere, betonun üzerine işedin. Yayılan ıslaklığın kıpkırmızı kan olduğunu görünce ürperdin.

Biri içeri girdi. Bir görevli.

«Çişin gelince neden haber vermedin?» dedi.

Yere işediğin için seni dövmesini bekledin.

«Hiç olmazsa sana bir yoğurt kutusu verebilirdim.»

Şaşırttı seni bu kızmayan, dövmeyen ses.

Gitti. Az sonra birkaç eski gazeteyle boş bir ayran kutusu bıraktı yanına.

Daha kendini yitirmemiştin. Kaç gün, kaç saat sürdüğünü bilmediğin baygınlığına girmemiştin daha. Yaşıyordun. Soluk alıyordun. İşitiyordun. Gece soğuktu. Gazeteyi altına güçlükle sokuşturmuştu görevli. Yine de betonun ıslak soğukluğu, yaralı, sancıyan etine buz gibi sokuluyor, titretiyordu.

Ertesi günün yılgısı şimdiden çökmüştü içine. Yarın, doğan günle birlikte yine başlayacaktı her şey. Daha ne kadar dayanabilirdin? Yine aynı şeyleri yapmaya kalkarlarsa, aynı direnci gösterebilecek miydin? Direnmen nereye kadar sürebilirdi? Yarın sabah, doğan yeni bir günle birlikte çıkaracaklar, sille tokat, yerlerde

süründürerek götürecek, yatıracaklardı yine işkenceye. Ayağa kalkabilmeliydin. Alıştırmalıydın kendini. Odacıkların önünden geçerken, görevlilerin kolları arasında sürüklenerek değil de, yürüyerek, dimdik geçmeliydin. Demir parmaklıkların ardında kapatılmış bekleyenler seni öyle görmeliydiler. Onlar için yılgınlık kaynağı olmamalıydın. Ayrıca herkesin gözü önünde sürüklenen, aşağılanmış bir görünüşte olmak hiç güzel değildi. Ayağa kalkabilmek için çabaladın. Ama değil ayağa kalkabilmek, bir yanmdan öbür yanına bile dönemediğini gördün, anladın. Kelepçelerin kestiği bileklerin kapkara kanla kaplıydı. Sağ dirseğinin derisi parçalanmış, açılmıştı. Dirsek kemiğin dışarı fırlamış gibi geldi sana o anda; falakada, dirseklerine kalın ayakkabılarıyla sağlı sollu basan adamların ağırlığı altında acıyla kıvrandıkça, yere, betona sürtünmekten aşınmış olmalıydılar. Her iki dirseğinde de deri kalmamıştı. Böğrünün sağında, koltuk altına doğru genişleyen, kaburgalarına kadar girip derinleşen dayanılmaz ağrılar başlamıştı. Kıpırdadıkça ağrıların gücü artıyordu. Makatın yara gibiydi; içiyle, çevresiyle sancıyordu. Arkaüstü dönsen bile yatamayacağını o zaman anladın.

Bir süre sonra yine çişin geldi. Ayran kutusuna uzandın. Parmakların kutuyu kavramıyordu. Alamadın kutuyu; yine yere, betonun üzerine işedin, kıpkızıl. Altındaki gazete emdi yerdeki ıslaklığı, kızardı.

Kendinden geçişini bilemiyorsun.

Demir parmaklıklı kapı açılıyor, biri giriyor içeri. Bir elinde şurup şişesi, bir elinde kâğıttan küçük bir külah içinde haplar var. Külahtan avucuna iki kırmızı hap yuvarlıyor. Uzatıyor.

«İç,» diyor. «Doktor verdi bunları.»

Sana ilk gün yoğurt kutusuyla gazeteyi getirip altına seren adam bu. Sesinden biliyorsun.

Hapları, araladığın ağzına sokuyor, parmaklarıyla. Köşedeki su şişesini alıp dudaklarına yaklaştırıyor. İçemiyorsun. Adam sabırlı, suyu ağır ağır akıtıyor dudaklarından. Yutkunamıyorsun. Boğazın kapanmış. Bağırmaktan belki. Hapları yutup yutmadığını bilmiyorsun. Adam şurubu da aynı sabırla ağır ağır içiriyor.

«Bak,» diyor.

Sesi yakın gibi.

«Olan oldu,» diyor.

Kim bu adam. Seçemiyorsun. İşkencede fısıldayan o babaca ses değil. Kısıktı onun sesi. Altın dişli görevli de olamaz. Başkası bu.

«Olan oldu, geçen geçti,» diyor. «Sen şimdi bütün dertlerini, acılarını anlat bana. Çekinmeden her şeyi anlat.»

'Kimsin?' diyeceksin. Konuşamıyorsun. Boğazın şiş. Sesin çıkmıyor. Ağzını açamıyorsun.

«Neren ağrıyor, delikanlı, anlat bana. Doktor ona göre ilaç verir. Hadi çekinme, anlat,» diyor.

Başın duvarın dibinde. İyice ayırtedemediğin yüzüne bakıyorsun. Karanlık. Seçilmiyor.

«Nerenin ağrıdığını doktora da söyleyemedin,» diyor. «Baygındın. Bana söyle.»

Konuşabilsen, doktora da, herkese de, ağzına

geleni söyleyeceksin. Doktor gelmiş. Baygınmışsın. Derdini anlatamamışsın ona. Bilememiş.

«Cop soktular mı?» diyor.

Başını güçlükle iki yana sallıyorsun.

«Saklama. Doğru söyle. Cop soktular mı?»

Başını iki yana salladığını görmüyor olmalı.

«Sokmuşlardır,» diyor. «Ne var bunda utanacak. Sen istemedin ki. Yaptılarsa bu işi zorla yapmışlardır. Doğru söyle soktular mı, cop soktular mı kıçına? Açıkça söyle ki ona göre ilâç yazdırayım doktora.»

'Sokmadılar, ama zorladılar' demek istiyorsun. Dudaklarının arasından anlamsız cızırtılar çıkıyor, sözler bütünlenmiyor.

«Konuş,» diyor yavaş sesle. «Soktular mı?»

Başınla 'sokmadılar' diyorsun.

«Anlıyorum, erkekliğine yediremiyorsun. Sokmuşlardır.»

'Sokmadılar' demek için başını yukarı aşağı sallamaya çalışıyorsun.

«Bilirim onları,» diyor. «Ama benden niye saklıyorsun sanki. Ben senin çocukluğunu bilirim. Babanın arkadaşıyım. Saklama benden çocuğum, doğruyu söyle, cop soktular mı, sokmadılar mı?»

Bağırmak, haykırmak geliyor içinden. Olmuyor. Yapamıyorsun. Başını çaresiz öte yana çeviriyorsun.

«Soktular ha?» diyor.

'Sokmadılar. Kıçıma cop sokmadılar' diye bağırmak geliyor içinden, avaz avaz bağırmak geliyor.

«Sokmuşlardır. Vah çocuğum,» diyor.

İnanmıyor. Anlatamıyorsun. 'Sokmadılar, ama kalın bir sopayı dayadılar kıçımın ağzına, utanmadan yaptılar bunu, bastırdılar, ben kıvrandıkça onlar bastırdı, yırtıldı kıçım anlıyor musun, yırtıldı'. Anlatamıyorsun bunları ona. Anlamak istemiyor. Öyle iyi tanıyor ki arkadaşlarını, öyle yakından biliyor ki, cop sokmamış olabileceklerine en küçük bir olasılık tanımıyor.

İğreniyorsun, bulantı büyüyor gönlünde.

Bu insanları, insanlıktan bu kadar uzaklaşmış görmek yaralıyor seni. İnsanlığından iğreniyorsun. İnsan olmaktan korkunç bir utanç duyuyorsun. En yakın arkadaşlarının sana cop soktuklarına bu kadar kesinlikle inanan bu zavallı adamın, öbürleriyle bir potada eritilen, yok edilen kişiliğine şaşıyorsun. Günlerdir karşılaştığın insanlık dışı davranışlar birikiveriyor içinde, gönlün kabarıyor, boğuk hıçkırıklarla ağlıyorsun.

İlk kez ağlıyorsun.

Bu seni daha da yalnız bırakıyor orada.

Adam gidiyor.

Zaman kavramı yok artık senin için.

Sessizce ağlıyorsun karanlıkta.

Neden sonra yine o adam. Sesinden tanıyorsun. Getirdiği bir ilacı içirmeye çalışıyor sana. Süt gibi bir şey. Buruk.

Az sonra barsaklarında gurultular. Dışarı çıkmak zorunda kalırsan diye korku içindesin. Nasıl becereceksin bu işi. Barsaklarının bozulduğunu anlıyorsun. Yeniden o çirkin duruma düşmek korkunç bir şey. Aşağılatıcı. Üstelik her bir yanın pislik içindeyken.

Bir süre sonra yine geliyor. Yine elinde o süt gibi ilaç şişesi. İçirmeye çalışıyor. Direniyorsun. Şişeye yakından bakmak istiyorsun. Anlıyor, şişeyi gözlerinin önüne getiriyor, gösteriyor. Beyaz bir bulanıklık. Şişenin üzerini okuyamıyorsun. Görüntüler hep bulanık, hep birbirine karışıyor.

«Barsaklarını yumuşatmak için,» diyor. Yüzüne şaşkınlıkla baktığını anlayınca. «Ben yazdırdım doktora,» diyor. «Soktukları cop barsaklarını yaralamıştır. İyi gelirmiş bu. Hem acılarını da dindirirmiş; öyle dedi doktor.»

İğrenç. Hepsi iğrenç bunların. Bu adam da, bunun gibiler de, o doktor olacak parayla tutulmuş it de, hepsi hepsi.

Başını öte yana çevirip sessizce ağlamanı gizliyorsun.

Sabah çorbası dağılıyor.

Almıyorsun. Kalkıp çorbayı alacak gücün yok.

Elinin üstüne konan sineği gördün yattığın yerden. Elin yerdeydi, az ötedeydi. Kara, küçük bir lekeydi sinek elinin üstünde. Üflemek geldi içinden. Yattığın yerden üfledin. Ağzının rüzgârını yalnızca parmaklarının uçlarında, bir de dirseğinin yakınlarında duydun. Önce ağzının eğrilmiş olabileceğini düşündün. İncecik korktun. Beklemiyordun bunu. Yine üfledin eline doğru. Yine aynı yerler üşüdü. Elini çevirdin olduğu yerde. Sinek uçtu. Avucuna doğru üfledin bu kez. Ağzında bir eğrilme olamazdı. Avucun rüzgârı almıştı çünkü. Hiç kıpırdamadan, durumu-

nu değiştirmeden yavaşça elini yine çevirdin, yine üfledin; yoktu, elinin üzerinde hiçbir esinti duymuyordun. Duyarlığını yitirmişti anlaşılan.

Kelepçelerin, bileklerindeki birtakım sinirleri de kestiğini çok sonra hastanede anlayacaktın.

Kaç gün sonraydı bilmiyorsun, gelip seni kapatıldığın odacıktan aldılar.

Üç kişinin kucağındasın.

Bir odaya sokuyorlar. Yine üst katlarda bir yerlerdesin.

Gördüğün her şey bulanık. Nesneleri güçlükle seçebiliyorsun. Yerde ortada halı olduğunu, ancak üzerine uzatıldığın zaman anlıyorsun.

Yanına biri çömeliyor.

«Doktorum ben,» diyor. «Neren ağrıyorsa söyle.»

Koluna, pazunun üzerine bir şey sarıyorlar, sıkıyorlar.

«Tansiyon altı buçuk.»

Tartışıyorlar.

Uzatıldığın yerde erir gibisin.

Bulanık, gittikçe daha bulanık görüntülerin, birbirine dolaşan seslerin arasında,

«Hastane,» dediklerini duyuyorsun.

Her şey yok oluyor.

'Hastane.'

Beyaz çarşafların içindesin. Altında, sırtında, yatağın yumuşaklığı, ısıtan sıcaklığı.

Ayağını, bileğinden değil de dizinden, yattığın karyolanın demirine zincirle bağlamışlar.

Odanın kapısı 'küt' diye açılıyor. Bilerek yapıyorlar belki. Bu gürültü ilk tabanlarına vuru-

yor. Bütün kanın birdenbire ayaklarına saldırıyor, tabanların birden kasılıyor, kurşunlaşıyor, sancıyor. Sesleri bile artık kulağınla, beyninle değil, tabanlarınla duyuyor, onlarla değerlendiriyorsun. En bitkin yerlerin ayakların. Ayaklarınla duyuyor, ayaklarınla görüyorsun.

'Sinir kliniği'.

Demir parmaklıklar içinde bir yer.

Beyaz gömlek giydirdikleri hastalara boyuna elektrik veriyorlar. Her şey gözlerinin önünde yapılıyor: Elektrodları yapıştırıyorlar hastalara, basıyorlar bir düğmeye; kızarıp şişiyorlar önce, sonra da çırpına çırpına bayılıp kalıyorlar zavallıcıklar.

Seni önce iyi edecekler. Sonra yeniden elektrik işkencesi. Hem de burada belki. Daha gelişmiş manyetolarla. Boyuna bunu geliştiriyorsun kafanda; içinle ve tabanlarınla ve kasıklarınla hep bunu bekliyorsun.

Her gürültü, her çıtırtı, her ayak sesi, her öksürük, önce tabanlarını, sonra kasıklarını kamaştırıyor.

Hiçbir şey yapmıyorlar. Sık sık sorgu. Hepsi bu kadar.

Günler geçiyor.

Yavaş yavaş iyileşmekte olduğunu görüyorsun. İyileşmekten korkuyorsun.

İyileşmek, her şeye daha sağlıklı olarak yeniden başlamak olabilir. Neden olmasın.

Kimseyle görüştürülmüyorsun.

Yatağının başucundalar. Soruyorlar soruyorlar.

Yine başlayacaklar.

Sordukları her şeye olumsuz karşılık vermek. Bu senin tepki biçimin olmuş. Senin kesitinde kocaman bir 'hayır' yatıyor artık.

Odaya bir hemşire giriyor. Sarışın. Güler yüzlü.

Soruyor:

«Kolonya ister misiniz?»

«Hayır.»

Bu bir tutku sende, bir huy olmuş.

Oysa az sonra kolonya istiyor canın. Avucuna doldurup koklamak, boynunu boğazını serin serin ıslatmak.

«İstediğiniz bir şey var mı?»

«Hayır.»

İki günde bir geliyor yardımcılarıyla, oturuyor başucuna. Savcı bu. Soruyor.

«Hayır bilmiyorum.»

Sorular, sorular.

«Hayır hayır hayır—.»

Bu böyle sürüp gidiyor.

Bu böyle sürerse sonunda yeni bir işkenceye gerek kalmadan çözebilirler mi seni. Bütün istedikleri 'evet'leri ardı ardına sıralayabilir misin? Belki de dayanamayacaksın bu sürekli sorulara. Ya bütün 'hayır'lar bir anda 'evet'e dönüşürse.

Korkuyorsun.

Sonunda sorular da kesiliyor.

Her gün biraz daha iyileşerek, ama her gün her şeye yeniden başlayacaklarını düşünerek, bekliyorsun.

«Çay da söyledim.»

Gılay Nuri fırlıyor çıkıyor yanma.

«Şunları da al.»

İki paket sigara, iki kutu kibrit.

«Sana getirdim.»

«Ama—.»

«Sigaran var mı?»

«Yok.»

«Paran? Sigara alacak paran var mı?»

«Yok.»

«İyi ya. Ağzımı açtırma şimdi. Yani yerinde bir başkası olsaydı tam söylenecek bir sözüm vardı ya neyse.»

«Yarın bizimkiler gelirse—.»

«İyi birader, yarın geri verirsin, kalsın şimdi.»

«Sağol.»

Senin eğri büğrü yatağındasınız. Nuri rahatça bağdaş kuruyor ayakucuna. Sen yine uzatıyorsun ayaklarını.

«Nuri, kusura bakmazsın değil mi? Başka türlü oturamıyorum da.»

«Ayıp ettin. Hanım evlatlarına alışığız biz oğlum.»

Birden ayaklarına yaslanıveriyor. Korkunç bir acıyla fırlıyorsun. Şaşırıyor. Koluyla bilmeden öyle bir yerine dayandı ki, tabanlarının kemiklerine saplandı sancı. Kıvranıyorsun.

«Ne o? Ne oldu arkadaşım? Sapsarı oldun? Ben—.»

«Yok. Bir şey yok,» diyorsun. Ama için titriyor acıdan. Ovalamıyorsun da ayaklarını. Tutuyorsun yalnızca.

«Tuh be,» diyor Nuri.

Gülmeye çalışıyorsun.

«Kusura bakma. Bilemedim,» diyor.

Ne yapacağını bilemiyor zavallı.

Acı gittikçe azalıyor. Neden sonra:

«Çaktım arkadaşım,» diyor. «Demek kulağımıza gelenler doğruymuş. Vay be. Kollarındaki yaraları da çaktım.»

Nuri birdenbire her şeyi anlıyor.

«Boşver,» diyorsun.

Getirdiği iki paketten birini açıp sigara uzatıyorsun.

«Geçti mi?»

«Geçti. Boşver sen bana. Asıl senden ne haber? Nasıl oldun sen?»

«Uzat arkadaşım ayaklarını, uzat, rahat et sen,» diyor.

Çekiliyor biraz.

Ayaklarını uzatıyorsun. Ağrı daha az.

«Ben iyiyim,» diyor. «Daha iyiyim.»

Gerçekten Nuri'nin yüzünde, tavırlarında gözle görülür bir yatışma, rahatlama var.

«Boşa koydum olmadı, doluya koydum almadı, sonunda kararımı verdim.»

«Nasıl?»

«Düşündüm taşındım, anamın yazdıklarına hak verdim. Hep karı sözü dinledik. Biraz da ana sözü dinleyelim.»

«Ne diyor anan mektubunda?»

«Doğru şeyler söylüyor. Boşanmaya karar

verdim. Her öküzün şurasında bir inek yatar arkadaşım. Bizim de şuramız boş kalmadı hiç. Bir Gül'ümüz vardı, artık bir Gül'ümüz yok. Tamamdır o hikâye. Gül'ü sevdik, eyvallah. Şimdi dikenine de katlanmamız gerekiyor. Şurada on ayım kaldı. On ay sonra çıkınca bir pasaport uydururum nasıl olsa. Doğruca Almanya'ya.»

«İşçi olarak mı?»

«Dalga mı geçiyorsun sen?»

«Ne işin var Almanya'da?»

«Delikanlı adamız biz arkadaşım, ne diyorsun sen, öyle boynuz yaldızlatacak sosyete puştu mu sandın bizi?»

«Canım ne ilgisi var şimdi.»

«Hani, hanımefendi boşanmak istiyor, tamam, peki, olur. Boşanıyoruz. Tamam mı?»

«Evet?»

«Yani bitecek mi burada? Noktayı koyalım mı diyorsun?»

«Ne yapacaktın ya?»

Arka cebinden aleti çıkarır gibi yapıyor. Yine dişleriyle dili arasında bir ses çıkarıyor, 'şık' diye açıyor sustalısını, boşlukta bir yerlere sokup çıkarıyor.

«Yani?»

«Hem de öyle kabalara falan değil. Yok öyle hikâye. Bu alet bilir hangi iskeleye yanaşacağını.»

İğrenir gibi buruşturuyorsun yüzünü.

Hiç beklemediği belli. Şaşırıyor.

«Peki bu kolundaki, göğsündeki dövmeler ne olacak?»

Yeni görüyormuş gibi kolunu döndürüp döv-

mesine bakıyor: Mavi bir 'Gül'. Altında da büyük harflerle 'GÜLÜM'.

«Kolay.»

«Nasıl?»

«Asitle yakarım.»

«Deli misin? Asitle yakılır mı hiç?»

«Niye yakılmasın? Böyle damgalı eşek gibi dolaşmak daha mı iyi. Karı Almanyalarda başkalarıyla düşüp kalksın, biz burada bunlarla dolaşıp ele güne rezil olalım. Kıyak dalga be.»

«Onu silmenin bir kolayı yok mu?»

«Kolayı bu işte. Ya asitle yakıp eriteceksin, ya da—.»

«Ya da?»

«Ciletle doğrayıp dağıtacaksın, okunmaz yapacaksın. İş ona kalsın. Kolay o.»

Öteden Nuri'nin adını sesleniyorlar.

«Çay oldu. Burada içemeyiz. Masaya inelim istersen.»

Atlıyor.

«Yardım edeyim sana,» diyor.

«Yok, inerim ben.»

Gülerek uzaklaşıyor.

Masalardan birine oturuyorsunuz, karşılıklı. Çayın çökmesini bekleyeceksiniz. Sen, gidip bardakları yıkıyorsun. Bardaklara oturmuş, sinmiş çay kisleri çıkmıyor.

Masanın arkasındaki alt yatakta Nurilerden biri bir ayağını altına almış, bir ayağını sarkıtmış yataktan, iki büklüm eğilmiş, ampulün tepeden vuran, yatağın ayakucuna düşen solgun aydınlığında, elindeki ucu uzun iğneli ipliğe, ince renkli boncukları geçiriyor. İpliğin ucundaki

uzun iğne, eğimli. Alacalı bulacalı boncuklarla dolu bir kutudan, iğnenin ucuyla tek tek seçiyor istediği renkteki boncukları, deliğine sokuyor iğnenin ucunu, bir bir ipliğe geçiriyor. Önünde açık duran kâğıtta öreceği boncuklu örgünün kare kare büyütülmüş örneği var. Kâğıttaki yan yana kareleri sayıyor, iğneye o sayıda boncuk geçiriyor.

«Ne örüyor o?»

«Kolye.»

Çayı bardaklara döküyor.

«Gül'e ne kolyeler ördürdüm burada, bu Ürgüplü Nuri Ustaya.»

Gözleri, avucunda tuttuğu bardağın koyuluğunda takılıp kalıyor.

«Nuri. Bir şey soracağım sana.»

«Sor.»

«Beni niye bu koğuşa verdiler dersin?»

«Nasıl yani, anlamadım.»

«Biliyorsun, siyasi sayılıyorum ben.»

«Evet?»

«Burada, bu koğuşta benden başka siyasi yok.»

«Ne olmuş yoksa?»

«Tek siyasi suçlu benim.»

«Tamam.»

«Niye beni öbür koğuşlardaki siyasilerin yanına vermediler de buraya verdiler, sizin yanınıza?»

«Ne olmuş yani?»

Çayın dibini içiyor.

«Ne o, rahatsız mı oldun bizlerden yoksa?»

«Demem o değil. Az önce, sen yanıma gel-

meden biraz önce, biri benden kuşkulandı da.»

«Kim?»

«Boşver, kim'se kim. Biri işte.»

«Kim ama?»

«Adı gerekli değil.»

«Ne diye kuşkulandı?»

«Seni aramıza niye koydular, dedi.»

«Sen ne dedin?»

«Ne diyeceğim.»

«Başka?»

«Daha geldiğin gün, aramızda çalışmaya başladın, dedi. Herkesle yakınlık kurmaya kalkma, iyi olmaz senin için,» dedi.

«Bak sen. Kim bu?»

«Boşver. Sorma.»

«Söyle Allah aşkına.»

«Söylemem.»

«Yok, adını söyle, ben sana ne mal olduğunu söyleyim. Kim bu?»

«Söylemem dedim ya.»

«İşe bak yahu. Ona neymiş peki? Kim bu mantar? Bak, merak ettim, söyle şunu. Kim?»

«Söylemem.»

«Vardır bir hesabı. Ya kıdemlidir bunu söyleyen. Aklınca gözdağı verecek sana. Ya da onun meydancısı olacak o sararmış ıspanak. İkisinden biridir. Yalansa yalan de.»

«Onlar değil,» diyorsun, ama sesin cılız çıkıyor.

Başını sallıyor Nuri.

Susuyorsunuz.

«Peki ben de sana bir şey soracağım.»

«Sor bakalım.»

«Ama doğru söyleyeceksin, tamam mı? Dos-doğru.»

«Sor.»

«Şu ellerine, ayaklarına ne oldu?»

Susuyorsun. Hiç ummadığın bir soru.

«Ne yaptılar sana?»

«Her şey.»

«Ne istediler senden peki?»

«Her şey, her şey.»

«Sen ne dedin?»

«Hiçbir şey.»

Kalkıp masanın ucundan dolaşıyor, sarılıp öpüyor yanaklarından.

Küçük, aydınlık bir oda. Karşıdaki geniş camın ötesinde, yeni başlayan akşamın görünmez, koyu serinliği. Tepede iki çıplak ampul. Cama yakın küçük basık masanın başında iki kişi tavla oynuyor. İlgisiz gözlerle bakıyorlar, yine oyunlarına dönüyorlar. Ortada geniş bir çalışma masası. Üstünde küçük bir bayrak. Ötesinde birtakım kâğıtlar. Duvarda küçük çivilere yan yana asılmış kelepçeler. Yerde, köşede iki gemici feneri duruyor. Camın önünde, yeni sulandığı belli bir saksının içinde gelişmemiş dört yapraklı bir devetabanı.

«Sen gör işini.»

Tavladan başını kaldırmadan söylüyor bunu kumral saçları dalgalı olanı. Cihar ve yek oynayacak. Yanlış oynuyor. Karşısındaki, parmağında şövalye yüzük olanı, üzeri top top kıllarla gölgelenmiş pembe tombul parmakları arasında tuttuğu zarları savuruyor : Se - yek. Kazanır o. Pullarını iyi yerleştirmiş. Se - yek'i doğru oynuyor.

«Gel şuraya.»

Gardiyan bu. Kara giyiminin içindeki sözde beyaz gömleğini ütüsüz giymeye alışık. Gömleğinin buruşuk, gevşek yakasına ceketinin kirleri çıkmış. Elindeki kelepçeleri, duvarlarda sıra sıra duran kelepçelerin arasındaki boş çiviye asıyor.

«Ceplerini boşalt. Ne varsa hepsini çıkar koy şuraya.»

Masanın yakınındasın. Ellerini pantolonu-

nun ceplerine sokuyorsun. Kullanılmış iki sinema bileti. Bir anahtarlık; kırmızı maskotundan tutup ucunda çıngırdayan iki küçük anahtarla birlikte uzatıyorsun.

«Masanın üzerine bırak.»

Bırakıyorsun.

Arka sağ cebinde bir tükenmez kalem. Kara plastik kabı yırtılıp ayrılmış, cebinde eğrilmiş kimlik belgen. Alabildiğine kirli buruşuk bir mendil. Sol arka cebin bomboş. Yan ceplerinden bir tırnak çıtçıtıyla, boşalmış bir kibrit kutusu çıkıyor. Sigaranı daha ilk gün bitirmiştin.

«Tamam mı?»

«Tamam.»

«Belindeki kayışı da çıkar.»

«Kayışım yok. İlk gün aldılar.»

«Dışarı çıkar ceplerini.»

Ellerini pantolonunun ceplerine sokuyorsun, tutup dışarı çıkarıyorsun.

«Öbür ceplerini de.»

Kıç ceplerini de çıkarıyorsun dışarı. Bir garip görünüş içindesin, her yanından kirli bez parçaları sarkıyor.

«Kollarını kaldır havaya.»

Küçükken tahta tabancalarla kümbet yıkıntısında 'dekaman' oynardınız, onun gibi tıpkı. 'Dekaman' diyor gardiyan, kollarını kaldırıyorsun. Tutsaksın artık. Savaş dışısın. Elinde silahın da yok. Birden filmlerden fırlayıp, gizlediğin küçük tabancanla 'dıjınnn dıjınnn' ateş ederek hepsini haklayabilir, dışarıda bekleyen arkadaşlarını da kurtarabilirsin.

Yaklaşıyor gardiyan. Kollarının altından ya-

kalayıp sanki havaya kaldıracak. Kaldırır mı kaldırır. Boyluposlu adam. Kuş gibi kalıyorsun yanında. Koltuk altlarına yapıştırıyor iki elini, bastırarak aşağıya kadar iniyor. Sırtını yokluyor. Göğsünü yokluyor. Bacak aralarına iniyor elleri, önlerini, arkalarını, yanlarını bir bir yokluyor, dizlerinden paçalarına iniyor. Yoklama bitiyor.

«Ayakkabılarını çıkar.»

Kollarını indirebilirsin öyleyse. Eğilmeden, ayaklarının burnuyla ayakkabılarını çıkarıyorsun. Alıyor tozlu, kurumuş ayakkabılarını, içlerine elini sokuyor, aşınmış ökçelerini gözden geçiriyor.

«Çoraplarını çıkar.»

Islak, meşine dönmüş çoraplarını alıyor, avucunun içinde buruşturuyor; sularını akıtacak sanki. Atıyor yere, önüne, top gibi. Çekilip tavla oynayanlara bakıyor.

Üzerinde hiçbir patlayıcı, kesici madde ele geçiremediler. Oysa kafanda, yüreğinde neler gizliyorsun, nelerle yüklüsün, bilmiyorlar.

Saçları dalgalı olanı, tavlayı isteksizce bırakıyor. Durumu iyi değil. Pulları toplamaya başlamışlar. Öbürünün yedi sekiz pulu kalmış, belki tek pula gele atıyor. Marsa gider bu oyun. Yüzü tersyüz olmuş, senin dışarı sarkıttığın ceplerin gibi.

«Tamam mı?»

«Tamam,» diyor gardiyan.

Kalkıyor, eliyle kumral saçını düzeltiyor.

«Bunlar mı? Hepsi bu mu?»

«Hepsi bu.»

«Eşyası yok mu?»
«Eşyan yok mu?»
«Eşyam yok.»
«Çantan?»
«Yok.»
«Yokmuş.»

Masanın gözünden çıkardığı tükenmez kalemle, basılı küçük bir kâğıdın boşluklarına, masanın üzerindeki öteberinin adlarını yazacak.

«Bir tırnak çıtçıtı. Bir hüviyet cüzdanı.»

«Kimlik belgesi,» diye düzeltiyorsun.

Anlamamış gibi yüzüne bakıyor. Tükenmez kaleminle buruşuk kirli mendilini masanın ucuna doğru itiyor.

«Bunları alabilirsin.»

Almak için uzanırken gardiyan senden önce davranıyor, mendili alıp avucunda sıkıyor. Tükenmez kalemi de çevirip açıyor, içine bakıyor.

«Al.»

İzin çıktı. Masanın köşesine yuvarlanan yayı alıp kalemin içine yerleştiriyorsun, dışarı sarkan cebinle birlikte içeri sokuyorsun. Öbür ceplerini de bir bir düzeltiyorsun.

«Bunlar ne?»

«Sinema bileti.»

Onları da yazmıyor kâğıda. Masanın üstüne atıyor. Uzanıp kullanılmış bilet parçalarını alıyor, cebine tıkıyorsun. Tırnak çıtçıtınla kimlik belgeni vermiyorlar.

«Paran yok mu?»

«Yok.»

Bir şeyler daha yazıyor kâğıda, imzalıyor,

dibinden koparıp uzatıyor. El koydukları, yanında kalmasını sakıncalı buldukları değerli birkaç öteberinin alındı belgesi.

Bir büyük defter daha çıkıyor ortaya. Yine aynı şeyler başlıyor: Adın, soyadın, doğum yerin, doğum tarihin, baba adın, ana adın, işin, adresin, evli olup olmadığın, okuma yazma bilip bilmediğin. Bu son soruyu ilk kez burada soruyorlar. Bitirdiğin fakülteyi söylüyorsun, böylece okuma yazma bildiğini anlamış oluyorlar.

Tavlanın başında, oyunu kazanmış durumda olan, arkasına kaykılmış, parmaklarının arasında birbirine yapıştırdığı kemik zarları sabırsızca yuvarlayıp duruyor boşlukta. Pantolonunun önündeki iki düğmesi açık. Midesinin ağırlığı karnını aşağı doğru sarkıtmış.

Masanın başında oturanın sana bakarak önündeki kâğıda bir şeyler yazdığını görüyorsun.

«Dön şu yana.»

O yana dönüyorsun.

«Arkanı dön.»

Dönüyorsun.

Gözle görünür belirgin özelliklerini yazıyor.

«İmzala şurayı.»

Gösterdiği yere, uzattığı kalemle imzanı atıyorsun. Üstteki boşluklara yazdığı yazılar okunur gibi değil. Kötü, kullanışsız, sola yatık bir elyazısı. Az yazan birinin elinden çıktığı belli.

«Götürebilirsin.»

Gardiyanla birlikte dışarı çıkıyorsunuz. Arkadaşlar, duvarın dibinde, meraklı gözlerle bekliyorlar. Görmediğin yeni biri, elindeki flaşlı fo-

toğraf makinesiyle sana bakıyor. Duvarın önüne çekiyorlar. Kurşuna dizecek gibiler. Kara boyalı bir tahtanın iki ucuna ip bağlamışlar. İpi boynundan geçirip, tahtayı göğsünün üzerinde ortalıyorlar. Gardiyan, elindeki bir defterden bir sayı söylüyor. Dört rakamlı bir sayıyı tebeşirle yine kendi yazıyor göğsünün üzerindeki kara boyalı tahtaya. Bu senin sayın. Sen bu sayılı tutsaksın artık. Toplama kamplarındaki gibi. Geri çekiliyor, çok önemli bir şey yapmış gibi tahtaya yazdığı sayıya bakıyor. Gülmen geliyor. Kendini tutamıyorsun. Bu senin alındın alınalı ilk gülüşün olacak. Fotoğrafçı, makineyi gözünden indiriyor; onun da yüzünde gülücükler var. Yanda bekleyen üç arkadaş da kıkırdıyor. Gardiyanın yüzü dümdüz; duvar gibi. Gülmeni içine bastırıp duruyorsun. Fotoğrafçı makineyi yine gözünün önüne kaldırıyor, mor objektifin çevresindeki metre ayarıyla oynuyor. Yakışıklı bir fotoğrafını çekse. Duruşunu beğenmese, gelip iki elinin bütün parmaklarıyla, hem de parmaklarının uçlarıyla başını tutup az yana eğse, biraz yana bakmanı söylese; bir şeyler yapsa. İçindeki gülücüklerin yüzüne yansıyan kıpırtılarını artık tutamıyorsun. Fotoğrafı çekecek olanın da yüzünde bir şeylerin hazırlığı var gibi. Makineyi indiriyor yüzünden, gülüyor. Sarsıntılı gülmelerini önlemek için elinle ağzını kapatıp geriye, duvardan yana dönüyorsun.

«Kes ulan gülmeyi. Pavyon mu burası.»

Gardiyan bu.

«Kes ulan!»

Üzerine geliyor. Yüzü de sesi gibi.

Sonunda kendini güçlükle tutabiliyorsun. Gardiyanın yükselen sesini, büyüyen yüzünü, içindeki kıpırtılarla birlikte düşünür gibi olurken, makinenin yanına takılı küçük flaşın magnezyum ışıklı patlamasıyla ölümsüz fotoğrafın çekiliyor. Boynundaki ipi, tahtayı çıkarıyorlar. Gardiyan sesleniyor. İleriden biri geliyor. Şişko, bodur biri. Ona veriliyorsun. Sarışın, sivilceli arkadaş odaya alınıyor.

«Yürü bakalım.»

Gözlerinle, duvarın dibinde bekleyen iki arkadaşa az gülücüklü birer 'hoşça kal' bırakıp, içindeki gülücüklerle koridor boyunca yürüyorsun. O bir adım arkandan geliyor. Kalın parmaklıklı demir bir kapı. Önünde iri kıyım, bu iş için tornadan çıkarılmış, acımasız bakışlı bir nöbetçi. Bir elinde kara bir cop, bir elinde anahtarlar.

«Aç.»

Kalın demir kapının kilidi açılıyor. Giriyorsunuz. İki adım ötede bir demir kapı daha, açılıyor, giriyorsunuz. Genişçe bir koridor. Yerler yeni silinmişe benziyor. Koridoru demir parmaklıklı bir duvar bölüyor. Önünde yeni bir nöbetçi, kısa, tıknaz.

«Aç.»

Parmaklığın ortasındaki kapı açılıyor, geçiyorsunuz. Sağda solda küçük parmaklıklarla örülü yarı aydınlık pencereler. İçerilerde, sıkışık yatakların arasında soluk aydınlığın altında kalabalık boz kafalar. Bir tahta kapının önünde duruyorsunuz. Kapı aralık. Bodur gardiyan kapıyı itiyor. Bir düğmeyi çeviriyor. Yoksul, soluk bir aydınlıkta daracık, acınası bir odacık. Ar-

dınızdan koşarak gelen biri. Oldukça kısa boylu, güleç yüzlü. Yeşil gömleği var. Duvarda acemice yazılmış bir yazı : 'İki kişi girebilir' Oysa şu anda üç kişisiniz. Kısa ayaklı, daracık, çivileri fırlamış bir masanın üzerinde, sırları dökük kel bir ayna. Önünde üç ayaklı yaşlı bir iskemle. Gelen, berber. İskemleye oturtuyor. Ayna çok eğimli konulmuş. Sırlarının dökülmediği yerlerde kendini değil, berberin geriye doğru uzayan iki yanından basık kafasını görüyorsun. Eski, tahta bir okul çantasını açıyor, parlakları dökülmüş bir makine çıkarıyor. Makineyi yüzüne getirip dayıyor. Bir eliyle de tepeden kafanı tutuyor. 'Kırt kırt kırt' yürüyor makine yukarı doğru. Başının yanlarında dolanıyor, önden arkaya doğru bir yokuşu tırmanıyor. Başında acılar. Eziklerin, çürüklerin üzerinde soğuk soğuk geziniyor makine. Tepeye gelip bir yokuşu iniyor. Ensenden başlıyor tırmanmaya. 'Kırt kırt kırt'. Yukarı çıkıyor. Zaman zaman saçlarını kıstırıp koparıyor. Aldırmıyorsun. İçinde, az öncesinden kalma küçük gülücükler. Berberin eli gittikçe ağırlaşarak başını aşağıya doğru bastırıyor. Boynun ağrıyor.

Her şey öylesine yeni ki. Yepyeni bir dünyanın kapısından sokuldun az önce. Eski dünyadan kalma her şeyden soyuyorlar bir bir. Eski dünya ile ilgili birtakım bilgiler de edindiler. Sordular. Sordular. İlkel bir makineyle işte kafanın dışını da, biçimini de değiştiriyorlar. Önce saçlarından arınıyorsun. Sonra da soğuk suyla incecik sabunlanan yüzünden. Kör bir usturaya yüzünün kesiklerinden sıyrılan kanla karışık sakallarını bırakıyorsun. Bir kantaşını çivi batırır

gibi sürtüyor kanayan yerlerine. Kafanın içine de sıra gelecek mi? Yüzündeki kanlarla, sabun artıklarıyla, boynundaki, boğazındaki kaşıntılı kesik kıllarla kalkıyorsun. Kişiliğinin görünen birtakım parçalarını da orada, o berber odasında bırakıp çıkıyorsun dışarıya. Hazırlanmış yeni bir kişiliğe doğru ağır adımlarla ilerliyorsun gardiyanın önünde.

Yine bir kapı açılıyor. Yerden tavana kadar uzanan kalın parmaklıklar boyunca dar bir koridorda yürüyorsun. Koridorun ortalarına doğru parmaklık, bir küçük açıklıkla kesiliyor. Oradan içeri sokuyor gardiyan seni. Kıpırdayan boz bir kalabalığın ortasına bırakıyor. 'Kıdemli'yi soruyor.

İçerisi, senden önce gelmiş, kapatılmış canlılarla dolu. Bu yeni dünyanın ilk insanları. Bir sürü yatak, bir sürü masa, bir sürü tahta sıra ve ilk insanlar.

Artık sen de onlardan biri sayılırsın.

İçinde hiçbir gülücük kalmamış.

Belli belirsiz bir bulantı.

Yatağındasın.

Az önce koğuş nöbetçileri, masaları, sıraları kaldırıp köşede topladılar; yerleri paspaslıyorlar. Bir tahtanın ucuna takılmış kapkara, yağlı bir çuval, yerleri ıslatıyor yalnızca; temizlemesi olanaksız. Su yok. Tozları ıslatıp yerlere sıvaştırıyor.

Sarışın Nuri'nin yine r'leri yiyerek gece nöbetine kalkacak olanların adlarını okuyuşu yine; dün geceki gibi.

Herkes yatağında.

Koğuş karasinek dolu. Dün gece bu kadar değildi. Tepedeki ampulün yayılan aydınlığında tavana yapışmış bir sürü karasinek. Sayıyorsun: Gözünün sayabildiği sinek sayısı elli sekiz. Havalananlar, konanlar, sayıyı durmadan değiştiriyor. Boyuna çiftleşiyorlar.

Korkunç bir patlamayla sıçrıyorsun. Tabanların bir sancıyla nabız gibi atıyor. Uzayıp giden bir gökgürültüsü bu.

Koridordaki camlar açık. Bir yağmur öncesi fırtınası, pencere kanatlarını vuruyor. Camların küçük dört köşelerinde, koğuşun içlerine kadar yansıyan çelik yeşili çiğ bir aydınlık balkıyıp gözlerini alıyor. Bekliyorsun. Gök, bir yerlerinden yırtılıp yuvarlana yuvarlana geliyor, tam tepenizde olanca görkemiyle parçalanıp dağılıyor. Gök ne kadar alçalmış. Bir savaş alanının tam da orta yerinde kalmış gibisin. Bütün mermiler sağında solunda patlıyor. Camlar aralık-

sız aydınlanıyor. Gök aralıksız gürlüyor. Ve birdenbire camların ötesindeki avlunun betonunda yağmurun şakırtısı. Gök avluya iniyor. 'Ohhh' Bir ıslak serinlik üstünden yalayıp geçiyor, koğuşun içerilerine yayılıyor. Az sonra yağmurun, sabaha kadar sürecek şarıltılarına alışacaksın.

Gecenin kimbilir kaçındasın. Uyku yok. Nevresimine sıkı sıkı sarınmışsın. Bu senin burada ikinci gecen. Gömleğinle, pantolonunlasın. Yine de üşüyorsun.

Helâlara açılan kapının vuruşları gittikçe seyrekleşiyor.

Şimdi bütün yürekler, bütün kafalar, bütün gönüller, bütün bedenler, uykunun başedilmez gücüne yenilmiş. Ağır bir insan kokusunun gitgide koyulaştığı koğuşta değişik uyku sesleri, değişik düş sesleri.

Gece nöbetçisi ağır adımlarla dolaşıyor ilerde; iki saatini tüketmeye çalışıyor.

Birden, sana yakın bir yerlerden, alt yatakların birinden gelen anlaşılmaz bir bağırtıyla irkilip sıçrıyorsun. Birini bıçakladılar sanki. Ayakların uyuşuverdi yine. Bütün koğuş fırlıyor. Ama kimsenin aldırdığı yok. Başlarını yastıklarına vurup uyuyuveriyorlar. Nöbetçi koşuyor. Altta yatanlardan birine sokuluyor. Sarkıp bakıyorsun: Koğuşa bugün gelen. Kıdemliden dayak yiyen. Görmeden, bön bön bakıyor bir boşluğa. Nöbetçi söverek yatırıyor. Gülüyor.

Nurilerin düşleri de düş değil.

Nöbetçinin kafası, bugünkü genel tıraştan sonra görülecek şey. Makinenin yol yol izleri var başında. Yanından geçiyor. Kulak arkalarında

saç artıkları kalmış. Makine uğramamış oralara. İnsanı bu kadar çirkinleştirmenin özel bir anlamı olmalı. Belki de bir baskıyı diri tutmanın, taze tutmanın, unutturmamanın bir yolu bu.

Sağında yatana bakıyorsun Yol yol izler içinde bir kafa daha. Tepesinde, saçının düğüm olduğu yerde, yine unutulmuş, kesilmemiş bir tutam saç.

Solundaki yatakta yüzü sana dönük uyuyan biri. İnce bir salya, açık kalmış ağzından yastığına sızıyor. Kafasında makinenin yol yol izleri.

İster istemez başına götürdüğün elini, geriye, saçlarının dikine sürtüyorsun. Az tüylü bir kabak tadı avucunda. Senin başın da onlarınki gibi mi?

Ayna da yok. Nuri'de ayna vardır belki. Belkisi yok, vardır. Ama uyumuştur.

Nöbetçide olabilir mi?

Sigaranı kibritini de alıp yavaşça iniyorsun yataktan. Ayakkabılarını geçiriyorsun ayağına. Nöbetçi, masanın başındaki sıraya oturmuş, düşünüyor.

«Selâm.»

«Selâm.»

«Bir şey soracaktım.»

«Buyur.»

«Küçük bir ayna bulunur mu?»

«Ayna mı? Var.»

«Yakında mı?»

«Bir dakika.»

Kalkıp yatağına doğru gidiyor. Onun da ayakkabılarının arkaları ezik. Çorapsız kocaman kirli topukları dışarı taşmış. Tenekesi çıp-

lak kadın resimli, yuvarlak, küçük bir aynayla geliyor.

«Buyur.»

«Sağol. Şimdi veririm.»

Helâlara açılan kapıyı aralayıp içeri giriyorsun. Ortada sallanan ampulün tam altında durup aynaya bakıyorsun. Sensin bu. İğrenç bir yüz. Bozarmış kafanda yol yol koyuluklar. Gözlerin şiş. Yüzün yağlı. İki büyücek morluk. Anlamsız. Çirkin. Yüzün sığmıyor aynaya. Yan dönüyorsun. Ensende kalmış, kesilmemiş saçlar. Yer yer tüyleri dökülmüş uyuz bir köpek gibisin.

Sen misin bu?

«Bu ben'im,» diyen kendi sesini duyarak, «Bu ben'im,» diyorsun.

Sesine de, aynadaki görüntüne de yabancısın.

Sesinin hızlı çıktığını, açılan kapıdan giren bir Nuri'nin uyku dolu gözleriyle karşılaşınca anlıyorsun. Şaşkın, uykulu gözlerle önünden geçiyor Nuri. Uyanmamış daha, uyuyor. Şarıltıyla, dört bir yana sıçratarak, helânın taşlarına coşkuyla işiyor.

Sen sözde ellerini yıkıyormuş oluyorsun. Gerçekten de, açtığın musluğun suyu ellerine değince yüzünü de yıkıyorsun uzun uzun.

İşini bitirip gidiyor Nuri. Bıraktığı kapı, ardından gürültüyle kapanıyor.

Sen de onun gibi, kapının ta ağzından, helânın taşlarına çarptıra çarptıra, şarıltıyla, coşkuyla işiyorsun; ayakkabılarına sıçraması ayrıca hoşuna gidiyor.

Dönüp ayakkabılarının topuklarını eziyorsun, herkes gibi. Direniyor, ama eziliyorlar. Nurileşmeye başlamak sana yeni bir tad veriyor. Islak ellerin pantolonunu ıslatıyor. Yüzünden gömleğine ince ince sular sızıyor.

Dışarı çıkarken, artık kapıyı yavaşça kapatmıyorsun. Bırakıyorsun, kapı arkandan gürültüyle çarparak kapanıyor. Arkalarını ezdiğin ayakkabılarını, yerden hiç kaldırmadan, ilk kez sürüye sürüye, nöbetçinin yanına gidiyor, aynayı veriyorsun.

«Sağol arkadaşım,» diyorsun.

Başını sallıyor.

İkiniz de sesinizi sakınmıyorsunuz.

Kapının yanındaki su küpünün üzerinden su kabını alıyor, küpün kapağını yana çekip içine daldırıyorsun. Herkesin içine dalıp dalıp çıktığı suyu, herkesin ağzına dayayıp içtiği su kabıyla, içindeki suya bakmadan başına dikip, ağzının iki yanından göğsüne sular sızdırarak sonuna kadar içiyorsun. Geldin geleli ilk kez su içiyorsun. Değişik, yeni bir su tadı kalıyor dilinde. Üstelik klorsuz. Kolunla ağzını siliyorsun.

Gömleğinin cebinden sigara paketini çıkarıp nöbetçiye uzatıyorsun. Salladığın paketten ileri çıkan sigaralardan birini alıyor. Yakıyorsunuz.

«Nerelisin?»

Söylüyorsun.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Dün geldin sen, değil mi?»

«Dün akşam geldim.»

«Suçun ne?»

«Siyasiyim.»

Soruları bitiyor gibi. Ama bitmiyor. Bir sorusu daha var:

«Adını bağışlamadın?»

Nurilerden biri ilk kez adını soruyor sana. Sesini kısıyorsun, fısıldar gibi:

«Nuri,» diyorsun yavaşça. «Nuri.»

Mayıs, 1973
Ankara

Erdal Öz

YARALISIN

Direnmenin, uzlaşmazlığın çabası olan bu romanıma, **Orhan Kemal** gibi bir direnç ustasının, bir uzlaşmazlık ustasının adını taşıyan böyle bir armağanın verilmiş olmasından sonsuz gurur duyuyorum.

Erdal Öz

ONUNCU BASIM

Kapak resmi: **AYDIN AYAN**
(Turgay Gönenç'in kolleksiyonundan)